

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV

Zve. arch. ev. s. 271, 118

Příloha k č. 0979/60

0 1891 6

1960 - 208. S.

~~TAJNÉ~~

EV. čís. 177

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

1960

Zvláštní číslo

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

Generálmajor Václav Matička:	
● Front v soudobých útočných operacích	3
Kapitán Jiří Hajný:	
● Letecké zabezpečení útočné operace frontu	39
Kolektiv důst. oper. odděl. MNO-VD:	
● Raketové prostředky a dělostřelectvo v útočné operaci frontu	49
Plukovník Otakar Bartoň:	
● K některým problémům dělostřeleckého průzkumu v útočné operaci frontu	59
Podplukovník Jaroslav Šebek:	
● Ženižní zabezpečení útočné operace frontu	65
Major Miroslav Gregorovič:	
● Tankové technické zabezpečení frontové operace	75
Plukovník Boleslav Šrom:	
● Protiradiotechnická opatření v útočné operaci frontu	87
Major Jiří Jíra, major Josef Kmínek:	
● Zvláštnosti organizace spojení ve frontové operaci	94
Podplukovník Josef Mikulec:	
● Některé otázky organizace týlu frontu v útočné operaci	99
Generálmajor Josef Slabý:	
● Konkretizace některých otázek materiálního technického a zdravotnického zabezpečení	101

Z CIZÍCH ARMÁD

● Zvláštnosti soudobé války a vedení strategické obrany na válčišti	109
---	-----

BIBLIOGRAFIE

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník desátý

Zvláštní číslo

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1960

P.C. 18956 / 1960-201.8.

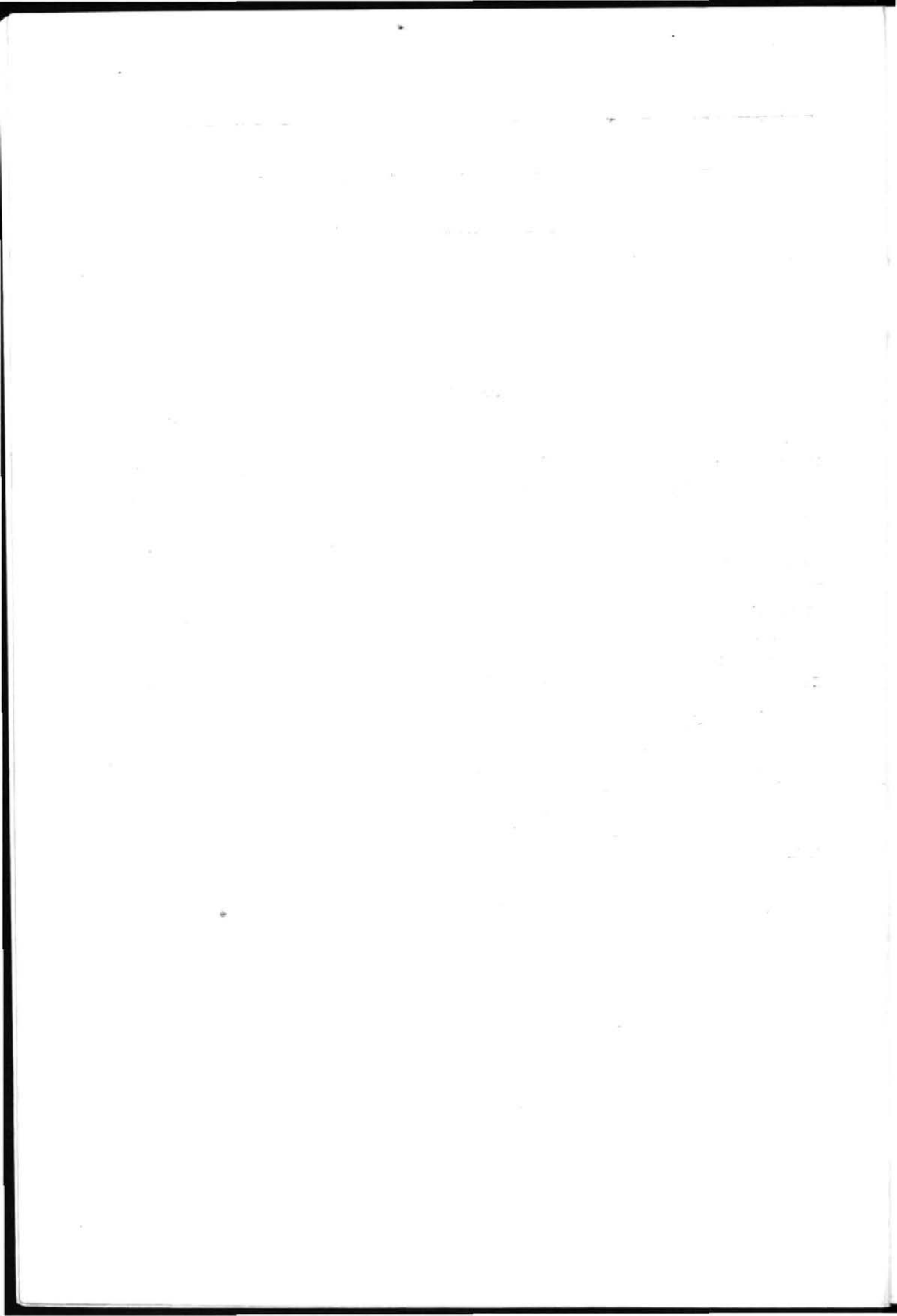
29-41
R13

Front v soudobých útočných operacích

Generálmajor Václav Matička

OBSAH

	Strana
Úvod	5
Front, jeho místo a složení v současných útočných operacích	5
Posilové prostředky frontu v útočné operaci	9
Cíl a úkoly frontové útočné operace	11
Formy operačního manévru frontu v útočné operaci a volba směru hlavního úderu	12
Útočné pásmo a operační učlenění vojsk frontu	14
Příprava a plánování frontové útočné operace	18
Stanovení úkolů vojskům frontu	22
Přeskupení vojsk frontu a zaujetí výchozího prostoru k útoku	25
Zásady organizace součinnosti	27
Zabezpečení útočné operace frontu	28
Vedení útočné operace frontu	
a) Bojová činnost vojsk frontu v taktické a bližší operační hloubce obrany nepřitele	28
b) Rozvinutí útoku v operační hloubce a odražení protiúderu nepřitele	31
c) Zasazení tankové armády do sražení a její činnost v operační hloubce	34
d) Zasazení vševojskové armády druhého sledu frontu do sražení	36
Organizace velení vojskům frontu	37
Závěr	38

Úvod

V rozbořech operačních velitelsko-štábních cvičení i cvičení s vojsky v letošním roce správně byl zdůrazňován nezbytný požadavek na velitele a pracovníky štábů svazů a svazků, aby byli schopni na základě hluboké analýzy situace v měřítku nejméně o jeden stupeň vyšším předvidat možný vývoj bojové činnosti, správně zplánovat, organizovat, zabezpečovat a řídit operaci na celou její hloubku. Bylo ukázáno, že tam, kde se např. cvičící zaměřovali jen na úzké hodnocení situace své armády a nebrali v úvahu celkovou situaci frontu, docházelo k závažným nedostatkům. Rozhodnutí velitelů v takových případech řešila zpravidla jen dílečtí taktické úkoly a ne úkoly operační. Přeceňování taktických úspěchů, jejich nadřazování operačním úkolům vedlo někdy k nedostatečné soustředěnosti a cílevědomosti úsilí vojsk, ke snaze vytvářet souvislé fronty, k opožděnému manévru nebo i ke ztrátě iniciativy.

Již tyto uvedené skutečnosti ukazují, že charakter soudobého boje a operace vyžaduje od všech příslušníků velitelského sboru maximální snahu o rozvíjení operačního myšlení. Cílem této studie je ukázat alespoň některé hlavní rysy a zásady frontové útočné operace k hlubšímu a všestrannějšímu chápání armádní útočné operace a dát tak podklad pro diskusi a další rozbor frontové i armádní operace.

FRONT, JEHO MÍSTO A SLOŽENÍ V SOUDOBÝCH OPERACÍCH

Front je vyšší operační svaz pozemních a vzdušných ozbrojených sil, který je schopen plnit operační a mnohdy i strategické úkoly. Může vést bojovou činnost na jednom nebo na několika operačních směrech válčiště. Bojovou činnost vede buď jako organická část skupiny frontů v těsné operační součinnosti s jinými fronty anebo jindy organizuje, plánuje a vede útočnou operaci samostatně. Na rozvinutých válčištích, jako je například západoevropské, bude front zpravidla vést bojovou činnost v rámci skupiny frontů. V takovém případě může být buď na směr hlavního strategického úderu skupiny frontů nebo na vedlejší (pomocný) úderu nebo může zabezpečovat bok hlavního úderného uskupení skupiny frontů. K zabezpečení hlavního úderného uskupení skupiny frontů může front plánovat samostatnou útočnou operaci, popřípadě protivýsadkovou operaci, jestliže bude působit na přímořském směru.

Avšak i v průběhu jedné útočné operace skupiny frontů může se úloha a úkol frontu změnit. Front může na začátku útočné operace skupiny frontů vést částí anebo i většinou svých sil obrannou operaci a přejít do útoku teprve v průběhu útočné operace; jindy může přejít v dočasnou obranu během útočné operace částmi nebo i hlavními silami s cílem zabezpečit hlavní úderné uskupení skupiny frontů. Také v průběhu vlastní útočné operace nebude v soudobých podmínkách bojová činnost vojsk frontu stejná na všech operačních i taktických směrech, ale naopak může být značně různorodá.

Tempa útoku nejen armád, ale i jednotlivých jejich uskupení budou nerovnoměrná. Bojová činnost bude se často rozvíjet různě na jednotlivých směrech oddělených od sebe i značnými mezerami.

Ve všech uvedených variantách bojové činnosti podléhá front přímo hlavnímu velitelskému a dostává od něho úkoly, jak je uvedeno dále v odstavci „Příprava a plánování útočné operace“. To však nijak nevylučuje možnost, že front v určitých případech může být podřízen hlavnímu velitelskému určitého strategického směru nebo velitelskému válčiště. Příkladem tohoto způsobu řízení bojové činnosti frontů může být vedení strategické obrany SSSR na začátku prvního období Velké vlastenecké války v roce 1941, a později — v roce 1945 — řízení bojové činnosti sovětských ozbrojených sil na Dalekém východě proti Japonsku.

Složení frontu není stálé. V závislosti na úkolech a situaci se může změnit. Vždy však jeho složení musí být takové, aby byl schopen překonat v průběhu operace jakýkoli odpor protivníka a vést útočnou operaci v tak vysokých tempích, aby cíl operace byl splněn v co nejkratší době.

Vycházíme-li z tohoto požadavku, může složení frontu pro útok na západoevropském válčišti zahrnovat:

- tři až pět vševojskových armád;

- jednu až dvě tankové armády (někdy bude front i bez tankových armád);
- jednu leteckou armádu;
- posilové prostředky hlavního velitelství.

Posilové prostředky hlavního velitelství zahrnují v sobě útvary raketového vojska včetně útvarů protiletadlových a protitankových raket, svazky a útvary výsadkových vojska, dělostřelecké a protiletadlové dělostřelecké svazky, ženijní a chemické svazky a útvary, spojovací a radiotechnické útvary, tylové útvary a zařízení. Kromě toho front dostává určitý počet samostatných motostřeleckých i tankových svazků, které nejsou organizačně začleněny do vševojskových svazů. Při posilování frontu útvary a svazky výsadkového vojska bývá front posilován i dopravním letectvem.

Možné složení frontu, uváděné v tomto odstavci, uvažuje složení frontu již v období vedení války, tedy po zakončení mobilizace a rozvinutí ozbrojených sil. V počátečním období války bude počet vševojskových armád nižší — tři až čtyři; místo tankových armád může front mít jen samostatné tankové divize. Také počet a složení posilových prostředků bude podstatně nižší. Vševojskové armády mohou mít dvě až tři motostřelecké divize a jednu až dvě tankové divize.

V dalším období se vševojskové armády mohou skládat ze čtyř až pěti motostřeleckých divízi, jedné až tří tankových divízi, z armádních svazků útvary, armádních tylových útvarů a tylových zařízení. V perspektivě lze předpokládat další narůstání počtu tankových divízi na úkor motostřeleckých divízi nebo další zvýšení počtu tanků v složení motostřeleckých svazků.

Tankové armády se stávají hlavní údernou silou frontu a budou proto předurčeny k vyplnění nejdůležitějších operačních a strategických úkolů. Tanková armáda se vyznačuje velkou mohutností palby, vysokou schopností manévru a zvýšenou odolností vůči úderům zbraní hromadného ničení. Může nejlépe a nejrychleji využít účinků raketových zbraní a letectva v operační hloubce a týlu nepřítele, může bojovat odtržené od hlavních sil frontu. Je schopna rozdrtit zbytky nepřátelských vojsk a hluboké operační i strategické zálohy nepřítele v krátkých, rozhodných sraženích. Důležité operační úkoly plní v operační a taktické součinnosti zejména s raketovými zbraněmi, s výsadkovými jednotkami a svazky, s radiotechnickými útvary, frontovým a dopravním letectvem. Zvláštní význam má tanková armáda v operacích počátečního období války. Již v době míru se vyznačuje vysokou mobilizační pohotovostí a může proto nejlépe zajistit prudký, zdrcující a hluboký první úder pozemními vojsky frontu v útočné operaci počátečního období války. Soudobá bojová technika umožňuje jejím svazkům, že mohou ve dne i v noci postupovat se střední rychlostí okolo 25 km za hodinu i při rozrušené komunikační síti. Mohou tedy hlavní síly tankové armády postoupit denně okolo 500 km a při dobrém stavu komunikací i více. Proto bude tanková armáda tvořit základ úderných uskupení útočících vojsk frontu a může převést v nejkratší době bojovou činnost do velké hloubky nepřátelského území. Tak může rychle ovládnout a zničit atomové a raketové zbraně nepřítele, zmařit mobilizaci a rozvíjení jeho hlavních sil. Tanková armáda je schopna touto činností vytvořit hlavním silám frontu příznivé podmínky pro jejich další činnost. Jestliže v některých případech vojska prvního sledu frontu nebudou ještě plně rozvinuta, může být tankové armády použito jako předního, předsunutého sledu vojsk frontu. V takovém případě bude muset tanková armáda rychle rozvinout útok do hloubky, aby se zmocnila důležitého operačního prostoru (čáry), který by zabezpečil výhodné podmínky pro rozvinutí hlavních sil frontu a jejich zasazení do sražení. Při takové variantě použití může dojít k značnému odtržení tankové armády od hlavních sil frontu. Bude proto nutno zabezpečit její bojovou činnost především raketovými prostředky frontu a hlavního velení, činností letectva a vzdušných výsadků.

Tanková armáda v počátečním období války může tak v součinnosti s raketovými, atomovými zbraněmi a operačními výsadky ovládnout a vyřadit i některé státy ze sestavy agresivních imperialistických bloků.

Tankové armády se mohou skládat ze čtyř tankových divízi (z toho jedna může být těžká), jedné protiletadlové brigády, jedné dělostřelecké reaktivní brigády, jedné armádní protitankové brigády, jednoho ženijního pluku, jednoho praporu chemické ochrany a jedné samostatné roty chemického průzkumu. Bude-li tanková armáda použita ve frontové útočné operaci počátečního období války k provedení překvapivého úderu do

značné hloubky nepřátelského území s cílem ovládnout důležité prostory, zmařit mobilizační rozvinování a napadení pozemními vojsky nepřítele na tomto směru, bude výhodně začlenit do jejího složení ještě dvě až tři divize, z toho jednu motostřeleckou.

Letecká armáda je určena k vedení bojové činnosti ve prospěch útočících vojsk frontu a chrání je před úderý vzdušného protivníka.

V současné době v důsledku prudkého rozvoje raket a raketového vojska, mění se úloha frontového letectva v útočné operaci a mění se i organizace letecké armády. Bombardovací letecké divize jsou postupně nahrazovány raketovými zbraněmi, zejména útvary křídlatých raket. Protiletadlové řízené střely (rakety typu země—vzduch) se samonaváděcím zařízením a vysokou přesností zásahu postupně nahrazují a snižují tak počet stíhacích leteckých svazků. Na druhé straně zvýšený rozsah úkolů vzdušného průzkumu, potřeby dopravního letectva, zvláště vrtulníků pro výsadky, zásobování i odsuny vzduchem všeho druhu, podtrhují význam i větší potřebu průzkumného a dopravního letectva. Rovněž spojovací letectvo zůstává důležitým prostředkem soudobého velení.

I když je nutno počítat s dalším a rychlým rozvojem a zdokonalováním raket všeho druhu, jeví se dosud výhodně ponechat anebo i zvětšit počet bombardovacích stíhacích svazků v letecké armádě. Toto letectvo je i nadále schopno doplňovat palebnou sílu raketových zbraní a řešit efektivně řadu úkolů v palebné podpoře vojsk. Zvláště výhodně jeví se jeho použití na pohyblivé cíle, na cíle malých rozměrů jakož i na ty cíle, které nebyly předem průzkumem zjištěny nebo jsou nedostatečně prověřeny.

Vzhledem k výše uvedeným předpokladům počet leteckých svazků a letadel v letecké armádě bude značně nižší. Jestliže dříve letecká armáda měla do dvanácti leteckých divizí s celkem asi 1100 letounů, pak s rozšířením raketových zbraní se může letecká armáda skládat ze 4—5 leteckých svazků, 2 pluků křídlatých raket a dále útvarů speciálního letectva. Budou to především samostatné průzkumné letecké a dělostřelecké průzkumné pluky, dopravní letecké pluky, spojovací letecký pluk, zdravotnický letecký pluk i jiné.

Letecká armáda frontu hraje i v nových podmínkách bojové činnosti vojsk frontu důležitou roli. Velitel frontu má v ní rychlý, mobilní prostředek palby, jímž může účinně ovlivňovat průběh sražení. Technické vlastnosti soudobého letectva vynucují si však změny i nové metody v plnění úkolů frontovým letectvem. Přímá taktická podpora vojsk na bojišti přechází více do hloubky, zvláště na ničení hlubokých záloh nepřítele za přesunu, na ničení zbraní hromadného ničení, raketových zbraní, jejich naváděcích systémů a jiných důležitých cílů. Frontové letectvo plní tak stále více úkoly operační podpory společně s raketovými zbraněmi, Ochranu pozemních vojsk frontu plní letecká armáda společně s útvary protiletadlových řízených střel a protiletadlového dělostřelectva. Důležitou úlohu plní zvláště při přeletu vzdušných výsadků přes frontu do prostoru vysazení.

Hromadné používání raketových zbraní a zbraní hromadného ničení jak vlastními vojsky, tak i nepřítelem, podstatně rozšířilo úkoly vzdušného průzkumu. Vzdušný průzkum v soudobých podmínkách musí včas a spolehlivě zjistit cíle pro úderý atomových a raketových zbraní frontu jak v taktické, tak i v celé operační hloubce. V mnoha případech bude jeho úkolem i okamžité ničení zbraní hromadného ničení nepřítele. Po provedení vlastních úderů atomovými zbraněmi bude úkolem vzdušného průzkumu prověřit dosažené výsledky.

Letecká armáda s posilovým dopravním letectvem hlavního velitelství musí zabezpečit přepravu vzdušných výsadků, zásobování a odsuny vzduchem svazků bojujících v odtržení od hlavních sil v operační hloubce. Zvláště při proniknutí tankové armády a tankových svazků do značné hloubky bude doprava vzduchem mnohdy jediným prostředkem pro jejich zásobování nejnepříjemnějším bojovým materiálem.

Kromě těchto úkolů letecká armáda částí nebo i většinou svých sil se účastní podle plánu hlavního velitelství boje o získání a udržení celkové převahy v palebné síle, jejíž součástí bude i boj o nadvládu ve vzduchu a o její udržování. Již zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že k vybojování nadvlády ve vzduchu, byť jen na jednom strategickém směru, nestačí již síly frontového letectva na tomto směru. Tím spíše dnes, kdy obě strany používají raketových zbraní a kdy akční rádius a rychlost letectva několikrát vzrostly, může být vybojována nadvláda ve vzduchu jen společným úsilím všech prostředků daného válčiště, tedy i frontového letectva. Hlavní úlohu v boji o nadvládu ve vzduchu plní raketové zbraně. Kromě toho důležitou úlohu v této operaci plní rovněž výsadkové vojsko, radiotechnické vojsko, dělostřelectvo, diverzní a partyzánské skupiny. Letecká armáda frontu plní tedy v boji o nadvládu ve vzduchu a její udržení dílčí úkoly, zpravidla v útočném pásmu frontu do hloubky dosahu (doletu) svých prostředků.

Zvláště významnou úlohu v bojovém složení soudobého frontu mají raketové zbraně, výsadkové útvary a svazky a útvary radiotechnického vojska.

Front může mít ve svém složení řízené a neřízené raketové zbraně, dále pak útvary protitankových a protiletadlových řízených raket. Rakety s jadernou náplní jsou dnes hlavním prostředkem palebné síly frontu a jsou proto schopny řešit nejdůležitější operační a mnohé taktické úkoly. Při hromadném použití stávají se rozhodujícím faktorem boje i operace. Jejich hlavní předností je to, že mohou současně provádět údery do celé hloubky operačního učenění nepřítele i do jeho hlubokého týlu, že mohou provádět rychlý manévř palbou prakticky na libovolné místo. Jejich spojení s jadernou náplní dává veliteli frontu možnost ničit celé nepřátelské útvary a svazky, jakož i jiné cíle značných plošných rozměrů. Tím dávají jaderné a raketové zbraně reálnou možnost snižovat počty klasického dělostřelectva i letectva ve frontu a odlehčit jeho operační svazy i svazky. Raketové zbraně nejsou závislé na povětrnostních podmínkách a obrana proti většině z nich ve vzduchu není dosud vyřešena. Společně s jadernými zbraněmi umožňují vojskům frontu vést útočnou operaci ve vysokých tempech, dosahovat rozhodných cílů v nejkratší době a efektivně podporovat bojovou činnost operačních svazů a jejich uskupení na jednotlivých, často i od sebe značně vzdálených směrech. Při jejich hromadném zasazení umožňují vojskům frontu přejít rychle z obrany do útoku a prolomovat nepřátelskou obranu z chodu. V průběhu útočné operace dovolují veliteli frontu ničit hluboké operační a strategické zálohy ještě před jejich zasazením do sražení, ničit nepřátelské ZHN a raketové zbraně, provádět násilné přechody vodních toků z chodu a likvidovat v nejkratší době obkličené nebo izolované nepřátelské uskupení. To jsou jen některé z hlavních rysů raketových zbraní a zbraní hromadného ničení, jež však podstatně ovlivňují charakter a způsoby vedení frontových útočných operací.

Kromě tankového vojska, jak již bylo dříve ukázáno, nejrychleji a vysoce efektivně může využít vlastností a rozsáhlých možností raketových a jaderných zbraní výsadkové vojsko. Výsadkové útvary a svazky, jakož i výsadky motostřeleckých svazků vysazované z vrtulníků, podstatně zrychlují tempo útočné operace frontu. Proto v soudobé frontové operaci stává se pravidlem používání vzdušných výsadků nejrůznějšího druhu a složení. Vzdušné výsadky se mohou zmocňovat důležitých prostorů nebo je izolovat; jsou důležitým prostředkem průzkumu a mohou plnit i diverzní průzkumové akce, ničit odpalovací zařízení, sklady ZHN, velitelská stanoviště, spojovací uzly a prostředky apod. Díky tomu, že raketové zbraně mohou poskytovat vzdušným výsádkům přímou palebnou podporu, roste nejen počet úkolů, jež mohou vzdušné výsadky ve frontové útočné operaci plnit, ale zvyšuje se i rozsah těchto úkolů. Výsadky jsou jedním z prostředků zabezpečujících nepřetržitou bojovou činnost a mohou účinně působit na morální stav nepřítele právě v nejkritičtějším obdobích operačně taktické situace. Úspěšná činnost vzdušných výsadků vyžaduje však těsnou součinnost s raketovými zbraněmi, letectvem a s tankovými útvary a svazky, které útočí ve směru jejich vysazení (shozu).

Hromadné zavádění do výzbroje vojsk frontu raketových zbraní, nutnost automatizace velení, jakož i další radiotechnické prostředky zvyšují význam a úlohu radiotechnického vojska. Útvary radiotechnického vojska musí zajistit veliteli frontu rádiový a radiolokační průzkum a rušení radiotechnických prostředků nepřítele. Front má proto ve svém složení jeden nebo více samostatných praporů rádiového průzkumu a jeden nebo více protirádiových praporů „S“. Pro průzkum vzdušných cílů má front jeden radiotechnický prapor, jímž vytváří druhou (a někdy i třetí) linii radiotechnických hlásek. K rušení radiolokačních a radionavigačních prostředků vzdušného nepřítele mívá front ve svém složení dva i více protiradiotechnických praporů „L“.

Stejně tak jako rádiový a radiolokační průzkum, tak i protiradiotechnická opatření, jež budou v útočné operaci frontu uskutečňována radiotechnickým vojskem s cílem rušit nebo umlčet radiotechnické prostředky nepřítele, budou mít podstatný vliv na úspěch operace.

Závěrem je možno říci, že soudobý front má v raketových a jaderných zbraních ohromnou palebnou sílu velkého kvalitativního rozdílu proti minulosti. Motorizace a mechanizace, zvláště pak tankové svazy a svazky, zabezpečují veliteli frontu nejen mohutnou palbu, vysokou pohyblivost a odolnost vůči úderům zbraní hromadného ničení nepřítele, ale společně s výsadkovým vojskem zajišťují rychlé využívání účinků atomových a raketových zbraní. I když raketové vojsko s atomovými náboji bude společně s tankovým a výsadkovým vojskem plnit rozhodující úlohu v útočné operaci frontu, zásada, že konečného rozhodnutí a úspěchu v boji, operaci i ve válce lze dosáhnout jen soustředěným úsilím všech druhů vojsk, zůstává i nadále v platnosti. Z tohoto hlediska je třeba také pohlížet na nutnost i v nynější době posílovat front pro každou útočnou operaci všemi druhy vojsk.

POSILOVÉ PROSTŘEDKY FRONTU V ÚTOČNÉ OPERACI

Posilové prostředky frontu jsou určovány zvláště pro každou operaci operační směrnicí generálního štábu (hlavního velitelství). Jejich druh a množství bude záviset na uložení úkolu, důležitosti operačního směru, jeho kapacitě a geografických podmínkách, na uskupení nepřítele, systému jeho obrany, na možnostech protivníka a na prostředcích, které bude mít generální štáb (hlavní velitelství) k dispozici na daném válečnickém nebo strategickém směru.

Rozhodujícím činitelem pro přidělení druhů a množství posilových prostředků z jednotlivých druhů vojsk bude mít množství a druh přidělených zbraní hromadného ničení a raketových zbraní.

U jaderných zbraní je nutno brát v úvahu jak jejich počet, tak i velikost jejich tritového ekvivalentu. U raketových zbraní třeba přihlížet k jejich dosahu a k ostatním takticko-technickým údajům.

Pokud jde o přidělování atomových nábojů pro útočnou operaci frontu, nelze uvádět nějakou pevnou normu. Front bude dostávat od hlavního velitelství tolik atomových nábojů, kolik vyžaduje splnění daného cíle operace a kolik umožňují ekonomické a výrobní možnosti státu (koalice států) v daném období. Při výpočtu potřebného množství atomových nábojů a jejich celkového tritového ekvivalentu nutno vycházet především z potřeby atomových nábojů pro první hromadný úder atomovými zbraněmi, to jest pro dělostřeleckou a leteckou přípravu prvosledových armád a pro cíle, jejichž zničení a umlčení podmiňuje úspěch frontové útočné operace vcelku. Přidělené množství atomových nábojů musí zajistit nejen zničení a umlčení důležitých cílů v celé taktické hloubce obrany nepřítele a rozrušení obranného systému na úsecích průlomu, ale musí současně způsobit rozhodné ztráty operačním zálohám nepřítele, zmařit nebo podstatně omezit jejich možnosti manévru na směr hlavního úderu frontu a konečně musí ochromit velení nepřítele.

Dále je třeba určit potřebné množství atomových nábojů pro úder na nepřátelské raketové zbraně a letectvo a pro zničení zbraní hromadného ničení nepřítele. Konečně je třeba vyčlenit atomové náboje pro boj s přicházejícími operačními zálohami z hloubky a strategickými zálohami nepřítele v průběhu operace, pro zabezpečení zasazení druhého sledu frontu a pro ochromení činnosti týlu nepřítele. Z takto vypočítávané úhrnné spotřeby atomových nábojů může činit spotřeba pro dělostřeleckou a leteckou přípravu 35 až 45 %, pro boj se zbraněmi hromadného ničení nepřítele, jeho raketovými zbraněmi a letectvem 25 až 30 %. Na ostatní úkoly se počítá 25 až 30 % z celkového počtu vyčleněných atomových nábojů.

V podstatě jiným způsobem bude prováděno plánování a přidělování atomových nábojů v operacích počátečního období války. Použití jaderných zbraní v tomto období bude maximálně centralizováno nejen na stupni frontu, ale přímo u hlavního velitelství. Již při prvním hromadném úderu bude použito atomových zbraní v nejvyšším počtu s cílem vybojovat nadvládu ve vzduchu a celkovou převahu v palbě, převzít iniciativu do svých rukou, podlomit hospodářský i politický život nepřítele, zničit jeho vojenskou sílu, snížit jeho morální hodnotu. Bude proto možná norma vyčleněných atomových úderů pro front a tedy i pro jeho armády nižší — i když mnohých atomových úderů, provedených podle jednotného plánu hlavního velitelství, front plně využije při plnění cíle vlastní útočné operace.

Pokud se týče posilování frontu raketovými zbraněmi hlavního velitelství, rozhodujícím činitelem pro jejich množství i druh organizační začlenění raketových zbraní v bojovém složení armád i divízi. Vzhledem k úkolům svazků a operačních svazů v soudobých operacích jeví se neúčelnější organizačně začleňovat již do každé motostřelecké a tankové divíze oddíl o čtyřech odpalovacích zařízeních raket taktického doletu. Armádu prvního sledu frontu v dosavadní organizaci na důležitém směru bude třeba posílit 2—3 oddíly raket blízkého dosahu pro posilování svazků na směr hlavního úderu armády (tedy asi jedním lehkým raketovým dělostřeleckým plukem). Obdobně se jeví účelné, aby i velitel armády měl vlastní, organické raketové zbraně středního dosahu pro řešení nejdůležitějších operačních úkolů v hodnotě jednoho až dvou oddílů středních dělostřeleckých raket. Pro řešení nejdůležitějších úkolů, jež budou mít rozhodný vliv na celkový průběh frontové útočné operace, potřebuje velitel frontu mít vlastní raketové zbraně — tedy jeden až dva těžké raketové dělostřelecké pluky.

Podle těchto zásad, podle bojového složení a operačního učlenění frontu, bude možno určit celkově posílení frontu raketovými zbraněmi pro útočnou operaci hlavním velitelstvím. Jestliže svazky a svazy nebudou organicky vybaveny raketovými zbraněmi blízkého a středního dosahu (jak ukázáno v nahoře uvedené variantě), bude pak nutno posílit

je v uvedeném rozsahu z prostředků přidělovaných frontu pro útočnou operaci hlavním velitelstvím.

Podstatnou změnu v posilování frontu dělostřelectvem ze zálohy hlavního velení (GŠ) přináší atomové a raketové zbraně. Mnohonásobně účinnější jaderné zbraně, jež mohou ničit a umlčovat cíle velkých plošných rozměrů a raketové zbraně s prakticky libovolným dosahem se staly kostrou palebného systému vojsk frontu a nahrazují dělostřelectvo zvláště v palbě na vzdálené cíle a plošné cíle. Klasické dělostřelectvo bude proto v soudobé útočné operaci frontu používáno v první řadě na cíle v bezprostředním dotyku s vlastními vojsky a na cíle malých rozměrů. Uvedené skutečnosti povedou proto i k podstatnému snížení v posilování frontu dělostřeleckými svazky zálohy hlavního velitelství (GŠ). Hlavní potřeba posilování klasickým dělostřelectvem zůstává dosud u útvarů a svazků prvosledových armád frontu. Je dána velikou různorodostí bojové činnosti vojsk frontu na jednotlivých operačních i taktických směrech, kdy nesouvislost fronty a vysoká dynamičnost veškeré bojové činnosti bude vyžadovat, aby útvary i svazky byly neustále zabezpečeny vlastními palebnými prostředky, ať již při odrazení protizteče a protíúderu nepřítel, či při zasazování druhých sledů, prolamování obranných postavení nepřítel z chodu, při překonávání vodních toků z chodu a ničení nepřátelských obklíčených uskupení. Revoluční změny v počtech hlavního dělostřelectva jak organického, tak posilového, mohou nastat zavedením do výzbroje vojsk bezzákluzových děl s možností střelby atomových nábojů velmi malého tritolového ekvivalentu (0,1—0,5 kt), což se však jeví v současné době ještě neekonomické.

V současné době při výpočtu posilového dělostřelectva pro zabezpečení útočné operace frontu bude třeba vycházet z potřeby 1—2 dělostřeleckých brigád pro každou armádu prvního sledu frontu a pro vytvoření dělostřelecké zálohy frontu ve složení do jedné dělostřelecké divize HV nebo několika houfnicových a raketometných dělostřeleckých brigád.

Při výpočtu potřebného množství protitankových prostředků pro útočnou operaci frontu je třeba vycházet z požadavku, že front musí být schopen v průběhu operace odrážet mohutné protíúdry prováděné převážně obrněnými svazky nepřítel. Pro splnění tohoto úkolu bude nutno zesílit nejen každou vševojskovou i tankovou armádu na hlavním úderu, ale bude třeba kromě toho vytvořit ještě dostatečně silnou protitankovou zálohu velitele frontu.

Vzhledem k požadavkům, aby soudobá protitanková zbraň měla nejen vysoký účinek na pancíř na značnou vzdálenost, ale aby současně byla schopna rychlého manévru, aby mohla být přepravována i vzdušnou cestou, aby ji bylo možno snadno utajit a aby měla vysokou pravděpodobnost zásahu, jsou zaváděny do výzbroje protitankové rakety. Proto protitankové dělostřelectvo útvarů, svazků i operačních svazů a protitankové dělostřelecké brigády zálohy hlavního velitelství postupně jsou a budou nahrazovány protitankovými oddíly a útvary řízených střel. Front v útočné operaci bude potřebovat podle výše uvedených zásad posílit každou prvosledovou armádu průměrně jedním plukem protitankových řízených střel (o dvou oddílech po 36 naváděcích zařízeních). Kromě toho bude nutno z posilových prostředků vytvořit frontové protitankové zálohy, k čemuž bude třeba rovněž asi 2 až 3 pluků protitankových řízených střel. Toto posílení vojsk frontu společně s jejich organickými protitankovými řízenými střelami a s bezzákluzovými kanóny a pancéřovkami jednotek bude představovat podstatně vyšší a kvalitnější hodnotu protitankové obrany vojsk frontu než doposud. V současné době třeba počítat s posílením každé armády prvního sledu frontu jednou protitankovou dělostřeleckou brigádou. Ve složení těchto brigád jsou již útvary protitankových řízených střel.

Při posilování vojsk frontu v útočné operaci protiletadlovým dělostřelectvem bude nutno vycházet ze skutečnosti, že v současné době hlavním prostředkem v boji se vzdušným nepřítel se stávají protiletadlové řízené střely (rakety), které mohou používat i atomových hlavíc. Jsou opatřeny samonaváděcím systémem a mají vysokou pravděpodobnost zásahu (až 0,8). Přesto nemohou však dosud plně nahradit malorázové hlavního protiletadlové dělostřelectvo při boji se vzdušnými cíli v malých a v přízemních výškách. Bude proto nutno v budoucnu dále zvyšovat rychlost střelby, pohyblivost a automatizaci PLD. Vzhledem k takticko-technickým vlastnostem stávajících protiletadlových řízených raket bude také třeba i nadále posilovat divize prvního sledu armád hlavně protiletadlovým dělostřelectvem, zvláště malorázovým. Teprve v druhé řadě bude třeba doplňovat jím palebný systém protivzdušné obrany velitelských stanovišť, palebných postavení raketových zbraní, pozemního dělostřelectva, citlivých komunikačních a jiných objektů. Vycházejíce z těchto předpokladů můžeme dojít k závěrům, že pro posílení frontu v útočné operaci bude třeba přidělit armádám na důležitém operačním směru jeden až

dva pluky protiletadlových řízených raket a 1—2 protiletadlové dělostřelecké divize. Kromě toho bude muset front obdržet 2—3 pluky protiletadlových řízených raket a 2—3 protiletadlové dělostřelecké divize pro ochranu důležitých objektů a zařízení v hloubce svého operačního uclnění a týlu.

Lze očekávat, že s dalším rozvojem protiletadlových řízených střel, hlavně s jejich technickým zdokonalením a s množstvím jejich použití i pro malé a střední výšky, bude růst počet přidělovaných posilových pluků protiletadlových řízených střel a naopak se může snížit počet protiletadlového klasického dělostřelectva, hlavně středních ráží.

Při stanovení potřebného množství ženijních vojsk pro zabezpečení frontové útočné operace je třeba vycházet z toho, že kromě úkolů ženijního zabezpečení frontového významu bude nutno posílit armády na směr hlavního úderu frontu do jedné ženijní brigády, do jednoho pontonového pluku a do dvou silničních ženijních praporů. Pro frontové úkoly, kromě ženijních brigád, bude nutno frontu přidělit ještě jednu až dvě ženijní stavební brigády, pontonovou a silniční brigádu, stavební opevňovací prapor a další počet speciálních praporů (přepraveních prostředků, prostředků pro zásobování vodou, maskování, pro odminování apod.).

Pokud jde o chemická vojska, může být front pro útočnou operaci zesílen 4—6 samostatnými prapory chemické ochrany, 4—8 samostatnými prapory pro odmořování terénu, 2—4 samostatnými prapory těžkých pěchotních ohňometů, 2—4 samostatnými zadýmovacími prapory — pokud se ještě někdy uvádějí v organizaci, 3—5 samostatnými rotami pro odmořování výstroje.

Z těchto prostředků front zesílí armády na směr hlavního úderu frontu zpravidla po jednom až dvou praporech chemické ochrany, dvěma až třemi prapory pro odmořování terénu (popřípadě jedním zadýmovacím praporem a praporem těžkých pěchotních ohňometů) a jednou až dvěma rotami pro odmořování výstroje. Zbytek chemických vojsk ponechává si velitel frontu ve své záloze a používá jich k zabezpečení opatření frontového rázu, zvláště ve prospěch druhého sledu, záloh a frontového týlu.

Pokud se týče přidělování frontu útvarů a svazků výsakového vojska, je třeba vycházet z toho předpokladu, že jednotky výsakového vojska budou určeny zpravidla jen pro plnění speciálních úkolů v operační hloubce, výsakové svazky pak pro plnění důležitých operačních úkolů ve prospěch útočné operace frontu vcelku. Za speciální úkoly třeba považovat ničení zbraní hromadného ničení nepřítele, jeho raketových zbraní, rušení velení, průzkumné a diverzní akce v týlu nepřítele apod. Operační úkoly budou v sobě zahrnovat zmocnění se a udržení důležitých čar a objektů nepřítele na směr hlavního úderu frontu, ovládnutí a udržení přeprav a předmostí operačního významu, zabránění nebo zpomalení postupu hlubokých operačních nebo strategických záloh nepřítele k provedení protiúderu nebo zaujetí výhodných obranných čar, zajišťování odkrytých boků úderného uskupení frontu apod. Rozsah těchto úkolů ve frontové útočné operaci bude tedy hlavním činitelem při posilování frontu výsakovými útvary a svazky.

Kromě výsakových jednotek budou však prvosledové armády v širokém měřítku používat motostřeleckých jednotek vysazovaných z v r t u l n í k ů. Tyto výsadky budou plnit úkoly převážně taktického významu. Je proto nutno posilovat front dopravním letectvem tak, aby mohl vyčlenit armádám na směr hlavního úderu až dva pluky vrtulníků, které budou nejen zabezpečovat přepravu vzdušných výsadků, ale i další přepravní úkoly. Také armády na vedlejším směru bude třeba posilovat alespoň jedním plukem vrtulníků.

*

Pokud se týče posilování frontu útvary radiotechnického vojska, byla zásada uvedena již v první kapitole.

CÍL A ÚKOLY FRONTOVÉ ÚTOČNÉ OPERACE

Cílem frontové útočné operace je zničení důležitého operačního — a mnohdy i strategického — uskupení nepřítele v celé hloubce operačního uclnění jeho vojsk, zmocnění se důležitého operačního nebo strategického prostoru, s jehož ovládnutím se vytvářejí výhodné podmínky pro následující útočnou operaci.

Cílem frontové operace v počátečním období války bude v první řadě získat a udržet si iniciativu. K tomu bude třeba, aby v první frontové útočné operaci byl rozdrčen první strategický sled nepřítele, aby bylo ovládnuto jeho území do velké hloubky a tím zabráněno nepříteli v používání zbraní hromadného ničení a raket blízkého a středního doletu. Útočná operace frontu má zmařit nepřátelskou mobilizaci na rozsáhlém území protivníka, má zabránit přesunům, soustředění a rozvinutí jeho ozbrojených sil, vážně narušit činnost týlu, vojenskou a hospodářskou sílu nepřítele, dezorganizovat řízení státu a podlomit vůli k odporu jeho obyvatelstva.

Hloubka útočné operace frontu bude závislá na těchto faktorech:

- úkolu, místu a významu frontu v útočné operaci skupiny frontů;
- složení frontu a přiděleném množství zbraní hromadného ničení a raketových zbraní;
- charakteru nepřátelského uskupení, jeho obraně, zvláště a druhu jeho raketových a atomových zbraní, na poměru sil a prostředků a na morálním stavu vojsk nepřítele;
- vzdálenosti operačních a strategických objektů, jejichž ovládnutí může být cílem frontové útočné operace;
- charakteru terénu daného válečiska;
- podmínkách organizace, stavu a činnosti týlu.

Vzhledem k těmto faktorům může hloubka frontové útočné operace v podmínkách západoevropského válečiska činit až 500 km, v počátečním období války až 600 km i více.

Konečný cíl frontové operace se dosahuje postupným splněním bližšího a dalšího úkolu, které frontu určuje hlavní velitelství (generální štáb).

Bližším úkolem frontu bývá průlom taktické hloubky obrany nepřítele, rozbití hlavního uskupení v celé hloubce operačního uskupení vojsk skupiny armád a ovládnutí čáry nebo prostoru, který zabezpečuje vojskům frontu výhodné podmínky pro vyplnění dalšího úkolu. Hloubka bližšího úkolu dosahuje až 250 km.

V počátečním období války bližší úkol frontu může dosahovat až 300 km a bude zahrnovat zničení vojsk krytu a prvního operačního sledu, včetně záloh skupiny armád.

Další úkol frontu zahrnuje rozbití hlubokých operačních a strategických záloh, které nepřítel přivádí do prostoru sražení. Jejich zničením a ovládnutím prostoru, který je hlavním velitelstvím označen jako cíl frontové útočné operace, vyplňuje front svůj další úkol a současně vytváří podmínky pro přípravu nové frontové operace. Hloubka dalšího úkolu může být rovněž 250 km i více, zvláště v počátečním období války.

Je přirozené, že v případech, kdy front je slabšího složení a vede útočnou operaci samostatně nebo na vedlejším směru skupiny frontů, dostává pouze menší množství raketových zbraní a atomových nábojů. V takovém případě bude hloubka jeho úkolů menší.

FORMY OPERAČNÍHO MANÉVŘU FRONTU V ÚTOČNÉ OPERACI A VOLBA SMĚRU HLAVNÍHO ÚDERU

Formy operačního manévru frontu v útočné operaci určují se v první řadě cílem a zámyslem operace, množstvím a kvalitou raketových a jaderných zbraní a dále pak podmínkami operační součinnosti se sousedními fronty. Kromě těchto nejdůležitějších faktorů závisí i na charakteru a systému obrany nepřítele a na uskupení jeho operačních záloh. Na volbu operačního manévru má ovšem vliv i složení frontu, množství posilových prostředků a rozložení vojsk frontu. Konečně podstatný vliv budou mít i terénní podmínky, kapacita jednotlivých operačních směrů a podmínky součinnosti vojsk vedoucích bojovou činnost na těchto směrech.

V soudobých podmínkách hromadného používání raketových, atomových, chemických a biologických zbraní jeví se účelnějším, aby front prováděl úderu na několika směrech. Takový způsob vedení operace ztěžuje nepříteli zjistit směr našeho hlavního úderu, zjistit hlavní naše úderné uskupení, ztěžuje mu zvolit objekty pro úderu svými raketovými zbraněmi a zbraněmi hromadného ničení a dovoluje mu jen v omezené míře učinit včas odvetná opatření ke zmaření útočné operace vojsk frontu.

Soudobý front může se zřetelem na výše uvedené faktory vést 2 až 3 anebo i více úderů. Jeden z těchto úderů je hlavní, ostatní jsou pomocné. Tyto úderu mohou být provedeny současně nebo v různou dobu.

Směry úderů frontu mohou být rovnoběžné; jindy se mohou naopak sbíhat v prostoru nebo za prostoru důležitého operačního či strategického významu, vycházet do boku a týlu nepřátelských uskupení a vytvářet tak podmínky pro jejich izolaci či obklič-

čení. Mnohdy bude docházet ke kombinaci obou způsobů v součinnosti s údery sousedních frontů nebo i uvnitř útočného pásma vlastního frontu.

Vzhledem k rozsáhlým možnostem soudobého frontu ničit palebnými údery raketových a jaderných zbraní i velká uskupení nepřítele, jeví se nejúčelnější vést několik hlubokých úderů s cílem drobit sestavu protistojícího nepřítele, ničit jeho izolované skupiny po částech a rozvíjet útočnou operaci na velkou hloubku. Tento druh operačního manévru bude možno uskutečnit zvláště tehdy, jestliže množství přidělených raketových a atomových zbraní bude dostatečné a jestliže systém a ženíjní vybudování nepřátelské obrany dovolí vojskům prvního sledu frontu provést průlom obrany protivníka na třech anebo i více směrech. Rozložení druhých sledů a záloh nepřítele, jakož i terénní podmínky musí v takovémto případě umožňovat rozvíjet operaci do značné hloubky a dovolovat zničit oddělená a obkličena uskupení nepřítele v krátkém čase.

Jestliže hlavní uskupení nepřítele bude rozloženo do velké hloubky a front nebude stačit jen svými silami a prostředky zničit protivníka může vést čelní údery jen na dvou směrech tak, že hlavní úder bude rozvíjet do celé hloubky operačního učenění nepřítele a částí sil, působících na pomocném směru, bude rozvíjet útok do jednoho boku s cílem, aby v součinnosti se sousedním frontem izoloval, obkličil a zničil nepřátelské uskupení.

Uvedené formy operačního manévru v útočné operaci frontu budou zpravidla uskutečňovány při velmi rozdílných podmínkách bojové činnosti prvosledových armád.

Tak například: Zatímco jedna armáda po zakončení první armádní operace bude promalovat připravenou obranu nepřítele, může se sousední armáda bránit a odrážet silné protiúderů nepřítele; další armáda může ve stejnou dobu rozvíjet operaci nebo zahajovat následující armádní operaci průlomem spěšně zaujaté obrany nepřítele z chodu mohutnými údery tankových vojsk v součinnosti s raketovými zbraněmi, s letectvem a výsadky. A právě tato rozličnost bojové činnosti vojsk, proměnlivost situace na jednotlivých operačních směrech, vytváří veliteli frontu podmínky pro pružnou volbu nejúčelnějšího operačního manévru.

Je třeba zdůraznit, že při všech případech forem operačního manévru frontu v útočné operaci je nezbytné činit opatření a plánovat provedení úderů, být i dílčích, pro rozšiřování a „svinování“ obrany nepřítele do stran a boků. Tato činnost je podmínkou bezpečného a rychlého zasazení druhých sledů a záloh do sražení, podmínkou pro dosažení vysokého tempa v útočné operaci a splnění daného cíle frontové útočné operace.

Hlavní úder musí být usměrněn vždy proti tomu nepřátelskému uskupení, jehož zničením se dosahuje splnění cíle útočné operace frontu. Bude vyjádřen v první řadě paľbou raketových zbraní a údery zbraní hromadného ničení.

Nejefektivnější směr hlavního úderu je takový, který vyvádí rychle úderní uskupení frontu do boků a do týlu nejdůležitějšího uskupení nepřítele a dává tím možnost, abychom protivníka odřízli od jeho zásobovacích základů a znemožnili mu živění bojové činnosti přísunem dalších operačních a strategických záloh.

Při volbě směru hlavního úderu a úseků průlomu nepřátelské obrany je třeba vycházet z požadavku, aby tyto směry a úseky byly v místech, kde obrana nepřítele je jen slabě rozvinuta jak do hloubky, tak i pokud jde o ženíjní vybudování. Je výhodné využívat pro průlom takových směrů a úseků, kde obrana nepřítele je nepevná, kde se brání vojska, jichž morálně politický stav je na nízkém stupni anebo je již otřesen.

Je ovšem třeba zdůraznit, že i při respektování této principiální zásady, rozhodnou roli při volbě směru hlavního úderu frontu v útočné operaci má zámysl. Proto se může někdy stát že armáda v rámci útočné operace frontu povede svůj hlavní úder na úsecích, které jsou silně vybudovány v systému obrany nepřítele anebo kde jsou ve druhém sledu nebo v zálohách nejnebezpečnější uskupení nepřítele (obrněné svazky) a to právě proto, poněvadž na tomto směru nebo proti těmto cílům bude v souhlase se zámyslem frontové operace nejefektivněji využito většiny úderů raketových zbraní s jadernými náplněmi.

Ve většině případů hlavní úder, který nebude proveden na nejslabší a nejcitlivější místo nepřátelské obrany, může se setkat se značnými překážkami a to i tehdy, když bude poměrně dobře zajištěn údery raketových a atomových zbraní. Vyplyvá to z toho, že úder na tomto směru nebude zpravidla znamenat pro nepřítele žádné překvapení a že právě na tento směr budou připravena jeho hlavní protiopatření.

Při výběru směrů úderů je třeba dále dbát těchto požadavků:

- terén na směru hlavního úderu má dovolovat nejefektivnější použití raketových zbraní a zbraní hromadného ničení, masové použití tankových svazků a ostatní bojové tech-

niky; má být vhodný pro organizaci a udržování součinnosti mezi všemi druhy vojsk a ozbrojených sil;

- směr hlavního úderu má ztížit nepříteli zjištění příprav vojsk frontu k útočné operaci a zabezpečit tak překvapivý úder. Má poskytovat dobré podmínky pro maskování a ukrytí hlavního úderného uskupení frontu před začátkem útoku, ať při zaujímání výchozího prostoru, či při přesunu na čáru zasazení při útoku z chodu;
- směr hlavního úderu má dávat vojskům možnost uskutečňovat široký manévr silami i prostředky podél fronty i z hloubky a rychle přenést směr hlavního úderu v průběhu operace, bude-li toho třeba;
- terén na směrech úderu má dávat možnost centralizovaného a nepřetržitěho velení;
- směr hlavního úderu frontu musí brát v úvahu směry úderů sousedních frontů.

Splnění těchto požadavků při volbě směru hlavního úderu frontu zabezpečuje vojskům frontu v hlavním úderném uskupení vysoké tempo operace a dosažení cíle operace v nejkratší lhůtě.

ÚTOČNÉ PÁSMO A OPERAČNÍ UČLENĚNÍ VOJSK FRONTU

I když za používání zbraní hromadného ničení musí vojska frontu vést bojovou činnost ve značně širokých útočných pásmech, přesto zachovává i nadále svou platnost zásada vytvářet úderná uskupení k řešení hlavních úkolů a dosahovat rozhodné převahy sil a prostředků nad nepřítelem v rozhodujícím okamžiku na důležitých operačních směrech.

Dosahování rozhodné převahy nad nepřítelem v soudobých operacích je však třeba uskutečňovat především rozhodným manévrem celého palebného systému, zvláště raketových a jaderných zbraní, paleb dělostřelectva a letectva. Dosažení palebné převahy zabezpečuje i rychlé soustředění sil, zvláště tankových vojsk, vzdušných výsadků, protitankových prostředků i motostřeleckých svazků. Vojska mohou však zůstat v nahuštěných bojových sestavách pouze nejkratší nutnou dobu k vyplnění daného, časově omezeného úkolu, načež se musejí rychle rozptýlit. Při přesunech, v prostorech soustředění a ve vyčkávacích prostorech musí být vojska zásadně rozptýlena. Vzhledem k současné organizaci a výzbroji pozemních vojsk, zvláště vzhledem k prostředkům velení a dopravy, je možno stanovit, že hranicí rozptýlení je prapor, který může vždy účelně působit jako jednotná a celá bojová jednotka.

Při řešení úderných uskupení bude tedy nutno současně organizovat co nejdůmyslnější palebný systém, který by plně využíval a opíral se o všechny možnosti raketových zbraní. Manévr tankových a motostřeleckých svazků bude třeba připravovat v různých variantách dovedným a hluboce promyšleným rozložením vojsk, vytvořením podmínek pro narůstání sil jak z hloubky operačního učlenění frontu, tak i z pasivních nebo podružných směrů.

Jak již bylo dříve uvedeno, může front vést úder dvěma až třemi armádami na dvou nebo více směrech. Je přirozené, že v tomto případě dochází k největšímu nahuštění vojsk a bojové techniky zvláště při průlomu taktické hloubky obrany nepřítel. V této době skýtají svazky prvního sledu frontu nejvýhodnější objekty nepříteli pro úderý zbraněmi hromadného ničení. Proto mezi úseky průlomů armád útočících na jednom všeobecném operačním směru vytvářejí se mezery různé šířky. Tím se dává prvosledovým armádám možnost podstatně rozptýlit sestavu svých úderných uskupení. Celkové možnosti průlomu nepřátelské obrany vojsky frontu budou záviset na přiděleném množství raketových a atomových zbraní, na složení vojsk frontu, na druhu a systému nepřátelské obrany, jakož i na ostatních palebných možnostech vojsk frontu.

Celková šířka útočného pásma frontu bude dána počtem armád, jež bude moci veliteli frontu vyčlenit do prvního sledu. Přitom je možno vycházet z hrubého rozpočtu, že vševojsková armáda ve složení 6—7 divízií může útočit na důležitém směru v pásmu širokém až 80—100 km, na podružném směru nebo v počátečním období války v pásmu širokém 120 km i více. Může tedy být útočné pásmo frontu široké 300—500 km. V průběhu operace útočné pásmo frontu se může rozšiřovat nebo zužovat.

Operační učlenění frontu musí odpovídat zámyslu operace a úkolům uloženým frontu generálním štábem (hlavním velitelstvím). Musí být schopno co nejlépe a nejrychleji využít palebných úderů raketových a atomových zbraní. Musí zabezpečovat rozhodnou převahu prostředků a sil nad protivníkem na směru hlavního úderu frontu v určené době a rovněž musí dávat veliteli frontu možnost provést mocný počáteční úder do celé

hloubky obranné sestavy protivníka. Operační učlenění musí být voleno tak, aby dávalo veliteli frontu možnost vytvářet i v průběhu operace silná úderná uskupení pro určené úkoly, aby zabezpečovalo narůstání úsilí manévrem prostředků a sil jak z hloubky, tak i podíl fronty. Rychlá změna situace, kterou může způsobit protivník masovým použitím raketových zbraní a zbraní hromadného ničení na směr hlavního úderu, musí být paralyzována způsobilostí operačního učlenění frontu rychle přenášet hlavní úder i na druhý směr. Jedním z nejdůležitějších požadavků na operační učlenění frontu zůstává podmínka dobré součinnosti všech vojsk frontu po celou dobu trvání operace.

Operační učlenění frontu musí umožňovat nejefektivnější využití každého druhu vojska podle jeho vlastností, v první řadě však raketového a tankového vojska, brát zřetel na terénní podmínky a kapacitu jednotlivých operačních směrů a zabezpečovat hlavní úderné uskupení frontu zvláště na jeho bocích. Je přirozené, že již samo operační učlenění musí zajišťovat dobré podmínky pro ochranu vojsk proti nepřátelským úderům zbraněmi hromadného ničení.

Operační učlenění frontu v útočné operaci tvoří: první a druhý sled, letecká armáda, frontové raketové jednotky a útvary, frontové protiletadlové skupiny a konečně zálohy různého určení.

První sled musí být dostatečně silný, aby byl schopen mohutným, prvopočátečním úderem využít výsledků palebného úderu raketových a jaderných zbraní, letecké armády a dělostřelectva k dezorganizaci obrany nepřitele v celé její hloubce. Je určen k průlomu celé taktické i operační hloubky obrany nepřitele. Společně s raketovými zbraněmi, s frontovým letectvem a vzdušnými výsadky ničí hlavní protistojící nepřátelské uskupení, hluboké operační zálohy nepřitele a v dalším rozvíjí útok až do úplného zakončení frontové operace. Hloubka operačního učlenění prvního sledu frontu ve výchozím prostoru bude se pohybovat až do 80 km. Vševojskové armády mohou s výhodou použít v prvním sledu tankových divizí a to na směrech, kde se plánují úderý dostatečným počtem atomových nábojů a kde je výhodný terén pro hromadné použití tanků. Je-li terén tankům těžko dostupný, má-li nepřítel na daném směru organizovanou hlubokou a účinnou protitankovou obranu, bude-li počet atomových nábojů pro danou operaci jen omezený, pak bude výhodnější mít tankové divize v druhých sledech vševojskových armád a průlom hlavního pásma obrany nepřitele organizovat a provádět motostřeleckými divizemi. V průběhu frontové operace mohou armády prvního sledu mít značné ztráty na živé síle i technice a jejich svazky mohou obdržet nebezpečné dávky radiace. Proto bude nutné v průběhu útočné operace zesílovat armády prvního sledu frontu samostatnými divizemi ze zálohy velitele frontu a naopak — vyvádět do jeho zálohy nebojeschopné svazky prvosledových armád.

V soudobých podmínkách frontové útočné operace bude velmi často výhodné mít v prvním sledu tankovou armádu. V počátečním období války bude to téměř pravidlem.

Dříve než přistoupíme k některým zásadám pro vytváření **druhého sledu frontu**, je třeba si širěji všimnout některých problémů při vytváření druhých sledů na operačním stupni. Některé názory zdůrazňují, že přítomnost operačních sledů a tedy i druholedové armády má pro hlubokou útočnou operaci frontu v soudobých podmínkách zásadní význam. Uvážíme-li např. možnosti značných ztrát na lidech i bojové technice, stupně radioaktivního ozáření v důsledku masového používání jaderných zbraní nepřitelem i vlastními vojsky, časté překonávání i rozsáhlých prostorů o vysoké úrovni radiace, musíme dojít k oprávněným závěrům, že ne vždy bude schopna vševojsková armáda, zvláště na směr hlavního úderu frontu, pokračovat po ukončení první armádní útočné operace bez jakékoli přestávky, anebo aspoň všemi silami, v následující armádní operaci. Přesto však a právě v tomto období bude pro úspěch frontové operace rozhodující nepřipustit jakoukoli operační přestávku, ale naopak zesílovat úder i rozhodně zvyšovat tempo operace na směr hlavního úderu frontu. Tento úkol může splnit úspěšně jen nová svěží armáda, zpravidla z druhého sledu frontu.

Na druhé straně je nutno zvážit, že silné druhé sledy, ať v prostorech soustředění nebo při jejich přesunu na bojiště, mohou se stát výhodným cílem pro úderý raket a zbraní hromadného ničení nepřitele. Při soudobých průzkumných prostředcích bude je velmi obtížné utajit. Zvláště zranitelné budou v době svého rozvinování a zasazení. Ohnivý charakter bojové činnosti nebude mnohdy ani vyžadovat zasazení silných druhých sledů nebo záloh, ale hlavně včasný zásah palebného systému a vysoce pohyblivých jednotek, útvarů až svazků. Jejich rozmístění, přesuny a zasazení bude možno lépe skrýt před nepřitelem.

I když tyto úvahy jsou správné, bylo by značným zjednodušením celého problému vyloučit v soudobých podmínkách útočné operace frontu potřebu druhých sledů v ope-

račních svazech k řešení důležitých operačních úkolů. Druhé sledy budou však muset být soustředovány ve velkých prostorech, musí se přesunovat rychle, rozptýleně v širokých pásmech při zachování všech zásad utajení. K jejich zasazování často bude docházet ne najednou, ale postupně, mnohdy na různých směrech.

Druhý sled frontu může tvořit jedna vševojsková a někdy i tanková armáda anebo jedna z nich. Jestliže ve druhém sledu frontu bude pouze jedna armáda, bude nutno mít daleko silnější vševojskovou zálohu.

Velmi často může být zahajována frontová útočná operace i bez druhého sledu a tento je vytvářen teprve v průběhu operace. Tento zjev bude charakteristický zvláště pro počáteční období války.

Nebude-li tanková armáda použita v prvním sledu (ať již z jakéhokoli důvodu, např. v nevýhodném terénu nebo bude přeskupována teprve v průběhu operace z jiného operačního směru nebo od jiného frontu), bude zpravidla použita na směr hlavního úderu frontu pro rozdrčení hlubokých operačních a strategických záloh přesunovaných do prostoru sražení. Jindy bude zasazována s tím cílem, aby se s překvapením zmocnila důležitého objektu operačního nebo strategického významu a to buď samostatně anebo v součinnosti s operačními výsady. Někdy použije velitel frontu tankové armády k tomu, aby rychle přenesl hlavní úsilí frontu na nový směr, jenž se v průběhu operace ukázal jako nejvýhodnější pro dosažení cíle útočné operace frontu.

Je-li tanková armáda ve druhém sledu frontu, je její výchozí prostor ne blíže než 80—100 km od předního okraje vlastních vojsk. Ve výchozím prostoru nebo prostoru soustředění je rozptýlena po svazcích na ploše 1500—2000 km² a musí být bezpečně chráněna před úderu vzdušného nepřítele.

Prostor rozmístění tankové armády má být stranou od zamýšleného směru hlavního úderu, má však mít výhodnou komunikační síť pro manévr na směr předpokládaného zasazení do sražení.

Vševojsková armáda, která je ve druhém sledu operačního učlenění frontu, je předurčena pro rozvíjení útoku na směr hlavního úderu frontu. Někdy její části — některé svazky — mohou být použity ke zničení obklíčeného uskupení nepřítele a to v součinnosti se svazky prvosledových armád, které protivníka obklíčily. Vševojsková armáda druhého sledu frontu bývá rozmístěna ve výchozím prostoru pro útok v hloubce za prvosledovými armádami. Jak bylo již výše ukázáno, bude často při zahájení frontové útočné operace provádět ještě formování nebo široký manévr z jiného operačního směru či z hloubky vlastního území. Prostory, v nichž se rozmístují svazky druhosledové armády, přiléhají zpravidla ke směru hlavního úderu frontu. Jestliže však komunikační poměry dovolují rychlý manévr na směr předpokládaného zasazení, může se rozmísťovat druhosledová armáda rovněž stranou od směru hlavního úderu frontu. Při zasazení do sražení je nutno takovou vševojskovou armádu posilovat raketovými zbraněmi, dělostřelectvem, ženijními a chemickými vojsky. Její zasazení kromě toho bude zabezpečováno úderu zbraní hromadného ničení.

Letecká armáda je stálým prvkem operačního učlenění frontu. Letiště frontového letectva jsou rozmístěna ve výchozím položení k útoku až do hloubky 400—500 km od předního okraje vlastních vojsk. Nejbližší k přednímu okraji jsou umístěna letiště stíhacího letectva. Jejich vzdálenost od předního okraje však musí vyloučit jejich možné napadení úderu raket blízkého dosahu a dalekonosného dělostřelectva nepřítele. Letiště dopravního a bombardovacího letectva — pokud nebude plně nahrazeno raketovými zbraněmi — mohou být i za hranicemi frontového týlu. Ve výchozím prostoru připravují se však pro ně záložní letiště.

Frontové raketové jednotky a útvary se stávají důležitým prvkem operačního učlenění frontu. Jejich rakety mají dosah do 1000 km. Bojová sestava oddílů středních a těžkých raket zahrnuje prostor přípravy střel a odpalovacích stanovišť, postavení montážních dílen, postavení radiolokačních stanic pro sledování a vyhodnocování dráhy letu řízených raket a velitelská stanoviště. Dostřel dovoluje, aby odpalovací stanoviště byla volena v dostatečné vzdálenosti za frontou a aby tak mohlo být využito terénu vhodného pro jejich ukrytí. Vzdálenost raket od fronty bude záviset na jejich minimálním dostřelu a na hloubce nejbližšího cíle, na který má být řími proveden úder. Útvary a jednotky zůstávají zpravidla v přímém podřízení veliteli dělostřelectva frontu a plní úkoly nařizené jim velitelem frontu. Mohou to být úderu na přiváděné hluboké operační a strategické zálohy, s cílem izolovat bojiště, nebo na důležitá týlová zařízení

a komunikační objekty. Kromě toho frontové raketové zbraně mohou být použity na ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení a raketových zbraní, na sklady atomové munice a k úderům na letiště. Mohou zajišťovat palebnou podporu operačním výsádkům, tankové armádě a svazkům bojujícím v operační hloubce. Budou zabezpečovat zasazení druhého sledu frontu do sražení a mohou být použity pro ničení velkých obklíčených uskupení nepřítele.

Frontové protiletadlové skupiny se tvoří ze svazků protiletadlového dělostřelectva zálohy hlavního velitelství. Jsou určeny pro ochranu velitelských stanovišť frontu, palebných postavení raketového vojska, prostorů rozmístění a os přesunů druhého sledu, zvláště tankové armády a důležitých objektů frontového týlu (jako např. skladů atomových nábojů a jiných důležitých skladů, přeprav, rozdělovacích železničních stanic apod.).

Útvary řízených protiletadlových raket se do frontových protiletadlových dělostřeleckých skupin zpravidla nezačleňují, neboť jejich velení je podstatně odlišné. Plní však úkoly v těsné součinnosti jak s protiletadlovými dělostřeleckými skupinami, tak i se stíhacím letectvem frontu.

Vzdušné výsadky se ve frontové útočné operaci široce používají jak v taktickém měřítku, tak i v zájmu splnění celkového cíle operace. Taktické výsadky jsou zpravidla součástí operačního učenění vševojskových armád. Operační výsadek — může být tvořen výsádkovou divizí anebo i několika divizemi — je v takovém případě samostatným prvkem operačního učenění frontu. Bude-li mít front pro vyplnění narižového úkolu ve svém složení výsádkovou divizi, bude její přeprava zabezpečena leteckou dopravní armádou hlavního velitelství. Prostor soustředění operačního výsádku bude vzdálen nejméně 200 km od předního okraje vlastních vojsk.

Soudobý front musí mít ve svém operačním učenění silné zálohy všeho druhu.

Vševojsková záloha vytváří se vždy, nezávisle na tom, zda je anebo není vytvořen druhý sled frontu. Budou-li ve druhém sledu frontu jedna vševojsková a jedna tanková armáda, může být vševojsková záloha pouze ve složení dvou až tří motostřeleckých divizí. Bude-li druhý sled frontu tvořen pouze jednou armádou, bude vševojsková záloha v síle tří až pěti divizí, z nichž aspoň jedna tanková (pokud nebude tvořit druhý sled frontu tanková armáda). Svazky, tvořící vševojskovou zálohu frontu, nejsou zpravidla v jednom prostoru, avšak rozptýlené, na dvou, někdy až na třech směrech.

Úkolem vševojskové zálohy frontu je

- nahradit ztráty prvosledových armád, které byly postiženy údery zbraní hromadného ničení nepřítele;
- ničit vzdušné výsadky nepřítele vysazené mimo výchozí prostory a prostory soustředění vševojskových a tankových armád;
- zvětšit údernou sílu armád prvního sledu frontu v průběhu operace bez složitých přeskupování manévrem z hloubky;
- zajišťovat styky a odkryté boky;
- ničit oddělená anebo obklíčená uskupení nepřítele v týlu vlastních vojsk.

Jednou z hlavních povinností velitele frontu je, aby v průběhu operace vždy znovu obnovoval zasazenou vševojskovou zálohu. Svazky vševojskové zálohy ve výchozím položení mohou být rozmístěny na úrovni druhých sledů vševojskových armád prvního sledu anebo hlouběji.

V průběhu operace přemísťují se tak, aby v nejkratší době a bez složitého manévru mohly posílit vševojskové armády prvního sledu; jindy v souladu s předvídanou činností nepřátelských operačních záloh budou se přemísťovat na nejméně ohrožených směrech.

Dělostřelecká záloha frontu může být složena z několika houfnicových a raketometných dělostřeleckých brigád až do jedné dělostřelecké divize HV. Z raketového dělostřelectva může mít velitel frontu v záloze až jeden lehký raketový dělostřelecký pluk. Dělostřelecká záloha je určena pro nahrazení ztrát způsobených dělostřelectvu údery zbraní hromadného ničení nepřítele. V průběhu operace může se jí též zesilovat vševojsková anebo tanková armáda druhého sledu při svém zasazení do sražení. Ve výchozím položení k útoku bude rozmístěna po brigádách za druhými sledy armád prvního sledu frontu.

Protitanková záloha frontu se může skládat z jedné až dvou dělostřeleckých protitankových brigád a dvou až tří protitankových dělostřeleckých oddílů řízených střel. Při dalším rozvoji protitankových řízených raket může být složena jen z nich, a to v síle

dvou až tří pluků protitankových řízených střel (raket). Ve výchozím položení k útoku se umísťuje tak, aby při úderu nepřítel v přípravném období útočné operace bylo již možno použít k zabezpečení důležitých tankového směru a to již v prostoru blízkém přednímu okraji vlastních vojsk. V průběhu operace přemísťuje se na nejvíce ohrožených směrech, na styčích anebo za křídlem, v pohotovosti odrazit úderu obrněných svazků nepřítel. Ve frontu se vytváří zpravidla několik protitankových záloh.

Ženíjní záloha frontu se vytváří jak ze ženíjních, zatarasovacích, stavebních brigád, tak i z různých speciálních jednotek — maskovacích, hydrotechnických, ženíjních strojů apod.

V rámci ženíjní zálohy frontu jsou i frontové pohyblivé odřady zatarasovací (FPOZ) v složení 1—2 ženíjních praporů s potřebným množstvím PT min a s mechanizačními prostředky ke kladení minových polí. Jejich význam dále poroste se zaváděním vrtníků nejen pro přepravu PT min, ale i přímo pro kladení PT minových polí. Ženíjní zálohy používá velitel frontu k zesílení armád prvního sledu frontu, zvláště pro odrazení silných protiúderů nepřítel, k zabezpečení styků a křidel, k zabezpečení ženíjních frontových opatření (jako např. maskování vyčkávacích a palebných postavení raketových zbraní, ženíjní vybudování a rozminování prostorů denních odpočinků pro svazky vševojskové zálohy frontu anebo druhého sledu frontu, k úpravě komunikací, budování ženíjních přeprav, k odstraňování následků úderů zbraní hromadného ničení apod.

Ve výchozím prostoru je ženíjní záloha umístěna rozptýleně, na výši svazků druhosledových armád. V průběhu operace se přemísťuje za prvosledovými armádami na ohrožených směrech anebo za křídly operačního uclnění frontu.

Záloha chemického vojska frontu se může skládat z brigády chemické ochrany nebo několika praporů chemické ochrany, několika praporů pro odmožňování terénu, samostatných rot pro odmožňování výstroje (zadýmovacích praporů, někdy i praporu těžkých pěchotních ohňometů v závislosti na organizaci).

Část se rozmísťuje za sestavu armád prvního sledu na směru hlavního úderu, aby mohla včas zesílit chemické jednotky těchto armád a zabezpečit jim vysoké tempo útoku. Druhá část je určena k zabezpečení činnosti druhého sledu frontu a frontových záloh; umísťuje se v prostorech druhého sledu frontu.

Frontový týl zahrnuje v sobě celou řadu týlových objektů, skladů, ústavů, útvarů, zařízení a základen; je určen k zabezpečení materiálně technických a zdravotnických potřeb vojsk frontu. Počet a složení týlových útvarů a zařízení závisí na složení frontu, na úkolu a místu frontu v útočné operaci.

Celá hloubka operačního uclnění frontu ve výchozím prostoru k útoku i během operace je 200 km i více.

Kromě toho hloubka frontového týlu bude dosahovat ještě kolem 200 km za zadní hranice armádního týlu.

PŘÍPRAVA A PLÁNOVÁNÍ FRONTOVÉ ÚTOČNÉ OPERACE

Zkušenosti z Velké vlastenecké války ukazují, že příprava frontových operací často začínala značnou dobu před obdržení operační směrnice hlavního velení, a to přísunem zásob různého materiálně technického zabezpečení, doplněním živé síly, bojové techniky a příchodem nových svazů, svazků a útvarů do bojového složení frontu. Tak tomu bylo například v letním tažení 1944, v němž skupina 1. Příbaltického a 3., 2., 1. Běloruského frontu Sovětské armády v útočné operaci zničila skupinu armád „Střed“ německých fašistů. Materiálně technické zabezpečení a příprava uvedených operací frontů začala již začátkem května 1944; vlastní operace byla zahájena až 23. 6. 1944. V soudobých podmínkách doby pro přípravu operací včetně jejich materiálně technického zabezpečení se však podstatně zkrátí.

Vlastním výchozím podkladem a současně základním dokumentem, který dává veliteli frontu nutné údaje o nastávající bojové činnosti vojsk frontu, je operační směrnice hlavního velitelství.

Operační směrnice hlavního velitelství určuje zpravidla následující údaje:

- jaký je cíl útočné operace skupiny frontů v celku anebo cíl operace frontu, jestliže tento působí na samostatném operačním směru;
- úkoly frontu v této útočné operaci;
- jaké síly a prostředky se frontu přidělují pro útočnou operaci; v této části uvádějí se i raketové zbraně, počty a druhy atomových nábojů, jejich mohutnost i lhůty, v nichž budou dány frontu k dispozici;
- jaký má charakter a v čem spočívá součinnost se sousedními fronty;

- rozhraní a odpovědnost za styk s nimi;
- kdy a jakými silami se plánuje provedení vzdušné operace s cílem získat nadvládu ve vzduchu a celkovou převahu v palebné síle;
- jaké úkoly a jakou hodnotou se zúčastní této operace raketové zbraně a letecká armáda frontu;
- jaké zásoby jednotlivých druhů materiálu, v které době a kde má front k dispozici pro danou operaci;
- lhůty pohotovosti vojsk;
- kdy a kde má velitel frontu předložit hlavnímu velitelství nebo jeho představiteli své rozhodnutí a plán operace.

Vlastní příprava útočné operace frontu v sobě zahrnuje řadu opatření týkajících se velení, štábů a vojsk, které zajišťují organizaci plánování a všestranné zabezpečení operace. Při této činnosti jedním z nejdůležitějších faktorů je čas. Proto velitel frontu po předběžném ujasnění úkolu a situace provádí ihned operační orientaci, aby hlavní funkcionáři polního velení frontu mohli zahájit práci svých štábů a připravit veliteli frontu nutné předpoklady pro jeho rozhodnutí. Rozhodnutí velitele frontu je tedy výsledek tvůrčí práce kolektivu celého štábu frontu, velitelů a náčelníků druhů vojsk, týlu i všech služeb a jejich štábů.

Rozhodnutí velitele frontu je bezprostředním a hlavním podkladem pro práci armád. Velitel frontu se rozhoduje sám osobně, zpravidla podle mapy, výjimečně po osobní rekoznoscaci, pro kterou může použít letounu nebo vrtulníku. Rozhodujícím faktorem toho nebo druhého způsobu rozhodování bude čas.

Základem rozhodnutí velitele frontu bude způsob použití raketových a jaderných zbraní a manévr zabezpečující nejrychlejší a nejefektivnější využití jejich úderů. Tyto myšlenky tvoří v podstatě první část zámyslu operace. V zámyslu se dále ukazuje směr hlavního a pomocných úderů, úseky průlomu, bližší a další úkol frontu. Kromě toho je v něm nutno vyjádřit, jaká uskupení nepřítele, kde, kdy a jak zničit, jaké mít operační účlenění při zahájení útočné operace a posléze hlavní zásady součinnosti se sousedními fronty. Dále rozhodnutí zpravidla obsahuje:

- úkoly vševojskových a tankových armád;
- hlavní údaje pro plánování operace podle úkolů;
- nařízení pro použití raketových, jaderných, chemických a biologických zbraní;
- úkoly letecké armádě pro zabezpečení bojové činnosti pozemních vojsk frontu;
- nařízení pro zabezpečení bojové činnosti dělostřelectva při průlomu i v průběhu útočné operace v hloubce;
- úkoly vojsk protivzdušné obrany při PVO vojsk i týlových objektů frontu;
- nařízení pro organizování průzkumu všemi prostředky s hlavním cílem odhalit a upřesnit raketové zbraně a zbraně hromadného ničení nepřítele a prostředky zabezpečující jejich použití;
- nařízení pro ochranu proti zbráním hromadného ničení;
- nařízení pro zmaření nepřátelské protipřípravy;
- nařízení pro operační maskování a dosažení překvapení;
- nařízení pro organizování protiradiotechnických opatření a rádiového maskování;
- pokyny pro organizaci součinnosti mezi raketovými zbraněmi, pozemními armádami a leteckou armádou, mezi druhy vojsk, složkami ozbrojených sil i se sousedními fronty při plnění postupných úkolů v průběhu operace;
- pokyny pro materiálně technické a zdravotnické zabezpečení;
- pokyny, na které problémy a úkoly je třeba soustředit hlavní úsilí stranickopolitické práce;
- pokyny pro zajištění velení a spojení v útočné operaci frontu;
- lhůty pohotovosti k zahájení operace a pořadí zaujímání výchozích prostorů k útoku.

Je třeba zdůraznit, že naznačený obsah možné varianty rozhodnutí velitele frontu je uveden v nejvíce rozvinuté formě a že nemusí být a zpravidla nebude totožný ve svém uspořádání s metodickým postupem při vlastním rozhodování. Velmi často vzhledem k časovým podmínkám bude rozhodnutí obsahovat nejprve jen zámysl a první čtyři body jako podklad pro souběžnou práci v štábu frontu a v podřízených armádách. Ostatní části rozhodnutí budou vydávány postupně formou nařízení pro jednotlivé druhy vojsk a druhy zabezpečení. Tento způsob přípravy a rozhodnutí bude za současných podmínek daleko

častější a charakterističtější. Vynutí si jej nedostatek času a zpravidla jen neúplné zprávy o situaci nepřítele. Presto tyto okolnosti nesmějí způsobit opožděné vydání rozhodnutí velitele frontu. Proto velitel frontu často vydá svoje rozhodnutí postupně, nejprve jen v hrubých rysech, které se budou v dalším upřesňovat a doplňovat nejen do zahájení útočné operace, ale i v jejím průběhu. Na druhé straně i hrubé rysy rozhodnutí velitele frontu musí dosáhnout sjednocení úsilí všech druhů vojsk, operačních svazů a svazků k splnění cíle útočné operace frontu v nejkratším čase.

Když velitel frontu se rozhoduje, především určuje, na jakých směrech a pro které operační úkoly použije většinu raketových a jaderných zbraní přidělených na útočnou operaci. Dále musí provést alespoň hrubé rozdělení těchto prostředků pro jednotlivé armády a pro úkoly frontových prostředků (FRS a LA). Musí určit počet nábojů, které zůstanou v jeho záloze. Vzhledem k zamýšlenému manévru rozhodne, na kterých směrech a v kterých prostorech nesmějí být prováděny podzemní atomové výbuchy.

Je třeba, aby právě tato část rozhodnutí velitele frontu byla dána velitelům armád co nejdříve, neboť bude základem pro jejich rozhodnutí a zajistí souběžnou práci jejich štábů. Současně je však třeba provést všechna opatření k utajení těchto skutečností, neboť právě jejich důsledné utajení může zajistit veliteli frontu překvapení nepřítele. Potřebné údaje mohou být velitelům armád předány osobně nebo v pokynech, které mohou obsahovat:

- počet jaderných nábojů, přidělených armádě pro operaci, jejich tritolový ekvivalent, druh a prostředek dopravy na cíle (rakety, letectvo);
- v jakém pořadí, množství, jaké druhy, kdy a kam budou přisunuty;
- kam, kdy, jakými prostředky, kolik a jakého tritolového ekvivalentu budou provedeny úderů frontovými prostředky v útočném pásmu armády nebo v bezprostřední blízkosti jejich hranic;
- kde a v které době je zakázáno používat podzemních a pozemních atomových výbuchů. Rozhodnutí velitele frontu dává štábu frontu, velitelům a náčelníkům druhů vojsk a služeb základ pro plánování operace. Cílem tohoto plánování je:
  - určit pořadí a lhůty splnění úkolů vojsky frontu k dosažení cíle operace;
  - rozdělit síly a prostředky na celou hloubku útočné operace frontu; v této části plánování má zvláštní a rozhodující význam plánování použití přidělených raketových zbraní a atomových nábojů;
  - určit způsob a posloupnost bojové činnosti operačních svazů, druhů vojsk a frontového letectva v operaci, způsob a metodu součinnosti mezi armádami a druhy vojsk uvnitř frontu, jakož i se sousedy;
  - všestranně zabezpečit útočnou operaci.

Plánování se provádí odděleně pro bližší a další úkol frontu. Na tempo operace, operační sestavu i náplň jednotlivých úkolů bude mít rozhodující vliv množství a způsob použití raketových a jaderných zbraní v nich. Proto „Plán použití raketových a jaderných zbraní“ je podstatnou částí celkového plánování útočné operace frontu a bude zásadně ovlivňovat veškeré plánování. Zpracovává ho operační oddělení štábu frontu za přímé účasti velitele, náčelníka štábu, velitele dělostřelectva a velitele letecké armády frontu.

Při zpracování plánu je třeba řešit, které úkoly budou plněny raketovými a jadernými zbraněmi v období přípravy operace, při plnění bližšího a dalšího úkolu frontu. Pro splnění těchto úkolů určují se v každém uvedeném období hlavní i záložní cíle a stanovy se požadovaný stupeň ničení, umlčení nebo radiačního zamoření. Pro každý cíl vypočítává se příslušným propočtem potřebný počet, druh a tritolový ekvivalent jaderných nábojů a určuje se nejvýhodnější nosič pro provedení úderu. Přitom se již rozdělují cíle pro prostředky jak frontové, tak i pro podřízené operační svazy. Dále se určují orientační body provedení úderů vzhledem k předpokládané operačně taktické situaci a druh úderů (hromadný, skupinový, jednotlivý). U každého úkolu je třeba rovněž uvést, kdo je oprávněn dát rozkaz k provedení úderu nebo nařídít změnu či zrušení cíle vzhledem ke vzniklé situaci.

V plánu je třeba rozpracovat zásadní opatření pro zajištění bezpečnosti vlastních vojsk a letectva, určit signály, jakož i ostatní způsoby a prostředky velení těm útvarům, které budou používat atomových nábojů. Vážným úkolem zůstává organizace průzkumu cílů pro raketové zbraně, jakož i kontrola výsledků atomových výbuchů. Základní opatření v tomto směru musí být rovněž zahrnuta v plánu použití raketových a jaderných zbraní.

Vyřešením shora uvedených problémů je dán další konkrétní podklad nejen pro operační část plánu útočné operace frontu, ale i pro plány použití druhů vojsk. Na jeho základě velitel dělostřelectva frontu a velitel letecké armády rozpracovávají vlastní plány bojového použití raketových a atomových zbraní, dělostřelectva a letectva v útočné operaci. V těchto plánech hlavní důraz musí být položen na všestranné zajištění součinnosti raketových zbraní a letecké armády s vojsky, v jejichž prospěch jsou prováděny údery jadernými zbraněmi. Podrobně musí v nich být vyřešeny také otázky všestranného zabezpečení útvarů, jež budou plánované údery provádět.

Souběžně s plánem použití raketových a jaderných zbraní v útočné operaci frontu plánuje se i používání chemických zbraní. Při tom je třeba vycházet ze skutečnosti, že jejich vysoká efektivnost může být dosažena jen překvapivým a hromadným úderem při vhodných povětrnostních podmínkách v prostorech cílů. Jejich použití musí být těsně sladěno a vhodně doplňovat údery jaderných zbraní zvláště do prostorů soustředění a rozvinování nepřátelských uskupení. Chemické zbraně mohou prodlužovat účinky úderů atomových zbraní a zabraňovat nebo podstatně ztěžovat odstraňování následků po našich úderech jadernými zbraněmi. Při případném vytváření zón zamoření mohou být používány společně s bojovými radioaktivními látkami.

Vážnou otázkou při plánování bližšího i dalšího úkolu frontové operace zůstává správné určení reálných temp operace na jednotlivých směrech. Štáb frontu bude přitom muset vycházet z konkrétních propočtů možností celkové palebné síly, ničivých účinků raketových a jaderných zbraní plánovaných na příslušné operační směry. Bude třeba přihlížet k počtu zasazených tankových svazků a útvarů, množství a složení vzdušných výsadků, jakož i systému vybudování nepřátelské obrany na těchto směrech. Bude třeba zvážit i vlastnosti terénu a vliv počasí a ročního období na bojovou techniku. Lze počítat, že na směr hlavního úderu frontu v normálních podmínkách západoevropského válčičtější lze při hromadném použití jaderných zbraní a při širokém používání vzdušných výsadků jak taktických, tak i operačních v součinnosti s tankovými svazky a útvary dosáhnout středního tempa 80 i více km za den. V počátečním období války může vzrůst toto tempo operace za obdobných předpokladů na 100—120 km za den.

Zvláštní význam při plánování operace hraje operační předvidání, kterého se dosahuje:

- pečlivou organizací průzkumu všemi druhy vojsk a všemi prostředky, jak v přípravě operace, tak i v jejím průběhu;
- hlubokou znalostí taktiky a strategie protivníka;
- podloženými propočty a zdůvodněnou představou o rozvíjení se operace.

Z operačních a z operačně technických propočtů bude přitom hrát zvláště důležitou roli:

- propočty potřebného množství, druhů atomových nábojů, tritolového ekvivalentu a způsobu výbuchu na jednotlivé cíle;
- propočty nejvýhodnějších dob úderů raketových, atomových a chemických zbraní;
- propočty předpokládaných ztrát nepřítelů, rozsahu, stupně a doby radioaktivního zamoření;
- pečlivé zplánování přeskupení, přísunu na čáru zasazení při útoku z chodu nebo zaujetí výchozího prostoru pro útok vojsk frontu;
- propočty operačních i taktických hustot a možných poměrů sil a prostředků na jednotlivých směrech, při plnění rozhodujících úkolů. Přitom je třeba propočítat nejen číselné poměry, ale vzít v úvahu i kvalitativní srovnání.

Také materiálně technické zabezpečení frontové útočné operace vyžádá si velmi rozsáhlých propočtů potřebných zásob, spotřeb dopravních prostředků, opravárenských kapacit, časových lhůt a podobně ve velmi krátké době. Bude proto nutno ve štábu polního velení frontu při plánování operace široce již používat automatických a kybernetických zařízení.

Plán útočné operace frontu bude i nadále základním dokumentem. V mnohých případech, v počátečním období války bude ho nutno zpravidla zpracovat pro více variant možné činnosti. Bude obsahovat jednak část operační, jednak plán použití druhů vojsk a plány materiálně technického zabezpečení. Operační část bude grafická i textová. Pro grafickou část použije se obyčejně mapy (1 : 500 000) s legendou. Velitel frontu její předkládá ke schválení hlavnímu velitelství nebo jeho představiteli.

Všestranné zabezpečení útočné operace frontu bude však vyžadovat vedle plánu operace zpracovat i jiné plány a nařízení. Bude to zvláště plán průzkumu, nařízení pro ochra-

nu vojsk před zbraněmi hromadného ničení, plán PVO vojsk a týlových objektů frontu, plán operačního maskování a plán protiradiotechnických opatření a rádiového maskování. Někdy bude třeba vypracovat i plán přeskupení sil pro útočnou operaci, plán zasazení druhého sledu frontu apod. Konkrétní situace v každém případě může si vyžádat i jiné plány nebo dokumenty, nebo omezit jejich počet i rozsah. Tyto plány štábu frontu, jakož i plány štábů vojsk, týlu a služeb budou podkladem pro vydání nutných nařízení a směrnic armádám, svazkům i útvarům a k cílevědomému řízení operace.

STANOVENÍ ÚKOLŮ VOJSKŮM FRONTU

Při stanovení úkolů vojskům velitel frontu vychází z cíle a zámyslu operace, ze způsobu použití raketových a jaderných zbraní a charakteru obrany nepřítele.

Vševojskovým armádám, které jsou v prvním sledu frontu, určuje se bližší a další úkol.

Obsah těchto úkolů může být v soudobých podmínkách velmi různý. Jestliže byl nepřítel v útočném pásmu frontu z jakýchkoli důvodů donucen k obraně a uspěl vybudovat určitá pásma nebo postavení nebo je připravuje (příčinně mohou být velmi různého systému a značně rozličné hodnoty), bude možno — zvláště bližší úkol armád prvního sledu frontu — určovat ve vztahu k nepřátelskému obrannému systému. V takovém případě může být prvosledové armádě v bližším úkolu nařízeno:

Prolomit taktickou hloubku obrany nepřítele, rozdrtit jeho nejbližší operační zálohy a zmocnit se důležitých čar (prostorů), které jej zbavují možnosti rychle organizovat hodnotnou obranu v hloubce".

Ovládnutí takovýchto čar (prostorů) má vytvářet pro prvosledové vševojskové armády výhodné podmínky pro dosažení vysokých temp útoků v operační hloubce. Takovou výhodnou čarou může být armádní pásmo obrany nepřítele.

Veliká různorodost operačně taktické situace v širokém útočném pásmu frontu může však na některých směrech vytvářet situaci, kdy v útočném pásmu některé armády nepřítel nebude v obranné sestavě, ale naopak sám bude aktivní, nebo jeho obranná činnost bude mít vysoce manévrový charakter. V takovém případě bylo by to nereálné a proto nebude možné spojit určování bližšího úkolu armády prvního sledu frontu s nepřátelskou obranou. Jako bližší úkol bude proto třeba určit jen zničení nepřátelského uskupení ve vymezeném prostoru a ovládnutí čáry nebo prostoru, který svými terénními a komunikačními vlastnostmi zabezpečuje plnění dalšího úkolu armády ve vysokém tempu.

Jestliže nepřítel bude sám v útočné sestavě, pak bližší úkol armády může být rozbití prvního operačního sledu jeho úderného uskupení ve střetném sražení.

Vycházíme-li při těchto úvahách současně z používaných norem našimi pravděpodobnými nepřáteli, vidíme, že v prvním i ve druhém uvedeném případě může hloubka bližšího úkolu armády dosáhnout 80 km i více, v počátečním období války až i 100 km. Uvažujeme-li přitom střední tempo operace 80 km za den (viz předešlou kapitolu), vidíme, že armáda na směru hlavního úderu frontu bude schopna splnit svůj bližší úkol během prvního dne útočné operace.

Podle konkrétní situace a zámyslu frontové útočné operace může bližší úkol vševojskové armády prvního sledu frontu někdy zahrnovat i zabezpečení zasazení tankové armády, jestliže např. terénní podmínky nedovolovaly její použití v prvním sledu frontu. Někdy již splněním bližšího úkolu armády mohou se vytvářet podmínky pro obklíčení a zničení uskupení nepřítele vlastními silami armády nebo v součinnosti se sousední armádou. V taktické a bližší operační hloubce může docházet zpravidla k obklíčení taktických uskupení nepřítele, tj. uskupení v síle útvaru, nebo jednoho až tří svazků.

V počátečním období války bližším úkolem vševojskové armády prvního sledu může být rozbití vojsk krytu státní hranice a vojsk armád prvního sledu nepřítele, popřípadě průlom nebo ovládnutí obranných pásem z chodu, které nepřítel uspěl připravit, popřípadě obsadit, zničit blízké operační zálohy nepřítele, proniknout do operační hloubky a ovládnout prostor, který zabezpečí rozvinutí úspěchu do hloubky.

Jako další úkol se vševojskovým armádám prvního sledu staví:

- rychle a směle rozvíjet útok v operační hloubce;
- rozbit hluboké operační zálohy samostatně nebo v součinnosti se sousedními armádami;
- zmocnit se operačně důležitých čar (prostorů), jejichž ovládnutím se splňuje cíl armádní operace. Může to být první nebo druhé obranné pásmo skupiny armád. Někdy další úkol vševojskových armád — v závislosti na skutečných podmínkách a zámyslu velitele frontu — může zahrnovat obklíčení a zničení nepřátelského uskupení v operační hloubce, násilný přechod vodních toků operačního významu, zmocnění se důležitých hospodářských a politických středisek apod. Cíl armádní operace konečně musí

být určen tak, aby dosažený prostor zabezpečoval prvnímu sledu frontu provedení další armádní operace, a to bez jakékoli operační přestávky.

Hloubka dalšího úkolu armády na hlavním úderu frontu může být kolem 150 km i více. Armáda tedy může vyplnit svůj další úkol během 2—3 dnů.

V počátečním období války dalším úkolem vševojskové armády prvního sledu frontu může být zničení dalších operačních záloh, které nepřítel po zmobilizování přivádí z hloubky státu na bojiště, popřípadě zdolání jeho obrany v celé operační hloubce a vytvoření podmínek pro úspěšné provedení následujících operací.

●
Vševojskové armádě, která je ve druhém sledu frontu, ukládá úkol velitel frontu současně s prvosledovými armádami.

Nejvýhodnější podmínky pro použití druhosledové vševojskové armády se vytvářejí teprve po splnění bližšího úkolu frontu prvosledovými armádami. Jestliže v souhlase se zámyslem frontové útočné operace vševojsková armáda druhého sledu je určena k dalšímu čelnímu rozvíjení operace, jako bližší úkol může jí být nařízeno:

„Rozhodně rozvíjet útok do hloubky na směr hlavního úderu frontu, rozdrtit hluboké operační, popřípadě blízké strategické zálohy, které nepřítel přivádí do prostoru sražení“.

Dalším úkolem této armády bude dokončit rozbití strategických záloh nepřítel a ovládnout důležité objekty a čáry, které jsou cílem frontové operace a jež zabezpečují výhodné podmínky pro provedení další frontové operace.

V podstatě stejně může být formulován bližší a další úkol vševojskové armádě druhého sledu frontu, jestliže bude podle zámyslu velitele frontu působit na vnější frontě obklíčení.

I když uvedené použití druhosledové armády bude hlavním a převážným zjevem ve frontové útočné operaci, nemůžeme vyloučit, že v nepříznivých podmínkách operačně taktické situace — vzniklé např. neúspěchem prvního sledu úderného uskupení frontu v důsledku masových předstihujících úderů raketovými a jadernými zbraněmi nepřítel — bude velitel frontu donucen k zasazení armády druhého sledu do sražení již při vyplňování bližšího úkolu frontu. V tomto případě bližším úkolem armády bude úderem z chodu zakončit rozbití protistojících sil a rychle rozvinout útok k splnění bližšího úkolu frontu. Dalším úkolem armády může pak být rozbití hluboké operační a strategické zálohy, které nepřítel přivádí na frontu a zmocnit se čar a objektů, jež jsou cílem operace.

Při ukládání úkolů tankové armádě je třeba brát v úvahu, že v soudobých frontových operacích tanková armáda v součinnosti s raketovými a jadernými zbraněmi, útvary a svazky výsadkového vojska může plnit ty nejdůležitější a nejsložitější operačně strategické úkoly. Její vlastnosti, které byly ukázány v první hlavě, jí umožňují, že může zahajovat boj za nejrůznějších okolností a s největší možností překvapení, ať v prvním nebo druhém sledu frontu. Může prolamovat obranu nepřítel z chodu, rozvíjet útok vojsk frontu ve vysokém tempu do veliké hloubky nebo do boků a týlu nepřátelského uskupení s cílem jeho izolace nebo obklíčení; překonává velké vodní překážky a zmocňuje se předmostí operačního významu. Směle se odtrhává od hlavních sil frontu a za palebné podpory raketavými zbraněmi frontu, frontového letectva a v součinnosti s operačními výsadky rozvíjí operaci ve vysokých tempech až do splnění cíle frontové útočné operace. Nesmějí jí však být ukládány úkoly, jež by ji zavlekly do zdoluhavých bojů na místě nebo vedly k rozptýlení jejích sil již v bližší operační hloubce, kde tyto úkoly mohou stejně dobře plnit vševojskové armády. Proto bude často obcházet méně významná, druhořadá uskupení nepřítel, nebude se zavazovat do boje o velká města, ale bude rozhodně a směle rozvíjet útok do hloubky s cílem vést údery do boků a týlu, odřezat hlavní uskupení nepřítel od jeho zásobovacích základen a v dalším jej zničit.

V operacích počátečního období války nemusí být mnohdy tankové armádě v prvním sledu frontu ani ukládáno rozdrčení živé síly nepřítel, neboť hlavní cíl útočné operace v takovém případě může být rychle postoupit do značné operační hloubky nepřátelského území a zmocnit se prostorů, jejichž ovládnutí zabrání nepříteli rozvinout jeho hlavní síly, provést mobilizaci nebo mu způsobí rozhodné vojensko-ekonomické škody.

Z této charakteristiky vyplývá celá varianta úkolů tankové armády podle toho, bude-li v prvním nebo druhém sledu frontu.

●
V dalším uvedu jen některé nejtypičtější příklady, a to především takové, bude-li tanková armáda v prvním sledu frontu, což v podmínkách hromadného použití raketových a jaderných zbraní může být charakteristickým jevem.

V takovém případě bude, obdobně jako vševojsková armáda prvního sledu, dostávat bližší a další úkol. Bližší úkol tankové armády může mít obdobný obsah jako u vševojskové armády, avšak bude podstatně hlubší, tj. průlom taktické hloubky obrany nepřítele z chodu, rozdrčení operačních záloh a zmocnění se vzdálených prostorů, předmostí nebo ovládnutí jiných důležitých čar a objektů, jež zabezpečují podmínky pro rozhodné rozvíjení operace. Mnohdy se bude bližší úkol tankové armády ztotožňovat s bližším úkolem frontu. V takovém případě její další úkol bude se potom rovněž ztotožňovat s dalším úkolem frontu. Nebude-li tomu tak (např. při hluboce členěné obraně nepřítele do hloubky, při vysoké aktivitě jeho hlubokých operačních i přiváděných strategických záloh na bojiště), potom další úkol tankové armády může mít rovněž stejný obsah jako další úkol vševojskové armády. Tempo operace na směru tankové armády při dostatečně palebné podpoře frontem je třeba plánovat podstatně vyšší a splnění úkolu v kratší době.

Vzhledem k cílům frontové operace v počátečním období války, jeví se v těchto operacích zvláště výhodné používat tankovou armádu v prvním sledu frontu na směr hlavního úderu. Bližší úkol tankové armády v takovém případě může zahrnovat rozdrčení protistojícího nepřátelského uskupení v pohraničním pásmu, zmaření jeho útoku a rychlé ovládnutí prostoru, který by zajistil další rozvíjení útoku tankové armády. Jindy může být obsahem bližšího úkolu tankové armády v takovém případě rozdrčení nepřátelských vojsk krytu a bližších operačních záloh nepřítele, přisunovaných do prostoru pohraničního sražení, a ovládnutí důležitého prostoru operačního významu. Bude-li použito tankové armády jako předsunutého sledu vojsk frontu (jak bylo ukázáno v první části článku), bude hlavním obsahem jejího bližšího úkolu vysoce aktivní činností vytvořit příznivé podmínky pro rozvinutí a zasazení hlavních sil frontu do sražení. Předstihne-li nás nepřítel v úderu pozemními silami, pak obsahem bližšího úkolu tankové armády může být odražení velkých nepřátelských sil a okamžitě provedení rozhodného úderu.

Další úkol tankové armády v počátečním období války bude především záviset na obsahu a splnění bližšího úkolu. Při úspěšném jeho splnění bude obsahem dalšího úkolu tankové armády zpravidla rychlé rozvíjení operace, rozdrčení dalších přisunovaných záloh, rušení mobilizace a rozvíňování nepřátelských sil. Další úkol může zahrnovat ovládnutí prostorů (čáry) konečného úkolu frontové útočné operace a jejich udržení do příchodu hlavních sil frontu.

Jestliže je tanková armáda ve druhém sledu, dostává při určování úkolů vojskům frontu pouze všeobecné usměrnění pro svou další činnost. Přitom velitel frontu velitel tankové armády stanoví dobu, směr a pravděpodobnou čáru zasazení do sražení.

Konkrétní úkol dostává armáda teprve v průběhu operace, přičemž se jí současně stanoví bližší a další úkol. V bližším úkolu může jí být nařízeno:

- rozbit hluboké operační nebo strategické zálohy přicházející na frontu;
  - ovládnout důležité čáry nebo prostory, jejichž ovládnutí zabezpečuje svazkům tankové armády a vojskům celého frontu široký manévra a rozhodné rozvíjení útoku do hloubky ve vysokém tempu.
- Jako další úkol může tanková armáda obdržet:
- směle rozvíjet útočnou operaci do hloubky, překvapivým manévrem ovládnout důležité operační nebo strategický objekt, předmostí, čáru nebo prostor, který je cílem frontové operace a jehož ovládnutím se zabezpečuje organizace a provedení následující frontové útočné operace v nejkratší době.

Bude-li v počátečním období války nutno z jakéhokoli důvodu použít tankové armády v druhém sledu operačního uclnění vojsk frontu, bude cíl její útočné operace a tedy i úkoly ve značné míře záviset na výsledcích bojové činnosti armád prvního sledu frontu. Bližší úkol tankové armády v takovém případě může obsahovat — dovršit zničení protistojícího nepřátelského uskupení, zmocnit se základů raketových a atomových zbraní, letišť a ovládnout prostory, které zabezpečí rychlé rozvíjení útočné operace. Další úkol může zahrnovat rozdrčení hlubokých operačních a strategických záloh nepřítele, jeho pronásledování a ovládnutí prostorů, které jsou konečným cílem útočné operace frontu.

Ať bude plnit tanková armáda kteroukoli variantu možného použití v rámci útočné operace frontu, bude velmi důležité, aby vedla svou útočnou činnost za využívání širokého manévru a mezer ve frontě nepřítele. Musí rychle využívat nové odkrytých směrů pro rozvíjení útoku některými svými svazky, provádět z nich překvapivé úderů do boků a týlu nepřátelských uskupení. Musí v široké míře využívat výhodného terénu, ale být stále připravena rychle soustředit své síly, aby mohla bezprostředně využít hromadného úderu atomovými zbraněmi na hlavní uskupení nepřítele. Proto musí být také pásmo bojové činnosti tankové armády dostatečně široké, 60—80 km i více podle počtu jejích svazků.

Při určování úkolů tankové armádě je třeba vždy postupovat tak, aby zvláště při rozvíjení útoku nebyla její bojová činnost připoutávána k určitým terénním čarám, což by mohlo vést ke ztrátě času a tempa útoku, ale aby jí byla dána co největší možnost iniciativy. Proto nemusí být v některých případech určován tankové armádě bližší a další úkol, nýbrž jen bližší a další cíl její útočné operace.

PŘESKUPENÍ VOJSK FRONTU A ZAUJETÍ VÝCHOZÍHO POLOŽENÍ K ÚTOKU

V některých případech mohou být vojska frontu nebo jeho části do zahájení útoku v obranné sestavě. V počátečním období války budou buď v prostorech mírové dislokace nebo v prostorech předvidaných operačními plány. V takové situaci bude značná část sil a prostředků frontu ve druhých sledech a zálohách jak armád, tak i frontu. Aby mohla být vytvořena úderná uskupení na jednotlivých směrech, bude třeba provést rozsáhlá přeskupování pro provedení útoku z chodu nebo pro zaujetí výchozího položení pro útok. Stejně tomu bude i s příchodem nových svazů, svazků a posilových prostředků do složení frontu.

Všechny tyto přesuny musí být provedeny v co nejkratší době, během několika dnů před zahájením útočné operace, tak, aby zůstaly nepříteli utajeny. Proto musíme se vystríhat složitých manévřů, zvláště podél fronty; přesuny musí být přesně zplánovány a všestranně zabezpečeny. Většinou se budou provádět v noci. Zvláštní důraz bude třeba položit na ochranu proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení, protivzdušnou obranu a na přípravu a ženijní zabezpečení komunikací, přechodů, objížďek citlivých míst na osách a na zabezpečení záložních os. Důležitou úlohu bude hrát pořádková služba. Současně s prováděním skutečného přeskupování bude třeba plánovat a provádět široké operační maskování, a to klamnými přesuny celých svazků a útvarů, budováním klamných prostorů soustředění, výchozích prostorů pro útok apod. V soudobých podmínkách jedním z nejzávažnějších úkolů — a nutno přiznat i nejobtížnějších — zůstává úkol zamezit činnost nepřátelského průzkumu všech druhů v celém prostoru přeskupování.

Způsoby zaujetí výchozího položení budou především záviset na tom, zda útok může být zahájen s rozvíjením sil z chodu nebo z přímého dotyku s nepřítelem. Je třeba říci hned na začátku, že v současných podmínkách frontové útočné operace, kdy front disponuje mohutnou palebnou silou a ničivým účinkem raketových a jaderných zbraní, bude útok z chodu jak tankové armády, tak i vševojskových armád s tankovými divizemi v prvním sledu základním způsobem útoku. Na druhé straně bylo by však nesprávné vyloučit, že v soudobé útočné operaci frontu, která se bude rozvíjet na několika operačních směrech, často od sebe značně vzdálených a které budou mít různou operační důležitost v různých podmínkách terénu i obrany nepřítele, se nemůže provádět zaujetí výchozího položení k útoku a zahájení útočné operace některou armádou anebo alespoň některými jejími svazky z přímého dotyku s nepřítelem. Vytvoření rozhodné převahy v palbě, zvláště v raketových zbraních a ohromná ničivá síla atomových zbraní dává v soudobých podmínkách možnost, aby svazky a operační svazy přešly přímo z obranných sestav do útoku. Taková varianta zahájení útočné činnosti může nejlépe utajit náš skutečný zámysl a překvapit nepřítele nejen v taktickém, ale i operačním měřítku. I v tomto případě bude prováděno zahájení útoku kombinovaným způsobem, z přímého dotyku s nepřítelem útvary, které byly přímo v obranných sestavách a útokem s rozvíjením sil z hloubky těmi útvary a svazky, které byly v druhých sledech a v zálohách.

Vyčlenění raketových a jaderných zbraní, které v soudobé operaci představují hlavní prostředek ničení při řešení kterékoli situace bojové činnosti, bude přímo představovat konkrétní vyjádření úsilí velitele frontu, kde a jak dosáhnout nejrychleji cíle operace. Z tohoto zjištění lze vyvodit závěr, že množství raketových zbraní a atomových úderů k zabezpečení útočné operace jednotlivých armád mohou být různou rozdílné a že nelze vyloučit případy, kdy vševojskové armády na podružných směrech budou mít maximálně omezený počet atomových nábojů. Proto je i dnes nutno studovat jak problémy útoku z chodu, tak i problémy zahájení útoku se zaujetím výchozího položení i dotyku s nepřítelem. Přitom je třeba vidět, že pro počáteční období války a útočné operace na důležitých operačních směrech, jak již bylo uvedeno, bude útok s rozvíjením sil z chodu typickým zjevem.

Všimněme si dále hlavních problémů uvedených způsobů zahájení útoku.

Prostory soustředění úderných uskupení armád, v nichž mohou být rozmístěny prvoledové divize pro provedení útoku s rozvíjením sil z chodu, musí být od nepřítele vzdáleny nejméně tak, aby byly mimo dosah jeho raketových zbraní blízkého dosahu. Aby

svazky mohly v pochodových a předbojových sestavách překonat beze ztrát tuto značnou vzdálenost, bude nutno nejprve hromadným úderem atomových nábojů i druhými prostředky hromadného ničení umlčet celou hloubku nepřátelské obrany, zvláště její palebný systém. Je třeba plně uvážit náročnost i složitost tohoto úkolu a způsobu provedení útoku. Bude nutno předem provést velmi důkladnou a promyšlenou přípravu, spočívající hlavně v podrobných propočtech v rozdělení cílů prostředkům frontu i armád, v sestavení grafikonů vyvedení vojsk na mapách velkého měřítka, v provedení ženijních úprav stávajících komunikací, v budování doplňkových cest, v pečlivé organizaci součinnosti, pořádkové služby atd. Po provedení propočtu potřebných prostředků na umlčení nepřátelského palebného systému a obrany se může stát, že někdy prvosledové armády budou muset vyčlenit nezbytné množství klasického dělostřelectva, jež bude muset zaujmout předem palebná postavení, obdobně jako při průlomu z přímého dotyku s nepřítelem. Po celou dobu přibližování prvosledových divízi k přednímu okraji nepřítele musí být vojska bezpečně chráněna protiletadlovými řízenými střelami, stíhacím letectvem, protiletadlovým dělostřelectvem a palbou pozemního dělostřelectva. Vojska, která jsou v dotyku s nepřítelem, musí být v plné pohotovosti, zvláště jejich protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací, aby byly schopny odrazit možný úder nepřítele před přední okraj během přibližování a rozvinování našich úderných uskupení do bojové sestavy. Všechny druhy průzkumu musí zajišťovat, jaká protipatření provádí protivník, především, zda neodvádí svá vojska z prvního postavení. Začne-li nepřítel vyvádět vojska, musí útvary, které jsou s ním v přímém dotyku, okamžitě přejít samy do útočné činnosti, aby udržely s nepřítelem těsný dotyk a znemožnily mu provedení úderů zbraněmi hromadného ničení na naše první sledy.

Jestliže svazky úderného uskupení frontu budou rozmístěny ve značné hloubce nebo na značně odlehklém směru, bude je nutno přeskupit nejméně jeden až dva dny před zahájením útoku do nových prostorů soustředění. Tyto prostory musí být na jedné straně mimo dosah nepřátelských raketových zbraní blízkého doletu, na druhé straně jejich vzdálenost od předního okraje bude omezena požadavkem, aby doba, již svazky prvního sledu budou potřebovat pro přesun a rozvinutí do útočných sestav a pro organizaci součinnosti na nejnižších taktických stupních, byla co nejkratší. Konkrétní řešení v každém případě bude záviset na našich možnostech účinně umlčet nepřátelský palebný systém.

Bude-li mít výchozí prostor dostatek ženijně vybudovaných postavení a pásem a výhodné terénní podmínky pro skrytí útočné sestavy, mohou prvosledové svazky zaujmout výchozí prostor v přímém dotyku s nepřítelem, ať již po provedeném přeskupení nebo po vystřídání vojsk, která byla v přímém dotyku s nepřítelem. V takovém případě první sledy divízi prvosledových armád mohou být rozmístěny na prvním a druhém, někdy i třetím postavení. Druhé sledy prvosledových divízi budou v tomto případě rozmístěny na třetím nebo i mezilehlém postavení. Tankové pluky útočící v prvním sledu prvosledových divízi soustředí se ve vyčkávacích prostorech tak, aby byl zajištěn jejich včasný přesun v rozčleněných tvarech na čáru rozvinutí ke zteči. Tankové prapory motostřeleckých útvarů prvního sledu budou ve vybudovaných úkrytech ve vyčkávacích prostorech nebo výchozích postaveních se zřetelem na terén a komunikační možnosti tak, aby uspěly v době dělostřelecké a letecké přípravy útoku začlenit se do bojových sestav svých pluků.

Divize druhého sledu prvosledových armád mohou být rozmístěny počínaje druhým obranným pásmem, a to buď na něm, za ním nebo na příčných a mezilehlých postaveních. Tanková armáda a vševojsková armáda druhého sledu frontu zůstávají obvykle v dřívějším prostoru.

Nedovoluje-li terén zaujmout skrytě výchozí prostor, je-li plánováno použití atomových úderů již na přední okraj nepřátelské obrany — nebo vyžadují-li to důvody pro dosažení překvapení, mohou prvosledové svazky armád zaujmout výchozí prostor počínaje teprve od druhého nebo třetího postavení prvního pásma obrany dále do hloubky. V takovém případě pluky prvního sledu budou na druhém a třetím postavení, pluky druhého sledu na mezilehlém postavení nebo až na druhém pásmu obrany. Svazky druhého sledu armád budou v prostorech soustředění na třetím pásmu obrany nebo na mezilehlých a příčných postaveních. Vojska budou využívat zákopů, pohotovostních úkrytů, krytů, avšak na rozdíl od první varianty budou zůstávat i první sledy divízi v předbojových sestavách.

Z uvedeného je zřejmo, že průlom připravené nepřátelské obrany, popřípadě zaujetí výchozích prostorů pro útok budou provádět armády prvního sledu frontu v různých podmínkách různým způsobem s ohledem na konkrétní situaci, s cílem dosáhnout nejvyššího překvapení nepřítele a nedovolit mu provést efektivně protipřipravu. Bude proto v soudobých podmínkách častým zjevem, že nejen na jednotlivých operačních, ale i na

taktických směrech bude se kombinovat útok z chodu s útokem z výchozího položení zaujatého v bezprostředním dotyku s nepřítelem nebo na určitou vzdálenost od jeho předního okraje. Přitom ovšem na útok z chodu za podmínek použití raketových a jaderných zbraní nutno se dívat jako na základní formu útoku.

ZÁSADY ORGANIZACE SOUČINNOSTI

Jak již bylo dříve ukázáno, zůstává i nadále nedotčena zásada socialistického vojenského umění, že úspěchu v boji a operaci možno dosáhnout pouze soustředěným úsilím všech druhů vojsk. Proto cílevědomá organizace součinnosti bude i ve frontové útočné operaci mít rozhodný význam pro rychlé splnění operace. Cílevědomost v organizování součinnosti v podmínkách soudobé operace nutno chápat tak, že je třeba vždy organizovat a promyšleně uskutečňovat součinnost ve prospěch toho prostředku, jenž je rozhodujícím pro splnění cíle útočné operace. Tímto prostředkem dnes jsou raketové a jaderné zbraně. Bude proto hlavním úkolem při organizaci součinnosti ve frontu důmyslně sladit činnost pozemních vojsk — a to především tankové armády, tankových svazků a vzdušných výsadek — s údery raketových a jaderných zbraní tak, aby jich mohlo být co nejrychleji a nejpůlněji využito v duchu zámyslu operace.

Velitel frontu po vydání svého rozhodnutí organizuje součinnost na celou hloubku operace v hrubých rysech — podrobněji ji upřesňuje do splnění bližšího úkolu frontu. Organizace součinnosti se účastní velitelé armád, velitel letecké armády, velitelé a náčelníci druhů vojsk, frontu i armád. Provádí se zpravidla na mapách (na plastických mapách). Rozsah a doba organizace součinnosti budou přirozeně určeny časem, který bude mít velitel frontu k dispozici.

Otázky, jež bude řešit velitel frontu při organizaci součinnosti, budou se převážně vztahovat k problémům operační součinnosti. První jejich skupina bude se týkat součinnosti uvnitř všech prvků operačního uclnění frontu a bude co do rozsahu nejobšáhlejší; druhá bude zahrnovat sladění činnosti frontu se sousedními fronty a třetí se bude týkat využití frontem činnosti prostředků hlavního velitelství, zvláště úderů jeho raketových zbraní, prostředků průzkumu apod.

Organizace součinnosti musí být zcela konkrétní; proto vždy bude v ní řešena celá řada otázek vyplývajících ze specifických podmínek operace. V soudobých podmínkách bude však musít velitel frontu soustředit vždy hlavní pozornost na řešení a sladění následujících otázek:

- jak musí vést operaci vojska prvního sledu frontu, aby co nejlépe využila prvního a dalších hromadných úderů raketových a jaderných zbraní (operační uclnění, směry úderů, tempo operace, použití výsadek atd.);
- cíle, časové a prostorové uspořádání hromadných úderů v průběhu útočné operace; účast prostředků podřízených armád a sladění úderů chemických a jaderných zbraní v nich;
- sladění činnosti operačních výsadek s raketovými zbraněmi, s pozemními vojsky a letectvem; jaké zabezpečení a podporu musí výsadekům zajistit jednotlivé armády a frontové prostředky;
- jak bude koordinováno úsilí bojové činnosti armád v operační hloubce podle doby a důležitých operačních objektů a čar;
- možné varianty zasazení druhého sledu frontu; úkoly raketových zbraní, letecké armády a prvosledových armád při jeho zasazení do sražení podle variant;
- v čem spočívá a jak nutno organizovat součinnost prostředků PVO vojsk armád s prostředky frontu, sousedů a jaký manévr sil a prostředků PVO frontu se předvídá v průběhu operace;
- způsoby součinnosti protiletadlových řízených raket se stíhacím letectvem a protiletadlovým dělostřelectvem;
- společné signály součinnosti; signály rozpoznávání vlastních vojsk a letectva;
- úkoly pozemních vojsk a vzdušných výsadek pro zabezpečení zásobování vzduchem v operační hloubce;
- jak zabezpečit nejlepší podmínky pro nepřetržitě velení.

Podstatnou část organizace součinnosti bude představovat sladění a všestranné zabezpečení činnosti nosičů jaderných zbraní, tj. raketových zbraní a frontového letectva prostředky průzkumu, radiotechnickým a ženiijním vojskem, jakož i jinými zvlášť vyčleněnými odřady či útvary a prostředky spojení. Zvýšená pozornost při organizaci součinnosti

bude muset být věnována i sladění všech druhů a prostředků průzkumu, neboť na nich bude do značné míry záviset účinnost ostatních plánovaných opatření. Konkrétní situace, jak již bylo dříve ukázáno, může si vyžádat i řešení jiných otázek. Může to být organizace součinnosti při násilném přechodu vodních toků operačního významu (zvláště při využití operačního výsadku), řešení rychlé likvidace obklíčených uskupení na stycích armád, odrážení možných protiúderů nepřítele při dosažení důležitých operačních čar a prostorů apod.

Je třeba zdůraznit, že ani na stupni frontu není organizace součinnosti jednorázový akt, ale že se prolíná celou dobou přípravy a organizace útočné operace, že vychází z jejího upřesňování, ze změn na frontě, výsledků kontrol ve štábech a vojscích. Zvláštní význam pro úspěch operace bude mít udržování a konkretizování stálé součinnosti v průběhu operace. Velitel frontu, jeho štáb, stejně tak jako všichni podřízení náčelníci, musí vynaložit všechno úsilí k tomu, aby z jakýchkoli důvodů narušená součinnost byla neprodleně obnovena.

Je přirozené, že součinnost možno cílevědomě organizovat jen tehdy, jestliže všichni podřízení velitelé a náčelníci správně chápou zámysl velitele frontu a úkoly, které jim byly uloženy. Musí mít stále hluboké znalosti situace svých vojsk i nepřítele nejen na frontě, ale i v celé hloubce operační sestavy svých vojsk i protivníka, jak na zemi, tak i ve vzduchu. Další podmínkou součinnosti je pevné, náročné a nepřetržité velení vojskům a bezpečně pracující spojení. Konečně součinnost je podmíněna širokým operačním rozhledem a operačním předvídaním všech velitelů a náčelníků.

ZABEZPEČENÍ ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU

Cílem této studie není sledovat hlavní problémy zabezpečení frontové operace. To vyžaduje zvláštní, rozsáhlejší práce. Vždyť teprve na stupni frontu setkáváme se s všestranným (komplexním) zabezpečením operace.

Rozhodující význam v soudobých podmínkách pro všechny ostatní druhy zabezpečení, pro všechna rozhodnutí velitelů, pro činnost všech druhů vojsk a zbraní má **průzkum**. Front disponuje všemi prostředky pro plnění úkolů operačního i taktického významu. Jeho hlavní prostředky jsou:

agenturní průzkum, letectvo, radiotechnické vojsko (prostředky rádiového a radiolokačního průzkumu), průzkumné skupiny, výsadkové jednotky a útvary, vojska armád v dotyku, průzkumné prostředky druhů vojsk a služeb a někdy partyzánské oddíly. Hlavní úkol frontových prostředků je zjistit raketové zbraně a zbraně hromadného ničení nepřítele a dále sestavu a uskupení vojsk nepřítele v celé operační hloubce.

Význam frontového stupně v organizaci **protivzdušné obrany** vojsk spočívá v tom, že teprve zde se řeší komplexně použití všech soudobých prostředků protivzdušné obrany i základní otázky jejich součinnosti.

V **ochraně vojsk před zbraněmi hromadného ničení** frontové prostředky nesou hlavní tíhu při včasné odhalování příprav nepřítele k použití prostředků hromadného ničení a varují vojska před nebezpečím napadení zbraněmi hromadného ničení. Velitel frontu určuje signál atomové výstrahy a signál chemického poplachu.

Teprve ve frontu se řeší centralizované všechny otázky **operačního maskování** s důrazem na klamání nepřítele, o době a cílech útočné operace. Podřízené armády, svazky a útvary druhů vojsk provádějí jen dílčí úkoly podle jednotného plánu frontu, který musí zahrnovat opatření nejen u prvosledových armád, ale v celé hloubce operačního učelení a týlu.

Také **protiradiotechnická činnost** je centrálně plánována a řízena na stupni frontu. Štáb frontu zabezpečuje sladění veškerých protiradiotechnických opatření se zámyslem operace a sladuje činnost frontových prostředků s prostředky a činností armád i jednotlivých druhů vojsk a služeb. Protiradiotechnická činnost nabývá s dalším zaváděním raket s různými naváděcími systémy umístěnými často v hlubokém týlu nepřítele, zvláště důležitého významu. Proto bude nutno počítat s jejím dalším rozšiřováním.

VEDENÍ ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU

a) Bojová činnost vojsk frontu v taktické a bližší operační hloubce obrany nepřítele

Studium nejslavnějších útočných operací Velké vlastenecké války ukazuje, že průlom taktické hloubky obrany nepřítele ve vysokých tempech byl ve své době prvním základním předpokladem úspěchu operace vcelku. Tak tomu bylo ve Stalingradské operaci, v Běloruské operaci, Korsuň-Ševčenkovské i jiných.

Proto i velitel frontu podporoval přítom prvosledové armády letectvem, popřípadě zasazoval frontovou rychlou skupinu k doprolomení taktické hloubky obrany nepřítele a k rozvinutí taktického průlomu v průlom operační. Byl-li průlom prováděn nízkým tempem, nepřítel zpravidla uspěl provést svá protiopatření; přivedl nebo přeskupil svoje zálohy, obsadil a organizoval jimi potom obranu na dalších obranných pásmech.

Útok v takových případech se změnil v postupné prolomování jednotlivých pásem; nepřítel nemohl být zničen ani čelným úderem, ani obklíčením, a operace nedosáhla zpravidla plánovanými silami a prostředky svého cíle v určené době. Tak tomu bylo například v Orelské operaci Brjanského a Centrálního frontu.

V soudobých podmínkách nutno se dívat na shora uvedené zkušenosti pod zorným úhlem hlavně těchto skutečností:

- útočící strana úderý raketových a jaderných zbraní může ve velmi krátké době zničit bránícího se nepřítele v sebelépe organizované a vybudované obraně a přenést bojovou činnost rychle do hloubky jeho obrany;
- z toho důvodu zmenšil se význam poziční obrany a nepřítel ji často nahrazuje nebo kombinuje s manévrovou, vysoce aktivní obranou, v ní většina sil není již v prvním sledu (prvním obranném pásmu), ale v druhých sledech a zálohách rozložených a manévrujících v celé hloubce operačního učlenění nepřítele. Obě skutečnosti mají za následek, že nelze v budoucnu počítat se souvislou linií fronty, ale že v ní budou často široké mezery, jen střežené a pozorované. Obrana bude se soustřeďovat především na důležité operační a taktické směry.

Největší úhrozou pro vojska frontu do zahájení operace zůstává — vzhledem na možnost provedení nepřítelem mohutné protipřípravy jadernými zbraněmi — jakékoli nahuštění sestavy ať při rozvíjení prvosledových svazků nebo již při průlomu taktické hloubky obrany nepřítele.

Úsilí, které ve Velké vlastenecké válce se soustřeďovalo na umlčení obrany a dosažení průlomu její taktické hloubky, bude proto třeba obrátit především na vyřazení nebo alespoň maximální ochromení a dezorganizování palebného systému nepřítele, proti jeho raketovým zbraním a zbraním hromadného ničení. Současně bude nutno provést mohutný palebný úder nejen na nepřátelské svazky, které přehrazují směry úderných uskupení prvosledových armád, ale i na svazky (a to zvláště obrněné), které budou ve druhých sledech a zálohách obrany nepřítele. Tento požadavek vyplývá z toho, že soudobá bojová technika jim umožňuje provádět rozsáhlý manévr na útočné směry vojsk frontu a provádět silné protiúderý do boku našich úderných uskupení brzy po zahájení útočné operace. První palebný úder bude mít též za cíl vyřadit místa velení pozemních a vzdušných sil nepřítele a zničit naváděcí zařízení jeho raketových zbraní a letectva.

Silný, rozhodný prvopočáteční úder je základem úspěchu soudobé útočné operace, neboť zaručuje útočícím vojskům vysoké tempo útoku, nedává nepříteli možnosti přerušit s nimi dotyk a zabraňuje mu organizovat obranu na důležitých směrech v hloubce. Aby však první úder dosáhl tohoto cíle, musí být proveden s překvapením a do celé operační hloubky. Sovětská vojska ve Velké vlastenecké válce mistrovsky ovládla umění provádět překvapivé prvopočáteční i předstihující úderý. Avšak stav bojové techniky ve druhé světové válce nedovoľoval ještě současný, mohutný úder do celé operační hloubky nepřátelské obrany. Teprve raketové zbraně, moderní reaktivní letectvo, dalekonosné dělostřelectvo, atomové zbraně a jiné prostředky hromadného ničení dávají veliteli frontu reálnou možnost plně využívat překvapení a hromadným úderem umlčet nejen celou taktickou hloubku obrany, ale i způsobit takové ztráty operačním zálohám nepřítele, že obránce nebude schopen provést včas účinná protiopatření k zabránění průlomu celé hloubky obrany. Takovým úderem jsou podstatně omezeny i možnosti jeho manévru, vytvoření protiúderných uskupení v hloubce a provedení silných protiúderů.

První hromadný úder se provádí v období dělostřelecké a letecké přípravy, kdy se ho účastní kromě prostředků prvosledových armád i prostředky velitele frontu, tj. frontové raketové zbraně a frontové letectvo. Tyto prostředky budou mít za úkol především zničit jaderné a raketové zbraně nepřítele středního a dalekého dosahu, dále zasadit úderý zálohám protivníka, počínaje některými sborovými zálohami a dále do hloubky. Kromě toho budou ničit místa a prostředky velení nepřítele v operační hloubce, jeho radiotechnické prostředky, zvláště pak ty, které zabezpečují činnost nosičů zbraní hromadného ničení a které pracují v systému vzdušného a pozemního průzkumu nebo v hlášeném sy-

stému. Stejně tak cílem hromadného úderu musí být letiště taktického letectva a nejdůležitější sklady nepřítele. Prostředky frontu budou tedy jednak doplňovat a zesilovat palebný systém armád a jednak ho budou prodlužovat za dosah armádních prostředků.

Dělostřelecká a letecká příprava zabezpečuje vojskům frontu rozhodný přechod do útoku a průlom hloubky obrany ve vysokém tempu. Přechod do útoku může být proveden současně na všech útočných směrech. Jestliže však na některém směru průlom nebude dostatečně palebně zajištěn, zvláště jadernými náboji, může být zahájen i později.

Při boji v taktické hloubce obrany je veškeré úsilí prvosledových armád zaměřeno na to, aby průlom nebo zničení zbytků sborů prvního sledu nepřítele bylo provedeno v co nejkratší době a pouze silami prvosledových divízi. Proto budou prvosledové divize, většinou tankové, obcházet jednotlivé opěrné body a budou využívat úspěchů předsunutých odřadů, vysílaných ve směru atomových úderů a vysazených vzdušných výsadků. Křídelní svazky budou rozšiřovat úspěch do stran a vytvářet podmínky pro zasazení divízi druhého sledu armád do sražení.

Velitel frontu při průlomu taktické hloubky obrany nebo ničení prvního sledu nepřítele ve střetném boji usměrňuje úsilí raketových zbraní a frontového letectva na ničení a umlčení blízkých operačních záloh a na podporu činnosti předsunutých odřadů. Ničí zbraně hromadného ničení nepřítele ihned po jejich objevení, zvláště ty, jež jsou mimo dosah prostředků velitelů prvosledových armád. Proveďte-li nepřítel protiúder svými armádními zálohami již v průběhu prvního dne operace, pak svazky a prvosledové armády zasazují k zastavení protiúderu v první řadě svoje protitankové zálohy a pohyblivé odřady zatarasovací. Vzhledem k síle a palebné podpoře těchto protiúderů nepřítelem, může být někdy zasazena k tomuto účelu i část sil druhého sledu armád. Hlavní síly druhých sledů budou však určeny na rozbití operačních záloh nepřítele ve střetném sražení v prostoru bližšího úkolu armád prvního sledu.

Kromě již uvedených úkolů bude front ve prospěch armád prvního sledu vést nepřetržitý průzkum zbraní hromadného ničení nepřítele a zařízení zabezpečujících jejich dopravu na cíl; bude ničit a rušit místa velení a radiotechnické prostředky nepřítele pracující v jeho systému velení, v systému průzkumu i hlášení.

Front bude stále sledovat hluboké operační zálohy nepřítele, zvláště tankové a výsadkové svazky. Frontové raketové zbraně a letecká armáda bude na ně provádět úder s cílem nedopustit jejich přeskupování, vytváření protiúderných uskupení a rozvinování. Frontové protiletadlové řízené střely a stíhací letectvo budou bránit před úderem ze vzduchu především ty armády, proti nimž nepřítel připravuje protiúder. Radiotechnické útvary frontu budou rušit velení protiúderného uskupení nepřítele a naváděcí systémy i radio-lokační zaměřovače jeho letectva.

Pozornost velitele frontu v tomto období musí být také obrácena na zabezpečení přípravy vysazení a podporu boje vzdušných výsadků raketovými zbraněmi a silami letecké armády. Taktické vzdušné výsadky jsou jedním z neúčinnějších prostředků k dosažení vysokého tempa útoku. Může jich být použito již do prostoru divízních záloh nepřítele, obvykle v síle praporu z druhých sledů divízi útočících na tomto směru. Jejich vysazení předchází zpravidla úder atomových zbraní na nejdůležitější uzly odporu na směru hlavního úderu svazku či druhý prostor, kam má být výsadek vysazen. Je-li výsadek vysazován (shazován) do prostoru sborových záloh nebo hlouběji, má zpravidla větší sílu a může to být i útvar výsadkový. V takovém případě může mít za úkol nejen se zmocnit důležitého prostoru v nepřátelském týlu, ale často může i vést úder z týlu na pomoc svazku útočícímu čelně. Letectvo, které bude zabezpečovat vysazení a bojovou činnost vzdušných výsadků, bude určováno přednostně z těch leteckých svazků, které podporují příslušnou armádu.

V některých případech, kdy nebude možno použít tankové armády v prvním sledu frontu, může jí velitel frontu zasadit do sražení v tomto období. Při takové variantě bude hlavní úsilí velitele frontu obráceno na všestranné zabezpečení tankové armády, jak při jejím přesunu, tak zvláště při jejím rozvinování a zasazení. Prvosledovým armádám bude velitel frontu upřesňovat jejich úkoly pro zabezpečení zasazení tankové armády, zvláště směry jejich úderů, zabezpečení boků tankové armády, úkoly dělostřeleckého, ženíjního i chemického zabezpečení. Otázky zasazení tankové armády do sražení ve frontové útočné operaci budou ještě rozebrány podrobněji.

V počátečním období války útočná operace frontu bude zpravidla zahájena současně s provedením mohutného odvetného úderu organizovaného hlavním velitelstvím. Budou ji zahajovat vojska, jež bude mít velitel frontu okamžitě k dispozici. Charakter bojové činnosti prvosledových armád bude záviset na tom, zda se jim podaří předstihnout nepřítele v provedení úderu pozemními vojsky nebo v důsledku současného zahájení obou stran dojde ihned k střetnému sražení. Tato střetná sražení mohou mít na jednotlivých operačních i taktických směrech různý průběh a postup vojsk frontu na nich může být velmi nerovnoměrný. Na některých směrech mohou prvosledové armády po překonání pohraničního zabezpečovacího pásma prolamovat spěšně zaujatou obranu nepřítele, jinde budou překonávat jeho mobilní obranu nebo obcházet jeho odkrytá křídla. Velitel frontu musí rozhodně usměrňovat tankové armády a manévry vševojskových armád, zvláště jejich tankových svazků, aby co nejlépe a nejrychleji využívaly úderů raketových zbraní a vzdušných výsadek k hlubokému průlomu do celé hloubky nepřátelské sestavy. Proto také frontové prostředky budou v první řadě podporovat ta uskupení, jichž postup bude nejrozhodnější a jichž úspěchu musí využít ostatní části operační sestavy.

b) Rozvinutí útoku v operační hloubce a odražení protiúderů nepřítele

Jakmile armády prvního sledu vyplní svůj bližší úkol, usměrňuje velitel frontu jejich úsilí na rozhodný útok ve vysokém tempu do celé hloubky operačního učenění protivníka. V této době se prvosledových armádám otevírá možnost širokého manévru svazky ze druhého sledu armády, zálohami, silami a prostředky přeskupenými z podružných směrů anebo ze směrů, kde nebylo možno dosáhnout výrazných úspěchů.

Je třeba vidět, že bojová činnost prvosledových armád i jednotlivých svazků bude různá. S vyhraněnou útočnou činností bude se střídát i dočasná obranná činnost na některých směrech a některými svazky. Údery zbraní hromadného ničení nepřítele mohou rychle měnit situaci v některých prostorech. Tato okolnost, široký manévr obrněných svazků, používání taktických a operačních výsadek, hromadné údery raketových zbraní a letectva dají bojové činnosti v operační hloubce vrcholně dynamický, rozhodný a manévrový charakter. Výrazem charakteru bojové činnosti budou časté střetné boje a střetná sražení, jejichž úspěch bude záviset v podstatné míře na včasném, překvapivém a mohutném předstihujícím úderu na raketové zbraně a na hlavní protiúderné uskupení nepřítele. Tento úder bude provádět velitel frontu raketovými zbraněmi a frontovým letectvem při použití všech druhů zbraní hromadného ničení. Zúčastní se ho i v rámci dosahu všechny armádní prostředky. Předstihující hromadný úder zbraněmi hromadného ničení dává veliteli frontu i armád možnost rychle znovu převzít iniciativu do svých rukou, předejít nepřítele v ovládnutí důležitých čar, rozvinout vojska a vést úder do jeho boků i týlu. Je samozřejmé, že bez nepřetržitěho průzkumu všeho druhu nelze provést včas ani předstihující údery a že iniciativa všech velitelů v tomto období bude rozhodujícím faktorem pro výsledek sražení.

Pokusí-li se nepřítel obcházejícími silami nebo předsunutými svazky ze sestavy hlubokých operačních (strategických) záloh na výhodných obranných čarách nebo připravěných postaveních zadržet útočící vojska frontu, budou prvosledové armády organizovat jejich ovládnutí, zpravidla útokem z chodu.

Za tím účelem silně předsunuté odřady prvosledových svazků, převážně tankové útvary, využívají atomových, leteckých úderů i paleb dalekonosného dělostřelectva a směle se vklínají do nepřátelské obrany. Do těchto mezer velitelé svazků ihned usměrňují své hlavní síly, průlom rozšiřují, ale současně pokračují v rozhodném pronikání do hloubky.

Jestliže útok z chodu neměl úspěchu, velitelé armád organizují průlom s přípravou v omezené době na jednom nebo více směrech. Přítom na směru hlavního úderu mohou být 2 až 3 divize. Během krátké, ale mohutné dělostřelecké a letecké přípravy se provádí úder atomovými zbraněmi na nejdůležitější objekty (rajóny) nepřátelské obrany a palebný systém nepřítele. Vlastní vojska při tom musí být na bezpečnostní vzdálenost, vypočtenou pro vojska nalézající se v otevřeném terénu.

Tankové útvary a svazky budou v prvním sledu využívat atomových úderů k neprodlenému rozvíjení úspěchu do hloubky a rází cestu celému operačnímu učenění armád. Velitel frontu bude v této situaci svými prostředky — raketovými zbraněmi a letectvem — zesilovat a prodlužovat dělostřeleckou přípravu, zvláště údery na další přicházející zálohy nepřítele; zvláštní pozornost bude třeba věnovat stálému průzkumu a okamžitému ničení zbraní hromadného ničení nepřítele a prostředků zabezpečujících jejich činnost.

Vojska frontu na podružných směrech musí vést nepřetržitý bojový průzkum a aktivní činností nedovolit protivníkovi, aby mohl přeskupovat vojska ke směřům postupu tankové armády a úderných uskupení vševojskových armád. Jakkmile začne před nimi nepřítel ustupovat, okamžitě jej začnou pronásledovat a ničit.

Jedním z nejdůležitějších úkolů velitele frontu bude organizovat odrazení silných protiúderů protivníka na styky armád nebo do odkrytých boků proniklých úderných uskupení prvosledových armád. Vojska frontu po vyjití prvosledovými armádami do operačního prostoru mohou být značně rozptýlena do šířky i do hloubky na značně odlehklých směrech. Na některých směrech zahájí prvosledové svazky pronásledování nepřítel, na jiných budou prolomovat spěšně zaujatá obranná postavení z chodu nebo s přípravou v krátké době, jinde mohou odprázdňovat protizábrně nebo překonávat vodní toky. Nebude tedy žádné souvislé ani vyrovnané fronty; svazky i armády budou mít většinu sil v prvních sledech a to převážně tankové útvary a svazky. Pásmo jejich činnosti se mohou v této době značně rozšiřovat, mohou se vytvořit značné mezery v operačním učenění; proto bude muset být v této době nově organizován palebný systém a podstatně doplněn nebo obnoven systém součinnosti i velení. Tyto okolnosti vytvářejí přirozeně výhodné podmínky pro nepřítel, jenž při vysoké pohyblivosti svých hlubokých operačních a strategických záloh, zvláště výsadkových a obrněných divízi, může provést přesuny na veliké vzdálenosti během velmi krátké doby, organizovat silná protiúderná uskupení a využíváje hromadného úderu jadernými zbraněmi, může vážně ohrozit hlavní úderné uskupení frontu.

Proto stálé uskutečňování širokých protiopatření k odvrácení anebo podstatnému oslabení nepřátelských protiúderů v operační hloubce je nejvážnějším úkolem velitele frontu v tomto období.

K hlavním protiopatřením třeba počítat:

- nepřetržitý a vysoce aktivní průzkum do veliké hloubky;
- stálou pohotovost raketových zbraní a letecké armády k provedení palebného úderu;
- hluboké operační učenění vojsk frontu;
- bezpečné zajištění křidel a boků hlavního úderného uskupení frontu;
- zabezpečení styků mezi armádami i fronty;
- přípravu širokého a rychlého manévru sil i prostředků, záloh, druhých sledů jak z hloubky operačního učenění, tak podél fronty;
- spolehlivé zabezpečení těch uskupení, proti nimž je možno očekávat provedení protiúderů;
- upřesnění systému součinnosti anebo jeho nová organizace;
- zabezpečení centralizovaného velení na směru protiúderu.

V těchto opatřeních má zvláštní význam průzkum, protože komplex všech ostatních opatření je závislý právě na výsledku průzkumu a to co do jejich obsahu, rozsahu, tak i do doby jejich uskutečnění. Průzkum všeho druhu, zvláště agenturní, vzdušný a radio-technický, musí včas zjistit a dát obraz o zámyslu nepřátelských opatření. K tomu bude třeba v první řadě zjistit raketové a jaderné zbraně nepřítel, jeho sestavu a rozmístění hlubokých operačních a blízkých strategických záloh, průběh a stav ženižního budování týlových obranných pásem, postavení a příčných postavení. Průzkum musí dát zprávy o tom, zda pásma či postavení jsou obsazována protivníkem, jaká je jejich hodnota a jakého druhu jsou bránící je vojska. Velitel frontu musí mít zprávy o manévru nepřátelského letectva s důrazem na nosiče atomových zbraní; předmětem stálého průzkumu musí být radiolokační systém nepřítel, jeho místa velení, přepravy po moři, železnicích a silnicích. Jedině široké soustředování zpráv a jejich prověřování různými zdroji, od sousedních frontů a od hlavního velení, dá veliteli frontu možnost vytvořit si celkový obraz o nepříteli a učinit včas potřebná protiopatření. Základem těchto opatření bude příprava palebných úderů na pravděpodobné osy přesunu a možné čáry rozvinutí nepřátelských protiúderných uskupení a dále pak určení pravděpodobného směru a doby zahájení nepřátelského protiúderu.

Odrazení protiúderu se v podstatě může provádět dvěma způsoby:

- vstřičným úderem ve střetném sražení nebo
- dočasným přechodem do obrany částí sil prvního sledu.

Z těchto dvou způsobů je pro soudobé podmínky typický a podstatně výhodnější první, protože zabezpečuje neefektivnější využití raketových a jaderných zbraní, vysoké tempo operace a nedává nepříteli možnost ani dočasně převzít iniciativu do svých rukou. Může být použit tehdy, jestliže velitel armády bude mít převahu v palebné síle a jeho zálohy, popřípadě druhý sled bude v takové vzdálenosti a situaci, že jejich zasazením do sražení si zajistí výhodný poměr sil a prostředků k rozbití nepřátelského úderného uskupení ve střítném boji (sražení).

Nebudou-li tyto podmínky splněny a bude-li poměr sil a prostředků výhodný pro nepřítele, bude protiúder zpravidla odražen dočasným přechodem do obrany částí sil a prostředků, které jsou na směr protiúderu. Tím velitelé armád i velitel frontu získá čas pro organizaci svého palebného systému, pro nutné přeskupení sil a prostředků z hloubky operačního uclnění nebo podél fronty k tomu, aby provedli proti zastavenému a oslabenému nepříteli rozhodný palebný úder a vojsky udeřili do jeho boků a týlu. Je však třeba zdůraznit, že i při tomto způsobu odražení silných protiúderů protivníka budou armády a svazky na směrech, jež nebudou nepřátelskými protiúderi zasazeny, rozhodně rozvíjet útok do hloubky a tím nejlépe pomohou k úspěchu vojskům, jež jsou určena k rozbití nepřátelského protiúderného uskupení.

Z těchto úvah a z charakteru soudobé frontové operace je zřejmo, že v dnešních podmínkách je málo pravděpodobné — při správném zplánování a zabezpečení frontové operace — že by vojska frontu jako celek mohla být donucena přejít k dočasné, vynucené obraně, byť by byl protiúder nepřítele sebe silnější. Vzhledem k současným prostředkům průzkumu a palebným možnostem armád a frontu jeví se nejdůležitější podmínkou pro úspěšné odražení nepřátelských protiúderů provést proti nepříteli mohutný předstihující úder raketovými zbraněmi, frontovým letectvem a dělostřelectvem prvosledových armád s maximálním využitím atomových zbraní. Ihned po provedení palebného úderu musí vlastní protistojící svazky přejít v rozhodný útok. Při dostatečné dotaci úderu atomovými zbraněmi může být úder vlastními vojsky proveden přímo čelně, aby tak bylo maximálně využito bezprostřednosti úderu, aby protiúderné uskupení nepřítele bylo rozraženo a v dalším v součinnosti se svazky nebo armádami útočícími v dřívějších směrech obklíčeno a zničeno.

Podaří-li se nepříteli předstihnout nás mohutným úderem zbraněmi hromadného ničení a jeho protiúderné uskupení bude zvlášť silné, tak se může stát, že prvosledové armády frontu nebudou schopny svými prostředky zlikvidovat nepřátelský protiúder. V takovém případě velitel frontu může zasadit do sražení i vševojskovou armádu z druhého sledu frontu nebo přeskupit tankovou armádu k provedení hlubokého, obchvatného úderu do boku a týlu protiúderného uskupení. Jindy, dovolí-li to situace a časové podmínky, může velitel frontu pro likvidaci protiúderu protivníka použít svazky z podružných směrů. Bude-li nepřítel provádět protiúder na rozhraní dvou frontů, účastní se palebného úderu zpravidla i raketové zbraně a letectvo sousedního frontu.

Při všech způsobech odražení nepřátelských protiúderů v operační hloubce musí velitel frontu bezpečně chránit vojska odrazející protiúderi před vzdušným nepřítelem. Ochrana proti zbraním hromadného ničení si vynucuje, aby pochodové proudy útvarů a svazků byly vyváděny na čáry rozvinutí dostatečně rozčleněny a aby byly zasazovány do boje z chodu. Manévr protitankovými prostředky, pohyblivými odřady zatarasovacími a posilovým dělostřelectvem zálohy hlavního velitelství musí být prováděn rychle, organizovaně, na směry úderů obrněných divizí protivníka a koordinovaně se současným vysláním silných předsunutých odřadů prvosledových svazků, určených zmocnit se, ovládnout a zabezpečit čáry a prostory pro rozvinutí hlavních sil. V průběhu útoku v operační hloubce přizpůsobují se mnohdy na nebezpečných tankových směrech důležité opěrné body, objekty, silniční uzly a to ihned po jejich ovládnutí; vyčleňují se pro ně nutné prostředky pro zatarasení, protitankové řízené rakety, dělostřelectvo i tanky. Systém protitankových zatarasů na takových důležitých tankových směrech se připravuje na značnou hloubku. Současně s těmito opatřeními provádí se manévr protiletadlového dělostřelectva a organizují se protiradiotechnická opatření ve prospěch svazků na směr nepřátelského protiúderu. Prvosledovým vševojskovým armádám — někdy i tankové armádě — velitel frontu upřesňuje úkoly a způsob jejich bojové činnosti. Zálohám, popřípadě vševojskové armádě druhého sledu, určuje úkoly k odražení a likvidaci protiúderu. Stejně tak stanoví nové úkoly i přeskupeným silám. Dále musí velitel frontu upřesnit součinnost pozemních vojsk s raketovými zbraněmi, letectvem a připravit zálohy všech druhů pro vystřídání útvarů a svazků, které nepřítel může vyřadit úderi zbraněmi hromadného ničení.

Jak při upřesňování činnosti prvosledových armád, tak při stanovení nových úkolů různým prvkům operačního uclnění, je velitel frontu veden vůdčí myšlenkou — usměrnit

všechno úsilí frontových prostředků na rozdrčení hlavních sil protiúderného uskupení, nedovolit mu ústup a rozhodným pokračováním útoku ve vysokém tempu dokončit úplné zničení vojsk nepřítele v nejkratší době.

Jestliže protivník připravuje nebo současně provádí dva protiúderů ze dvou různých směrů, může se velitel frontu po zvážení svých palebných možností a celkového poměru sil, jakož i situace na obou směrech rozhodnout usměrnit nejprve všechny síly a prostředky proti hlavnímu nepřátelskému protiúderu. Na druhém směru v této době ponechává pouze nezbytné síly a prostředky k bezpečnému zastavení nepřítele. Po likvidaci prvního nepřátelského protiúderu, obrací všechny svoje palebné prostředky a síly proti druhému uskupení a ničí je obdobným způsobem.

c) Zasazení tankové armády do sražení a její činnost v operační hloubce

V předešlých kapitolách byly několikrát ukázány velké přednosti tankové armády a výhody jejího použití v útočné operaci v prvním sledu frontu. Byly však také uvedeny příklady, kdy přesto bude nutno mít tankovou armádu ve druhém sledu. V takovém případě zahájí tanková armáda v nařízené době přesun ke frontě a to tak, že se přemísťuje skrytě z jednoho prostoru soustředění do druhého. Tímto způsobem postupně vychází na směr předvídaný plánem operace anebo upřesněný velitelem frontu při plnění bližšího úkolu armádami prvního sledu. Hlavním úkolem tankové armády v tomto období je beze ztrát, s nejmenší únavou vojsk i bojové techniky — a v první řadě skrytě — dosáhnout prostoru rozvinutí a vstoupit do sražení s překvapením pro nepřítele.

V posledním prostoru soustředění, který může být 70—100 km od předních útvarů prvosledových divízií, velitel frontu jí upřesňuje úkoly. V tomto prostoru doplňují svazky tankové armády svoje vezené zásoby, v první řadě pohonné hmoty.

Tanková armáda se zasazuje do sražení v dostatečně širokém pásmu, aby mohlo být plně využito její palebné síly a aby mohla využít maximálního počtu komunikací pro přesun. Nejvýhodnějším prostorem pro její zasazení se jeví některý styk vševojskových armád prvního sledu frontu nebo mezery, které se vytvořily v průběhu operace mezi svazky prvního sledu. Za všech okolností nutno se vyvarovat shlukování a nakupení živé síly a bojové techniky v prostorech omezených rozměrů na čáře zasazení, aby tanková armáda v tomto kritickém okamžiku neposkytla protivníkovi výhodný cíl pro hromadný úder raketovými, atomovými a chemickými zbraněmi. Z tohoto důvodu osy pro přesuny tankové armády musí být voleny v dostatečné vzdálenosti od sebe, aby nemohly být jedním úderem účinně zasazeny dvě komunikace. Rovněž musí být připraven dostatečný počet záložních os přesunu, objížděk a výhybek u citlivých komunikačních uzlů a objektů. Komunikace, po nichž se plánuje a provádí přesun tankové armády, musí být voleny mimo důležitá průmyslová, hospodářská a politická střediska nebo objekty, jež mohou být vybírány nepřítelem jako cíle pro úder atomovými a termionukleárními zbraněmi. Nemají to pokud možno být ani hlavní komunikační tahy, jež budou vždy pod zvýšenou kontrolou vzdušného i agenturního průzkumu nepřítele. Ženíjní úprava těchto komunikací musí být včas zabezpečena útvary ženíjního vojska přímo podřízeného veliteli frontu.

Pro bližší upřesnění úkolů svazkům tankové armády jejich velitelem a vyrovnání pohybu jejich proudů může velitel frontu určit **poslední regulační čáru**: tato čára podle terénu a stavu komunikací může být asi 15—25 km od čáry zasazení tankové armády do sražení. Od této čáry budou pokračovat tankové divize prvního sledu v předbojové nebo i bojové sestavě. Nejpozději do této čáry obdrží též tanková armáda zpravidla i posilové prostředky, zvláště protitankové, protivzdušné obrany a ženíjní útvary s těžkými přepravními prostředky.

Má-li nepřítel při zasazení tankové armády do sražení nehlubokou sestavu a nemá nablízku žádných operačních záloh anebo je velitel frontu může bezpečně po určitou dobu palbou raketových zbraní, letectvem a výsadky izolovat od vojsk na frontě, bude výhodné, aby tanková armáda při zasazení měla co nejsilnější první sled. Velitel tankové armády ponechá si v takovém případě ve své dispozici pouze silnější zálohu.

Vážným a složitým úkolem pro velitele frontu zůstává úkol bezpečné ochrany vojsk tankové armády před úderem prostředků vzdušného napadení protivníka jak v době přesunu, tak zvláště v období rozčleňování a zasazování do sražení. Tento úkol vyplňují útvary protiletadlových řízených raket a stíhač letectvo letecké armády frontu, společně s oddíly řízených protiletadlových střel a protiletadlovými dělostřeleckými skupinami vševojskových armád, v jejichž útočném pásmu se zasazuje tanková armáda do sražení. Významnou úlohu v této době plní protiradiotechnické útvary frontu. Při plá-

nování způsobů ochrany stíhacím letectvem nutno brát v úvahu prostředky nepřátelského radiotechnického průzkumu, aby zvýšená činnost v pásmu přesunů tankové armády nepřispěla k jejímu předčasnému zjištění. Souhrn všech shora uvedených opatření tvoří plán zabezpečení zasazení tankové armády a zpracovává ho štáb frontu.

Tankové divize prvního sledu tankové armády vysílají dopředu silně předsunuté odřady s úkolem, aby se zmocnily současně s vojsky prvosledových vševojskových armád čáry (prostorů), z níž má být tanková armáda zasazena do sražení. Ovládnutí této čáry musí zabezpečit hlavním silám tankové armády rychlé a skryté rozvinutí. Neklade-li nepřítel vážný odpor, předsunuté odřady pokračují v rozhodném útoku a zabezpečují rychlý postup hlavním silám tankových divízi prvního sledu bez jejich rozvinování. Jestliže se však nepřítel pevně zachytí na některých čarách nebo sám přivádí pod ochranou silných předvojů operační zálohy, předsunuté odřady zabezpečují svazkům tankové armády vyjít na čáru zasazení a rozvinutí prvních sledů.

Jakmile se předsunuté odřady přiblíží k nepříteli na bezpečnostní vzdálenost, raketové zbraně a letectvo, které zabezpečují a podporují tankovou armádu, provádí soustředěné údery atomovými, chemickými a obyčejnými zbraněmi na obrněné divize a útvary nepřítel, na jeho opěrné body a uzly obrany. Jestliže to situace vyžaduje, provádí současně s raketovými zbraněmi a letectvem krátký, ale mohutný palebný úder i dělostřelectvo tankové armády a dělostřelectvo vševojskových armád, které svým dostřelem je schopno působit před čáru nebo na boky zasazení tankové armády.

Zasazení tankové armády do sražení řídí bezprostředně velitel frontu zpravidla ze svého předsunutého velitelského stanoviště, které se zřizuje v prostoru zasazení tankové armády do sražení. Z tohoto místa se zabezpečuje rovněž spojení tankové armády se vševojskovými armádami.

Po zasazení tankové armády usměrňuje velitel frontu její bojovou činnost rozhodným způsobem do operační hloubky nepřítel. Její svazky se odtrhují od vševojskových armád; mohutnými vstřičnými údery rozbíjí hluboké operační zálohy nepřítel po částech, překonávají z chodu týlová obranná pásma protivníka a nedovolují mu na nich organizovat obranu.

Aby tanková armáda mohla v operační hloubce plně uplatnit svou schopnost širokého manévru, neomezuje se její činnost rozhraními, nýbrž velitel frontu jí určuje pouze směr činnosti a objekty, jichž se má v určených termínech zmocnit. To však neznamená, že velitel tankové armády na druhé straně může rozptýlit svoje síly rovnoměrně do nadměrně širokých pásem. Pro rychlé vytvoření úderného uskupení povede svou zálohu nebo druhý sled, jakož i ostatní zálohy, na směr svého hlavního úderu nebo za křídly sestavy pro zabezpečení odkrytých boků.

Velitel frontu často bude vysazovat na směr hlavního úderu tankové armády vzdušné výsadky — taktické nebo operační, aby zesílil tankovou armádu pěchotou při boji o důležité prostory nebo aby obsadil a udržel některé důležité čáry či prostory do jejího příchodu. Síla vzdušných výsadků se může pohybovat od zesíleného výsadkového pluku do výsadkové divize. Podle zámyslu operace, síly a složení, mohou výsadky plnit tyto hlavní úkoly ve prospěch tankové armády:

- ničit raketové a jaderné zbraně nepřítel a jeho místa velení;
- zmocnit se důležitých prostorů (čar, objektů) na směr hlavního úderu tankové armády a udržet je do jejího příchodu;
- zabránit nebo zpomalit manévr operačních (strategických) záloh při přesunu k provedení protiúderu nebo k zaujetí obranných čar;
- ovládnout a udržet přepravy a předmostí na vodních tocích do příchodu svazků tankové armády;
- pomáhat v izolaci, popřípadě zakončit obklíčení nepřátelského uskupení;
- zajišťovat bok tankové armády.

Rozhodující úlohu pro zabezpečení úspěšné bojové činnosti tankové armády bude mít dobře organizovaná a udržovaná součinnost mezi tankovou armádou a podporujícími frontovými raketovými zbraněmi a letectvem. Se štábem tankové armády bude postupovat operační skupina letecké armády; u velitelů tankových svazků a velmi často i v sestavě jejich předsunutých odřadů budou představitelé těchto operačních skupin. Na druhé straně bude velmi důležité pro útvary a svazky letecké armády, aby tanková divize a jejich předsunuté odřady přednostně ovládly a zajistily letiště pro podporující je letectvo.

popřípadě přistávací plochy pro dopravní letectvo. Zásobování i odsun raněných některých svazků od tankové armády mohou totiž být zabezpečeny v některých fázích operace pouze prostředky dopravního letectva, ať již vrtulníky nebo dopravními letadly. Také tato okolnost bude vyžadovat zvláštní pozornosti a opatření ze strany velitele frontu.

Mimořádný význam v operaci tankové armády má organizace materiálně technického zabezpečení, zvláště pohonnými látkami a střelivem, tankového a autotraktorového zabezpečení. Fyzická zdatnost a vysoký morální stav vojsk budou mít rozhodující význam při vedení operace, zvláště v odtržení od hlavních sil frontu, v operační hloubce.

Tanková armáda při zakončování frontové útočné operace se musí zmocnit prostoru, jenž je cílem operace a který zabezpečuje vojskům frontu výhodné podmínky pro následující útočnou operaci.

d) Zasazení vševojskové armády druhého sledu do sražení

Jak bylo již dříve uvedeno, vševojsková armáda druhého sledu frontu je předurčena k vyplnění dalšího úkolu frontu. Bude proto zpravidla zasazena do sražení na směr hlavního úderu frontu s cílem rozvíjet útočnou operaci do hloubky ve vysokém tempu, rozbít ve střetném sražení strategické zálohy přiváděné nepřítelem na frontu a v součinnosti s tankovou a vševojskovými armádami prvního sledu dosáhnout cíle operace. Bude-li se útočná operace armád prvního sledu frontu úspěšně rozvíjet a při vyplnění bližšího úkolu frontu přeroste ihned v následující armádní operaci, může se stát, že k zasazení vševojskové armády druhého sledu dojde až v průběhu plnění dalšího úkolu frontu. Jestliže front nebude mít ve svém složení tankovou armádu, bude-li mít omezenou podporu raketovými a nukleárními zbraněmi a bude-li tempo operace podstatně klesat, může být naopak velitel frontu donucen zasadit druhosledovou armádu již v průběhu plnění bližšího úkolu frontu. Je však třeba zdůraznit, že velitel frontu musí v každém případě vynaložit veškeré úsilí k tomu, aby pronikl do operační hloubky nepřítele silami svého prvního sledu. Proto také bude mnohdy zasilovat armády prvního sledu motostřeleckými, někdy i tankovou divizí, z počtu samostatných divizí vševojskové zálohy; bude tomu tak zvláště tehdy, když úderná síla prvosledových armád z nejrůznějších důvodů poklesne nebo se zmenší počet divizí v jejich prvním sledu (při odrážení protíúderů apod.). Naproti tomu velitel frontu v průběhu operace vyvádí do své zálohy na doplnění svazky, které utrpěly značné ztráty, jež byly napadeny zbraněmi hromadného ničení nepřítelem anebo v důsledku likvidace obklíčeného nepřítele se odtrhly od sestavy armád prvního sledu.

Má-li front ve svém druhém sledu ještě tankovou armádu, může být vševojsková armáda druhého sledu se zřetelem na zámysl operace a vzniklou situací zasazena do sražení po zasazení tankové armády, méně často i před ní. Druhosledová armáda přemísťuje se skrytě v průběhu operace tak jako tanková armáda z jednoho prostoru soustředění do druhého. Z posledního prostoru soustředění má být schopna přesunout se svým prvním sledem za jednu noc na čáru zasazení.

Čára zasazení a úkol vševojskové armádě druhého sledu se bude upřesňovat v průběhu operace. Zpravidla k jejímu zasazení dojde na styku armád prvního sledu frontu nebo v mezerách prvosledových armád, když např. jejich některé svazky byly vyřazeny údery raketových a atomových zbraní nepřítele. V takovémto případě může velitel frontu předat některé bojeschopné svazky nebo útvary z prvosledových armád do sestavy armády druhého sledu frontu.

Nejvýhodnější variantou zasazení se jeví zasazení armády druhého sledu frontu s rozedněním. Noci do zasazení je třeba využít k vyjití na čáru zasazení, upřesnění palebného systému a organizaci součinnosti. Šířka čáry zasazení bude záviset na počtu divizí v prvním sledu armády. Rozhodně bude nutno vyvarovat se jakéhokoliv nakupení sil a prostředků na omezených prostorech, třeba jen na krátkou dobu. Otázky zabezpečení vševojskové armády druhého sledu řeší se podobně jak bylo uvedeno při zasazení tankové armády.

Zasazení předchází zpravidla krátká dělostřelecká a letecká příprava, v jejímž průběhu se provádějí údery raketovými zbraněmi a atomovými náboji na hlavní uskupení nepřítele, na jeho raketové zbraně a zbraně hromadného ničení, na nejdůležitější operné body, na tankové útvary, obrněné divize protivníka a ostatní důležité cíle.

Je-li vševojsková armáda druhého sledu zasazována k rozbíjení nepřátelského protíúderu, povede bojovou činnost podle zásad vedení střetného sražení.

ORGANIZACE VELENÍ VOJSKŮM FRONTU

Velení v soudobých útočných operacích musí být organizováno tak, aby zabezpečilo velení vojskům frontu jak v přípravné době, podstatně zkrácené, tak i při vedení operace ve vysokých tempech. Musí se tedy vyznačovat pružností, pohyblivostí, odpovídat zámyslu vedení operace, musí být náročné, nepřetržitě, spolehlivé a odolné vůči všem možným protiopatřením nepřítele. Vážným požadavkem na velení je bezpodmínečné utajení operace, neboť jen tím lze dosáhnout překvapení a oklamání nepřítele. Jak při organizaci a plánování, tak v průběhu operace musí být v první řadě utajeno použití zbraní hromadného ničení, doba zahájení operace, směry hlavních úderů, rozmístění raketových zbraní a zařízení zabezpečující jejich činnost, místa velení, rozmístění úderných uskupení, prostory a směry postupu druhých sledů a záloh a plánovaná opatření operačního maskování.

Náročnost velení třeba v první řadě spatřovat ve vyžadování přesného, včasného a vysoce kvalitního plnění stanovených úkolů a v jejich kontrole.

Při řešení otázek odolnosti velení proti možným protiopatřením nepřítele je třeba zvláštní pozornost věnovat opatřením zabezpečujícím normální provoz vlastních radiotechnických prostředků při rušení nepřátelskými prostředky. Do radiotechnických prostředků velení zahrnujeme přitom prostředky rádiového spojení, radiolokace, radionavigace, televize a navádění řízených střel.

Velitelé vševojskových, tankové a letecké armády musí již na samotném začátku příprav operace dostat od velitele frontu operační orientaci o předpokládaném průběhu celé útočné operace frontu. Zvlášť důležitým faktorem pro správnou organizaci velení budou včas soustředěné zprávy o nepříteli, podrobná znalost vlastních vojsk, situace a úkolů sousedů. Pružné a nepřetržitě velení se zajišťuje:

- tvůrčí iniciativou velitelů podřízených armád a jejich štábů;
- včasným shromážděním všech zpráv a údajů potřebných pro rozhodnutí velitele;
- krátkými, jasnými směrnicemi, přípravnými a operačními rozkazy, souběžnou prací štábů, přehledným plánováním pomocí jednoduchých dokumentů, zvláště grafických, u frontu i u armád;
- spolehlivým, výkonným a nepřetržitým spojením;
- osobním stykem s podřízenými;
- širokým používáním pohyblivých pojítek;
- rozvinutou sítí míst velení, jejich ženíjní úpravou a zabezpečením proti úderům zbraní hromadného ničení nepřítele.

Správná organizace míst velení má zásadní význam pro úspěšné velení vojskům frontu. Velitelská stanoviště nesmějí se rozvíjet v blízkosti důležitých objektů, výrazných orientačních bodů nebo v prostorech, které se mohou z jiných důvodů stát cílem úderů raketových a jaderných zbraní nepřítele. Hlavním místem polního velení frontu je velitelské stanoviště, kde je velitel frontu, náčelník štábu a vševojskový štáb frontu, náčelníci druhů vojsk a služeb a jejich štáby bez organizačních, doplňovacích a zásobovacích složek. VS frontu bývá zpravidla na směru plánovaného hlavního úderu frontu, 40—60 km od předního okraje vlastních vojsk. Prostor rozmístění se volí tak, aby VS nebylo uvnitř prostorů obsazených vojsky. Jeho umístění musí zabezpečovat nepřetržitě velení vojskům a umožňovat skryté a rozptýlené rozmístění všech složek VS a techniky.

Předsunutě velitelské stanoviště frontu se vytvoří zpravidla jen na omezenou dobu pro řešení nejvážnějších opatření a úkolů frontového významu. Taková situace, kdy velitel frontu může chtít bezprostředně působit na průběh bojové činnosti vojsk na směru hlavního úderu frontu, mohou vznikat v období průlomu předního okraje obrany protivníka, při zasazování tankové armády nebo vševojskové armády druhého sledu do sražení, při vstupu hlavního úderného uskupení frontu do střetného sražení nebo při odrážení silných protiúderů nepřítele.

Týlově velitelské stanoviště frontu zabezpečuje velení týlovým útvarům a zařízením frontu. Má nepřetržitě spojení s velitelským stanovištěm. Jsou na něm náčelník týlu frontu, orgány velení týlu a dále všechna oddělení a skupiny polního velení frontu, které nejsou určeny k přímému velení vojskům a nejsou začleněny do jiných stanovišť. Týlově velitelské stanoviště bývá vzdáleno 30—40 km od velitelského stanoviště frontu (asi hodina jízdy osobním autem).

Vyžaduje-li to situace (např. řízení bojové činnosti vojsk na pomocném úderu frontu), může se zřizovat i pomocné velitelské stanoviště. V takovém případě bude na něm určená skupina štábu polního velitelství frontu.

Celkový systém velení a organizace jednotlivých stanovišť musí zabezpečit veliteli frontu možnost nepřetržitého a spolehlivého řízení vojsk i v nejsložitějších situacích, z libovolného stanoviště, i když některé místo velení bylo vyřazeno z činnosti.

Z á v ě r

Front, který byl ještě v prvním období Velké vlastenecké války ryze strategickou instancí, stal se v jejím průběhu, zvláště od třetího období, hlavním stupněm plánování i organizace všech operací. Rychlý a nepřetržitý rozvoj bojových prostředků a techniky po válce vede přirozeně stále k dalšímu zdokonalování a přehodnocování jak metod, tak organizace a způsobů vedení útočných operací. Rozhodující úlohu v soudobých operacích budou mít jaderné zbraně a prostředky jejich dopravy na cíle, zejména raketové zbraně. Aby však tyto zbraně byly využity co nejefektivněji, tj. hromadně a centralizovaně, aby plně zabezpečily co nejrychlejší dosažení cíle útočné operace, bude nutno z nich organizovat pružný palebný systém, který v součinnosti s ostatními prostředky (letectvem, dělostřelectvem) bude hlavním prostředkem uskutečnění zámyslu velitele frontu. Rozsáhlých ničivých a umlčovacích účinků jaderných zbraní nejlépe mohou dnes využít motné operační svazy, zvláště tankové armády, tankové svazky a výsadkové vojsko. Raketové zbraně, letectvo a požadavky na všestranné zabezpečení operace i na velení vynucují si stále širší zavádění složitých elektronických zařízení do výzbroje armád. Nejvýkonnější z nich, v nejšířším měřítku a ve všech druzích, jsou dnes ve frontu. Tyto skutečnosti ukazují zásadní význam frontového stupně velení, jenž první disponuje všemi nahoře uvedenými moderními bojovými prostředky. Proto front v soudobé operaci jeví se např. hlavním stupněm plánování hromadných úderů raketovými a jadernými zbraněmi, proto může řešit komplexně otázky všestranného zabezpečení operace, zvláště průzkumu, PVO, protiradiotechnické činnosti a operačního maskování.

To jsou také důvody, proč k hlubokému a všestrannému pochopení armádní útočné operace je třeba znát hlavní rysy a podmínky útočné operace frontu.

P r a m e n y :

- Voprosy operativnogo iskusstva (Akademie Generálního štábu ozbrojených sil SSSR).
- Zápisy přednášek a seminářů z Akademie Generálního štábu ozbrojených sil SSSR.
- Sborník přednášek z velitelského shromáždění u MNO a GŠ ve dnech 11. a 12. 1. 1960 (k čj. 0013374/OS-1960).
- Přednáška pro velitelské zaměstnání u MNO v dubnu 1960 (čj. 0013902-OS-1960).
- Rozbor armádního velitelsko-štabního dvoustranného dvoustupňového operačního cvičení v terénu s pojitky se značkovými vojsky v roce 1960 k (čj. 0013330/618-OS-1960).

Letecké zabezpečení útočné operace frontu

Kapitán Jiří Hajný

V článku je rozpracována otázka významu frontového letectva, složení a úkolů letecké armády v útočné operaci frontu, otázky velení a součinnosti. Dále je věnována pozornost organizaci leteckého zabezpečení frontové útočné operace a otázkám operačního, speciálního a materiálního zabezpečení

VÝZNAM LETECTVA V SOUDOBÝCH OPERACÍCH POZEMNÍCH VOJSK

Charakter soudobých operací má vliv na použití všech druhů vojsk. Význam některých druhů vojsk se do určité míry mění v závislosti na jejich uplatnění. Uplatní se ty druhy vojsk, jejichž vlastnosti odpovídají požadavkům, plynoucím z charakteru soudobých operací.

Jaké uplatnění v dnešních podmínkách má frontové letectvo?

Použití letectva je nepříznivě ovlivňováno některými skutečnostmi, které jsou dány současným vývojovým stadiem letectva:

- letectvo je odkázáno na vzletové a přistávací dráhy se všemi jejich nevýhodami, jako je pracné budování, snadná zjititelnost a velká zranitelnost;
- letectvo je závislé na meteorologických podmínkách a ovlivňuje je denní a noční doba;
- letectvo je značně zranitelné PVO nepřítelů;
- některé používané typy letounů frontového letectva svým doletem plně nezabezpečují plynulou ochranu a podporu útočících vojsk, zvláště při uvažovaném tempu útočných operací. Uvážíme-li ještě současnou techniku úpravy letišť, mohla by mít tato skutečnost za následek odtržení letectva od prvosledových svazků, což by se zvláště nepříznivě projevilo u stíhacího bombardovacího letectva.

Tyto vlastnosti letectva nemají rakety.

Proto se také stávají hlavním druhem dopravy prostředků hromadného ničení (ZHN) na cíl. Nelze ovšem zapomínat na to, že také rakety mají některé nevýhodné vlastnosti, které se v největší míře projeví při přímé podpoře útočné operace pozemních vojsk. Naproti tomu některých vlastností letectva lze výhodně využít právě při podpoře útočné operace. Jsou to zvláště:

- schopnost zásahu proti pohyblivým cílům;
- schopnost účinného zásahu proti malým a bodovým cílům i bez použití jaderných zbraní;
- možnost úzkého sladění průzkumu s ničením, popřípadě spojení průzkumu s ničením;
- možnost změnit těsně před cílem rozhodnutí a napadnout cíl podle uvážení osádky na základě zhodnocení změny situace;
- možnost rychlého zásahu (ze stěhu ve vzduchu);
- schopnost zásahu proti nepřátelskému letectvu a některým bezpilotním prostředkům vzdušného napadení (BPVN) na vzdálených přístupech a v prostorech mimo dosah ostatních prostředků PVO.

Pro tyto své vlastnosti zůstává i nadále letectvo, jmenovitě frontové letectvo, důležitým prostředkem dopravy jaderných zbraní na cíl. Je ovšem třeba co možno maximálně potlačit jeho nevýhodné vlastnosti, zejména použitím nejvhodnějších typů letounů, aby mohly plně vyniknout výhodné vlastnosti a aby jich mohlo být plně využito.

Nutno brát v úvahu, že použití letectva a raket nestojí v žádném protikladu. Frontové letectvo dokonce samo využívá prudkého rozvoje raketové techniky. Ve výzbroji letectva najdeme nejen rakety typu „vzduch—vzduch“, které se staly běžnou výzbrojí stíhačů, ale i rakety „vzduch—zem“, které letectvu pomáhají překonávat soudobou mohutnou PVO nepřítelů. V sestavě letectva mohou být zařazeny i BPVN (křídlaté rakety) typu „zem—zem“, které v některých případech úspěšně nahrazují bombardovací letectvo.

Jestliže jsme si na počátku položili otázku, zda se frontové letectvo uplatní v sou-

dobých podmínkách, můžeme na ni pro provedeném stručném zhodnocení odpovědět kladně.

Z toho, že ve strategickém rozsahu je letectvo nahrazováno raketami a stává se méně důležitým prostředkem bez perspektivy dalšího rozvoje, nelze dělat analogické závěry pro operační měřítko.

Byly by to chybné závěry, neboť cíle a požadavky na jejich ničení nelze mechanicky ze strategického měřítka promítnout do situace na bojišti, která je podstatně odlišná. Na rozdíl od strategických cílů, které jsou stabilní a velkorozměrné, je na bojišti řada velmi důležitých cílů, které svým charakterem jsou malorozměrné nebo vysoce pohyblivé, popřípadě jsou u nich tyto vlastnosti sloučeny. Jak vyplývá z předchozího, je právě k ničení takovýchto cílů nejuvhodnější letectvo. Jiná otázka je druh letectva, který bude k ničení použit. U bombardovacího letectva v jeho dnešní podobě začínají převažovat záporné stránky nad kladnými, proto bude tento druh letectva postupně vystřídán jinými, vhodnějšími. Úspěšné lze používat stíhacího bombardovacího letectva.

Nelze tedy frontové letectvo chápat jako podřadný prostředek, jako druh zbraně ztrácející pomalu své opodstatnění.

K takovým závěrům lze dojít pouze na základě nezdravého přecenění raket a prisuzování jim všemocného postavení. Rakety přejímají řadu úkolů, plněných dosud frontovým letectvem, stávají se hlavním prostředkem dopravy jaderných a termonukleárních zbraní na cíl, letectvo však stále plní úkoly, které nelze plnit jinými prostředky.

Je zřejmé, že na tomto základě je nutno přehodnotit úkoly a složení letectva. Frontové letectvo však zůstává i nadále významným druhem vojska, bez jehož působení nelze úspěšně vést útočnou operaci.

LETECKÁ ARMÁDA, JEJÍ ÚLOHA A SLOŽENÍ V SOUDOBÝCH ÚTOČNÝCH OPERACÍCH

Letecká armáda frontu je operační svaz vzdušných sil, který je určen k vedení bojové činnosti ve prospěch pozemních vojsk. Působí ve svazu frontu, jehož vojska zabezpečuje při vedení operací a chrání je před průzkumem a údery vzdušného nepřítele.

Současně s přímou podporou a ochranou vojsk frontu může letecká armáda plnit dílčí úkoly v některých operacích plánovaných hlavním velitelstvím. Příkladem takové operace je boj o nadvládu ve vzduchu, který ovšem musí být veden v novém pojetí. Jestliže se rakety stávají hlavním prostředkem dopravy prostředků hromadného ničení na cíl, jeví se nutnost pojem „nadvláda ve vzduchu“ rozšířit. Na jedné straně nutno zahrnout do boje o nadvládu ve vzduchu mimo boje s letectvem i boj se všemi ostatními prostředky vzdušné dopravy ZHN na cíl, na druhé straně nutno rakety považovat i za hlavní prostředek boje o nadvládu ve vzduchu. Tím ovšem přestává být boj o nadvládu ve vzduchu výlučnou záležitostí letectva, přestává být typickou „samostatnou vzdušnou operací“ a stává se záležitostí více druhů vojska. (Raketové vojsko, letectvo, radiotechnické vojsko, výsadkové vojsko, dělostřelectvo, partyzánské a diverzní skupiny.)

I po stránce objektů ničení nelze již považovat boj o nadvládu ve vzduchu za tak jednoznačný, jako v dřívějším pojetí. Tím, že jej rozšíříme na všechny prostředky vzdušné dopravy prostředků hromadného ničení na cíl, tj. především na rakety, začínají splývat dva dříve samostatné úkoly: boj o nadvládu ve vzduchu a boj s prostředky hromadného ničení. Jejich postupné splynutí je logické, protože nelze od sebe násilně oddělovat boj s prostředky hromadného ničení a boj s prostředky jejich dopravy na cíl.

Vzhledem k tomu, že síly jedné letecké armády a ostatních prostředků jednoho frontu obvykle nestačí k vedení takového boje ani na určitém směru, je nutno jej vybojovat společným úsilím několika frontů za vydatné pomoci prostředků hlavního velitelství (pokud nejde o LA zabezpečující front na samostatném operačním směru).

Proto tedy může plnit letecká armáda dílčí úkoly v operacích, plánovaných hlavním velitelstvím. Je třeba dodat, že ve většině případů nebude možno znatelně odlišit tyto úkoly od úkolů podpory útočné operace frontu, neboť s nimi budou do značné míry splývat.

Složení letecké armády není stálé a v závislosti na situaci se může měnit. Musí zabezpečovat nepřetržitou podporu a ochranu vojsk frontu, vedoucích útočnou operaci.

Letecká armáda ve svazu frontu o 3—5 vševojskových armádách může mít k zabezpečení jeho útočné operace následující složení:

- 3—5 stíhacích leteckých divízi,
- 2—3 stíhací bombardovací letecké divize,
- 1—3 lehké a střední raketové pluky letectva (lrpl — srpl),
- 2—3 průzkumné letecké pluky,

- 1-2 dělostřelecké průzkumné pluky,
- 2-3 dopravní zásobovací letecké pluky,
- 1-2 dopravní výsadkové letecké pluky,
- 1 spojovací letecký pluk.

V současné době může mít ještě bombardovací leteckou divizi.

Stíhací letecké divize

mají 120-150 letounů a jsou určeny k boji s letectvem a BPVN nepřítele ve vzduchu. Částí sil provádějí vzdušný průzkum a v některých případech mohou být zčásti použity i proti pozemním cílům, zvláště k ničení PHN.

Stíhací bombardovací letecké divize

mají rovněž 120-150 letounů a jsou určeny k ničení cílů v taktické a bližší operační hloubce. Lze jich s výhodou použít zvláště k ničení malorozměrných a bodových cílů. Částí sil vedou vzdušný průzkum. Při odražení hromadných úderů letectva a BPVN mohou být použity i k narůstání sil stíhacího letectva.

Lehké (střední) raketové pluky letectva jsou vyzbrojeny frontovými křídlatými raketami (FKR-1, FKR-2). Jsou určeny k ničení cílů v bližší i další operační hloubce a zčásti nahrazují frontové bombardovací letectvo. Mohou používat rakety s jadernou náplní i s konvenčními trhavinami.

Průzkumné letecké pluky

mají 40-50 letounů a jsou určeny k vedení vzdušného průzkumu pro potřeby frontu a jeho posilových prostředků.

Dělostřelecké průzkumné letecké pluky

mají 40-50 letounů a jsou určeny k činnosti ve prospěch dělostřelectva frontu a jeho posilových prostředků. Provádějí vzdušný průzkum cílů a řídí a opravují dělostřeleckou palbu.

Dopravní zásobovací letecké pluky bývají vyzbrojeny 42 těžkými a středními vrtulníky. Jsou určeny k zásobování vojsk frontu na vlastním území i v tylu nepřítele. Jsou schopny dopravovat výzbroj, munici, pohonné hmoty, proviant a všechn materiál potřebný pro boj a život vojsk. Mohou být rovněž použity k provádění taktických výsadek.

Dopravní výsadkové letecké pluky jsou vyzbrojeny do 30 letounů (nebo vrtulníků). Jsou určeny k dopravě vojsk a k provádění vzdušných výsadkových operací v tylu nepřítele.

Spojovací letecký pluk je vyzbrojen lehkými typy letounů a vrtulníků a je určen k zabezpečení spojení v rámci frontu.

Bombardovací letecké divize

mají do 90 letounů a jsou určeny k ničení cílů v bližší i další operační hloubce. Částí sil vedou vzdušný průzkum. Jsou schopny vést účinnou protiradiotechnickou činnost.

Letecká armáda je dostatečně vybavena, aby mohla účinně podporovat a chránit vojska frontu, vedoucí útočnou operaci. Může se účastnit odražení vzdušných úderů nepřítele na vševojskové armády frontu, přičemž ve prospěch jedné vševojskové armády může působit jedna stíhací letecká divize. Podporu lze provádět tak, aby ve prospěch vševojskové armády na hlavním směru působily síly do jedné stíhací bombardovací letecké divize. Stíhací bombardovací letectvo spolu s frontovými křídlatými raketami, popřípadě s bombardovacím letectvem vytváří dostatečnou údernou sílu letecké armády. Průzkumného a dělostřeleckého průzkumného letectva má letecká armáda dostatek. Silami dopravního výsadkového a dopravního zásobovacího letectva lze plnit pouze běžné úkoly. Pro větší vzdušné výsadkové a zásobovací operace bývá letecká armáda posilována z prostředků hlavního velitelství.

OPERAČNÍ UČLENĚNÍ LETECKÉ ARMÁDY

Operační učlenění musí odpovídat zámyslu frontové operace a úkolům letecké armády při jejím zabezpečení. Musí zabezpečovat převahu sil a prostředků nad nepřítelem na hlavním směru a dovolovat soustředění všech sil a prostředků letecké armády k zasazení mohutného úderu na rozhodujícím směru na začátku i v průběhu útočné operace a k ochraně hlavních úderných uskupení frontu. Vzhledem k tomu, že pozemní vojska mohou v důsledku rychlých změn situace, vznikajících použitím prostředků hromadného ničení, přenést hlavní úder na jiný směr, musí operační učlenění letectva umožňovat přenesení úsilí letectva v plném rozsahu na tento směr. Operační učlenění letecké armády musí vytvářet podmínky pro nejefektivnější využití všech druhů letectva při maximálním využití jejich výhodných vlastností.

Jedním z předpokladů výhodného operačního učlenění letecké armády je respektování

zásad ochrany proti zbráním hromadného ničení nepřítele. Letiště budou stále důležitým objektem pro nepřátelské prostředky hromadného ničení, jimiž by mohla být zničena značná část letounů i letištního zařízení. S přihlédnutím k tomuto nebezpečí musí být základem rozmístění svazků a útvarů letecké armády rozumné rozptýlení a to jak taktické v prostoru letiště, tak operační v celém prostoru rozmístění frontu.

Letiště frontového letectva jsou rozmístěna ve frontovém výchozím položení k útoku. Přední hranice rozmístění operačních letišť je v takové vzdálenosti od předního okraje, která zaručuje, že letiště nemohou být ostřelována dělostřelectvem velké mohutnosti. Zadní hranici rozmístění letecké armády bývá obvykle hranice frontového týlu. Svazky a útvary letecké armády mohou tedy být k zabezpečení frontové útočné operace rozmístěny až do hloubky 400—500 km od předního okraje.

Stíhací bombardovací a stíhací letectvo budou obvykle umístěny ve vzdálenosti do 100—120 km od předního okraje vzhledem ke svému omezenému taktickému doletu. Při případném vzdálenějším rozmístění by bylo stíhací bombardovací letectvo postupně zbavováno možnosti aktivního a včasného působení proti nejdůležitějším cílům, zvláště proti prostředkům hromadného ničení a raketám. Stíhací letectvo by vzdálenějším rozmístěním ztrácelo možnost přepadu cílů na vzdálených přístupech a zbytečně by mu byl zkracován taktický dolet.

Při rozmístění stíhacího letectva je účelné jeho rozdělení do dvou sledů. První sled může být rozmístěn v uvedené hloubce, nejdále však do 150 km od předního okraje. Druhý sled je možno rozmístit ve vzdálenosti okolo 200 km a někdy i více od předního okraje. Je určen k narůstání úsilí prvosledových stíhacích leteckých divizí při odražení hromadných úderů vzdušného nepřítele a k ochraně ostatních druhů letectva, zvláště dopravního zásobovacího a dopravního výsadkového.

Bombardovací letectvo bude rozmísťováno v hloubce 300 km i více, což mu umožní vést úspěšně bojovou činnost a zároveň vytváří i výhodné podmínky pro ochranu proti ZHN. Bude mít dostatek času pro vyjití zpod úderu při úderech nepřátelského letectva i dostatek letišť pro účinné rozptýlení.

Průzkumné letectvo bude rozmístěno v závislosti na používaných typech letounů (na jejich doletu) a v závislosti na rozmístění na průzkum nejvíce zainteresovaných štábů.

Dopravní zásobovací letectvo bude mít letiště poblíž týlových zařízení, z nichž bude prováděno zásobování útočících vojsk frontu hlavními druhy materiálu. Vzhledem k tomu, že bude většinou vyzkobeno vrtulníky, nebude jeho rozmístění působit obvykle potíže.

Dopravní výsadkové letectvo bude mít své pluky rozmístěny na zadní hranici prostoru rozmístění letecké armády a teprve k plnění bojových úkolů bude přemísťováno na letiště výchozího prostoru k provedení výsadkové akce.

Spojovací letecký pluk musí být rozmístěn poblíž štábů, jejichž spojení zabezpečuje.

Vzhledem k současným tempům operací, musí být předpokládán téměř plynulý letištní manévr. Aby nedošlo k zaostávání stíhacího a stíhacího bombardovacího letectva, je nutno nejméně jednu jeho třetinu přemístit každých 24 hodin na přední letiště. Bombardovací letectvo bude muset být přemísťováno jedenkrát za dva nejvýše tři dny, ostatní druhy letectva tak, aby se jejich vzdálenost od předního okraje nepřístupně nevětšila. To je zvláště důležité u průzkumného a dělostřeleckého průzkumného letectva. Aby mohl být letištní manévr prováděn podle těchto zásad, bude nutno připravit denně 10 i více letišť. Kdyby měla být všechna tato letiště nově budována, byl by to pro letecké stavební útvary téměř nesplnitelný úkol. Proto je třeba zasadit se všemi prostředky o to, aby co možno největší počet připravovaných letišť nebyl budován, ale pouze upravován. K tomu musí letectvu poskytnout podstatnou pomoc pozemní a výsadková vojska zmocněním se co možno největšího počtu nepřátelských letišť ve stavu vyžadujícím jen malé úpravy. Na tuto okolnost nutno brát zřetel už při plánování použití ZHN proti nepřátelským letištím a neničit ta letiště, která mohou být dobyta bez použití atomových zbraní a jsou pro vlastní letectvo nezbytná. Jestliže pozemní vojska nebudou věnovat tomuto úkolu pozornost, projeví se to v minimální podpoře a ochraně, kterou jim letectvo bude moci poskytnout.

ÚKOLY LETECKÉ ARMÁDY VE FRONTOVÉ ÚTOČNÉ OPERACI

Vzhledem ke změněným podmínkám, jak byly rozebrány v úvodu, mění se do určité míry náplň leteckého zabezpečení frontové útočné operace. Za hlavní úkoly letecké armády ve frontové útočné operaci je možno určit tyto:

- průzkum a ničení ZHN, tj. jaderných zbraní a prostředků jejich dopravy na cíl;
- boj se zálohami nepřítele s cílem nepřipustit jejich včasné a organizované zasazení;

- ochrana pozemních vojsk před vzdušným průzkumem a údery nepřátelského letectva;
- vzdušný průzkum vedený ve prospěch všech druhů vojsk.

Letectvo může působit rovněž proti nepřátelskému týlu, ničit jeho velení a plnit i jiné úkoly, které plnilo dosud, z větší části jsou však tyto úkoly plněny raketovým vojskem.

Mimo hlavní úkoly může letectvo plnit další důležité úkoly, jejich plnění a rozsah bude závislý na charakteru frontové útočné operace, terénu a dalších podmínkách. Nejčastěji bude letectvo plnit tyto další úkoly:

- zabezpečení shozu vzdušných výsadek a podpora jejich činnosti;
- zásobování bojujících vojsk vzduchem s důrazem na prvosledové divize.

NIČENÍ JADERNÝCH ZBRANÍ A PROSTŘEDKŮ JEJICH DOPRAVY NA CÍL

Ničení jaderných zbraní je hlavním a rozhodujícím úkolem letecké armády.

Letecká armáda bude působit zejména proti těmto prostředkům za jejich přesunu, ovšem za určitých okolností může být letectvo použito i proti stabilním cílům, které jsou malorozměrné nebo dokonce bodové, jako např. radiolokátory.

Zatím co dosud byla považována za hlavní způsob boje se ZHN činnost na výzvu ze střežů na letištích, nutno nyní přenést úsilí na průzkum ZHN spojený s ničením, tj. na „lov“. „Lov ZHN“ budou provádět především vybrané osádky stíhacího bombardovacího letectva, které budou ve dvojicích a v rojích vysílány do prostoru předpokládaného rozmístění ZHN nebo na možné směry jejich přesunu. Při zjištění cíle budou jej lovci ničit nebo jej alespoň poškodí a zdrží do doby dalšího zásahu.

Činnost ze střežů na letištích bude tento způsob doplňovat, pokud bude zásah letectva ze střežů rychlejší než použití raket.

Stíhacím bombardovacím, bombardovacím a v některých případech i stíhacím leteckým divizím budou vzhledem k jejich možnostem zásahu přidělovány prostory průzkumu a lovu ZHN. Podle charakteru sestavy nepřítele a zámyslu frontové útočné operace mohou být v útočném pásmu vševojskové armády prostory průzkumu a lovu ZHN jedné i dvou stíhacích bombardovacích leteckých divizí již od hloubky 30—40 km od předního okraje. Při určování těchto prostorů musí být zabezpečena zejména čela a boky hlavního úderného uskupení frontu. Prostory mohou být značně hluboké (60 i více km), i když činnost nebude vedena současně v celém prostoru ale postupně, v závislosti na situaci pozemních vojsk. I přes to je bude nutno několikrát denně upřesňovat. Přidělení prostoru určité divizi neznamená, že by do tohoto prostoru nemohl působit již jiný druh vojska nebo i jiné letecké divize.

Boj se ZHN (současně s bojem o nadvládu ve vzduchu) bude plánován vševojskově a letecká armáda v něm bude plnit řadu úkolů. Na stupni front-letecká armáda bude sledována činnost při boji se vzdálenějšími ZHN. Sladění činnosti ostatních prostředků, které vedou boj se ZHN v taktické i bližší operační hloubce bude výhodně provádět u vševojskové armády na stupni vševojsková armáda-letecká operační skupina.

BOJ SE ZÁLOHAMÍ NEPŘÍTELE

Pro udržení vysokých temp útočné operace je nezbytné ničit nepřátelské zálohy tak, aby se nedostaly do prostorů zasazení včas nebo bez narušení jejich úderné síly. Zvláštní důraz nutno klást na nejvíce nebezpečné zálohy, kterými jsou tankové a obrněné divize. Nelze ovšem podceňovat ani skupení schopná přepravy vzduchem, hlavně vrtulníky. Nebezpečí těchto záloh tkví právě v možnosti jejich rychlého a překvapivého zasazení i z velké hloubky.

Tento úkol bude letectvo v soudobých podmínkách plnit v těsné součinnosti s raketovým vojskem. V platnosti zůstává i nadále zásada dovedným úderem způsobit nahromadění vojsk a potom je ničit. Raketové vojsko bude mít připravenou a povede palbu na známé komunikační prvky, jako jsou mosty, průsmyky, křižovatky a podobně. Bude též ničit vojska, která se před těmito vytvořenými překážkami nahromadí. Letectva může být výhodně použito k ničení vojsk, která se tyto překážky bude snažit obcházet.

V podmínkách činnosti na směrech a pronikání prvosledových svazků do značné hloubky bez ohledu na odkryté boky je možno téměř s jistotou počítat s tím, že bude do určité míry narušen i systém nepřátelské PVO. To usnadní letectvu do určité míry vedení boje s nepřátelskými zálohami i při vysokém stupni nasycenosti bojiště prostředky PVO.

I když přísunované zálohy a důležité komunikační uzly budou chráněny, vzniká pro letectvo při nejmenším možnost překvapivého přiblížení k cíli.

Boj s nepřátelskými zálohami bude plánován a řízen centralizovaně štábem letecké armády v pásmu frontu. Náčelníci leteckých operačních skupin budou uvědomováni o zasažení v pásmu příslušné vševojskové armády nebo v její prospěch.

OCHRANA POZEMNÍCH VOJSK PŘED VZDUŠNÝM PRŮZKUMEM A ÚDERY NEPŘÁTELSKÉHO LETECTVA

Ochrana pozemních vojsk před vzdušným průzkumem a úderu nepřátelského letectva je velmi složitá, zvláště pokud jsou používány současně s letectvem a hlavnovým PLD i protiletadlové raketové střely. Protiletadlové řízené střely jsou velmi efektivním prostředkem PVO, ovšem i letectvo, jako prostředek s vysokou manévrovatelností je velmi důležitou složkou. Součinnost mezi těmito dvěma prostředky má proto zvláštní důležitost. Hlavní zásadou při uskutečňování součinnosti mezi jednotlivými složkami PVO je jejich postupné působení proti vzdušnému nepříteli. Stíhací letectvo působí na vzdálených přístupech, PL řízené střely na blízkých přístupech a hlavnové PL dělostřelectvo na bezprostředních přístupech k bráněným objektům (nejdůležitějším prvkům operačního uclnění frontu). Tato zásada však není šablonou, je nutno vycházet vždy z konkrétní situace. Hlavním hlediskem je maximální využití všech výhodných vlastností letectva i PL řízených střel. V prostorech, které jsou v dosahu účinnosti PL řízených střel je jejich použití efektivnější než použití stíhacího letectva. Proto zde budou používány přednostně a stíhací letectvo bude zasahovat pouze ve výškách pod jejich účinným dostřelem, popřípadě nad ním. Stíhacího letectva bude zásadně používáno pro boj na vzdálených přístupech a v mezerách mezi prostory účinnosti PL řízených střel. Nelze ovšem zcela vyloučit možnost použití stíhacího letectva i v těch prostorech, které jsou chráněny PL řízenými střelami. Tato situace může nastat při vyřazení části PL řízených střel nebo prostředků jejich navedení, při manévru PL řízenými střelami a podobně. Otázky součinnosti mezi stíhacím letectvem a PL řízenými střelami jsou velmi složité a značnou měrou ovlivní i způsoby použití stíhacího letectva.

Činnost ze střehu na letištích, která je doposud základním a typickým způsobem bojové činnosti se neosvědčí, zvláště při rychlém vzdalování pozemních vojsk od letišť a při požadavku zásahu na vzdálených přístupech. Pro zkrácení doby od rozhodnutí do zásahu a k včasnému střetnutí bude třeba v daleko větší míře počítat s činností ze střehu ve vzduchu. Ze střehu na letištích může být prováděno narůstání sil při odrážení hromadných vzdušných úderů nepřítel. V některých případech bude výhodné vést bojovou činnost způsobem „lov“. Způsoby bojové činnosti budou do značné míry záviset na součinnostních otázkách s PL řízenými střelami v konkrétní dané situaci. Na nich budou např. závislé prostory, nad nimiž budou letouny ve střehu ve vzduchu, výšky, způsoby navádění, návratu letounů atd.

Aby byly pro součinnost vytvořeny dobré podmínky, musí být ochrana pozemních vojsk stíhacím letectvem ve frontové útočné operaci prováděna centralizovaně v rámci frontu prostředky letecké armády. Přitom se obvykle prostor bojové činnosti stíhací letecké divize může shodovat s útočným pásmem vševojskové armády, takže je předpoklad pro součinnost i na stupni vševojskové armády. Stíhací letecká divize vede ve svém prostoru bojové činnosti boj s jednotlivými letouny a BPVN a s malými skupinami letounů nepřítel. Je-li třeba v určitých fázích zesílit stíhací ochranu armády, používá se k odražení vzdušného nepřítel hlavní sil stíhacího letectva letecké armády.

VZDUŠNÝ PRŮZKUM

Význam vzdušného průzkumu se stále masovějším zaváděním prostředků hromadného ničení a raketové techniky neustále vzrůstá. Vyniká zvláště úkol vyhledávat cíle pro všechny druhy prostředků ničení a dále přímý průzkum všech cílů, proti nimž má být použito ZHN (mimo cíle vysloveně stabilní, jako jsou průmyslová centra, mosty atd.). Bez kvalitního vzdušného průzkumu nelze předpokládat úspěšné použití raket všech druhů, neboť ostatní prostředky průzkumu nebudou s to zabezpečit dostatek hodnotných zpráv. Těžištěm průzkumu se stávají ZHN, neboť jsou rozhodujícími činitelem vedení boje, ovlivňujícím veškerou činnost vojsk. Vyrůstá význam radiotechnického průzkumu jako předpokladu pro protiradiotechnické zabezpečení.

Stále se zdokonalující PVO bude pro vzdušný průzkum nesnadnou překážkou. Pronikání průzkumných letounů nad bráněné objekty v době, kdy vzdušná situace bude jed-

noduchá a přehledná, lze téměř vyloučit. Bude nutno vázat vzdušný průzkum co do prostoru, směru a času na činnost ostatních druhů vlastního letectva a na protiradiotechnická opatření. Proto nebude možno chápat nepřetržitost vzdušného průzkumu jako nepřetržitou přítomnost průzkumných letounů nad objekty průzkumu. Nepřetržitost vzdušného průzkumu nutno spatřovat v tom, že všechny důležité cíle a objekty budou sledovány v intervalech, zabezpečujících včasnou reakci na jejich činnost, popřípadě včasný zásah proti nim.

Značně složitější situace na bojišti a velké množství důležitých cílů nedovoluje jakoukoli decentralizaci průzkumu.

Zatím co průzkumnému letectvu vzrůstá počet úkolů i jejich rozsah, zhoršují se současně podmínky jeho činnosti vlivem zkvalitňování nepřátelské PVO. Tento problém nutno řešit zkvalitněním průzkumové techniky, zvýšením počtu průzkumných prostředků a zlepšenou organizační činností.

ZABEZPEČENÍ SHOZU A PODPORA ČINNOSTI VZDUŠNÝCH VÝSADKŮ

Vzdušný výsadek je jedním z důležitých prostředků, jimiž je možno zabezpečit požadované vysoké tempo v útočné operaci. K průběhu frontové útočné operace může být provedeno několik taktických výsadeků a jeden i více vzdušných výsadeků operačního významu. Vzrůstá zvláště důležitost výsadeků prováděných vrtulníky. Jejich výhodou je možnost přepravy i těžších zbraní. Použitím značné části vrtulníků je možno dosáhnout takového stavu, kdy výsadekové vojsko padákovým výsadekem pouze zajistí přistávací plochy a pro vlastní bojovou sílu může být použito motostřeleckých jednotek. Vrtulníků bude proto používáno v největší míře, zejména k výsadekům do hloubky 200 km. Do větší hloubky bude používáno hlavně letounů, i když ani zde není použití vrtulníků vyloučeno, ovšem opatření k zabezpečení takového výsadeku budou značně složitá.

Používáním vrtulníků se do určité míry usnadní nakládání, vzlet a shromáždění proudu, což může poněkud zkrátit přípravu výsadeku. Délka přípravy výsadeku však při dnešních tempech je stále slabým článkem. Příprava vzdušného výsadeku praporu trvá nejméně 24—48 hodin, příprava výsadeku brigády několik dní podle povahy úkolu.

Soudobá útočná operace vytváří pro vzdušné výsadeky výhodné podmínky. Nepřehledná pozemní i vzdušná situace a částečná dezorganizace systému PVO nepřítele v důsledku hlubokých vlnů musí být při plánování výsadeků plně využita.

Při plánování letecké podpory vzdušných výsadeků je nutno vidět zásadní odlišnost této činnosti od zabezpečení pozemních vojsk. Vzdušnému výsadeku chybějí těžké zbraně, tanky, raketové střely, chybí mu dokonalá PVO organickými prostředky, jakou mají pozemní vojska. Letectvu je dáván důležitý úkol — nahradit výsadek plnohodnotně všechny tyto prostředky. Vzrůstá důležitost průzkumu ve prospěch vzdušného výsadeku, zvláště v období těsně před a po provedení výsadeku, kdy i poměrně slabé síly nepřítele mohou výsadeku způsobit těžké ztráty.

Hlavním cílem letecké ochrany a podpory boje výsadeku je izolovat bojiště výsadeku od záloh nepřítele a zbavit nepřítele možnosti napadnout výsadek prostředky hromadného ničení.

ZÁSOBOVÁNÍ BOJUJÍCÍCH VOJSK VZDUŠNOU CESTOU

V podmínkách, kdy každé zpomalení tempa v útočné operaci může vést ke ztrátě iniciativy, nabývá zásobování bojujících vojsk vzduchem nebyvalého významu. O tom, že na tempo operace má zásadní vliv schopnost týlu nepřetržitě a včas zásobovat vojska, svědčí řada příkladů z vojenské historie. K narušení zásobování a tím k prudkému poklesu tempa nebo i k zastavení operace nedocházelo jen ničením zásob PHM, střeliva, proviantu a ostatního materiálu, ale i jejich prostým vyčerpáním. Již ve druhé světové válce se ukázalo, že týly svými pozemními dopravními prostředky nebyly schopny splnit úkoly zásobování vojsk, zvláště při rychlém postupu tankových a mechanizovaných vojsk do operační hloubky. Proto muselo být v některých operacích přikročeno k vzdušnému zásobování v širokém rozsahu. Avšak to, co ve druhé světové válce bylo výjimkou a co se ještě donedávna považovalo za zvláštnost, bude v útočných operacích případně příští války zcela běžným zjevem. Proto je nutno oddělit dopravní zásobovací úkoly od výsadekových a vyčlenit pro jejich plnění zvláštní dopravní zásobovací letecké útvary. Tím ovšem není vyloučeno, že podle konkrétních podmínek budou zásobovací úkoly provádět i výsadekové letecké útvary a naopak.

Při soudobém stavu a vývoji letecké dopravní techniky jeví se nejvýhodnější pro zásobování na střední a velké vzdálenosti letouny, a na vzdálenosti do 200 km (podobně jako u výsadeků) vrtulníky. Velmi vhodnými prostředky jsou těžké vrtulníky, např. JAK-24

nebo Mi-6. O výhodnosti tohoto typu dopravního prostředku svědčí ta okolnost, že doprava jednoho palebného průměru střeliva, jedné denní dávky PHM a potravin pro tankový pluk obstará zásobovací letecký pluk s 36 vrtulníky JAK-24 necelými dvěma koloběhy.

Větší vzdušná zásobovací operace, zvláště jde-li o zásobování vojsk v operační hloubce, musí být naplánována a zabezpečena podobně, jako vzdušná výsadková operace. Proto je třeba i úkoly zásobování včas předvídat, aby bylo dostatek času na jejich přípravu, na které do značné míry záleží úspěch či neúspěch celé operace.

PLÁNOVÁNÍ A PŘÍPRAVA LETECKÉHO ZABEZPEČENÍ FRONTOVÉ ÚTOČNÉ OPERACE

Současně s přípravou frontové útočné operace musí začít i příprava leteckého zabezpečení v době před obdržením operační směrnice. Projeví se jako u ostatních složek frontu doplňováním bojové techniky i osob, příchodem nových svazků, ale zvláště výrazně v přísunu a vytváření zásob u týlových zařízení a svazků.

Východím podkladem pro plánování leteckého zabezpečení frontové útočné operace je operační směrnice velitele frontu, vycházející z jeho rozhodnutí.

Operační směrnice pro leteckou armádu se zásadně liší od směrnic pro vševojskové armády nejen svým obsahem, ale i způsobem přípravy. Štáb letecké armády mimo úlohu, kterou plní jako orgán řídicí své svazky, útvary a zařízení, plní i další úlohu směrem ke štábu frontu. Svým způsobem představuje velitelství druhu vojska a v této úloze se účastní i přípravy rozhodnutí velitele frontu. Proto budou hlavní funkcionáři LA ještě před obdržením operační směrnice v podstatě informováni a obeznámeni se zámyslem velitele frontu. Operační směrnice bude pro ně potvrzením a konečným stanovením úkolů, které již promysleli a prokalkulovali v údobí přípravy rozhodnutí velitele frontu. Velitel LA tedy má proti ostatním velitelům armád časový náskok, který nezbytně potřebuje.

Vzhledem k tomu, že štáb letecké armády je zároveň velitelstvím druhu vojska frontu, účastní se především zpracování dokumentace na úrovni štábu frontu.

Především je to „Plán použití zbraní hromadného ničení“, v němž letectvo po raketovém vojsku figuruje jako hlavní vykonavatel. Musí být dosaženo toho, aby při používání zbraní hromadného ničení bylo využito výhodných vlastností druhů vojsk, jak již bylo řečeno v první části. Ze strany štábu letecké armády musí být již v této fázi v zásadních rysech ujasněn letištní manévr v operaci, aby mohl být při plánování uplatněn požadavek na zachování určitých nepřátelských letišť, se kterými je v letištním manévru počítáno.

Důležitý a pro celé další plánování rozhodující je podíl na zpracování „Plánu útočné operace frontu“. V tomto dokumentu jsou stanoveny úkoly letecké armády, z nichž vychází veškeré plánování letecké armády.

Z dalších dokumentů jsou to zvláště „Plán průzkumu“, „Plán PVO“ a „Plán protiradiotechnických opatření a radiového maskování“. Zčásti se podílí štáb letecké armády prakticky na všech plánovacích dokumentech štábu frontu.

Základním dokumentem zpracovávaným štábem letecké armády je „Plán použití letectva“ (Plán bojové činnosti letecké armády). Bývá zpracováván graficky na mapě 1 : 500 000 a obvykle obsahuje:

- uskupení pozemního a vzdušného nepřítele;
- základní operační učlenění pozemních vojsk frontu a hrubý zámysl útočné operace;
- cíle, dobu a způsob provedení úderů zbraněmi hromadného ničení;
- operační učlenění a složení letecké armády pro útočnou operaci;
- úsilí leteckých svazků a útvarů pro útočnou operaci s rozdělením na nejdůležitější období;
- předpokládaný poměr sil v letectvu na začátku operace a v nejdůležitějších obdobích;
- úkoly leteckých svazků a útvarů v jednotlivých obdobích útočné operace;
- prostory bojové činnosti stíhacích leteckých divízi a prostory ničení prostředků hromadného ničení;
- organizace velení;
- organizace operačního zabezpečení.

Součástí „Plánu použití letectva“ je „Plán materiálně technického a letištního zabezpečení letecké armády“ a „Plán vzdušného průzkumu“.

Plánování bojové činnosti letecké armády lze provádět zásadně pro bližší a další úkol, při čemž letecká činnost je na dobu plnění bližšího úkolu plánována podrobně, na pozdější dobu pouze v hlavních rysech. Pokud to situace dovoluje, plánuje se podrobně použití letectva při plnění jednotlivých důležitých úkolů, jako je zasazení druhořadové armády, násilné překonávání vodních překážek, vysazení operačních vzdušných výsadků apod.

V některých případech, jde-li o zvlášt složitý nebo obtížný úkol, mohou být při plnění těchto úkolů zpracovány i zvláštní dokumenty, jako „Plán zabezpečení vzdušné výsadkové operace“ a podobně.

„Plán použití letectva“, popřípadě další plány slouží jako podklad pro vydání rozkazů a nařízení svazkům a útvarům letecké armády.

NĚKTERÉ OTÁZKY OPERAČNÍHO, SPECIÁLNÍHO A MATERIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ LETECTVA V ÚTOČNĚ OPERACI

Při celkovém zvýšení významu operačního a bojového zabezpečení letectva zvlášt velký význam nabývá protiradiotechnické zabezpečení. Lze předpokládat, že protiradiotechnická opatření, prováděná letectvem, přerostou rámec pouhého bojového zabezpečení letectva. Výhodné vlastnosti letounů a vrtulníků umožňují organizovat a provádět letectvem rozsáhlou protiradiotechnickou činnost, jako rušení rádiových prostředků nepřitele, jeho klamných, naváděcích a střeleckých radiolokátorů, navigačních systémů i některých naváděcích systémů pro bezpilotní prostředky vzdušného napadení.

Protiradiotechnická činnost, představovaná rušením radiotechnických prostředků nepřitele je však pouze jednou částí protiradiotechnického zabezpečení. Neméně důležitou částí je jejich přímé ničení údery letectva, zvlášt stíhacího bombardovacího. Ničení a rušení je nutno plánovat koordinovaně, neboť splněním pouze jednoho opatření není protiradiotechnické zabezpečení řešeno. Jedině skloubenou činností se dosahuje efektivních výsledků. Musí být podle takticko-technických možností radiotechnických prostředků nepřitele určeno, které prostředky budou zarušeny a které ničeny, celá činnost musí být přesně zplánována co do úsilí, rozdělení objektů a hlavně časově vzhledem k provádění bojové činnosti.

Sklobení ničení a rušení činí tento úkol značně složitým, což jen potvrzuje to, že v budoucnu bude nutno považovat protiradiotechnickou činnost za samostatný úkol. Je nutno věnovat pozornost tomu, aby protiradiotechnická činnost nebyla organizována jen úzce v zájmu letectva, ale v zájmu zabezpečení útočné operace jako celku.

Ve speciálním zabezpečení bude kladen důraz na to umožnit využívání výhodných vlastností letectva v co největší míře. Tak např. v letovodském zabezpečení je nutno přesnost a spolehlivost navigace při provádění bojových úkolů, jakož i přesné a úspěšné bombardování cílů v daleko větší míře zabezpečovat moderními technickými prostředky.

V letištním a materiálním zabezpečení si vysoké tempo útočné operace vynucuje větší počet letištních a leteckých stavebních praporů. Má-li být zabezpečení letectva plynulé, budou se muset letištní prapory navzájem překračovat, což si vyžádá záložní letištní prapory. Aby mohly být zahajovány práce na výstavbě a úpravě letišť těsně za čely útočících vojsk, bude nutno mít k dispozici dostatek leteckých stavebních praporů a zvýšit jejich pohyblivost. I tak bude letiště po dokončení vzdáleno od čary dotyku kolem 150 i více km. Proto bude k zabezpečení nepřetržité podpory a ochrany pozemních vojsk jedním z důležitých úkolů zmocňování se provozuschopných nepřátelských letišť, o čemž byla již zmínka v předešlé stati.

NĚKTERÉ OTÁZKY VELENÍ LETECKÉ ARMÁDĚ A SOUČINNOSTI

Na velení letecké armády se v plné míře vztahují ty požadavky, jako na ostatní svazy a svazky frontu.

Letecká armáda bude mít velitelské stanoviště poblíž velitelského stanoviště velitele frontu a 1—2 záložní velitelská stanoviště. Organizace míst velení je vážnou otázkou pro vytvoření podmínek úspěšného velení. Toto vyniká zvlášt při zdůraznění mobility míst velení v soudobých podmínkách, protože ani při dislokačních změnách nesmí dojít k narušení nepřetržitosti velení.

Aby velení bylo co nejlíže k pozemním vojskům a součinnost byla organizována co nejspolehlivěji, vyčleňuje velitel letecké armády letecké operační skupiny u vševojskových nebo tankových armád. Zřizování leteckých operačních skupin není v rozporu s centralizovaným velením letectvu. Velitel letecké armády zůstává právo disponovat letectvem a je za velení plně odpověden, letecké operační skupiny však usnadňují organizaci součinnosti mezi letectvem a prostředky vševojskových armád. Základem pro organizaci součinnosti je rozhodnutí velitele frontu, v němž je určeno, které úkoly je nutno splnit, jakými silami a kdy. Na základě rozhodnutí velitele vševojskové armády je pak možno organizovat součinnost s tím letectvem, které jí bude podporovat. Jeví se účelným, aby práva náčelníků leteckých operačních skupin byla proti dosavadnímu chápání rozšířena.

Náčelníci leteckých operačních skupin musí mít plnou moc řešit všechny otázky součinnosti s podporovanou vševojskovou armádou v mezích stanoveného úsilí letectva. Vzhledem k tomu, že přiděleného letectva bude minimum a většina úkolů bude plněna centrálně v rámci frontu, musí být náčelník letecké operační skupiny schopen informovat velitele vševojskové armády i o činnosti ostatního letectva (mimo přidělené) v pásmu a ve prospěch armády a musí u velitele letecké armády uplatňovat jeho požadavky. Přesné a operativní koordinace činnosti stíhacího letectva s ostatními prostředky PVO vojsk bude dosaženo jedině centralizovaným řízením všech prostředků PVO frontu.

Systém velení musí zabezpečit možnost nepřetržitého řízení vojsk i v podmínkách rychlých změn situace, častých přesunů VS a protiradiotechnické činnosti nepřítele a vytvořit podmínky pro těsnou součinnost s pozemními vojsky.

Velká pozornost musí být věnována součinnosti na taktickém stupni. Zejména musí být plně zabezpečena součinnost s tankovými divizemi, které budou útočit na hlavním směru. Za podmínek jejich rychlého pronikání do hloubky nepřítele může být těsná součinnost zabezpečena pouze vysláním leteckých představitelů k těmto divizím. Jeví se nutně, aby letecký představitel byl vybaven prostředky bezpečného spojení se svazky (zvláště se stíhací bombardovací leteckou divizí), s leteckou operační skupinou, popřípadě i s letouny ve vzduchu. Úkolem leteckého představitele bude hlavně zajišťovat informovanost letecké operační skupiny o situaci a zvláště upřesňování cílů, které musí zabezpečit neefektivnější a neekonomičtější použití letectva ve prospěch těchto svazků.

ZÁVĚR

Letecká armáda je prostředkem velitele frontu, jímž ovlivňuje protivzdušnou obranu, využívá její úderné síly a schopnosti k plnění různých speciálních úkolů. Vzhledem k charakteru soudobých operací a k zvýšené palebné síle pozemních vojsk musí být přehodnoceno použití letectva, jeho úkoly, složení a vybavení. Z operačních zásad použití letectva vyniká zejména požadavek jeho hromadného použití na hlavním směru, těsná součinnost s pozemními vojsky a přísná centralizace velení, zaručující účinnost a hospodárnost.

Uplatnění těchto zásad, jakož i volbu způsobů činnosti, odpovídající soudobým podmínkám, musí zabezpečit velitel a štáb letecké armády a štáby svazků účelným plánováním, organizací a řízením bojové činnosti svazků a útvarů letecké armády.

Raketové prostředky a dělostřelectvo v útočné operaci frontu

Kolektiv důstojníků operačního
oddělení MNO-VD

Článek informuje o vybavení frontu novými raketami a dělostřeleckými prostředky a uvádí zásady jejich bojového použití.

Dále rozebírá činnost velitele a štábu dělostřelectva frontu, jakož i raketových a dělostřeleckých prostředků v útočné operaci.

Rozvoj raketové a dělostřelecké techniky, hlavně pak zavedení raketových zbraní jakožto nosičů atomových zbraní do výzbroje armád, umožňuje v současné době vševojskovým velitelům disponovat palebnými prostředky neobyčejné mohutnosti a ovlivňovat tak průběh sražení v krátkých časových lhůtách na velkých prostorách, pružně a velmi účinně. Rakety s atomovou náplní se staly představitelem palebné síly soudobých armád, prodloužily dostřel hlavněvoho dělostřelectva a převzaly většinu palebných úkolů, které na bojišti dosud plnilo letectvo.

Raketové zbraně se svým neomezeným dostřelem a možností manévru palbou umožňují řešit palebné úkoly nejen v taktickém, ale i v operačním a vyšším rámci. Velitel frontu dnes podporuje boj jednotlivých armád frontu přímo vlastními prostředky a není vázán manévrem pozemního hlavněvoho dělostřelectva. Dosah současných raket daleko přesahuje hranice prostoru plnění úkolů vojsk a velitel frontu je schopen v jakékoli době v krátkém čase palebně posílit kterýkoli svaz svého prvního sledu. Dříve pro plnění úkolů včasného ničení nebo umlčování cílů v hloubce a na velkých plochách bylo možno použít pouze letectva, jehož nasazení bylo a dosud je ovlivněno mnoha činiteli: povětrnostními podmínkami a protivzdušnou obranou nepřítele, potřebou technicky náročně vybavených letišť s lehce zranitelnými rozjezdovými plochami. Raketové zbraně s atomovými náplněmi nejsou vázány těmito omezeními, jsou daleko efektivnější a pohotovější. Další jejich předností je možnost odpalovat rakety ze základen v hlubokém týlu z nevelkých startovacích plošin, které nevyžadují dlouhé ženíjní přípravy a velkého materiálního zabezpečení. Přesnost současných raket jako nosičů atomových a termonukleárních náplní umožňuje zasáhnout libovolný cíl; protivzdušná obrana je proti těmto prostředkům zatím bezúspěšná. Přitom však nesmíme zapominat, že zavedení těchto moderních zbraní, technicky velmi složitých a náročných, způsobilo, že bojová technika a její použití je dnes více než kdy jindy závislé na technické úrovni průmyslu a na ekonomickém potenciálu jedné země, popřípadě koalice zemí.

RAKETOVÉ A DĚLOSTŘELECKÉ PROSTŘEDKY FRONTU

Posílení frontu dělostřelectvem a raketami je určeno operační směrnicí generálního štábu (hlavního velitelství). Při posilování musí být přihlíženo k úkolu frontu, důležitosti a šířce operačního směru, k množství a mohutnosti atomových nábojů, které byly veliteli frontu dány k dispozici, k hodnotě obrany nepřítele, jeho uskupení a možnostem, k složení frontu a k množství jednotek, které má generální štáb (HV) k dispozici. Rozhodujícím činitelem bude množství a mohutnost atomových nábojů.

Za předpokladu, že vševojskové divize a armády je třeba posílit pro útočný boj prostředky pro provádění atomových úderů (divize — neřízenými raketami s dostřelem 35 km a větším, armády — neřízenými raketami s dostřelem 35 km, popřípadě i řízenými raketami s dostřelem do 350 km) je nutné, aby front dostal k dispozici následující dělostřelecké prostředky:

- jeden až dva těžké raketové dělostřelecké pluky s dostřelem do 800 km (každý pluk o 6 odpalovacích zařízeních);
- do dvou pluků středních dělostřeleckých raket s dostřelem do 350 km (pluk o 6 odpalovacích zařízeních);
- tři až čtyři lehké raketové dělostřelecké pluky s neřízenými raketami o dostřelu 35 km a větším;
- deset až dvanáct montážních dílen pro přípravu atomových nábojů neřízených raket;

- šest až deset montážních dílen pro přípravu atomových nábojů řízených raket;
- jednu až dvě dělostřelecké technické parkové brigády pro přepravu raketové munice;
- jednu až dvě dělostřelecké divize (HV) o čtyřech dělostřeleckých brigádách (thdb, hdb, rmb);
- do čtyř protitankových dělostřeleckých brigád, v jejichž složení budou útvary protitankových řízených střel.

Množství posilových prostředků, které zde uvádíme, je maximální a zpravidla bude nižší. Je však možno již dnes říci k tendenci posilování, že počet a hlavně druh dělostřeleckých prostředků posilujících front se bude měnit zákonitě s rozvojem moderní raketové techniky. Zatím co dnes dostává front ještě určité množství klasického hlavňového dělostřelectva, bude postupně jeho počet klesat a naopak vzrůstat množství raketových zbraní. Budou to jednak rakety středního a velkého dosahu, které zůstanou v podřízenosti velitele frontu, a další, určené pro posílení armád a divizí. Dále nutno předpokládat postupné nahrazování těžké a nepohyblivé hlavňové dělostřelecké bojové techniky v organickém dělostřelectvu armád a divizí raketovou technikou. Tím se podstatně změní jednak kvantitativní poměr raketových zbraní a hlavňového dělostřelectva, ale též se sníží množství posilových prostředků vůbec.

Z posilových útvarů si ponechá velitel frontu pluky těžkých dělostřeleckých raket pro umlčování a ničení cílů v operační hloubce. Těžké dělostřelecké rakety převezmou tak úkoly bombardovacího letectva. Velení těmto prostředkům uskutečňuje velitel frontu zpravidla přímo, může však je uskupit ve frontovou raketovou skupinu (FRS). Velitelem skupiny pak určuje jednoho z velitelů pluků. Vzhledem k důležitosti těchto prostředků a urychlení velení je prvý případ výhodnější.

Část středních raketových dělostřeleckých pluků může též zůstat v podřízenosti velitele frontu. Jejich úkolem bude zesilování úderů raketových zbraní armád. Jsou proto rozmístěny tak, aby mohly výhodně působit na směr hlavního úderu armád.

Dále zůstane v podřízenosti frontu jedna až dvě protitankové dělostřelecké brigády k vytvoření frontové protitankové zálohy.

Zálohu raketového dělostřelectva si velitel frontu vytváří v hodnotě do jednoho lehkého raketového dělostřeleckého pluku. Může jej použít pro další posílení armády prvního sledu na zvlášť důležitém směru jednotlivými oddíly nebo jej celý přidělí druhosledové armádě při zasazení do sražení, nebo jím nahrazuje ztráty způsobené raketovému dělostřelectvu armád. K tomu předpokládá patřičný počet (2—3) montážních dílen pro neřízené rakety, které tedy také zůstávají v záloze velitele frontu.

Dělostřelecké technické parkové brigády se armádám nepřidělují. Jejich činnost řídí přímo štáb frontu s úkolem zásobovat raketovou municí a atomovými náboji podřízené armády.

Z uvedeného množství posilového hlavňového dělostřelectva ponechá si velitel frontu do jedné dělostřelecké divize (HV). Tato záloha hlavňového dělostřelectva je vytvářena s cílem posílit druhosledové armády při zasazení do sražení po rozhodnutí velitele frontu k zasazení, nebo nahradit možné větší ztráty způsobené dělostřelectvu prvosledových armád atomovými údery nepřítel.

Montážní dílny atomové munice pro přípravu atomových nábojů těžkých dělostřeleckých raket mohou být přiděleny veliteli FRS, je-li tato vytvořena. Jejich počet odpovídá zpravidla celkovému počtu oddílů ve skupině nebo v plucích. Jinak zůstávají v přímé podřízenosti velitele frontu a jejich činnost řídí štáb dělostřelectva frontu.

Větší část oddílů středních raketových dělostřeleckých pluků bývá přidělena prvosledovým armádám v hodnotě jednoho až tří oddílů pro armádu. S nimi odcházejí k armádám podle rozhodnutí velitele frontu také montážní dílny řízených raket, zpravidla podle počtu přidělovaných oddílů. Tyto oddíly s montážními dílnami nevčleňuje velitel armády do armádní speciální dělostřelecké skupiny (ASDS), i když je tato vytvořena, ale ponechá si je v přímé podřízenosti. Druhosledové armády mohou při svém zasazení podle situace převzít oddíl středních raket od některé z armád prvního sledu. Při tom je nutno omezit manévry těchto prostředků na nejmenší míru.

Podle počtu a druhu přidělených atomových nábojů pro neřízené rakety a podle počtu oddílů přiděluje velitel frontu jednotlivým armádám také odpovídající počet montážních dílen. Přitom přihlíží k úkolu armády a kapacitě montážních dílen vzhledem k době pohotovosti. Jedna montážní dílna je schopna připravit 3—4 náboje za 24 hodin. Na přípravu zařízení a pracoviště po přemístění je nutno pro ni vyhradit 6 hodin. Stejnou dobu potřebuje montážní dílna k přípravě odjezdu do nového prostoru. Montážní dílny pro ne-

řízené rakety zůstávají též v podřízenosti velitele armády nebo je možno je přidělit i svazkům, které jsou posíleny neřízenými raketami.

Armády prvního sledu mohou obdržet z prostředků frontu jednu protitankovou dělostřeleckou brigádu.

Dělostřeleckými divizemi (HV) lze posílit armády prvního sledu buď celou hodnotou nebo několika dělostřeleckými brigádami z jejich složení podle důležitosti operačního směru, na kterém armáda působí. Velitel armády zpravidla použije těchto prostředků k posílení vševojskových a tankových divízi a k vytvoření dělostřelecké zálohy armády.

Je pochopitelné, že ani hodnota a množství uvedených dělostřeleckých prostředků určených pro posílení armád není neměnné. Bude závislé stejně jako u frontu na stupni vývoje bojové techniky dělostřelectva vůbec, na organizaci a kvalitě dělostřeleckých prostředků armád a divízi, na účinnosti munice (v tom atomové a termonukleární), ale také na ekonomickém potenciálu země nebo koalice států.

Je pravděpodobné, že dokonalejší raketová technika, umožňující větší manévr palbou i pohybem, větší pohotovost, účinnější střelivo, sníží potřebu hlavního dělostřelectva v operacích. Hlavní dělostřelectvo zůstane však i nadále potřebným palebným prostředkem hlavně u divízi, neboť je výhodným prostředkem k umlčování a ničení nepřítele bezprostředně před útočícími vojsky a umožňuje ekonomicky působit na cíle, na které není výhodné nebo hospodárné použít atomových úderů, nebo které zůstaly po atomových úderech neumlčeny. Jsou to v první řadě cíle, při jejichž ničení nebo umlčování se uplatní dosavadní přednost hlavního dělostřelectva před raketovými zbraněmi — přesnější palba.

Podle současné organizace nemají divize a armády organické prostředky pro provedení atomových úderů dělostřelectvem a je proto nutno, aby front posílil armády dostatečným množstvím raketového dělostřelectva tak, aby divize na hlavním a důležitých směrech mohly dostat jeden oddíl neřízených raket s dostřelem okolo 35 i více kilometrů a armády asi jeden lehký raketový dělostřelecký pluk a jeden až tři oddíly středních dělostřeleckých raket.

BOJOVÉ POUŽITÍ DĚLOSTŘELECTVA A RAKET

Hlavním úkolem velitele a štábu dělostřelectva frontu při organizaci bojového použití dělostřelectva je plánování a řízení průzkumu a vedení boje s prostředky atomového napadení nepřítele. Dále v úzké součinnosti se vševojskovým štábem plánuje a řídí nejefektivnější použití atomových zbraní dělostřelectvem, organizuje a řídí použití hlavní raketového, ale i hlavního dělostřelectva a raket, zabezpečuje nepřetržitě velení svazkům a útvarům dělostřelectva a raket frontu a vytváří příhodné podmínky pro zabezpečení materiálem dělostřeleckého vyzbrojování a raketové techniky.

Základním úkolem velitele a štábu dělostřelectva frontu je řízení raketového dělostřelectva a montážních dílen, které zůstaly v přímé podřízenosti velitele frontu, zálohy hlavního dělostřelectva frontu a protitankové zálohy frontu.

Aby mohly raketové prostředky s úspěchem plnit své úkoly, musí dělostřelecký průzkum v součinnosti s ostatními druhy pozemních vojsk a letectvem zjišťovat nepřátelské prostředky atomového napadení, přítomnost, rozmístění a pohyby taktických i operačních záloh nepřítele a provádět nepřetržitě rozbor zpráv o cílech, které mohou být zničeny raketami středních a těžkých raketových pluků. Výsledkem tohoto rozboru zpráv je upřesnění souřadnic cílů. Neoddělitelnou součástí dělostřeleckého průzkumu frontu je provádění doplňkového průzkumu, které v sobě zahrnuje hlavně ověřování výsledků rozboru zpráv, prověřování již získaných zpráv a kontrolu výsledků provedených úderů.

Raketové prostředky frontu používají pro umlčování a ničení cílů zpravidla atomových nábojů o větším tritologovém ekvivalentu (100, 300 a větší), nevylučující ve výjimečných případech i náboje termonukleární. Použití uvedených nábojů odpovídá charakteru cílů o velkých rozměrech a technickým možnostem frontových raket, u nichž rozptyl a chyba přípravy vzhledem ke značné dálce střelby dosahuje větších hodnot.

Raket s tříštivotrhavou hlavicí bývá použito u těchto prostředků ve zvláštních případech. Může to být například metodická nepravdělná rušivá palba na důležité cíle v hloubce (komunikační uzly, přepraviště, vykládací a nakládací prostory, zásobovací centra, letiště apod.). Cílem takové palebné činnosti je dezorganizovat plánovanou činnost nepřítele ve velkých hloubkách, působit na morálku nepřítele a také způsobit ztráty živé síly a bojové techniky. Zahájení se provádí zpravidla salvou maximálního počtu odpalovacích zařízení a pokračuje nepravdělně po 60 až 120 minutách jednotlivými ranami nebo salvami oddílů (2 rány) po dobu, která je nezbytná k narušení pravděpodobného zámyslu

činnosti nepřítele v tomto prostoru. Palbu a její výsledky je nutno kontrolovat doplňkovým průzkumem.

Oddíly frontových raketových zbraní zaujímají svoji bojovou sestavu v takové vzdálenosti od předního okraje, aby byly schopny svými prostředky provádět úderý na cíle, které přicházejí v úvahu pro úderý řízených raket; přitom je třeba vzít v úvahu minimální dostřel raket. Např.: velitel frontu rozhodl provést úderý na cíle od hloubky 60 km a minimální dostřel těžké řízené rakety je 200 km, znamená to, že palebné postavení je nutno volit v hloubce vlastní bojové sestavy 140 km a větší (do 200 km).

Jednotlivé prvky bojové sestavy raketových útvarů (jednotek) se rozmístují tak, aby bylo vyloučeno jejich vyrazení jedním atomovým úderem pumy střední ráže.

Bojové sestava útvaru (jednotky) se skládá z velitelského stanoviště, z vyčkávacích a palebných postavení (oddílů) a z postavení montážních dílen.

Velitelská stanoviště útvarů (jednotek) umísťujeme ve výhodném prostoru tak, aby bylo zabezpečeno nepřetržitě spojení se štábem velitele dělostřelectva frontu a současně zabezpečeno spolehlivé a rychlé velení oddílům ve vyčkávacích a palebných postaveních.

Základním prvkem bojové sestavy oddílů neřízených raket jsou vyčkávací postavení, ve kterých se provádí příprava a kontrola střel. Střední a těžké rakety se plní pohonnými hmotami a kontrolují v prostoru odpalovacího stanoviště. Spojení atomové hlavice s nosnou raketou se u neřízených raket uskutečňuje již v montážních dílnách, u řízených raket v blízkosti odpalovacího stanoviště. Útvar zaujímá svou bojovou sestavu po oddílech. Kromě hlavního připravuje každý oddíl ještě jedno nebo dvě záložní, ev. klamná postavení. V blízkosti vyčkávacího postavení, u neřízených raket ve vzdálenosti 3—10 km od palebných postavení, jsou rozmístěny orgány velení a spojení a pomocné jednotky oddílu. Střední a těžké rakety mají pomocné jednotky, orgány velení a spojení asi 10—15 km za prostorem odpalovacích stanovišť. Tato odpalovací stanoviště tvoří základ palebného postavení a jsou zpravidla v blízkosti výhodné komunikace s upravenou cestou příjezdu.

Střely těžkého raketového dělostřelectva se dopravují do palebného postavení na přívěsu za tahačem. Zde se umísťují na startovací stůl do svislé polohy a plní pohonnými hmotami. Střední rakety se přesunují do palebného postavení na samohybném podvozku, který slouží současně jako odpalovací zařízení. Po naplnění se střela na něm zvedne do svislé polohy, provede se nastavení řídicích mechanismů střely (prvků střelby) a poslední technická kontrola (předstartová kontrola). Po obdržení rozkazu k odpálení následuje zapojení a příprava elektrických obvodů v raketě, která trvá 15—20 minut. Po prověření bezvadného chodu celé aparatury rakety je možno provést odpálení.

Montážní dílny atomové munice, které pracují zpravidla pro určený jeden eventuálně i více oddílů, se umísťují 15—30 km za vyčkávacím postavením oddílu nebo ve stejné vzdálenosti od prostoru rozmístění orgánů velení a spojení u oddílů středních a těžkých raket. V montážní dílně se připravuje pouze atomová hlavice střely, která se po kompletaci převáží prostředky oddílu do vyčkávacího postavení nebo do prostoru, kde se spojuje s nosnou raketou.

V rámci frontu se vytváří zpravidla několik protitankových záloh. Bude výhodné, vytvoří-li se jedna protitanková záloha z protitankových řízených střel. Tím bude umožněno použít tuto zálohu na kterémkoli, i odlehlejší směru a využít možnosti snadné a rychlé přepravy těchto prostředků pomocí vrtulníků. Protitankovou zálohu vytvořenou z útvarů protitankových řízených střel je možno popřípadě doplnit jednotkami bezzákluzových kanónů, aniž by byla možnost manévru a přepravy pomocí vrtulníků narušena.

Ve výchozím prostoru pro útok je vhodné umístit protitankovou zálohu frontu za prvosledovými armádami, s možností včasného zásahu — v případě úderu nepřítele před jeho přední okraj. Po průlomu prvního pásma obrany přemísťuje se protitanková záloha frontu tak, aby byla připravena přehradit směry možného úderu nepřátelských tankových nebo obrněných svazků, zabezpečit styky mezi armádami a křídly frontu.

ČINNOST VELITELE, ŠTÁBU DĚLOSTŘELECTVA FRONTU A FRONTOVÝCH DĚLOSTŘELECTVÝCH A RAKETOVÝCH PROSTŘEDKŮ V PŘÍPRAVNÉM OBDOBÍ OPERACE

1. Zpracování a přednesení návrhu velitele dělostřelectva frontu

Po obdržení operační směrnice od hlavního velitelství seznámí s ní velitel frontu velitele druhů vojsk a svůj štáb a provede operační orientaci. Na základě těchto informací zpracovává velitel dělostřelectva frontu návrh na použití dělostřelectva a raket ve frontové operaci. Na jeho přípravě se podílí celý štáb velitele dělostřelectva frontu. Návrh

velitele dělostřelectva je zpracováván komplexně, avšak velitel dělostřelectva může přednět jen odpovědi na některé otázky velitele frontu.

Stěžejním bodem návrhu velitele dělostřelectva frontu jsou možnosti dělostřelectkových a raketových prostředků atomového napadení, návrh na nejúčelnější využití atomových nábojů po jednotlivých údobích operace — s udáním pravděpodobných cílů a výsledků úderů na ně (předpokládané ztráty, jejich vliv na poměr sil apod.). Otázka možnosti atomových zbraní musí být vždy řešena v souladu s možnostmi montážních dílen. Štáb velitele dělostřelectva frontu, který musí mít přehled o všech přidělených atomových úderech, zpracuje veliteli přesný rozpočet přísunu, montáže a přidělení nábojů palebným jednotkám. Základem je graf činnosti montážních dílen. Teprve po jeho vyhotovení může velitel dělostřelectva navrhnout, kolik a jaké atomové náboje možno použít v jednotlivých obdobích operace. Atomový náboj sice frontu přisunutý, ale který neprošel montážní dílnou a nebyl přidělen oddílu do palebného postavení, není zatím bojujícím nic platný (jen jeho montáž trvá 6—8 hodin).

Dále navrhne velitel dělostřelectva frontu organizaci boje s prostředky atomového napadení nepřítele.

Nejvýhodnější rozdělení, eventuálně uskupení dělostřelectkových raketových jednotek a útvarů je dalším bodem návrhu velitele dělostřelectva. V něm uvádí např. raketové jednotky, které zůstávají v přímé podřízenosti frontu, počet jejich odpalovacích zařízení, stav jednotek, navrhuje prostory vyčkávacích a palebných postavení, rozmístění montážních dílen a posílení armád raketovými zbraněmi.

V dalším navrhne a zdůvodní sílu, složení a velitele jedné nebo více protitankových záloh, jejich prostor rozmístění, manévry, úkoly a posílení jednotlivých armád dělostřelectkovými protitankovými prostředky frontu.

Složení a rozmístění zálohy hlavního dělostřelectva frontu, předpokládaný její manévr a úkoly v průběhu operace.

Dále pak přednese svůj návrh na ev. posílení armád dělostřelectkovými divizemi (HV).

K návrhu velitele dělostřelectva patří také použití chemické munice dělostřelectvem. V něm může uvést, při jakých úkolech použít hromadně chemických zbraní, jaký typ otravných látek v jednotlivých údobích operace, spotřebu chemické munice, popřípadě navrhne způsob součinnosti s chemickým vojskem.

V dalším navrhne velitel dělostřelectva, jakým způsobem bude zabezpečena operace atomovou, raketovou a chemickou municí. K tomu využije podkladů získaných od HV, ze kterých se doví jednak celkové množství přisunované munice určené pro operaci, její typ a náplň a kromě toho též místo, dobu, číslo a velikost transportů, které přivážejí denně tuto munici k dispozici veliteli frontu. Přísun se provádí buď letcky nebo po železnici. Speciální pohonné hmoty pro řízené střely jsou přiváženy ve zvlášť upravených cisternách po železnici. Také řízené střely bez pohonných hmot („suché“) jsou transportovány na železničních vagoněch. Přitom se počítá, že na jeden vagon je možno umístit 3 střely s dostřelem 350 km (operačně taktického významu) nebo jednu střelu s dostřelem 800 km (operačního významu). Z frontových vykládacích stanic se raketová munice a pohonné hmoty převážejí prostředky dělostřelectké technické parkové brigády do blízkosti prostoru vyčkávacích postavení raketových jednotek.

Součástí dokladu velitele dělostřelectva frontu z hlediska materiálního zabezpečení je dále organizace a způsob zabezpečení dostatečného množství zásob tříštvotrhavé a speciální munice hlavního dělostřelectva a materiálu dělostřelectkého vyzbrojování.

2. Vydaní operační směrnice a bojového nařízení velitele dělostřelectva

Velitel dělostřelectva frontu po vyhlášení řešení velitele frontu vydá úkoly velitelům dělostřelectva armád formou operační směrnice. Úkoly dělostřelectva, které byly již uvedeny v operační směrnici velitele frontu velitelům armád, jsou zde detailně rozpracovány a upřesněny. Mohou obsahovat:

- činnost nepřítele, zprávy o něm s důrazem na prostředky atomového napadení a dělostřelectvo;
- úkoly dělostřelectkého průzkumu;
- které úkoly plní frontové prostředky ve prospěch armád;
- úkoly raketového dělostřelectva;
- posílení armád dělostřelectvem a raketami HV, ve kterém prostoru, a doba, kdy jsou k dispozici; jejich materiální a personální situace a určení, na jakou dobu (do splnění určitých úkolů) zůstávají v podřízenosti armád;

- způsob a formu provedení dělostřelecké přípravy útoku (klamně úseky dělostřelecké přípravy apod.);
- organizace součinnosti mezi dělostřelectvem jednotlivých armád;
- použití chemického střeliva;
- spotřeba střeliva, popřípadě normy zabezpečení dělostřelectva jednotlivých armád; raketová munice je řešena v kusech, jednotlivých typech a dnech, kdy přichází k armádě, stejně tak i atomové náboje přidělené armádám;
- důležité pokyny pro úspěšnou činnost dělostřelectva armád;
- lhůty pohotovosti dělostřelectva.

K těmto směrnicím mohou být přiloženy výpisy z odborných dělostřeleckých plánů (výpis z plánu průzkumu, topografické přípravy apod.).

Pro frontové raketové prostředky PTZ frontu, zálohu hlavního dělostřelectva frontu a parkovou dělostřeleckou technickou brigádu vydává velitel dělostřelectva frontu bojová nařízení, kde jim stanoví jednotlivé úkoly.

3. Plánování štábe

Štáb dělostřelectva frontu plánuje bojové použití dělostřelectva a raket frontu na základě vševojskového plánu operace rámcově po úkolech. Úkoly do splnění bližšího úkolu jsou rozpracovány podrobněji. Plán se zhotovuje zpravidla na mapách 1 : 200 000. Je podkladem pro vydání operačních směrnic a bojových nařízení velitele dělostřelectva frontu podřízeným dělostřeleckým velitelům, jednak pro přípravu útoku, jednak k upřesňování úkolů během boje. Je součástí vševojskového plánu útočné operace.

Zpravidla obsahuje:

- zásadní body řešení velitele frontu (operační učení vojsk, směry hlavních i pomocných úderů, úkoly a rozhraní armád, cíle a způsob provedení atomových úderů, místa velení apod.);
- zprávy o nepříteli, jeho činnosti, charakter a systém jeho obrany s důrazem na prostředky atomového napadení, rakety a dělostřelectvo;
- prostory rozmístění frontových dělostřeleckých a raketových prostředků, jejich složení a předpokládaný manévr, jejich minimální a maximální dostřel;
- upřesnění nejvýhodnějšího způsobu použití atomových nábojů s uvedením cíle, druhu nosiče, doby provedení, výšky výbuchu, stupně zamoření, předpokládaných ztrát, popřípadě bezpečnostní vzdálenosti;
- způsob použití raketového dělostřelectva s tříštivotrhavou náplní; stupeň umlčení nebo zničení cílů těmito prostředky, zasažená plocha a počet plánovaných nábojů;
- počty odpalovacích zařízení raketových zbraní, která jsou u frontu, armád a divizí, s předpokládanými počty atomových náloží těchto prostředků po jednotlivých údobích a důležitých epizodách operace;
- operační hustoty hlavního dělostřelectva na jednotlivých směrech v dělostřelecké přípravě, při odražení protiúderů, při zasazování druhosledových armád apod.; kromě hustoty všeho hlavního dělostřelectva, které je třeba na stupni frontu provádět i kvalitativně (podle malé, velké a střední ráže), zpracovává štáb dělostřelectva frontu poměr nepřátelských tanků k našim protitankovým prostředkům;
- organizaci zmaření nepřátelské protipřípravy s uvedením: prostoru a možných cílů, dělostřeleckých prostředků frontu, které se zmaření zúčastní, jejich úkoly a eventuálně předpokládaný manévr, signály k zahájení a spotřebu střeliva;
- organizaci dělostřelecké přípravy v rozsahu podle zámyslu velitele frontu (hloubka, úkoly frontových prostředků, forma a trvání — ve zvláštních případech, spotřebu střeliva, použití chemické munice);
- organizaci způsobu dělostřelecké podpory útoku s důrazem na určité směry;
- způsob činnosti dělostřelectva při zasazení druhosledových armád, odražení protiúderů, přechodů vodních toků a organizace součinnosti s operačními výsady;
- použití chemického střeliva v jednotlivých údobích operace;
- protiletadlovou obranu dělostřeleckých jednotek s důrazem na raketové prostředky;
- Vs velitele dělostřelectva frontu.

Legenda k plánu může dále obsahovat organizaci boje s raketovými prostředky a ostatními nosiči jaderných nábojů nepříteli, důležité signály, spotřebu střeliva po dnech operace a jednotlivých armádách.

Plán bojového použití dělostřelectva a raket zpracovává pouze velitel dělostřelectva frontu se svým náčelníkem štábu a zástupcem pro dělostřelecké vyzbrojování. Jen v nut-

ném případě je možno přibrat ke zpracování náčelníka operačního oddělení. Plán podepisuje velitel a náčelník štábu dělostřelectva frontu a schvaluje velitel frontu.

Operační oddělení štábu velitele dělostřelectva vyhotovuje plán bojové činnosti dělostřelectva a raket frontu v operaci. Je určen k řízení vojsk. Zpracovává se zpravidla po jednotlivých úkolech operace. Tento plán je podrobnější.

Kromě plánu bojové činnosti se zpracovává na štábu dělostřelectva frontu „Plán zabezpečení municí“ a „Plán zabezpečení výzbrojí“.

Další neméně důležitou povinností štábu dělostřelectva frontu je účast na zpracování vševojskového plánu použití zbraní hromadného ničení, plánu operačního maskování, plánu protiradiotechnických opatření, plánu přeskupení sil a zaujetí výchozího prostoru k útoku.

4. Zmaření dělostřelecké protipřípravy nepřítele

Nepřítel bude i v obraně usilovat o to, aby dosáhl použitím atomových zbraní co nejpříznivějšího poměru sil a provedl protipřípravu. Jeho současná organizace nasycená prostředky pro provádění atomových úderů (atomové kanóny, neřízené i řízené rakety) a značné účinky atomových zbraní, nutí nás provádět opatření, která jsou s to zabránit nepříteli použít tyto zbraně proti našim vojskům, která se připravují k provedení útoku.

K těmto opatřením patří provedení úderu ke zmaření nepřátelské protipřípravy.

Hlavním úkolem úderu ke zmaření protipřípravy musí být tedy zabránit nepříteli použití jeho atomových zbraní. Jedině tak dosáhne tento úder svého cíle. Předpokladem úspěšného provedení úderu ke zmaření protipřípravy je získání dostatečně přesných zpráv, a zjištění příznaků příprav nepřítele k provedení protipřípravy.

Tyto příznaky se zjišťují nejenom dělostřeleckým průzkumem, ale všemi druhy vševojskového průzkumu. Maximální důležitost nutno klást na vzdušný průzkum a činnost průzkumných skupin, vyslaných nebo vysazovaných do hloubky nepřátelské obrany.

Jedním z příznaků může být příchod nepřátelských obrněných (tankových) svazků z hloubky k přednímu okraji, neboť nepřítel může spojit provedení protipřípravy s úderem před přední okraj obrany. Jiným nesoorným příznakem je přeskupování hlavního dělostřelectva buď podél fronty, nebo příchod dělostřeleckých jednotek z hloubky.

Omezí-li se nepřítel pouze na provedení palebného úderu za protipřípravy a to mnohdy s minimálním přibráním hlavního dělostřelectva, bude zjištění příznaků provedení protipřípravy nanejvýš nesnadné, neboť současná raketová technika dovoluje provést hromadný úder atomovými náboji na určitém směru jen manévrem palbou z palebných postavení, umístěných ve velkých hloubkách.

Základní směrnici pro organizování úderu ke zmaření protipřípravy nutno zpracovat ve štábu frontu. V ní může být stanoveno: možné směry, na kterých je třeba připravit provedení úderu, množství a mohutnost atomových nábojů vyčleněných z prostředků frontu, úkoly raketových jednotek frontu a letectva frontu na jednotlivých směrech, čára nebo prostory, odkud plní úkoly frontové prostředky, spotřeba chemické a tříštivorhové munice pro hlavní dělostřelectvo a signály.

Pohotovost, dobu provedení atomových úderů a délku trvání úderu určuje velitel frontu pouze v tom případě, je-li nutno koordinovat činnost několika armád.

V soulase s touto směrnicí připraví štáb dělostřelectva armády plán činnosti dělostřelectva a raket ke zmaření nepřátelské protipřípravy, který je doplňkem plánu bojové činnosti dělostřelectva a raket armády v útočné operaci.

5. Dělostřelecká příprava a podpora útoku

V současně útočné operaci je nejdůležitějším úkolem rychlé přenesení bojového úsilí do operační hloubky s cílem rozbit přicházející zálohy, zmocnit se a ovládnout důležité operační objekty, zničit prostředky hromadného ničení nepřítele (odpalovací základny, letiště, naváděcí zařízení, montážní dílny, sklady), dezorganizovat velení, rozrušit komunikační síť, zabránit nepříteli organizovat obranu na výhodných čarách, provádět protiúder nebo přejít do protiútku. Jedině tak může být zabezpečeno dosažení cíle operace v krátké době.

Abyste bylo možno splnit tyto úkoly, musí útočná operace začínat mohutnými údery raketových zbraní, letectva, raketometného i hlavního dělostřelectva při použití atomových nábojů, současně na celou taktickou i operační hloubku obrany nepřítele.

K provedení takového úderu je nutno soustředit na rozhodujících směrech většinu atomových prostředků a použít je na těchto směrech hromadně. Hromadné použití ato-

mových zbraní v dělostřelecké přípravě umožňuje zničit velké množství cílů a objektů v poměrně krátké době. Rozsah úderu závisí na množství a mohutnosti atomových nábojů, které jsou přiděleny vojskům frontu, na množství nosičů, na kapacitě montážních dílen a na množství a druhu zjištěných objektů nepřítele. Výsledkem takového úderu musí být zničení a rozdrčení protistojících uskupení nepřítele. Tím je dosaženo základní změny v poměru sil na určitém směru na určitou dobu, ve prospěch útočících vojsk frontu.

Délka dělostřelecké přípravy musí být tedy taková, aby v jejím průběhu byly vyloučeny změny v poloze a činnosti objektů, jež mají být zničeny. Časové rozmezí mezi zahájením a ukončením úderu musí být co nejmenší.

Uvážíme-li možnosti současných prostředků velení a přemístění vojsk, nemůže dělostřelecká příprava být delší než 25 až 40 minut. Nepředpokládá se, že by většina prostředků atomového napadení nepřítele se mohla během této doby připravit k odvetné činnosti a cíle atomových úderů (prapor, bojové skupení atd.) mohly změnit svoji polohu.

Nejzpůsobilejším prostředkem k provedení úderu do celé operační hloubky za dělostřelecké přípravy jsou raketové zbraně. Jsou to řízené balistické rakety, jejichž rychlost a vysoká dráha letu znemožňuje nepříteli aktivně proti nim působit. Mohou se s úspěchem použít jak ve dne, tak i v noci a v jakýchkoli povětrnostních podmínkách. Jejich efektivní využití předpokládá, že budou nosiči atomových nebo termonukleárních nábojů. Jsou tedy výhodným prostředkem pro ničení cílů velkých rozměrů a v operační hloubce. Na cíle v taktické hloubce, k nimž patří ukrytá živá síla, atomové dělostřelectvo v palebných postaveních, zálohy sboru a divízi v prostoru soustředění, je výhodné použít neřízených raket s atomovou náloží. Hlavně dělostřelectvo s tříštivotrhavou municí je omezeno svým dostřelem na ničení cílů menších rozměrů v taktické hloubce obrany. V současné době lze použít hlavně dělostřelectva k ničení nepřítele pouze do hloubky třetího postavení. Z charakteristik uvedených prostředků můžeme udělat závěr, že k ničení cílů v taktické a operační hloubce nepřítele je třeba společného úsilí všech těchto prostředků s promyšleným rozdělením cílů a úkolů mezi hlavně dělostřelectvo a rakety.

Abyste bylo dosaženo cíle dělostřelecké přípravy je třeba při její organizaci předvídat řešení těchto hlavních úkolů:

a) Ničení raketových a bezpilotních prostředků a letectva k zabezpečení vlastních vojsk frontu před údery ze vzduchu. Úspěšné řešení tohoto úkolu umožňuje v rámci frontu použití raket operačního významu, popřípadě prostředků HV.

b) Dezorganizovat systém taktické obrany nepřítele na úseku průlomu frontu tak, aby útočící vojska frontu mohla v krátké době tuto obranu prolomit a převést hlavní úsilí do operační hloubky.

Pro splnění tohoto úkolu je nutno zničit vojska nepřítele bránící první a druhé pásmo, dezorganizovat jeho velení a rozbít jeho nejdůležitější obranná zařízení; to znamená, provést palebné údery na opěrné body a uzly prvního pásma obrany, na dělostřelecké baterie v palebných postaveních, dále na zálohy, VS, na odpalovací základny neřízených i řízených raket a na důležité objekty v taktické hloubce.

c) Způsobit ztráty operačním zálohám nepřítele, izolovat je a omezit jejich možnost manévru.

To předpokládá současně s provedením úderu na operační zálohy nepřítele v prostorech jejich soustředění, provést rozrušení jejich přepravišť, křižovatek a jiných důležitých objektů na komunikacích nepřítele. Není vyloučeno, že se k tomuto účelu může použít při výhodných povětrnostních podmínkách pozemních atomových úderů.

d) Narušit velení vojskům a práci týlu nepřítele.

Tyto úkoly se plní provedením úderů na zjištěná VS, spojovací uzly, základny, montážní dílny a sklady atomové munice, sklady munice a PHM a na ostatní objekty operačního týlu.

*

Velitel dělostřelectva frontu řeší při organizaci dělostřelecké přípravy pouze některé hlavní otázky. Rozsah těchto otázek může být ovlivněn konkrétní situací a úkolem frontu. Zpravidla určí: orientačně množství atomových úderů, dobu jejich provedení, v některých případech délku dělostřelecké přípravy (je-li nutno sladit činnost několika armád), formu a způsob provedení přípravy, způsob použití chemického střeliva, spotřebu tříštivotrhavého střeliva a signály.

V případech, kdy je nutno koordinovat činnost některých druhů vojsk (letectva, chemického vojska) nebo několika armád, jsou otázky spojené s provedením dělostřelecké přípravy řešeny velitelem dělostřelectva frontu podrobněji.

Úkolem dělostřelecké podpory útoku je umlčovat a ničit oživlé a nově zjištěné cíle, palebné prostředky, zabraňovat protiztečím a protiúderům, manévru nepřítele, zaujímání obrany na nových postaveních a pásmech v hloubce obrany, ničit ohniska odporu v hloubce obrany, velitelská stanoviště, radiotechnické prostředky, podporovat zasazování a boj druhých sledů. Ničení prostředků atomového napadení zůstává nadále prvořadým úkolem dělostřelectva. Splněním těchto úkolů dělostřelectvem bude zabezpečeno udržení žádoucího tempa operace.

Dělostřelecká podpora útoku může být zahájena buď postupným soustředěním palby, hromadnými soustředěnými palby na důležité uzly obrany a ve zvláštních případech i palebným valem, popřípadě kombinací těchto forem palby.

Frontové raketové prostředky se přímé podpory vojsk nezúčastní, plní však řadu úkolů v operační hloubce obrany nepřítele. Jako jejich hlavní úkol je třeba vidět boj o získání převahy v prostředcích atomového napadení nad nepřítelem (získání převahy v palbě vůbec), při čemž umlčují a ničí odpalovací zařízení raket operačně taktického významu jak v prostorech palebných a vyčkávacích postavení, tak i v prostorech soustředění v hlubokém týlu, montážní dílny, sklady atomové munice a speciálních pohonů hmot pro rakety, navigační zařízení apod.

Provádějí úderý hlavně atomovými náboji na vojska v prostorech soustředění s důrazem na tankové a obrněné svazky, na důležitých přepravištích, vykládacích a nakládacích prostorech, s cílem zabránit přesunu nepřátelských vojsk do prostorů sražení. Dalšími cíli mohou být velitelská stanoviště svazů, velké spojovací uzly a jiné objekty operačního a operačně taktického významu.

Nepřítel ve své obranné činnosti bude se pokoušet o zastavení a rozbití našeho úderného uskupení provedením rozhodných protiúderů, hlavně tankovými a obrněnými svazky.

Odražení takových prostředků je podmínkou úspěšného rozvíjení operace. Raketové zbraně mají při odražení protiúderu mimořádný význam, neboť jsou díky svým technickým a taktickým charakteristikám schopny napadat vojska nepřítele již při jeho přípravách k provedení protiúderu. Podmínkou jejich úspěšné činnosti v této fázi operace je získání včasných a hodnověrných zpráv o činnosti nepřítele.

Dělostřelecký průzkum v součinnosti s vševojskovým průzkumem musí včas umožnit odhalení zámyslu nepřítele a upřesnit sílu a prostory rozmístění záloh a palebných prostředků, které mohou podporovat protiúder. Hlavní úsilí je nutno opět zaměřit na získání údajů o atomových zbraních.

Frontové raketové prostředky se v tomto údobí zúčastní ničení nepřítele úderý na prostory soustředění. Při přechodu vojsk nepřítele do výchozího prostoru pro protiúder musí být vojska nepřítele napadána úderý armádních prostředků, neboť velitel armády bude moci v této době pružněji a přesněji tyto úderý plánovat a provádět.

Dalším opatřením k odražení protiúderu nepřítele je včasný manévr protitankovou zálohou frontu na ohrožený směr. Kromě toho velitel frontu může zesílit armády, ohrožené protiúderem, posílením určitou částí hlavního dělostřelectva ze své zálohy nebo od armád na vedlejších směrech.

Zasazením tankové armády do sražení usiluje velitel frontu o rychlé prolomení operační hloubky. K úspěšnému zasazení tankové armády provádí dělostřelectvo a raketové zbraně zpravidla krátký a mohutný přepad za použití atomových nábojů a chemických zbraní. Přepad plánuje velitel dělostřelectva frontu se svým štábem. Zúčastní se ho frontové prostředky a dělostřelectvo a rakety armád, v jejichž pásmu je tanková armáda zasazena, maximální hodnotou. Dělostřelectvo tankové armády je použito jen při nedostatku prostředků dělostřelectva k provedení přepadu. Je však výhodné použít její raketové prostředky. Protitanková záloha frontu zabezpečuje prostor zasazení tankové armády na výhodných čarách, na směrech možného ohrožení tanky nepřítele.

Činnost dělostřelectva a raket frontu při zasazování druhosledové armády řídí se obdobnými zásadami jako při zasazování tankové armády.

Manévr dělostřeleckých a raketových prostředků frontu je řízen štábem dělostřelectva frontu podle zámyslu velitele frontu a vývinu situace.

Frontové raketové prostředky s dostřelem do 800 km vzhledem k jejich takticko-technickým vlastnostem se přemisťují jednou za tři až čtyři dny podle tempa operace; přitom však provádějí změny palebných a vyčkávacích postavení do vzdálenosti 10 i více km, s cílem utajit prostor rozmístění odpalovacích stanovišť. Při těchto přemístěních nesmí být ohrožena připravenost k provádění úderů. Přesun útvarů těžkého raketového dělostřelectva do nových palebných postavení provádí se po oddělech, přičemž se s každým oddělem přemístí také montážní dílna. Nová palebná postavení se volí na vzdálenosti 200—400 km.

Oddíly středních raket provádějí změnu palebných postavení zpravidla jednou za jeden až dva dny.

Frontové protitankové zálohy se přemísťují za prvosledovými armádami na hlavních směrech od jednoho prostoru soustředění k dalšímu. Jsou v pohotovosti zúčastnit se odražení tankových uskupení nepřítele jak za protiúderu, tak při pokusech o probití se z obklíčení, při zasazení druhosledových armád, při zabezpečování dosažení bližšího nebo dalšího úkolu, popřípadě při zabezpečování předmostí operačního významu.

Dělostřelecká záloha frontu se přesunuje po vyhrazených osách za hlavním uskupením frontu. Jednotky a svazky dělostřelecké zálohy postupují na směrech svého předpokládaného zasazení.

ZÁVĚR

Front je v současné době vybaven novými mohutnými palebnými prostředky s mimořádně velkým dostřelem a dostačující přesností zásahu. Tyto prostředky umožňují veliteli frontu vybojovávat převahu v palebné síle, která je dnes rozhodujícím prvkem strategického významu, a provádět přímou podporu vojsk. Velitel a štáb dělostřelectva frontu musí zabezpečovat úspěšné plnění úkolů nejen hlavněho dělostřelectva, ale především těchto raketových zbraní, řídit jejich činnost podle zámyslu velitele frontu a vytvářet příznivé podmínky pro jejich nejefektivnější využití.

K některým problémům dělostřeleckého průzkumu v útočné operaci frontu

Plukovník Otakar Bartoň

Autor řeší praktické problémy dělostřeleckého průzkumu; zvláště si všímá využití dělostřeleckého průzkumného letectva a spolupráce dělostřeleckých průzkumných orgánů se vševojskovými k zjištění ZHN nepřitele.

Uvádí konkrétní návrhy na organizaci dělostřeleckých průzkumných prostředků a jejich využití.

Účelné, ekonomické a efektivní použití dělostřelectva zvláště raketového, je závislé od výsledků průzkumu a to co do jejich obsahu, rozsahu i doby provedení

Základním předpokladem toho je komplexní, cílevědomé plánování a organizace, jakož i centrální řízení průzkumu všeho druhu. V jeho systému zaujímá dělostřelecký průzkum vzhledem ke svému vybavení, mohutnosti a poslání jedno z nejdůležitějších míst.

Komplexní provádění a centrální řízení průzkumu musí především uskutečňovat štáb frontu svým oddělením průzkumu. Jeho první povinností při plánování frontové operace je zabezpečit jednotnou linii na správné hodnocení nepřitele, jež je důležitým podkladem k další průzkumové činnosti všeho druhu.

Je to stanovení cíle a úkolů průzkumu všem druhům vojskového průzkumu, sladění jejich činnosti podle jednotného plánu a určení potřebných lhůt, zvláště zahájení průzkumu a dodávání zpráv (průzkumných hlášení).

To jsou též hlavní ukazatele, jež společně s úkolem stanoveným veliteli dělostřelectva frontu a s přidělenými průzkumnými silami a prostředky slouží jemu a jeho štábu jako podklad pro plánování, organizaci a řízení dělostřeleckého průzkumu.

Síly a prostředky dělostřeleckého průzkumu, jimiž je dělostřelectvo frontu k zabezpečení útočné operace vybaveno tvoří — dva až tři dělostřelecké průzkumné letecké pluky jako součást letecké armády; dále bude front posilován jedním dělostřeleckým průzkumným oddílem ZHV (složení je uvedeno ve cvičné organizaci) — konečně má dělostřelectvo frontu k dispozici speciálně vycvičené důstojníky k provádění průzkumu v týlu nepřitele. Tito jsou začleňováni podle požadavků štábu dělostřelectva frontu po dohovoru s oddělením průzkumu do vševojskových průzkumných skupin vysazovaných na nepřátelském území. Jejich úkolem je

- provádět především průzkum zbraní hromadného ničení a zařízení zabezpečujících jejich dopravu na cíl (tj. zvláště radiotechnické prostředky, sklady munice a montážní dílny atomové munice);

- zjišťovat jiné důležité cíle, jejichž zjištění je ztíženo ostatním průzkumným prostředkům zvláště vzdušnému průzkumu;

- v závislosti na možnostech a situaci zabezpečovat palbu raketového dělostřelectva na zjištěné objekty.

Hlavní úloha při stanovení cíle, organizaci a řízení dělostřeleckého průzkumu připadá veliteli a náčelníku štábu dělostřelectva frontu.

Velitel dělostřelectva frontu musí dále stanovit či schválit navrhovanou organizaci dělostřeleckého průzkumu, popřípadě lhůty získání zpráv, zvláště o těch cílech, jež je třeba prvoradě získat pro zabezpečení palby raketového dělostřelectva.

Náčelník štábu dělostřelectva frontu je povinen včas informovat svého náčelníka průzkumu v potřebném rozsahu o všech opatřeních, jež jsou předvídána. Kromě toho musí věnovat též pozornost otázkám bojového použití radiolokačních prostředků v souvislosti s protiradiolokačními opatřeními.

Povinnosti velitele a náčelníka štábu dělostřelectva frontu z hlediska organizování a řízení dělostřeleckého průzkumu byly zdůrazněny proto, poněvadž právě na stupni frontu mají důležitou kvalitativní náplň. Vyplývá to z toho, že náčelníku dělostřeleckého průzkumu není znám a musí před ním být utajen cíl a plán použití ZHN, — tj. čeho chce velitel frontu dosáhnout ZHN v útočné operaci. Dále nejsou mu známy konkrétní úkoly ZHN, zejména, které objekty a kdy (v jednotlivých údobích a dnech operace) budou ničeny či umlčovány.

Náčelník dělostřeleckého průzkumu frontu se svými pomocníky je hlavním organizátorem všech průzkumových opatření. Jeho povinností je podle vydaných pokynů a směrnic

- zajistit především provádění průzkumu k zabezpečení bojové činnosti frontu přiděleného raketového dělostřelectva;
- udržovat nepřetržitou a těsnou součinnost hlavně s oddělením průzkumu vševojskového štábu a letecké armády;
- řídit a koordinovat dělostřelecký průzkum ve štábech dělostřelectva armád, dělostřelecké záloze, popřípadě protitankové záloze frontu a zabezpečovat je včas potřebnými zprávami;
- zevšeobecňovat nové poznatky o nepřátelské technice, taktice i strategii.

Při řízení průzkumu je třeba, aby (náčelník průzkumu) zaměřil maximální intenzitu průzkumu na základě vyhodnocení a operačního předvídání možné obranné činnosti protivníka na hlavní cíle a nepřipustil v žádném případě tříštění úsilí na podružné objekty. Musí mít stále přehled o stavu sil a prostředků dělostřeleckého průzkumu, jakož i o situaci protivníka a cílevědomě provádět v závislosti na bojové činnosti dělostřelectva manévr průzkumnými prostředky.

Z hlediska topografického zabezpečení musí věnovat v součinnosti s topografickým oddělením frontu pozornost zvláště včasnému získání podkladů k zpracování fotografických plánů a zaměření geodetických bodů s podstatně vyšší přesností (1—5 řádů) pro potřebu raketového dělostřelectva.

Dále náčelník dělostřeleckého průzkumu frontu se svými pomocníky provádí potřebné propočty sloužící jako podklad k stanovení možného posílení protivníka, zvláště atomovými náboji, dělostřeleckými prostředky atomového napadení, dělostřelectvem, protitankovými prostředky a tanky. Při těchto propočtech je třeba se zaměřit nejen na kvantitativní ukazatele, ale i na druh dělostřeleckých prostředků, ráží, dostřel, mohutnost účinku, kadenci, tloušťku pancíře, akční rádius tanků a výkonnost protitankových zbraní.

Při stanovení možného počtu atomových nábojů a dělostřeleckých prostředků atomového napadení na vedení obranné operace protivníkem je nutno i vycházet z ohodnocení terénu (významu operačních směrů) a povětrnostních podmínek.

Otázka hodnocení terénu (jeho pokrytosti a členitosti) a povětrnostních podmínek (jež ovlivňuje i terén) štábem dělostřelectva frontu má v soudobé operaci kvalitativně daleko větší význam nežli dříve. Konkrétní znalosti terénu a povětrnostních podmínek jsou jedním z důležitých podkladů pro efektivní využití vlastních atomových úderů. Vždyť v mnohých případech charakter terénu a ráz povětrnostních podmínek může i zabránit, zvláště v útočné operaci, použití atomového úderu. V každém případě však terén a povětrnost ovlivňují způsob a metodiku provedení. Konečně je třeba hodnotit terén i z hlediska možnosti použití radiotechnických prostředků jak vlastních tak i protivníka.

Věnujme dále pozornost otázce konkrétního stanovení cíle a úkolů dělostřeleckému průzkumu v útočné operaci frontu. Vychází-li se z úkolů uložených dělostřelectvu je všeobecně cílem dělostřeleckého průzkumu: odhalit zámysl obranné operace protivníka, použití jeho ZHN, zjistit jeho operační sestavu, charakter obrany, uskupení dělostřelectva a tanků; dále zjistit důležité cíle, na něž nelze efektivně použít klasické dělostřelectvo a jejichž vyřazení má z hlediska úspěšného splnění útočné operace frontu rozhodující význam.

To znamená, že k dosažení cíle průzkumu je nutno provést pečlivý výběr objektů dělostřeleckého průzkumu a organizovat jej v závislosti na bojovém použití zvláště raketového dělostřelectva na vyhodnocených směrech.

Do zahájení útočné operace bude hlavním úkolem prověřit nebo zjistit u nepřítele:

- druh, počet a umístění jeho ZHN, jakož i zařazení zabezpečujících jejich dopravu na cíl;
- radiotechnické prostředky (zvláště zabezpečující ZHN i dělostřelectvo) a místa velení;
- jeho obrannou sestavu;
- charakter obrany (zvláště zda jde o mobilní či poziční obranu), stupeň jejího vybudování a obsazení živou silou;
- systém protitankové obrany s důrazem na použití protitankových střel a tanků;
- hlavní uskupení polního a protiletadlového dělostřelectva;
- umístění operačních záloh s důrazem na tankové (jejich posílení ZHN a dělostřelectvem i jejich možné použití);
- nejdůležitější sklady zvláště munice a pohonných hmot;

— úsek a prostředky (i od druhých sledů a záloh), jež budou připraveny k možné protipřipravě.

Během vedení útočné operace bude rozsah úkolů zhruba obdobný a bude zaměřen prvořadě rovněž na ZHN. Je však třeba přihlídnout k dynamice boje, jež v jednotlivých obdobích operace klade důraz na to, získat či upřesnit zprávy zvláště

— o síle, sestavě, vybavení (zvláště ZHN, dělostřelectvem, tanky, jejich možném použití) a směru pohybu operačních a bližších strategických záloh;
 — o zahájení, směrech ústupu a hodnotě ustupujících svazků;
 — o tom, na kterých čarách, jakými silami, v jaké hodnotě a jak je organizována obrana;

— k zabezpečení zasazení záloh a druhého sledu fronty;
 — o síle, sestavě a vybavení, jakož i pravděpodobných čarách a době rozvinování protiúderného uskupení — s cílem zabezpečit vlastní předstihující úder (či napadení nepřitele ve výchozím prostoru);

— o charakteru a způsobu obrany velkých vodních toků a jiných přírodních překážek, pro zabezpečení jejich přechodu;

— o hodnotě a možnostech obklíčeného nepřitele (včetně zabezpečení letišti) nejen na vnitřním kruhu obklíčení, ale i o přiváděných zálohách z vnější fronty.

K zabezpečení bojové činnosti dělostřelectva v počátečním období války je třeba, aby dělostřelecký průzkum frontu měl předem připraveny a stále upřeshňoval potřebné zprávy. Jsou to zvláště zprávy o objektech, na něž bude proveden první úder, aniž by je bylo třeba zvlášť prověřovat bezprostředně před provedením úderu a dále zprávy o terénu pravděpodobného válčiště. Půjde hlavně o důležitá komunikační, politická, hospodářská centra a důležité sklady vojenského materiálu.

Konečně zvláštností v době provádění příprav nepřitele k napadení je získat zprávy o síle a uskupení vojsk zabezpečujících kryt nepřátelských státních hranic. Zvláštní důraz nutno položit na ZHN a další důležité cíle, o nichž byla již zmínka a mají svůj význam v této speciální situaci.

S ohledem na to, že dělostřelecký průzkum v době před napadením bude omezen na použití jen některých prostředků provádějících průzkum převážně z vlastního území státu, bude třeba čerpat potřebné zprávy od oddělení vševojskového průzkumu frontu. Jeho povinností je zabezpečit dělostřelectvo s ohledem na důležitost použití jeho prostředků potřebnými přesnými zprávami.

V souvislosti s plánováním frontové operace v počátečním období války je třeba se zmínit o možném posílení dělostřelectva armád zabezpečujících kryt státní hranice silami a prostředky dělostřeleckého technického průzkumu, jež má front k dispozici. V podstatě tu vystupují dva protichůdné faktory. Na jedné straně je to nedostatek zpráv, který si vynucuje zasadit k jejich získání co největší počet dělostřeleckých průzkumných prostředků. Na druhé straně je třeba mít zvláště ve frontu potřebnou zálohu sil a prostředků dělostřeleckého technického průzkumu, jež je nutné uchránit před zničením, aby je bylo možno použít v rozhodující okamžik ke zdaru operace. Konečně i všeobecně je třeba mít záložní síly a prostředky průzkumu, jež musí být připraveny nejen k zesílení průzkumu na důležitých směrech, ale i k nahrazení těch, jež byly zničeny, či k vystřídání zasažených nad přípustnou úroveň ozáření, zvláště v průběhu operace.

Vzhledem k uvedenému nelze proto přijmout názor, že dělostřelectvo armád prvního sledu frontu by bylo frontem posilováno ihned se zahájením počátečního období prostředky dělostřeleckého technického průzkumu. Jejich nedostatek je třeba vyvážit kvalitním organizováním průzkumu; na podružných směrech využívat dovedně jednotky vševojskového průzkumu a zabezpečit rychlé pronikání a komplexní vyhodnocování zpráv.

Vyhodnocování zpráv vůbec je vyvrcholení veškeré průzkumové činnosti. Vyžaduje od všech funkcionářů dělostřeleckého průzkumu vysokou odbornou kvalifikovanost a nutnost zajistit v závislosti na významu zpráv jejich rychlé předání vševojskovému oddělení průzkumu. Jeho povinností na druhé straně je seznamovat dělostřelecký štáb s vyhodnocenými výsledky. Jejich kvalita s přihlídnutím k získanému materiálu ovšem musí být taková, aby na základě jich se mohla provést i střeleckotechnická opatření, zvláště raketovým dělostřelectvem. V tom jsou kladeny na funkcionáře vševojskového průzkumu daleko vyšší požadavky.

Rovněž nelze nechat bez náležité pozornosti i provedení úderů nepřitele, jež musí být ihned hlášeny s uvedením času, druhu a kilotonáže. Jejich vyhodnocení je jedním z důležitých podkladů k zjištění zámyslu obranné operace nepřitele a provedení vlastních protiopatření.

Vzhledem k stále rostoucímu významu dělostřeleckého vzdušného průzkumu, zvláště dělostřeleckého průzkumného letectva, jež je jedním z hlavních prostředků průzkumu k zabezpečení bojové činnosti raketového dělostřelectva, je třeba se touto otázkou zabývat daleko šířeji a podrobit ji větší analýze v souvislosti s útočnou operací frontu.

Stanovení bojového úsilí a vyřešení všech potřebných zásadních otázek bojového použití a zabezpečení dělostřeleckého průzkumného letectva připadá projednat štábu dělostřelectva frontu se štábem letecké armády. Tyto dva štáby jsou hlavními a základními organizátory, povolanými k řešení bojové činnosti dělostřeleckého průzkumného letectva. Při plánování bojového použití je však nutné, aby se na něm dále podílelo i vševojskové oddělení průzkumu štábu frontu. Je to proto, aby byla jednotně a centrálně koordinována a vymezena zvláště prostorová činnost vzdušného průzkumu, tj. jak průzkumného tak i dělostřeleckého průzkumného letectva. Jinak dojde k neekonomickému využití těchto vysoce výkonných prostředků.

A nejen to. Je třeba též součinnostně řešit a stanovit rozdělení úkolů pro vzdušný fotografický průzkum. Údaje vzdušného fotografování doplněné údaji pozemního průzkumu jsou jedním ze základních materiálů při volbě objektů pro ničení atomovými zbraněmi. Při plánování fotografického průzkumu dělostřeleckého průzkumného letectva je nutno, aby náčelník dělostřeleckého průzkumu frontu přihlížel k již pořízeným leteckým snímkům a dále k potřebě a hodnotě snímků k topografickému zabezpečení dělostřelectva zvláště za vedení útočné operace.

Podrobíme dále rozboru otázku stanovení potřebného množství vzletů dělostřeleckého průzkumného letectva pro operaci frontu v počátečním období války na středoevropském válčisti, vyznačujícím se velkou členitostí a pokrytostí terénu. Tento rozbor je třeba provést proto, poněvadž se vyskytují názory, že v počátečním období války stačí frontu jeden dělostřelecký průzkumný letecký pluk. Abychom mohli dojít ke konkrétním závěrům, stanovme, že front se skládá ze tří vševojskových armád a jedné letecké armády.

Na základě upřesněné situace mu připadá vést operaci na jednom z důležitých operačních směrů, s cílem po provedení okamžitého odvetného úderu, zničit nepřítele v pohraničním sražení a soustředěnými hlavními silami přejít do rozhodného útoku. Operační učenění — v prvním sledu dvě a ve druhém jedna vševojsková armáda a v záloze velitele frontu dvě tankové divize. Front i armády byly posíleny raketovým dělostřelectvem (mimo další prostředky). Dělostřeleckému průzkumnému letectvu bylo stanoveno zvýšené úsilí, tj. dva vzlety na letoun a den operace.

Potřeba vzletů nám nejlépe vynikne z potřeby během vedení operace, poněvadž zde bude vyšší, nežli v přípravném období.

Je třeba počítat s přidělením vzletů

- pro průzkumné úkoly ve prospěch velitelství dělostřelectva frontu, zvláště k zabezpečení úderů prováděných raketovými jednotkami frontu;
- pro dělostřelectvo vševojskových armád, neboť plní jednotlivé úkoly frontu.

Z daných předpokladů má velitel dělostřelectva frontu k dispozici jeden dělostřelecký průzkumný letecký pluk o třech letkách po 16 letounech, tj. $(16 \times 3 = 48 \text{ letounů} \times 2)$ 96 vzletů.

Vycházejíce z používaných operačních norem plánování vzletů je třeba přidělit

- nejméně 30 % vzletů pro potřeby velitele dělostřelectva frontu, tj. . . . 32 vzletů,
- do 75 % vzletů pro potřeby dělostřelectva tří armád, tj. . . . 64 vzletů,

čili pro zabezpečení velitele dělostřelectva frontu nutno počítat

se vzlety nejméně . . . . . jedné letky
a pro zabezpečení dělostřelectva tří armád se vzlety . . . . . dvou letek.

Jelikož po zasazení armády druhého sledu jí připadá plnit hlavní úkol frontu, je třeba jí přidělit i dostatečný počet vzletů, tj. v našem případě nejméně . . . . jednu letku, čili přepočteno na vzlety . . . . . 32 vzletů.

Podle zkušeností je dále nutno jak na stupni velitele dělostřelectva frontu, tak i armády, počítat asi s $\frac{1}{4}$ vzletů na plnění nepředvídaných úkolů doplňkového průzkumu a tyto vzlety vyčlenit do zálohy velitele dělostřelectva frontu (armády).

V našem případě bude záloha činit . . . . . 8 vzletů
a k rozplánování na úkoly možno použít . . . . . 24 vzletů.

Tyto 24 vzlety je nutno rozdělit na celý den, tj. i pro noc, mezi velitelství dělostřelectva armády a dělostřelectvo divizí, jež plní hlavní úkoly armády (zvláště tankové di-

vize). Přidělíme-li asi $\frac{2}{3}$ vzletů velitelství dělostřelectva armády, zbývá pro dělostřelectvo divízi 8 vzletů.

Porovnáme-li však tato čísla s objemem úkolů, množstvím, typem cílů, intenzitou letů, počtem oddílů vlastního raketového dělostřelectva i dělostřeleckých skupin, jež případně zabezpečit především dělostřeleckému průzkumnému letectvu, a jeho možnostmi, dojdeme k závěru, že hodnota vzletů jedné letky je nepostačující pro zabezpečení bojové činnosti dělostřelectva jedné armády na směr hlavního úderu frontu v době rozvinuté operace. A dále uvedený počet vzletů byl by vzhledem ke ztrátám daleko nižší.

Konečně jen průzkum nepřátelských ZHN a prostředků zabezpečujících jejich palbu (což je prvořadý úkol) a kontrola vlastních úderů provedených v hloubce, jejichž přesnost epicentra nelze vždy prověřit pozemními prostředky průzkumu (i při samozřejmém rozdělení prostorů průzkumu mezi jednotlivé druhy průzkumu, tj. zvláště mezi dělostřelecké a průzkumné letectvo a ostatní průzkumné prostředky frontu, jež mohou často některé úkoly plnit ve prospěch armády), spotřebuje takřka všechny vyčíslené vzlety. To bylo by snadné dokázat v souvislosti s organizací a možným posílením ZHN u nepřítele v době vedení jeho obranné operace.

Z toho důvodu se jeví potřeba zvýšit počet vzletů u armády na směr hlavního úderu frontu na dvojnásobek. Řešit tuto úhradu na úkor vzletů přidělených dělostřelectvu frontu či druhým (dvěma) armádám, nebo zvýšením vzletů na maximální úsilí nebylo by na prospěch věci, což je možno opět dokázat provedením zcela reálné kalkulace.

Z toho možno učinit závěr, že hodnota jednoho dělostřeleckého průzkumného pluku o třech letkách nestačí zabezpečit útočnou operaci frontu v době jejího průběhu.

Druhým závažným problémem bude to, jakým požadavkům má odpovídat dělostřelecký průzkumný letoun, aby byl schopen plnit úspěšně všechny na něho kladené úkoly, zvláště k zabezpečení rozhodování velitele dělostřelectva frontu a jeho raketového dělostřelectva.

Musí to být proudový či turbovrtulový, aspoň dvoumístný letoun, umožňující provádět činnost za ztížených povětrnostních podmínek.

Měl by být schopen nést asi 10 — 12 kusů leteckých osvětlovacích nebo fotografických pum. Jeho rychlost by se měla pohybovat v rozmezí asi 300 — 900 km/hod. a bojový dolet dosahovat nejméně 600 km. Vzhledem k tomu musí mít i výkonnou rádiovou stanicí.

Dělostřeleckému leteckému pozorovateli musí umožňovat dobrý výhled.

Musí být vybaven potřebnými fotografickými přístroji k pořizování snímků (ve dne i v noci) z vysokých i malých výšek, svislých i perspektivních k provádění taktického i měřického vyhodnocování technikou baterií fotogrametrického průzkumu.

Konečně měl by umožňovat i televizní průzkum.

Nebude-li mít velitel dělostřelecké fronty k dispozici aspoň jednu letku vyzbrojenou letouny ve smyslu uvedeného návrhu, není s to zabezpečit hodnotně v soudobé útočné operaci bojovou činnost svých raketových prostředků.

Pokládal jsem za nutné věnovat otázkám dělostřeleckého průzkumného letectva náležitou pozornost, neboť jsem toho názoru, že jejich ujasnění a případné další rozvinutí přispěje k lepší aplikaci v praxi.

Cílem článku nebylo podat vyčerpávající přehled o činnosti dělostřeleckého průzkumu v útočné operaci frontu. Byl zaměřen jen na řešení některých problémů, jejichž zásady lze shrnout takto:

1. dělostřelecký průzkum je základním prvkem operačního zabezpečení dělostřelectva frontu;

2. veškeré úsilí dělostřeleckého průzkumu musí být v první řadě zaměřeno na zabezpečení bojové činnosti raketového dělostřelectva frontu a armád. Hodnověrnost a množství zpráv přímo ovlivňuje kvalitu vlastních atomových úderů. K tomu je nezbytné včas usměrňovat náčelníka dělostřeleckého průzkumu frontu na plnění těch úkolů, jež v dané situaci jsou rozhodující;

3. za jednu z hlavních podmínek úspěchu veškeré průzkumné činnosti považovat vzájemnou nepřetržitou a cílevědomou součinnost mezi vševojskovým a dělostřeleckým průzkumem k zabezpečení komplexního řízení průzkumu a centrálního vyhodnocování zpráv oddělením průzkumu štábu frontu;

4. jelikož front je hlavním organizátorem všech opatření, musí věnovat i náležitou pozornost otázkám plánování, organizace a řízení dělostřeleckého průzkumu. Ta se dosahuje

— dokonalým zvládnutím možností použití všech jeho průzkumných prostředků, zvláště technických. Pouhá znalost jejich norem výkonnosti však k tomu nestačí, neboť nutno přihlížet ke konkrétním podmínkám a situaci;

— zvládnutím taktiky i strategie obranného boje a bojové techniky protivníka i vlastní taktiky a operačního umění;

— uměním provádět správné operačně taktické závěry o nepříteli.

To vše vyžaduje vysoké odborné znalosti a praktické návyky v komplexním vyhodnocování zpráv, jejichž využití musí být zaměřeno na střeleckotechnickou stránku;

5. k nejvýznačnějším prostředkům dělostřeleckého průzkumu dělostřelectva frontu patří dělostřelecké průzkumné letectvo. Efektivní řízení jeho bojové činnosti, náležité vyzbrojení a rychlé předávání výsledků jeho průzkumu je jednou z podmínek správného rozhodování velitele a práce štábu dělostřeleckého frontu v útočné operaci.

Ženíjní zabezpečení útočné operace frontu

Podplukovník Jaroslav Šebek

Autor uvádí jaké jsou cíle a úkoly ženíjního zabezpečení v útočné operaci frontu a na základě toho rozpracovává otázky plánování a organizace ženíjního zabezpečení v jednotlivých fázích útočné operace frontu (při přeskupování vojsk, vedení útočné operace, zasazení druhého sledu a odrážení protíderu nepřítele).

Použití zbraní hromadného ničení a zejména raketových zbraní s jadernými náložemi ovlivnilo vedení útočných operací. Podstatně se zvýšilo tempo útočných operací a vzrostl i význam ženíjního zabezpečení. K úkolům ženíjního zabezpečení, které byly plněny v průběhu 2. světové války, přibýly některé nové úkoly, jako např. překonávání rozsáhlých zamořených prostorů, protiatomová ochrana vojsk a bojové techniky, protipožární opatření, likvidace následků zbraní hromadného ničení.

Se zvětšením rozmachu útočné operace frontu zvýšil se podstatně i rozsah úkolů ženíjního zabezpečení, přičemž lhůty pro jejich splnění se zkrátily téměř na polovinu. Úkolem číslo jedna pro ženíjní vojsko je zabezpečit pohyb vojsk na bojišti v požadovaných tempích a bez ohledu na denní či roční dobu a meteorologické podmínky.

Ženíjní vojsko, které je vybavené dokonalou technikou s vysokou efektivností práce, je schopno úkoly ženíjního zabezpečení splnit jen při účelném použití ženíjních sil a prostředků a ve spolupráci se všemi druhy vojsk a mimovojskovými složkami.

Rychlé změny situací budou klást značně vysoké nároky i na organizační schopnosti štábu náčelníka ženíjního vojska frontu. V některých případech mohou např. armády prvního sledu na jednotlivých směrech prolomovat úspěšně obranu nepřítele a současně na jiných úsecích mohou přecházet do dočasné obrany.

Pro úspěšné ženíjní zabezpečení útočné operace frontu má rozhodující význam i pevné a neselehávající spojení se všemi ženíjními útvary a svazky, které plní úkoly frontu.

Neméně důležitým předpokladem úspěšného provedení ženíjního zabezpečení útočné operace frontu je i účelně organizované, materiálně technické zabezpečení všech složek, které se na ženíjním zabezpečení podílejí.

CÍLE A ÚKOLY ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ ÚTOČNĚ OPERACE FRONTU

Cílem ženíjního zabezpečení útočné operace frontu bude vytvořit příznivé podmínky pro časové i prostorové zvládnutí úkolu uloženého frontu.

Ke splnění tohoto cíle bude ženíjní vojsko plnit hlavně tyto úkoly:

- zabezpečovat vysoké tempo pohybu útočné sestavy frontu tak, aby bylo zabezpečeno tempo útoku 80 až 100 km i více za den a přeskupení armád druhého sledu nebo záložních armád v tempu 300 až 400 km za den. Tato opatření budou prováděna na směrech plánovaných manévrů i teritoriálním způsobem. Opatření na směrech budou plněna hlavně péčí prvního sledu armád a opatření prováděna teritoriálním způsobem hlavně péčí frontu;
- provádět ženíjní průzkum, přičemž speciálních průzkumných jednotek bude používáno zpravidla k plnění průzkumných úkolů v týlu nepřítele;
- odtarasování, prováděné prostředky výbušnými (hlavně raketovými odtarasovacími) i mechanickými. Při plnění tohoto úkolu dochází k určitému přeskupení odtarasovacích prostředků se zřetelem na ty typy zátarasů a překážek, která budou vojska v průběhu útočné operace překonávat. V soudobých bojových podmínkách budou útočící vojska převážně překonávat rozsáhlé zamořené prostory, vzniklé atomovými údery. Výbušné zátarasy budou pak zpravidla centralizovány do prostorů důležitých křižovatek a přirozených překážek. Má-li být dosaženo potřebného tempa útoku, bude třeba, aby úkoly průzkumu, zátarasování a odtarasování byly plněny s předstihem před postupujícími čely vlastních vojsk;
- manévr zátarasy, s cílem zabezpečit spolehlivou ochranu odkrytým bokům útočných sestav; ztížit manévr nepřítele a zabezpečit co největší volnost manévru a pohybu

vlastních vojsk vpřed. Tato opatření budou mít zvláště veliký význam v soudobých podmínkách, kdy vojska budou útočit na jednotlivých směrech, bez vzájemného styku a mnohdy i samostatně, odtržené od hlavních sil armád. Zatarasování na osách přesunu úderných uskupení nepřítele, vytvoří nejen příznivé podmínky pro manévr vlastních vojsk, ale i k ničení protiúderných uskupení nepřítele zbraněmi hromadného ničení. Pro manévr zatarasy na stupni armáda a front bude stále více používáno prostředků letectva;

- zabezpečovat násilný přechod vodních toků v takovém tempu, v jakém povedou vojska boj na přístupech k řece. Překonávání přirozené překážky nesmí podstatně snížit tempo útoku. Při zabezpečování násilného přechodu vodních toků z chodu, kdy útočící vojska budou přecházet hlavně pomocí obožitelných transportérů na široké frontě, bude položen důraz na mostová přepraviště a na přepraviště brodová a podvodní. Tyto druhy přepravišť, vzhledem k značně vyšší kapacitě přepravy oproti ostatním typům přeprav, budou především zabezpečovat úspěch násilného přechodu vodního toku. Mosty na plovoucích podporách budou zřizovány hlavně na stupni divize a výše, přičemž mosty polopermanentního charakteru budou zřizovány zpravidla péčí armády a frontu. K zjednodušení dalších organizačních opatření budou mít všechna přepraviště stejnou únosnost 60 t.

Při organizaci násilného přechodu z chodu bude třeba všestranně využít úspěchu vzdušných výsadek k vytvoření předmostí, k rychlé stavbě mostů a k zmocnění se stávajících přeprav.

Při posuzování podmínek, které mohou zabezpečit úspěch násilného přechodu vodního toku, nutno vzít v úvahu i všechny důležité hydrotechnické objekty, které se na vodním toku v útočném pásmu nacházejí. Je třeba si uvědomit, že právě tyto objekty mohou násilný přechod usnadnit nebo ztížit. Nelze vidět pouze objekty, které se nacházejí ve vlastním pásmu útoku, ale i ty, které se nacházejí u sousedů a které mohou ovlivnit násilný přechod.

V operačním měřítku lze mluvit o jakési předběžné úpravě přirozené překážky k usnadnění vlastního přechodu. V rámci této úpravy může být na příklad provedeno rozrušení umělých objektů na vodních tocích, jako jsou přehrady a jezy. Jejich rozrušení stávají se celé úseky, které byly dříve nebrodné, brodnými. Rozrušení objektů však může dojít k vážným zátopám a k rozbahnění terénu, což může násilný přechod podstatně ztížit. Protože půjde zpravidla o objekty operačního významu, bude o jejich vyřazení rozhodovat zpravidla armáda nebo front;

- zabezpečovat provedení skrytého manévru a klamání v rámci operačního maskování a tím dopomáhat k prvku překvapení. Hlavním cílem operačního maskování bude svést údery zbraní hromadného ničení nepřítele na klamné cíle. Se zřetelem na charakter opatření v rámci operačního maskování bude hlavním organizátorem front. Při vytváření klamných prostorů soustředění a pochodových proudů je nutno položit těžiště hlavně na znázornění tankových svazků a raketových prostředků, které budou přednostně vyhledávány a ničeny nepřítelem. Je nutno též zdůraznit, že zámysl operačního maskování u frontu je jeden a na jeho realizaci se podílejí front, armády i divize;
- využitím ženíjní techniky a ženíjního materiálu napomáhat k ochraně živé síly a bojové techniky před účinky zbraní hromadného ničení;
- budováním velitelských stanovišť vytvářet příznivé podmínky k zabezpečení velení vojskům.

Ably mohly být tyto úkoly splněny, je třeba snížit v průběhu vedení bojové činnosti manévr ženíjnými silami a prostředky na nejmenší míru, komplexně mechanizovat všechny ženíjní práce. Ženíjní síly a prostředky používat víceúčelově. Toto vše ovlivní organizaci ženíjního zabezpečení útočné operace frontu do té míry, že ženíjní jednotky s ohledem na ztížené možnosti manévru bude nutno připravit a materiálně zabezpečit tak, aby mohly plnit v případě nutnosti vedle hlavního úkolu i úkol podstatně rozdílný. Tak např. ženíjní jednotky určené pro odtarasování, aby mohly plnit i zatarasování, nebo ženíjní jednotky, které provádějí ženíjní průzkum, aby byly schopny svými prostředky i ničit zbraně hromadného ničení. Tyto požadavky, které vyplývají ze soudobých podmínek, vyžadují upustit od úzké specializace ženíjních jednotek a útvarů.

K frontovým úkolům, které budou plnit ženíjní útvary a svazky bezprostředně podřízené frontu, bude patřit především ženíjní zabezpečení zasazení operačních záloh frontu nebo armády druhého sledu; provádění ženíjního průzkumu na celou hloubku frontové operace; manévr zatarasy při odrážení protiúderných skupení nepřítele; zabezpečení velení; účast při odtarasování a budování prostorů rozptýlení

operačních záloh a armád druhého sledu; účast na úkolech v rámci operačního maskování.

Plnění úkolů ženíjního zabezpečení v soudobých bojových podmínkách je charakterizováno vysokou účastí vševojskových útvarů, zvláště při odtarasování a úpravě cest.

USKUPENÍ ŽENIJNÍCH SIL PŘI ORGANIZACI ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ ÚTOČNĚ OPERACE FRONTU

Na plnění frontových úkolů ženíjního zabezpečení v průběhu útočné operace frontu se účastní celá řada ženíjních útvarů a svazků a mimovojskových ozbrojených složek. Pro plnění frontových opatření může mít front k dispozici do dvou ženíjních brigád, jednu stavební brigádu, jednu pontonovou brigádu, do dvou praporů ženíjních strojů a do dvou praporů maskovacích.

Ženíjní brigády budou používány k zesílení armád pro plnění armádních úkolů a též k plnění frontových opatření. Při přidělování ženíjní brigády nebo její části některé z armád nutno dbát na to, aby pro zlepšení organizačních opatření a usnadnění velení, byly svazky přidělovány pouze o jeden a ve výjimečných případech o dva stupně níže. Při přidělování ženíjních útvarů armádám je třeba přihlídnout k tomu, aby každý svazek armády byl zesílen aspoň jedním ženíjním praporem a pro zabezpečení armádních úkolů, měla armáda možnost organizovat 1 až 2 pohyblivé odřady zatarasovací (každý v síle do jednoho ženíjního praporu), ženíjní zálohu v síle 1 až 2 ženíjních praporů a dále měla k dispozici ještě 1 až 2 ženíjní prapory pro zabezpečení míst velení a k úpravě armádních cest.

Množství přidělených ženíjních posilových prostředků armádám, ovlivní vedle předvidaných úkolů, úloha a místo armády v sestavě frontu.

Jestliže je armáda zesílena několika ženíjními prapory bez velitelství ženíjní brigády, pak tyto útvary z důvodů snazšího velení a jejich zabezpečení z hlediska materiálního i hospodářského vstupují do sestavy organické ženíjní brigády.

Při vedení útočných operací v soudobých bojových podmínkách může být armádě přidělen nový vševojskový svazek ze zálohy nebo od sousední armády. Zároveň s tímto svazkem přejde do podřízenosti i posilový ženíjní útvar, kterým byl tento svazek původně zesílen. Tyto možné změny v podřízenosti jsou plně v souladu se zásadou, že v soudobých bojových podmínkách je nutno se dívat na důsledné využívání organických útvarů a materiálu pouze v rámci příslušných vševojskových svazků a svazů jako na přežitek, který v podstatě míře ztěžuje rychlou organizaci ženíjního zabezpečení.

Z ženíjních brigád frontu mohou být organizovány 1 až 2 pohyblivé odřady zatarasovací frontu v síle 1 až 2 ženíjních praporů.

Posilový prostředek je armádě přidělován zpravidla již pro plnění určitého úkolu, a proto může být vybaven potřebnou technikou nebo ji může dostat od posilovaného svazu. Bude to podstatně ovlivněno charakterem úkolu, materiálními možnostmi a konečně i časem, který bude k dispozici pro provedení příprav před zahájením plnění úkolu. Vyžaduje to však pečlivou součinnost mezi příslušnými ženíjními náčelníky.

Možnost širokého použití má i stavební brigáda. Zůstává zpravidla v podřízenosti frontu a její útvary se armádám obvykle nepřidělují. Stavební brigády se především používá k úpravě silniční sítě pro zabezpečení přesunu operačních záloh a některých jejích útvarů může být použito k budování velitelských stanovišť frontu, k souvislému odtarasování terénu a ke zřízení mostových přepravišť, převážně na pevných podporách. Ve zvláštních případech může být stavební brigády použito i ke zřízení složitějších opevnovacích objektů. Stavební brigáda plní své úkoly zpravidla za týlovým prostorem armád prvního sledu, kde práce mají teritoriální charakter. To znamená, že útvarům stavební brigády nejsou určovány při úpravě silniční sítě směry, tak jako je tomu při úpravě silniční sítě armádami, ale prostory, ve kterých je prováděna údržba silniční sítě v celku.

Velikost těchto prostorů bude různá a bude se řídit hlavně hustotou silniční sítě v daném prostoru, členitostí terénu a množstvím citlivých míst, která mohou v podstatě ovlivnit sjízdnost silniční sítě. Útvary stavební brigády, které byly určeny k údržbě silniční sítě, soustřeďují se zpravidla v blízkosti těch klíčových komunikačních uzlů, které mají pro zabezpečení průjezdnosti daného prostoru rozhodující význam.

Úprava silniční sítě bude spočívat především ve zřízení objížděk všech citlivých míst. Při plnění těchto úkolů budou útvary stavební brigády pracovat v těsné součinnosti s jednotkami a útvary CO, hlavně silničními a mostními, jejichž úkoly budou obdobné. K plnění těchto úkolů může být využito i civilních pracovníků.

Dalším prostředkem frontu může být pontonová brigáda, která bude plnit úkoly frontu

i úkoly armádní, jestliže bude některý z útvarů brigády armádě přidělen. Armáda prvního sledu může být podle úkolu a charakteru přirozených překážek, se kterými se při plnění úkolu setká, zesílena jedním a ve výjimečných případech dvěma pontonovými prapory od pontonové brigády frontu.

Pontonová brigáda bude zřizovat mosty na plovoucích a pevných podporách; přívozová přepraviště zpravidla jen na širokých řekách, při využití samohybných přívozů typu GSP o únosnosti 50 t. Pontonové brigády může být použito i k údržbě silniční sítě a v případě potřeby i k zatarasování, odtarasování a pro opatření v rámci operačního maskování.

Praporů ženíjních strojů lze se zřetelem na charakter úkolu použít buď samostatně nebo v součinnosti s některým ženíjním útvarem (svazkem), hlavně se stavební brigádou. Buď ho zpravidla používáno pro stavbu velitelských stanovišť, pro udržování silniční sítě a zřizování složitějších opevňovacích objektů, hlavně objektů PAO. Tyto práce budou mít převážně teritoriální charakter.

Maskovacích útvarů bude používáno hlavně k provádění opatření v rámci operačního maskování.

Mimo těchto hlavních útvarů a svazků může mít front ještě k dispozici další speciální útvary, jako např. jednotky hydrotechnické, strojní apod.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že je nutno upustit od přílišné specializace ženíjních útvarů a snažit se o jejich víceúčelové použití v souladu s požadavky bojových podmínek.

PLÁNOVÁNÍ ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ ÚTOČNĚ OPERACE FRONTU

Způsob plánování ženíjního zabezpečení na stupni frontu v soudobých podmínkách operace se bude podstatně lišit od dřívějších forem plánování. Musí zabezpečit tyto základní požadavky:

- vytvořit příznivé podmínky k rychlému provádění všech plánovaných opatření. Základním plánovacím dokumentem bude pracovní mapa a hlavním prostředkem předání rozkazu bude ústní rozkaz, který se bude pouze dodatečně stvrzovat písemně;
- vytvořit příznivé podmínky k zabezpečení souběžného plánování vydáváním předběžných nařízeních a osobním stykem s náčelníky ženíjního vojska armád.

Plán ženíjního zabezpečení útočné operace frontu bude v podstatě tvořit pracovní mapu, zpracovanou na podkladě zámyslu a rozhodnutí velitele frontu a na podkladě operační směrnice HV.

Oproti dřívějším formám plánování ženíjního zabezpečení (nejdříve byl zpracován plán ženíjního zabezpečení, na jehož podkladě byly pak vydávány příslušné směrnice armádám a rozkazy ženíjním útvarům a svazkům frontu) došlo ke kvalitativní změně. V soudobých podmínkách operace se vydávají nejdříve směrnice a rozkazy, a potom se teprve sestavují ostatní dokumenty, které mají v podstatě již jen charakter registrační a kontrolní.

Plánování ženíjních opatření provádí se v pracovní mapě grafickou formou, při využívání mechanizace všech štábních prací v široké míře.

Pracovní mapa náčelníka ženíjního vojska frontu zpracovává se v měřítku, jako pracovní mapy operačního oddělení frontu. Bývá to zpravidla měřítko 1 : 200 000. Dílčí podklady mohou být pak zpracovávány na mapách o měřítku 1 : 500 000 nebo 750 000. K usnadnění vzájemné spolupráce mezi štábem frontu a štáby armád je třeba, což konečně potvrdily i zkušenosti ze cvičení, aby front i armády vedly své pracovní mapy o stejném měřítku.

Do map se zakreslují nebo se k nim přikládají potřebné tabulky, které obsahují přehled rozdělení a použití ženíjního vojska frontu, hrubý přehled materiálně technického zabezpečení a přehled o plnění úkolů ženíjního zabezpečení v jednotlivých údobích.

Kromě této základní mapy může být ještě např. podle možností vedena výkazová mapa ženíjních opatření a mapa materiálně technického zabezpečení, kde jsou podrobně zanášeny všechny ženíjní sklady a dílenské prostředky frontu, jejich manévry a rozložení ženíjního materiálu.

Mimo těchto podkladů zpracovává se schema spojení s ženíjními útvary a svazky frontu.

Velkou pozornost je třeba věnovat vedení radiační situace v pracovní mapě. Pozornost je nutno věnovat nejen pozemním výbuchům, ale i vzdušným, poněvadž k účelnému plánování úpravy silniční sítě je třeba mít přehled nejen o terénu zamofeném radioaktivními látkami, ale i o závalech, které vznikly výbuchy atomových zbraní na silniční síti.

V dřívějších bojových podmínkách se plánování útočné operace frontu i plánování ženíjního zabezpečení omezovalo zpravidla na jednu možnou variantu.

V soudobých podmínkách, které se vyznačují rychlými změnami situace, je nutno se vyhnout jakékoli náhodě. Proto, hlavně v počátečním období války bude třeba mít připraveno několik variant ženíjního zabezpečení a podle vývinu situace bude volena ta nejvhodnější.

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ PŘESKUPENÍ VOJSK PŘED A V PRŮBĚHU VEDENÍ ÚTOČNÉ OPERACE

Při zabezpečování přeskupení vojsk frontu před zahájením útočné operace a v jejím průběhu musí být hlavní úsilí ženíjního zabezpečení zaměřeno na:

- zabezpečení rychlého přesunu do určených prostorů rozptýlení a odtud na určené čáry zasazení;
- utajení přeskupení.

Ženíjní zabezpečení přeskupení bude v podstatě ovlivňovat situace, ve které bude útočná operace frontu připravována. Zda půjde o pokračování předchozí frontové operace, či o zasazení vojsk přímo z prostorů rozptýlení v počátečním období války.

Zabezpečení rychlého přesunu do určených prostorů a na určené čáry, bude zabezpečováno úpravou a údržbou maximálního počtu silnic a cest, které budou v určených pásmech přesunu. Jestliže např. dříve vyhovovaly pro zabezpečení přesunu svazku dvě cesty, pak v soudobých podmínkách bude třeba pro svazek zabezpečit 3 až 4 cesty i více a pokud možno jednu cestu záložní podle kapacity stanoveného pásma. Při plánování zabezpečení přesunu je nutno uvažovat i s úpravou cest rokádních, aby při vzniku rozsáhlých závalů byl umožněn přechod přesunujících se svazků z jedné komunikace na druhou. Větší počet cest umožní nejen rychlejší přesun vojsk, ale zvyšuje i ochranu proti ničivým účinkům atomových zbraní. Na cestách bude nutno zesílit všechny objekty na únosnost 60 t. Vzhledem ke krátkosti času na úpravu cest bude pravděpodobně nutné, aby pro přesun nejtěžší techniky byly vyhrazeny zvláštní osy, jejichž objekty by mohly být zesíleny v požadovaných lhůtách.

Na všech osách určených pro přesun svazků budou v citlivých místech zřizovány objezdy. Jako objezdy bude využíváno především stávajících cest, zpravidla nižší kategorie.

Závažnou otázkou zůstává rovněž zabezpečení přechodu přeskupujících se vojsk frontu přes přirozené překážky. Aby nedocházelo ke zbytečnému zdržení při zničení stávajících přechodů, zřizuje se zpravidla na 2 až 3 objekty jeden objekt záložní. Představuje-li přirozenou překážku řeka, vysunují se do blízkosti těchto přechodů mostní soupravy (hlavně armád a frontu), aby v případě nezbytnosti zabezpečily přechod vojsk stavbou mostů.

Přeskupování vojsk frontu bude prováděno z hlediska utajení zpravidla v noci. Přes den budou přeskupující se vojska zaujímat prostory denního odpočinku, které musí být voleny tak, aby vojskům poskytovaly nejen dobrou ochranu před ničivými účinky zbraní hromadného ničení, ale aby bylo zabezpečeno i dobré maskování a možnost rychlého výjezdu. Proto nejvhodnějším nebude vždy silně členitý terén s málo rozvinutou sítí cest, která by při zavalení znemožnila rychlé opuštění prostoru.

Vlastní přeskupení vojsk frontu bude obvykle spojeno s prováděním operačního maskování. Klamání nepříteli při přeskupování vojsk frontu bude spočívat především ve vytváření klamných prostorů rozmístění svazků, v organizování klamných přesunů a ve vytváření mylných představ u nepřítelů o směru hlavního úderu přeskupujících se vojsk. Cesty pro skutečný přesun vojsk frontu je nutno volit tak, aby v prostoru dosahu pozemních radiolokátorů nepřítelů, procházely pokud možno stíněnými místy a tam, kde to nebude možné, bylo prováděno rušení.

Vhodným prostředkem, který umožňuje klamání i maskování přeskupujících se vojsk, jsou koutové odrážače. Při tom je nutno si však uvědomit, že tohoto prostředku nebude vždy možno použít za všech okolností.

V prostorech denních odpočinků nebudou zpravidla prováděny žádné složitější ženíjní práce. Půjde zde hlavně o pečlivé maskování, zřízení okopů k ochraně živé síly a o úpravu vjezdů a výjezdů, kde to bude zapotřebí. Vojska se zde rozmísťují podél cest tak, aby mohla rychle pokračovat v přesunu v určené sestavě.

Na úpravě silniční sítě při zabezpečení přeskupování vojsk frontu se budou v závislosti na situaci podílet i ženíjní útvary a svazky frontu a armád, tak i v mnoha případech i přeskupující se svazky. Vlivem rychle se měnící situace může totiž dojít i ke změnám směrů a čar zasazení podél fronty i ve směru k frontě, takže přeskupující vojska se mohou objevit v terénu ženíjně nepřipraveném. Přesto však se zřetelem k plánovitému

využití všech prostředků je třeba určit čáry, po které jednotlivé stupně nesou odpovědnost za úpravu cest. Front svými silami a prostředky bude upravovat cesty zpravidla teritoriálním způsobem od zadní hranice týlových prostorů armád dále do hloubky. Tyto frontové úkoly může plnit stavební brigáda, pontonové útvary a prapory ženijních strojů.

Přeskupování vojsk představuje citlivé údobí operace, kdy činnost nepřítel by mohlo dojít k obtížné situaci pro vlastní vojska. Proto i zde bude hrát významnou úlohu manévr zátarasů, na kterém se budou podílet hlavně pohyblivé odřady zatarasovací všech stupňů. Je proto nutné, aby včas byl proveden dohovor mezi jednotlivými stupni velení, pokud jde o směry a čáry jejich zasazení.

Front bude připraven přehradit ty směry, na kterých se může projevit činnost operačních záloh nepřítel. Front bude zpravidla organizovat dva pohyblivé odřady zatarasovací v síle 1 až 2 ženijních praporů, s možností přehrazení směru kolem šesti km na jeden prapor.

Při plánování ženijního zabezpečení útočné operace frontu v počátečním období války je prováděna celá řada ženijních opatření k ochraně státní hranice. Ochrana státní hranice neznamená v žádném případě všeobecný přechod vojsk do obrany, ale je jí nutno chápat jako zabezpečení čar rozvinutí svazků, které přecházejí na směr hlavního úderu do rozhodné útočné činnosti. Na směrech vedlejších pak půjde o zabezpečení boků a křídel úderných uskupení.

Proto právě v počátečním období války kromě manévru zátarasů, který bude představovat hlavní prostředek k zabezpečení úderného uskupení vojsk frontu, budou zřizovány hlavně na směrech pasivních zátarasů statické. Avšak i tento systém zátarasů musí zabezpečit v případě potřeby manévr vlastní vojsk, neboť vlivem změny situace se ze směru pasivního může stát směr aktivní. Se zřetelem k uvedeným okolnostem a hlavně k tomu, že pro zřizování statických zátarasů nebude vždy dostatek sil a času, nutno přihlížet na tento systém zátarasů jako na zastaralý, který bude mít oprávnění pouze na některých úsecích, za mimořádně příznivých podmínek pro jeho vytvoření. Při ochraně státní hranice i při dočasném vynuceném přechodu části vojsk frontu do obrany je nutné, aby statické zatarasování bylo usměrňováno do prostoru takticky i operačně důležitých komunikačních uzlů a objektů, které budou mít pro činnost vojsk nepřítel rozhodující význam. Oprávnění tohoto systému zátarasů vyplývá i z toho, že úderná skupení se budou především snažit útočit v předbojových sestavách pro udržení plánovaného tempa útoku. Proto jakékoli jejich zdržení — ať již při obcházení uzlu zátarasů nebo při jeho dobývání — vytvoří příznivé podmínky k ničení uskupení nepřítel zbraněmi hromadného ničení.

Další důležitou podmínkou úspěšného ženijního zabezpečení přeskupení vojsk frontu je včasné provedení všech ženijních opatření. Toto si vyžádá i včasné přidělení potřebného ženijního materiálu a posilových ženijních sil. Manévr ženijními silami a prostředky tak, jak byl znám v podmínkách použití klasických zbraní, je v soudobých podmínkách boje již nevyhovující. Ženijní jednotky a útvary je třeba přidělit tak, aby měly dostatek času k organizaci součinnosti s těmi útvary či svazky, se kterými budou plnit společně bojové úkoly. Přidělení posilových útvarů a svazků je vhodné provést nejméně jeden den před zahájením vlastní bojové činnosti.

V průběhu operace může dojít ke změně podřízenosti celých svazků od jedné armády k armádě druhé. Takovým způsobem se může stát, že na příklad ženijní prapor armádní ženijní brigády, kterým byl svazek, u něhož došlo ke změně podřízenosti zesílen, vejde do podřízenosti armády druhé. Odebrání posilového ženijního útvaru tomuto svazku v průběhu operace a jeho nahrazení ženijním útvarem z počtu ženijní zálohy armády sousední, je v podstatě nereálné. Proto soudobé podmínky si vynutily opustit zásadu, aby organické ženijní síly a prostředky byly vždy v sestavě příslušného svazku či svazu. Je to pochopitelné i z toho důvodu, že vysoké tempo operace neumožní složitější manévr a přeskupení ženijních sil. Proto otázka systemizace ženijních sil a prostředků, jak byla dříve známa, není již rozhodující.

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ VEDENÍ ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU V HLOUBCE OBRANY NEPŘÍTELE

Soudobé vybavení armád a frontu mohutnou raketovou technikou umožňuje provést úder na celou hloubku obrany nepřítel a zabezpečit tak průlom celé obrany nepřítel při průměrném bojovém tempu 8 až 10 km za hodinu.

Na udržení požadovaného tempa útočné operace v hloubce obrany nepřítel, se bude v podstatné míře podílet ženijní vojsko.

Charakter ženíjního zabezpečení bude mít řadu zvláštností. Zvláštnosti budou ovlivňovány hlavně charakterem zahájení útočné operace frontu a to, půjde-li v podstatě o pokračování frontové operace předchozí nebo o operaci, která byla zahájena v počátečním období války.

Úsilí ženíjního zabezpečení při těchto variantách bude zaměřeno na zabezpečení vysokého tempa útoku s důrazem na tankové a výsadkové svazky.

K hlavním úkolům ženíjního zabezpečení kromě úpravy cest bude patřit odtarasování. Význam odtarasování se projeví hlavně při zahájení útočné operace frontu v počátečním období války, jestliže měl nepřítel možnost zřídit rozsáhlejší systém zátarasů před obrannými postaveními a pásmy anebo tehdy, jestliže obdobná opatření byla připravena v hloubce obrany. V soudobých bojových podmínkách lze předpokládat, že útočící vojska se budou setkávat hlavně se zátarasy usměrněnými do důležitých komunikačních uzlů a se zátarasy zřízenými až v průběhu vedení operace.

Proto se zdá účelným mít ženíjní jednotky ve větších organických celcích, s hlavním zaměřením na úpravu a odtarasování potřebných cest pro manévry prvních sledů. Tvorbou větších celků by nejen zjednodušilo velení ženíjním jednotkám, ale umožňovalo by je soustředit na nejdůležitější úkoly ženíjního zabezpečení. Z uvedeného vyplývá, že nejnižší jednotkou nebude již pravděpodobně ženíjní družstvo, pohybující se v sestavě některé tankové nebo motostřelecké roty, ale bude to ženíjní četa v sestavě tankového nebo motostřeleckého praporu. Tato ženíjní četa bude především zabezpečovat praporeční cestu. V případě zjištění zátarasů, bude pak podle potřeby vysílat jednotku, zhruba v síle družstva, s úkolem razit průchody v zátarasech. Bude tomu hlavně tehdy, jestliže útočící vojska budou nucena se rozvinout do bojové sestavy a nebude-li zóna nepřátelských zátarasů obsazena předem vlastními výsadky.

Tato snaha o komplexnější zasazování ženíjních jednotek je zdůvodněna i tím, že v soudobých podmínkách boje je třeba, aby všechny druhy vojsk byly schopny svými silami a prostředky uvolňovat si cesty a provádět samovyprošťování.

Větší celky ženíjních jednotek umožní i jejich víceúčelové využití, které se nemohlo projevit u rozdrobených, úzce specializovaných jednotek. Víceúčelové použití ženíjních jednotek vyžaduje však i vhodné materiální zabezpečení. Ženíjní jednotky musí nejen dobře zabezpečit rychlý postup úpravou cest a ražením průchodů v zátarasech, ale musí být schopny provádět zatarasování při odražení protiuđerů nepřítel.

Vedle hlavních úkolů ženíjního zabezpečení, které zabezpečují vysoké tempo útoku je třeba, aby i ostatní úkoly ženíjního zabezpečení vytvořily pro plnění hlavních úkolů příznivější podmínky.

Tak například ženíjní průzkum bude třeba organizovat zcela jinak, než tomu bylo dříve. V soudobých bojových podmínkách stává se průzkum daleko aktivnějším a jeho těžiště je přenášeno hlavně do týlu nepřítel. Průzkum v týlu nepřítel organizoval dříve převážně front, ale v soudobých bojových podmínkách bude průzkum v týlu nepřítel provádět front, armáda i divize. Toto opatření si vynucuje sám charakter vedení bojové činnosti (větší hloubky úkolů svazků a svazů, boj zpravidla na samostatných směrech, podstatné zkrácení doby na získání zpráv). Jestliže se dříve ženíjní průzkum omezoval pouze na zjišťování opatření nepřítel, pak v současné době budou ženíjní průzkumné jednotky provádět i ničení atomových a raketových zbraní, zjistí-li jejich postavení.

Ženíjní průzkum organizovaný frontem bude vysílán postupně do celé hloubky frontu s cílem zjistit takové údaje, které jsou nezbytné k zabezpečení účelného splnění hlavních úkolů frontu, do prostoru důležitých průchodů přes přirozené překážky. Ženíjní průzkumné skupiny vysílané frontem do týlu nepřítel budou působit samostatně nebo v sestavě jednotek zvláštního určení.

Velký význam pro zabezpečení vysokého tempa útoku při rozvíjení útočné operace frontu v hloubce obrany nepřítel, bude mít i rychlý přechod přirozených překážek. Půjde především o řeku, o které se bude zpravidla opírat obranný systém nepřítel. Na vytvoření příznivých podmínek k plynulému překonání vodní překážky budou se podílet hlavně taktické a mnohdy i operační výsadky a předem odřady svazků prvního sledu.

Při organizaci násilného přechodu vodního toku z chodu budou v rámci frontu organizovány téměř všechny druhy přepravišť. Rozhodující význam budou mít přepraviště brodová a mostová. Přepraviště přívozová budou využívána hlavně na širokých řekách.

Při násilném přechodu vodního toku z chodu budou vojska překonávat řeku s ohledem na charakter přístupů k řece, buď na široké frontě na obrněných transportérech nebo na určených přepravištích.

Jestliže například dříve pro divizi prvního sledu postačil jeden most, pak soudobé bojové podmínky vyžadují, aby pro divizi prvního sledu byly zřízeny 2 až 3 mosty o únosnosti 60 t.

V úseku násilného přechodu tankové divize mohou být zřízeny 2 až 3 přepraviště mostová, 3 až 4 přepraviště brodová nebo podvodní, 3 až 4 přepraviště plavidlová, na kterých se budou přepravovat motostřelecké jednotky na obrněných transportérech a konečně 1 až 2 přepraviště obojživelných vozidel o únosnosti 10 tun.

Mimo to bude mostová přepraviště zřizovat armáda i front, hlavně na směrech přechodu operačních záloh. V prvním období budou těchto přechodů využívat hlavně divize prvního sledu. Mimo uvedená přepraviště mohou být v rámci frontu zřízena ještě dvě přepraviště samohybných obojživelných přívozů o únosnosti 50 tun.

Soudobé mostové soupravy umožňují zřídit mostové přepraviště přes středně širokou řeku v době kolem 30 minut. Aby mohla být zahájena okamžitá stavba mostu, je třeba mostní soupravy začleňovat přímo do sestavy za předsunutý odřad nebo do čela hlavních sil. K urychlení stavby mostů bude používáno i prostředků letectva, hlavně vrtulníků MI-6, které budou přímo vestavovat jednotlivé články mostu. Včasné vysunutí mostních souprav k řece řeší se i pomocí tzv. „zelené ulice“, potřebné pro rychlý přesun mostových souprav.

Pokud jde o zesilování armád a svazků přepravními prostředky, je nutno vycházet z toho, aby každý svazek, který bude překračovat řeku, byl mostními soupravami zabezpečen tak, aby nemusel jimi provádět v průběhu dne žádný manévr. Takový manévr byl v soudobých podmínkách nereálný.

Proto každý svazek prvního sledu armády bude třeba zesílit zhruba jednou pontonovou rotou se $\frac{2}{4}$ mostové soupravy JMS. Rozsah zesílení bude závislý na počtu překračovaných překážek v průběhu jednoho dne a na jejich charakteru. Při překračování jednotlivých řek budou především využívány posilové mostní soupravy, které po přechodu svazků prvního sledu budou postupně přecházet opět do zálohy armád a frontu. Toto bude vyhovovat i tomu požadavku, aby mosty na plovoucích podporách byly nahrazovány mosty nízkovodními. Tento úkol budou plnit hlavně pontonové jednotky armád a frontu. Počet nahrazených mostů bude záviset na počtu os určených pro přesun operačních záloh nebo na počtu armádních přísunových a odsunových cest.

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ ZASAZENÍ DRUHÉHO SLEDU FRONTU

Druhý sled frontu může být tvořen vševojskovou armádou. Při jeho zasazení může dojít k podstatnému přeskupení sil frontu, aby byla zabezpečena co největší úderná síla. Při přeskupování může dojít k podřízení některých tankových divízi prvního sledu armád, armád druhého sledu. Se zřetelem na možné přeskupení svazků je nutné plánovat i příslušná ženijní opatření, která by zabezpečila úspěšné zasazení armády druhého sledu. Pro štáb náčelníka ženijního vojska frontu bude toto období zvláště náročné, poněvadž i armády prvního sledu frontu budou v tomto období dostávat úkoly pro pokračování v útočné operaci, aniž by u nich došlo k jakékoli operační přestávce.

Armáda druhého sledu bude se zpravidla přesunovat z jednoho prostoru rozmístění do druhého prostoru tak, aby během poslední noci dosáhla plánované čáry zasazení. Tento prostor bývá zpravidla vzdálen od plánované čáry zasazení 75 až 100 km.

Ženijními silami frontu bude nutno zabezpečit armádu druhého sledu až na plánovanou čáru zasazení. Aby bylo zasazení provedeno v požadovaném čase, je nutno v rámci ženijního zabezpečení organizovat tato opatření:

- úpravu komunikací až na čáru zasazení;
- ženijní průzkum k získání potřebných údajů, nutných k zabezpečení činnosti armády druhého sledu;
- zesílit armádu druhého sledu potřebnými silami a prostředky se zřetelem na charakter úkolu, který bude armáda druhého sledu frontu plnit;
- plnit úkoly v rámci operačního maskování.

Na úpravě komunikací se budou v podstatě podílet armády prvního sledu frontu. Poněvadž úprava silniční sítě bude probíhat v průběhu vedení útočné operace, bude se odpovědnost za úpravu často měnit. Je proto třeba, aby štáblem frontu byla odpovědnost složek neustále upřesňována. Poněvadž může dojít ke změně čáry zasazení i směru zasazení armády druhého sledu, je nutno, aby k úpravě komunikací potřebných pro přesun na čáru zasazení, byla připravena i armáda druhého sledu.

Pro každou divízi prvního sledu armády druhého sledu se určuje pásmo přesunu o šířce 10 až 12 km, ve kterém se využívá všech cest pro přesun. Ve středoevropských podmínkách lze v tomto pásmu zabezpečit 3 až 4 vyhovující osy přesunu.

Jak již bylo uvedeno, úpravu těchto cest bude provádět front tak zvaným teritoriálním systémem. Tento systém úpravy silniční sítě umožní i široký manévr přesunujících

se vojsk v případě vyřazení některého úseku na osách přesunu. Při přesunu armády druhého sledu na čáru zasazení, soustřeďují se ženíjní jednotky a útvary, které odpovídají za úpravu určitého prostoru nebo směru v těch místech, která jsou nejcitlivější. Proto budou tyto jednotky a útvary soustřeďovány hlavně v prostorech důležitých horských průsmýků a přechodů přes přirozené překážky. Potřebné údaje do doby zasazení armády druhého sledu získávají ženíjní průzkumné jednotky frontu.

Operační maskování bude zaměřeno na oklamání nepřítele pokud jde o počty svazků, jejich typ a hlavně pokud jde o směr jejich zasazení. Snahou bude usměrnit úderý nepřítele do klamných prostorů svazků.

Jakými ženíjními silami a prostředky bude armáda druhého sledu zesílena, bude záviset na úkolu, který bude plnit. Při rozpočtu sil a prostředků je nutno především vycházet z požadavku, aby každá divize prvního sledu byla zesílena nejméně jedním ženíjním praporem v závislosti na úkolu, který bude tento svazek plnit.

Je nutno si uvědomit, že armáda druhého sledu bude plnit hlavní úkol frontu a její zesílení ženíjními silami a prostředky musí být provedeno i na úkor ostatních úkolů ženíjního zabezpečení.

Posilové ženíjní útvary a svazky musí být armádě druhého sledu přiděleny nejpozději v posledním prostoru rozmístění, před přesunem na čáru zasazení.

Ženíjní zabezpečení na čáře zasazení bude spočívat hlavně ve vytvoření průchodů a v ochraně útočného uskupení armády druhého sledu manévrem zátarasy. Poněvadž k zasazení armády druhého sledu dochází v operační hloubce obrany nepřítele, bude i zde jeho systém zátarasů poměrně řídký. Bude se tedy jednat hlavně o odčáření jednotlivých silničních směrů, nebude-li čára zasazení zvolena bezprostředně před některým z obranných postavení nepřítele. Odčáření na čáře zasazení budou provádět ženíjní jednotky armád prvního sledu a v některých případech i ženíjní jednotky armády druhého sledu.

Zabezpečení svazků armády druhého sledu manévrem zátarasy na čáře zasazení musí být především zabezpečováno pohyblivými odřady zatarasovacími armády druhého sledu. Zabezpečení se však účastní pokud možno i pohyblivé odřady zatarasovací frontu. Pohyblivé odřady zatarasovací se vysunují předem na směry, které se předpokládají přehradit. Po zasazení armády druhého sledu začínají se opět na určené místo v sestavě.

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ ODRAŽENÍ PROTIÚDERŮ NEPŘÍTELE V PRŮBĚHU ÚTOČNÉ OPERACE FRONTU

Důležitým úkolem, který v podstatné míře přispěje ke splnění cílů útočné operace frontu i k dodržení plánovaného tempa útoku, bude úspěšné odrazení protiúderu operačních záloh nepřítele.

Tento úkol je tím významnější, že vojska, která vyšla do operační hloubky obrany nepřítele budou plnit různorodé úkoly.

Tak například některé svazky budou pronásledovat ustupujícího nepřítele, jiné budou prolomovat spěšně zaujatou obranu a některé budou odrážet protizteče. Svazky a armády, které budou útočit na jednotlivých směrech bez vzájemného styku, budou mít většinu sil v prvním sledu. Toto vše bude vytvářet příznivé podmínky pro provedení protiúderu operačními zálohami nepřítele.

Odražení protiúderu operačních záloh účastní se ženíjní vojsko hlavně manévrem zátarasy.

Jak již bylo řečeno dříve, mají-li sehrát zátarasy významnou úlohu při odrazení protiúderu operačních záloh, je nutno jejich použití řešit aktivními způsoby. Zatarasování při odrazení protiúderu může být organizováno několika způsoby:

- zatarasováním komunikačních směrů v týlu nepřítele, po kterých se přesunuje protiúderné uskupení;
- manévrem zátarasy na směrech, kde se projeví hlavní úsilí nepřítele;
- vytvářením statických zátarasů v prostorech důležitých komunikačních uzlů a přechodů přes důležité terénní překážky; pokud možno na celou hloubku té části sestavy frontu, která bude při dočasném přechodu do obrany zabráňovat pronikání svazků protiúderného uskupení nepřítele.

Zřízené zátarasy musí být účinnou překážkou pro vojska nepřítele a v žádném případě nesmějí znemožňovat manévry vlastních vojsk. Zatarasování komunikačních směrů v týlu nepřítele musí umožňovat vlastním vojskům iniciativu a získat potřebný čas k dosažení vhodných prostorů (obránných čar), pro vedení střetného boje. Naproti tomu musí

brzdit postup protiúderného uskupení nepřítelů a to především v místech vhodných k ničení zbranění hromadného ničení.

Ničení cest v týlu nepřítelů bude prováděno v celém pásmu přesunu protiúderného uskupení nepřítelů s cílem přerušit všechny paralelně jdoucí komunikace. Zatarasování v týlu nepřítelů bude organizováno hlavně frontem. Kromě ženijních jednotek a útvarů frontu, budou se na tomto úkolu podílet i ženijní jednotky a útvary armád a divízi. Tyto jednotky budou do týlu nepřítelů vysazovány buď jako samostatný padákový výsadek nebo společně s jednotkami výsadkovými, což bude obvyklý způsob.

Při přehrazování směrů manévrem zátarasů v sestavě vlastních vojsk, je nutno dosáhnout potřebných hustot protitankových zátarasů, jako při vedení obranného boje. Aby bylo těchto hustot dosaženo, je nutno organizovat manévr zátarasů na všech stupních.

U praporů prvního sledu to budou ženijní jednotky, které provádějí doprovod tankových a motostřeleckých jednotek; u pluků ženijní jednotky začleněné do protitankových záloh a ženijní zálohy; u divízi, armád a frontu pohyblivé odřady zatarasovací, popřípadě i ženijní zálohy. Zatarasování se účastní i odřady k zabezpečení pohybu na těch cestách, jejichž úpravu provádějí a dále i ženijní jednotky, vyčleněné pro plnění jiných úkolů, které však v daném okamžiku nejsou rozhodující. Tak se zatarasování mohou účastnit i pontonové jednotky.

Z uvedeného vyplývá i zdůvodnění požadavku na víceúčelové použití ženijních jednotek na všech stupních. Zatarasování bude prováděno v těsné součinnosti s protitankovými zálohami. Zátarasů budou zřizovány na takovou vzdálenost, aby umožnily těmto zálohám co neúčinnější ničení pronikajících tanků nepřítelů. Tato vzdálenost bude především záviset na druhu protitankové zálohy. U bezzákluzových kanónů nebo dokonce klasického protitankového dělostřelectva, budou zátarasů zřizovány zpravidla na vzdálenost $\frac{2}{3}$ účinného dostřelu těchto zbraní.

Jestliže však protitankové zálohy budou vybaveny protitankovými řízenými střelami, které bezpečně působí do vzdálenosti kolem dvou kilometrů, pak rozmístění zátarasů bude ovlivněno požadavkem, aby zátarasů byly dobře viditelné z palebných postavení. Orientačně lze uvažovat se vzdáleností $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ účinného dostřelu protitankových řízených střel.

Nebude-li zatarasování provedeno v součinnosti s protitankovými zálohami, pak je nutno zátarasů zřizovat ve vzdálenosti zhruba od 50 do 400 m před postavením jednotek a útvarů, které přešly dočasně do obrany.

Zavedením řízených protitankových střel do protitankových záloh, se zvýšila účinnost a možnost manévru. Protitankové zálohy vybavené protitankovými řízenými střelami mají v současné době stejné manévrovací možnosti, jako pohyblivé odřady zatarasovací.

Po odražení a obklíčení protiúderného uskupení nepřítelů bude nutno přikročit ihned ke zřizování zátarasů na vnějším i na vnitřním okruhu obklíčení. Půjde zde hlavně o systém zátarasů zřízených manévrem zátarasů. Použití pohyblivého odřadu zatarasovacího frontu na vnějším, či na vnitřním okruhu obklíčení bude záviset od konkrétní situace nepřítelů.

Organizace ženijního zabezpečení útočné operace frontu klade na štáb náčelníka ženijního vojska frontu vysoké požadavky. Zvýšil se počet a rozsah úkolů ženijního zabezpečení, ale doba na jejich provedení se zkrátala téměř na polovinu. Úkoly ženijního zabezpečení je nutno plnit nepřetržitě vzhledem ke způsobu vedení útočné operace. Veškerá činnost náčelníka ženijního vojska frontu při plánování operace a v jejím průběhu musí být zaměřena k dosažení vysokého tempa útoku vojsk.

Toho je možno dosáhnout jen účelnou organizací úkolů ženijního zabezpečení, předvidáním možného vývoje situace a ve spolupráci ženijního vojska se všemi druhy vojsk, hlavně se svazky tankovými a výsadkovými. Manévr ženijními silami a prostředky je nutno snížit na nejmenší míru. Všechny ženijní práce je zapotřebí komplexně mechanizovat a ženijní jednotky, útvary a svazky používat víceúčelově. Jen tak bude zabezpečena těsná součinnost v boji, která je jedním z předpokladů k dosažení úspěchu.

Tankové technické zabezpečení frontové operace

Major Miroslav Gregorovič

Toto pojednání má seznámit s jedním z hlavních druhů technického zabezpečení bojové činnosti vojsk frontu a s orgány i prostředky tankové technické služby frontu. Uvádí některé zásady možného řešení tankového technického zabezpečení soudobé útočné operace frontu, činnost v jednotlivých obdobích, možnosti posilování armád a způsoby uskupování frontových prostředků. Vyjasňuje řídicí činnost tankové technické správy frontu a řeší zajištění manévru frontových prostředků k zabezpečení bojeschopnosti vševojskových armád, jakož i tankové armády druhého sledu frontu.

Útvary a svazky armád frontu mají značné množství tanků a obrněných transportérů, jakož i pásových podvozků speciálních druhů techniky, které zabezpečují vysoké tempo v útočné operaci a nejlépe chrání živou sílu od úderů ZHN. Zabezpečit stálou bojovou pohotovost této tankové techniky útvarů a svazků ve všech údobích bojové činnosti může jen správná organizace provozu, odsunutí a oprav poškozené techniky, jakož i nepřerušované zásobování vojsk tankovým materiálem. Úspěšné splnění uvedených opatření je možné pouze plným využitím sil a prostředků technické služby útvarů, svazků a tankové technické služby armád i frontu v souladu s operačně-taktickými úkoly vojsk.

Ke správnému pochopení úkolů i podmínek organizace technického zabezpečení pozemních vojsk v soudobé frontové útočné operaci je nutné vzít v úvahu změny, které byly v poslední době provedeny v organizačním složení vojsk, jejich výzbrojí a změny, které způsobily zbraně hromadného ničení v operačním umění, a porovnat je se zkušenostmi z operací Sovětské armády ve druhé světové válce.

Tyto změny jsou charakterizovány v úvodním článku. V konečném vyhodnocení vyžadují vysoké tempo útoku a proto i stálou nasycenost vojsk tankovou technikou. Úhradu velkých ztrát tankové bojové techniky lze především krýt zvýšením opravných a odsunových kapacit útvarů technické služby. Nepřerušovaným prováděním oprav co největšího počtu poškozených tanků a obrněných transportérů v průběhu operace a to podle všestranného a hluboce promyšleného systému technického zabezpečení, mohou jednotky a útvary technické služby splnit soudobý požadavek „vyrovnat se s tempem postupu vojsk“.

Vážnost technického zabezpečení vojsk v soudobých operacích se potvrzuje zdokonalováním protitankových prostředků a zbraní hromadného ničení, čímž stoupá možnost ztrát bojových vozidel. Proto velitelé armád i frontu jsou přímými organizátory technického zabezpečení a jsou povinni mu věnovat stálou pozornost. Z materiálu o použití tankových vojsk v operacích Veliké vlastenecké války vyplývá, že správná organizace technického zabezpečení tankových a motostřeleckých svazků značně zvětšuje dobu nepřerušovaného bojového použití svazků. K potvrzení je možno uvést tyto údaje:

Celkový počet poškozených tanků a samohybných děl za 8 až 12 dnů bojové činnosti tankových armád v průběhu některých útočných operací v letech 1943—1945 dosahoval počátečního evidenčního počtu armády, přičemž tanková armáda se zpravidla nedoplňovala novou technikou. Nehledě na to, tankové armády vedly úspěšně nepřerušovanou bojovou činnost po dobu 25—30 dnů i více. Prodloužení bojové činnosti bojující armády se zabezpečovalo organizací nepřerušovaného provádění oprav poškozené bojové techniky. Počet provedených oprav tanků u tankových armád převyšoval v těchto operacích počáteční počet tanků 1,5krát i vícekrát, přičemž 80—85 % oprav provedly vojskové a armádní prostředky technické služby. Stálé a včasné provádění oprav poškozené bojové techniky bylo docíleno pohyblivostí opravárenských a vyprošťovacích útvarů, zvláště jejich přiblížením se k bojovým sestavám, přednostní organizací oprav na místě poškození a opravováním vozidel s nejmenším poškozením v první řadě.

Bojová zkušenost tankových armád ukázala, že počet poškozených vozidel se roz-

děluje nerovnoměrně po dnech a údobích útočné operace. Průměrné denní ztráty v průběhu frontové operace dosahovaly u tankových armád až 12% z počátečního stavu vozidel. Opravy s největším objemem se prováděly v době operačních přestávek. V průměru se za den opravilo 3—9% počátečního počtu vozidel.

Během útočné operace frontu byly nenávratné ztráty v průměru 25% z celkového počtu ztrát a ostatních 75% vyžadovalo opravy; z nich 40% běžné (BO), 25% střední (SO) a 10% generální opravy (GO). Frontovým opravárenským prostředkům zůstávalo 20—30% středních oprav a všechny generální opravy.

Uvedené údaje o ztrátách bojových vozidel mohou být využity jen jako orientační číslo pro soudobou operaci, mohou se měnit podle konkrétní situace a podmínek operace.

Počty vševojskové i tankové armády se mohou měnit. Rovněž složení frontu je nestálé. Proto se všechny propočty provádějí na armádu o 1000 tancích a na front o 4000 tancích.

Pro výpočet pravděpodobných ztrát a k stanovení dostačujících opravných kapacit opravárenských prostředků všech stupňů při vytváření správného organizačního složení je možné brát na soudobou operaci jako kalkulační číslo 15% denních ztrát z počátečního stavu tanků frontu.

Za průměrnou frontovou operaci v délce trvání 10 dnů mohou dosáhnout ztráty počtu 6.000. Z toho může být 1.500 kusů nenávratně ztracených. Zbývajících 4.500 oprav může se provádět: 2.400 BO a 750 SO u armád, 750 SO a 600 GO u frontu.

V počátečním období války mohou být ztráty tanků v první kratší operaci i menší zato však se musí počítat s větším prostorovým rozptýlením a menší kapacitou armádních i frontových prostředků technické služby. V soudobé operaci připadá 1 poškozený tank na plochu 25 km² a v počátečním období války až na 40 km². Proto zvláště v počátečním období války nebude možné pro armádní a frontové prostředky rozdělovat celé útočné pásmo na prostory a přidělovat určeným opravárenským a vyprošťovacím skupinám. Bude účelnější přidělovat jim několik prostorů větších ztrát pokud možno na jednom směru.

PROSTŘEDKY TANKOVÉ TECHNICKÉ SLUŽBY FRONTU

Ke splnění úkolů tankového technického zabezpečení vojsk frontu, kdy je třeba provést 50% středních oprav a generální opravy, může mít front podle svého složení následující útvary tankové technické služby:

— dvě až čtyři (i více) **pojízdňé tankové opravné frontového podřízení**. Jsou určeny k provádění středních oprav tankové techniky v polních podmínkách. Zpravidla jsou specializovány pro opravy 2 až 3 typů vozidel. Mohou provádět i generální opravy bojových vozidel v případě nutnosti a opravovat agregáty mimo motory nebo vyrábět jednoduché součástky. Jsou nejpohyblivějším opravárenským prostředkem frontu a mohou být přidělovány do podřízenosti vševojskovým nebo tankovým armádám. V případě posilování armád mohou využít dělitelnosti a vytvořit dva sledy, které se za rychlého postupu armády překračují;

— dvě až čtyři (i více) **vyprošťovací tankové roty frontového podřízení**. Jsou určeny k vyprošťování bojové techniky z prostoru boje a odsunům k armádním a frontovým shromaždištím poškozené techniky, nebo k odsunům na určené železniční stanice. Zajišťují rovněž technické zabezpečení vojsk na přepravách. Zpravidla se používají vcelku a organizují svoji práci v součinnosti s některým opravárenským útvarem frontu tím, že jsou na určitou dobu začleněny do opravárenské a vyprošťovací skupiny frontu. Rota může být rovněž dočasně přidělena některé vševojskové nebo tankové armádě;

— jeden až dva **prapory pro evakuaci těžce zapadlých tanků**. Tento je určen k vyprošťování těžko zapadlých tanků nebo zatopených vozidel ve vodních překážkách. Prapor zůstává zpravidla vždy v podřízenosti frontu;

— jeden **prapor pro odsun poškozených vozidel**. Frontu, má-li slabé složení, nemusí být vůbec přidělen. Je určen k přepravě bojových vozidel na velké vzdálenosti při přeskupování vojsk s cílem šetřit zásobu kilometrů tankové techniky. V průběhu operace spojuje přisunuje bojeschopné techniky s odsuny vyproštěných tanků k opravárenským prostředkům nebo železničním stanicím. Skládá se z jednotek podvalníků, vyprošťovacích a jeřábových tanků. V některých případech se může využívat během odsunů poškozené techniky k dovozu náhradních dílů a agregátů do skladů armád nebo i svazků;

— jeden **pojízdňý tankový opravárenský závod**. Při vysokém počtu tankové techniky frontu může mít front dva závody. Závod je určen k provádění generálních oprav

tanků a obrněných transportérů v polních podmínkách, rovněž i pro opravu a výrobu součástek. Používá se zpravidla centralizovaně. V případě nutnosti může vyčleňovat dílenské skupiny a vysílat je opravovat tankovou techniku i mimo svoji základnu. Je účelné rozvinovat ho podle možností blíže k prostorům rozvinutí armádních opravárenských prostředků;

— jeden **pojízdňý tankový agregátový závod**. Front o vysokém počtu tanků může mít dva závody. Závod je určen k provádění generálních oprav motorů tanků a obrněných transportérů v polních podmínkách a rovněž k výrobě jednoduchých náhradních dílů a k renovaci poškozených součástek motorů. Je vždy v podřízenosti frontu a využívá se jako celek. Přemísťování závodu je značně obtížné a vede k neoprávněnému snížení jeho provozních možností. Proto začíná práci před operací na určeném místě 50—70 km od linie frontu a zůstává na něm pracovat do konce operace frontu; nebo při větší hloubce operace se přemísťuje tehdy, vzdá-li se linie frontu na 250—300 km;

— jeden **frontový sklad tankového materiálu**. Je určen k příjmu, skladování a k výdeji tankového materiálu. Rozmísťuje se v prostorech ostatních skladů frontu. Přemísťování a vysílání oddělení do předsunutých prostorů se provádí dopravními, pozemními i vzdušnými prostředky frontu. Čelní oddělení se přemísťuje s hlavním uskupením opravárenských prostředků frontu. Letůčkami frontového skladu tankového materiálu se zabezpečují samostatné tankové a motostřelecké svazky podřízené frontu a opravárenské útvary frontu pracující na samostatném směru. Zásoby jsou z větší části v soupravách pro jednotlivé druhy oprav, to z důvodu rozptýlení jednotlivých agregátů a dílů a pro větší doplňování vojsk. Část zásob je v rozsypu pro přísun armádám určitého množství jednotlivých dílů nebo agregátů podle požadavků k doplnění souprav i skladu.

Frontový tankový sklad může mít **polní sběrnou tankového materiálu** nebo v některých případech může mít front sběrnou samostatnou.

ZÁKLADY ORGANIZACE TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ FRONTU

Při plánování a organizaci technického zabezpečení vojsk ve frontové útočné operaci je nezbytné vždy brát v úvahu:

- počet a stav tankové techniky, opravárenských a vyprošťovacích prostředků ve vojskách,
- plánovanou hloubku operace,
- možná tempa postupu vojsk a jejich úsilí,
- přeskupení vojsk v průběhu operace,
- prodloužení týlových komunikací,
- terénní a povětrnostní podmínky a roční období.

Splnění úkolů technického zabezpečení plánované operace frontu závisí:

- na řídicí práci orgánů technického zabezpečení armád a frontu;
- na stavu a množství útvarů technické služby armád a frontu a jejich správném členění a využití;
- na včasných a dobře organizovaných přísunech a přesunech opravárenských prostředků a tankového materiálu;
- na správné volbě způsobu shromažďování opravného fondu v jednotlivých údobích s nejvyšším využitím všech odsunových prostředků;
- na včasné a účelné zásobování vojsk tankovým materiálem;
- na nepřetržitém řízení a bojovém zabezpečení útvarů tankové technické služby armád a frontu.

Tankové technické zabezpečení frontu řídí náčelník tankové technické správy frontu se svou správou. Je přímo podřízen veliteli frontu. Je odborným orgánem pro řízení tankového technického zabezpečení armád a samostatných svazků a je materiálním hospodářem materiálu své nomenklatury v celém frontu.

Je přímým nadřízeným frontových útvarů tankového technického zabezpečení.

Má právo a povinnost při uskutečňování rozhodnutí velitele frontu vydávat v oboru tankového zabezpečení směrnici armádám. Oddělení technické výzbroje armád jsou povinna plnit jeho pokyny a nařízení v oboru tankového technického zabezpečení.

Příslušníci tankové technické správy frontu jsou povinni:

- dokonale znát situaci bojujících armád, uplatňovat operativně vliv na odborně podřízené orgány a prostředky ke zlepšení stavu tankové techniky;
- studovat operační zkušenosti z hlediska využití tankové techniky;
- znát nepřátelskou tankovou techniku, způsoby jejího využívání a podávat odborné návrhy na boj proti ní;
- znát opravné kapacity armád a podřízených útvarů, jejich možnosti a včas navrhovat jejich účelné využití;
- předkládat po projednání s operační správou a týlem veliteli frontu návrhy odborných směrnic, nařízení a plánu tankového technického zabezpečení frontové operace;
- organizovat stálou kontrolu plnění plánu a nutnou praktickou pomoc armádám a svazkům v jejich tankovém technickém zabezpečení.

**ORGANIZACE TANKOVÉHO TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ VOJSK VE FRONTOVÉ
ÚTOČNÉ OPERACI SE SKLÁDÁ:**

- z opatření prováděných v přípravném období,
- z opatření uskutečňovaných v průběhu operace.

K opatřením prováděným v přípravném období náleží:

- organizace technického zabezpečení příchodu tankových a motostřeleckých svazků, které byly podřízeny frontu;
- příjem tankové techniky, došlé na doplnění, a její předání armádám;
- zakončení odsunů a oprav tankové techniky poškozené v předcházejících bojích;
- prostudování a zevšeobecnění zkušeností z organizace technického zabezpečení vojsk v předešlé operaci;
- technické zabezpečení přípravy vojsk k následující operaci s přihlédnutím ke zvláštnostem připravované operace;
- přípravy opravárenských a vyprošťovacích útvarů k činnosti v připravované operaci;
- doplnění zásob tankového materiálu;
- plánování tankového technického zabezpečení připravované frontové operace.

Uvedená opatření technického zabezpečení v přípravném období jsou v zásadě platná pro všechny druhy operací tankových vojsk frontu. Přesto útočná operace frontu, vyznačující se vysokým vypětím, vysokým tempem postupu vojsk, jejich přeskupením v průběhu operace, možným překonáváním značných vodních toků i značným prodloužením přísunových komunikací vyžaduje mnohem intenzivnější činnost v přípravném období.

Zvláštností počátečního období války u frontu vedoucího útočnou operaci je to, že mnohá opatření bude muset uskutečňovat teprve v průběhu operace časově v souladu s vybavováním armád a frontu útvarů tankové technické služby. Rovněž bude nutné zvýšeným úsilím odstranit nesrovnalosti vyplývající z mírového způsobu využívání tankové techniky.

Příslušníci tankové technické správy frontu a oddělení technické výzbroje armád musí v přípravném období zabezpečit:

- kontrolu i poskytování pomoci vojskům při přípravě tankové techniky k činnosti na celou hloubku a pro zvláštnosti připravované operace;
- pohotovost opravárenských a vyprošťovacích útvarů k provedení většího počtu odsunů a oprav;
- vytvoření dostatečných zásob tankového materiálu k zabezpečení oprav veškeré tankové techniky v průběhu operace;
- správné rozdělení opravárenských a vyprošťovacích prostředků frontu na směry a posílení armád podle jejich úlohy ve frontové operaci.

Opatření uskutečňovaná v průběhu operace

Opatření tankového technického zabezpečení prováděná v období bojové činnosti vojsk frontu jsou velmi složitá. Skládají se z ošetřování tankové techniky v průběhu bojové činnosti, vyprošťování a odsunutí, jakož i oprav poškozené techniky a v neposlední řadě ze zásobování vojsk v průběhu operace potřebnými náhradními díly a materiálem.

K včasnému a kvalitnímu technickému ošetřování bojových vozidel v operaci musí tanková technická správa frontu

- dát vojskům nutné pokyny k organizaci technického ošetřování na základě získaných zkušeností z provozu vozidel ve vojskách a podle podmínek nastávající operace;
- zabezpečit vojska nutným provozním materiálem;
- systematicky kontrolovat ve svazcích včasnost technického ošetřování bojových vozidel;
- v nezbytných případech vyčleňovat svazkům přicházejícím do podřízenosti frontu část opravárenských prostředků k urychlení ošetřování tankové techniky.

Včasné ošetřování zabezpečuje minimální poruchovost vozidel technickými příčinami, udržuje na vysokém stupni bojeschopnost tankové techniky na hloubku celé operace a způsobuje snížení ztrát v rychle se měnící bojové činnosti vojsk.

Zvláštní pozornost se věnuje přípravám na zimní nebo letní provoz. Práce na přechodu ke změněnému provozu je nutné provést v přípravném období frontové operace. Přechod snižuje bojovou pohotovost a proto jsou prováděna zvláštní opatření pro jeho plynulost a zrychlení, aby nebyl vyhledáván nepřítelem jako příhodný okamžik, zvláště k zahájení protiútoků, nebo v míru k zahájení první útočné operace počátečního období války.

Opravy, odsuny a zásobování tankovým materiálem v době frontové útočné operace zaujímají ústřední místo v organizaci technického zabezpečení vojsk frontu.

Technické zabezpečení vojsk jednotlivých armád ve frontové útočné operaci závisí v první řadě na jejich úkolech v operaci. Ke správné organizaci tankového technického zabezpečení na všech stupních musí být neefektivnější využívány všechny vojskové i frontové prostředky tankové technické služby v zájmu tankových vojsk frontu.

ZÁSADY VYUŽÍVÁNÍ OPRAVÁRENSKÝCH A VYPROŠŤOVACÍCH ÚTVARŮ FRONTU

Plné a operativní využití prostředků tankové technické služby frontu v útočné operaci je možné dosahovat při správném uskupení a dovedném manévru s nimi v průběhu operace. Způsob využití se určuje podle situace a úkolů tankových vojsk frontu. Rozhodující vliv má nasycenost vojsk tankovou technikou, charakter jejího využití a tempo útoku. Vysoké tempo soudobých operací vyžaduje, aby nedošlo k přílišnému odtržení prostředků armád od bojujících svazků a vyžaduje oproštění opravárenských útvarů armády od objemných prací tím, že budou předávány frontovým prostředkům.

Tvoření sledů a využití frontových prostředků je třeba provést tak, aby jim bylo umožněno pracovat na jednom místě 5–6 dnů. Současně je nutno pamatovat na to, že jejich práce na jednom místě v průběhu několika dnů nevyklučuje nutnost vyčlenění samostatných skupin a jejich vyslání dopředu k opravám poškozených vozidel v jiném místě, nebo k začlenění do zachraňovacích a uvolňovacích odřadů armád a frontu.

Při rozvíjení pojižděných tankových oprav frontu na jednom místě je nutno již dříve předvídat jejich další přemístění po skončení oprav do příštího prostoru soustředění poškozených vozidel.

Při využívání frontových útvarů je nutné rozebrat úkoly armád frontu. **Vševojsková armáda na směr hlavního úderu** může mít větší ztráty tankové techniky a potřebuje posílení z prostředků tankové technické služby frontu. **Vševojsková armáda na pomocném směru** může mít poměrně menší počet poškozené tankové techniky a proto i posílení opravárenskými a vyprošťovacími prostředky frontu bude menší.

Vševojsková nebo tanková armáda druhého sledu frontu bude mít při zasazení i při činnosti v operaci hloubce o něco menší ztráty v průběhu celé operace, přesto však je nutno ji zesílovat prostředky frontu jako vševojskovou armádu prolamující obranu nepřítele.

Při řešení této otázky je nutné uvážit, že vševojsková armáda prvního sledu frontu bude mít největší procento ztrát tankové techniky hlavně v taktické hloubce obrany

nepřítele, kromě první operace počátečního období války v případě přejetí nepřítele a rozbití vojsk jeho krytu úderu zbraní hromadného ničení. Frontové prostředky se rozmístují poblíž armádních prostředků, aby mohly co nejdříve zahájit opravy v pásmu této vševojskové armády. Při další činnosti armády se nebudou přidělené frontové prostředky odtrhovat od armádních, ale budou operativně poskytovat armádě pomoc při vyprošťování a opravách poškozených bojových vozidel.

Jiná situace bude u tankové armády. I když může mít menší ztráty tankové techniky ve srovnání se vševojskovou armádou, tyto ztráty však budou rozsety na větší hloubce a budou se nacházet na větší vzdálenosti od opravárenských prostředků frontu, které nemohou rychle poskytovat pomoc armádě. Kromě toho způsob boje armády v operační hloubce nepřítele vyžaduje si zkrácení doby oprav poškozených vozidel.

Bere-li se toto všechno v úvahu, dochází se k závěru značně posílit tankovou armádu frontem. K posílení je možno přidělit frontové prostředky armádě do přímého podřízení nebo vyčlenit na směr činnosti tankové armády dílenské vyprošťovací skupiny z prostředků frontu bez jejich podřízení armádě.

Přibližné propočty potřeby oprav bojových vozidel a možnosti jejich provedení ve vševojskové armádě ukazují, že je nutné přidat armádě mající dvě pojízdné tankové opravy ještě jednu i s tankovou vyprošťovací rotou z počtu frontových prostředků. Zbývající opravný fond armády, na který nestačí svými prostředky, může být předán opravárenským prostředkům frontu. Dalšího posílení bude třeba armádě při prodloužení frontové operace nad plánovaný počet dnů, kdy na stav tankové techniky bude mít vliv kromě činnosti nepřítele i vlastní opotřebení vozidel a jejich hlavních agregátů.

Tankové armádě druhého sledu frontu se mohou přidělovat dvě tankové vyprošťovací roty a jedna pojízdná opravná frontu, které budou pracovat na SPV armády neodtrhávající se od prostředků tankové armády. Přidat armádě větší počet prostředků není účelné, protože může značně komplikovat jejich řízení v operační hloubce.

Vševojskové armádě na pomocném úderu stačí přidělit do přímého podřízení jednu pojízdnou tankovou opravnu.

Takovým způsobem při útočné operaci frontu se přidává část opravárenských a vyprošťovacích útvarů frontu vševojskovým a tankovým armádám. Tyto útvary vycházejí z podřízení a péče tankové technické správy frontu na celou hloubku operace nebo jen na jednotlivé údobí.

Zbývající části útvarů frontu, zůstávající v podřízenosti frontu, se v průběhu celé operace využívají ve dvou sledech.

První sled prostředků frontu se využívá po celou dobu operace k vyproštění a opravám poškozené tankové techniky vyžadující hlavně střední opravy, které nebyly opraveny armádami. Jimi se také poskytuje pomoc k technickému zabezpečení vojsk na přepravách v těžko průchodných prostorech a při odstraňování následků napadení ZHN nepřítele.

První sled je tvořen hlavní částí nejvíce pohyblivých útvarů tankové technické služby frontu. Jeho úsilí v začátku operace se zaměřuje na zabezpečení vševojskové armády v prvním sledu na směru hlavního úderu a tankové armády zasazované k rozvíjení útoku. K tomuto účelu mohou být určeny z prvního sledu opravárenských a vyprošťovacích prostředků frontu;

a) **Opravárenská vyprošťovací skupina** k zabezpečení vševojskové armády při prolamování taktické hloubky obrany nepřítelem. Skupina rozvíjí svoji práci v prostoru největších ztrát tankové techniky, využívá armádních SPV, kde se soustřeďují všechna vozidla neopravená svazky, která vyžadují střední opravy. Po skončení práce na směru hlavního úderu může být tato skupina využita podle řešení TTS frontu na druhém úseku frontu.

b) **Opravárenská vyprošťovací skupina** k zabezpečení tankové (vševojskové) armády druhého sledu na celou hloubku operace. Skupina se přemísťuje v pásmu činnosti armády od jednoho SPV k druhému, vyprošťuje a opravuje všechna bojová vozidla armády neopravená svazky, kromě vozidel vyžadujících generální opravy. Také úkoly této skupiny se stanoví ještě před začátkem operace.

c) Zbývající frontové prostředky se určují k zabezpečení vševojskových a tankových armád bojujících na jiných směrech.

Druhý sled prostředků frontu provádí následující práce:

- vyprošťuje všechna těžká zapadlá a utopená vozidla;
- opravuje vozidla vyžadující generální opravy nebo střední opravy značného rozsahu;
- odesílá do stabilních opravárenských závodů poškozená vozidla vyžadující složité generální opravy;

— dokončuje montáž vozidel nenávratně ztracených;

— provádí generální opravy agregátů tanků a obrněných transportérů.

Takovým způsobem zabezpečuje druhý sled opravárenských a vyprošťovacích prostředků frontu tak jako první sled činnosti tankových vojsk na celou hloubku operace a plní složitější opravy a vyprošťování k jejich úplnému zakončení v pásmu frontu.

Do sestavy druhého sledu se začleňuje: pojízdný tankový opravárenský závod (PTOZ), pojízdný tankový agregátový závod (PTAZ), pojízdná tanková opravna (PTO), část vyprošťovacích prostředků a polní sběrna tankového materiálu (PSTM).

Svémi úkoly a složením je druhý sled prostředků frontu méně pohyblivý nežli první a méně se přemísťuje v průběhu operace.

Při práci druhého sledu se uplatňuje princip umístování PTOZ na směru, ve kterém bude pracovat během celé operace. PTAZ a PTO směry nedostávají a zabezpečují opravy za tankovými vojsky podle potřeby. V začátku operace je výhodné vysílat od PTOZ opravárenskou vyprošťovací skupinu, která přebírá opravný fond od prvního sledu. Jejím úkolem je připravit provozní píochy a opravný fond k rychlému zahájení práce celého PTOZ. Pojízdný opravárenský závod (PTAZ) a PTO se umísťují blíže k přední linii, kde zůstávají do konce operace. Poškozené agregáty jim přisunují vracející se automobilní dopravní prostředky, vyprošťovací útvary a polní sběrný tankového materiálu.

Opravené agregáty se předávají do frontových skladů tankového materiálu (zpravidla do čelního oddělení) a vydávají se opravárenským útvarům frontu a armádním tankovým skladům na poukazy vystavené tankovou technickou správou frontu.

V průběhu útočné operace se může nahromadit na jednotlivých směrech frontu větší množství poškozených vozidel vyžadující střední, ale také běžné opravy a situaci musí vyřešit zesílení armádními nebo frontovými prostředky.

Zesílení může být provedeno dvěma způsoby:

1. Soustředěním v daném okamžiku ne plně využitých prostředků frontu nebo těch, které pracují na méně zatížených úsecích.

2. Přemístěním částí sil PTOZ a vyprošťovacího útvaru druhého sledu prostředků frontu.

Úspěšné provedení manévru frontovými prostředky se docílí operativním řízením v souladu s podmínkami bojové činnosti vojsk v průběhu operace.

Nejdůležitější předpoklad je vytvořit na základě správných propočtů do začátku operace nutná uskupení opravárenských a vyprošťovacích prostředků na jednotlivých směrech.

TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ PŘESKUPENÍ VOJSK FRONTU A ZASAZENÍ TANKOVÉ ARMÁDY DO SRAŽENÍ

K vytvoření převahy sil a prostředků na rozhodujícím směru útočné operace nebo k přenesení hlavního úsilí frontu na nový směr a rovněž při odrážení protiúderů nepřítele během operace se provádí **přeskupení**.

Přeskupení nutno provádět rychle, skrytě, v určených lhůtách, jinak ztrácí svůj význam a jeho odhalení nepřítelem může vést k závažným následkům. Soudobá tanková technika zabezpečuje svazkům vysoké průměrné pochodové rychlosti a vysoké denní výkony za podmínek správné organizace a zabezpečení přesunu. I nepatrný nedostatek, vzniklý při organizaci a zabezpečení přesunu může vést k značnému snížení pochodových možností svazků, časovým ztrátám při nedodržení zásad provozu bojové techniky, vyčerpání sil osádek a tím k oslabení bojové způsobilosti svazků a ke ztrátě iniciativy v další činnosti. Při přeskupení tankových vojsk frontu má rozhodující úlohu množství a bojeschopnost tanků přiřazených do místa určení. Proto musí příslušníci tankové technické správy (TTS) frontu i oddělení tankové výzbroje armád věnovat zvláštní pozornost technickému zabezpečení přesunů.

Zvláštní pozornost zasluhují přesuny v počátečním období války z mírových posádek, kdy bude typické zasazení některých svazků do útoku z chodu. Výcviková a školní technika nebude mít zpravidla u 6—8% celkového počtu dostatečnou zásobu kilometrů do meziopravní normy. Ji bude třeba věnovat zvýšené úsilí a zajistit síly i materiál k získání této techniky pro zajištění účasti v celé útočné operaci.

Mimořádný význam má tankové technické zabezpečení tankové armády (TA) frontu. U ní možno počítat, že spotřebuje k přesunům 70% ujetých kilometrů za frontovou operaci. Pro přesun z prostoru rozmístění vzdáleného 80—100 km od přední linie spotře-

buje ze zásoby 150—200 kilometrů. Na čáru zasazení dalších 200—250 kilometrů při koeficientu 1,5 — 2× větším než je vzdálenost podle mapy. Na boj v hloubce spotřebuje dalších 600—800 km. Celkem bude technika TA vyčerpána na 950—1250 km středního průběhu za jednu frontovou operaci.

Při plánování použití TA je nutné pamatovat, že využití se neorganizuje jen vyjitím na hloubku frontové operace, že TA se může v průběhu operace přeskupit k úderu na novém směru a že po vyjití na hloubku frontové operace musí být zpravidla připravena k zakončení jakéhokoliv manévru v zájmu zakončení frontové operace. Nebude-li mít front TA, budou obdobné úkoly kladeny i na vševojskovou armádu druhého sledu.

V takových případech je třeba u TTS frontu plánovat pro TA střední průběh v operaci kolem 1500 kilometrů.

Při plánování oprav u TA je nutné počítat v prvním dnu po zasazení s tím, že nebude možné začlenit do práce všechny dílenské jednotky a rovněž plně využít armádní prostředky. Za boje v hloubce se však musí nepřetržitě provádět rychlé vyprošťování, soustředování i ukrytí téměř všech poškozených bojových vozidel do nejbližších shromaždišť. Vozidla vyžadující GO se také obvykle současně soustřeďují na shromaždiště poškozených vozidel (SPV) armády a frontu. U tankové armády se však nebude moci opravit takové množství poškozených tanků na místě poškození jako u vševojskové armády. K sestavení propočtu a posílení TA je nezbytné vycházet z toho že 50—70% všech poškozených tanků je třeba vyprostit a odsunout do úkrytů nebo na SPV.

Tanky, které nemohou opravit svazky, se odsunují armádními prostředky na osu odsunu po níž postupují armádní a frontové opravárenské útvary.

Za přesunu na čáru zasazení jsou úseky pochodu zabezpečovány zpravidla tak, že první úsek si zabezpečuje TA sama, další úseky až po čáru armádních prostředků vševojskových armád zabezpečují frontové prostředky.

Poslední úsek přesunu před zasazením zabezpečují bojující vševojskové nebo tankové armády prvního sledu. Poškození menšího rozsahu opravují jednotky svazků na místě poškození nebo za zastávek a odsunují poškozená vozidla do úkrytů nebo do prostoru míst technické pomoci a plánovaných SPV. Armádní prostředky provádějí BO i SO na armádních SPV, které se obvykle plánují v prostorech přeprav, těžko průchodných prostorech a ve výchozích prostorech. Je nezbytné, aby odpovědné orgány včas zabezpečily přidělené úseky pochodových os dílenskými skupinami a poskytly technickou pomoc proudům při procházení těmito úseky a nedopustily vytvoření překážek na pochodové ose.

Nutnost včasného rozestavení skupin po celé délce os vyplývá z toho, že prostředky technického uzavírání všech stupňů nejsou schopny v průběhu pochodu předjíždět proudy a obsazovat uvedené úseky. Rovněž armádní prostředky TA nemohou obsadit všechny úseky, neboť musí dojít na čáru zasazení současně s vojsky tak, aby zahájily opravy tanků v nejbližší době po zasazení TA. Proto při pohybu TA na čáru zasazení postupují její prostředky v technickém uzavírání proudů na všech osách. Provádějí jen malé opravy. Vozidla vyžadující větší opravy odsunují armádní prostředky do úkrytů a opravují se frontovými opravárenskými skupinami.

V průběhu útočné operace se doplňují svazky TA pouze opravenou bojovou tankovou technikou. Veškerý opravný fond se soustřeďuje s cílem lépe organizovat opravy i obranu jak poškozených vozidel, tak i dílenských prostředků před možným napadením rozbitými skupinami nepřítelů. SPV svazků se zřizují jen při prolomování obranných postavení nepřítelů a při střetnutí s jeho zálohami v místech největších ztrát.

Armádní SPV se zřizují na křižovatkách a v místech největšího soustředění poškozené bojové techniky, kde pracují armádní a přidělené frontové prostředky. Všechna vozidla vyžadující GO se soustřeďují na armádní SPV jak armádními, tak i posilovými vyprošťovacími prostředky. Způsob přejímání, odsunu a předávání opravených vozidel vojskům TA se stanoví pokyny TTS frontu.

U svazků TA pronikajících samostatně na značnou hloubku se vozidla vyžadující větší opravy soustřeďují ve skupinách na stanovených odsunových osách a pod ochranou osádek vyčkávají příchodu armádních prostředků. V některých případech je účelné dočasně podřídit prostředky svazku armádní opravě a využívat je společně (příklad takového použití byl u 1. GTA ve Vislo-oderské operaci).

Armádní prostředky provádějí opravy vozidel na jednom místě do úplného zakončení prací nebo předání neopravených vozidel frontovým opravárenským prostředkům. Armádní prostředky se přemísťují překračováním a chrání se na nebezpečných komunikacích opravenými tanky.

Při přechodu vojsk armády k rozhodujícímu pronásledování nepřítelů je nutné uvolnit

prostředky svazků a převzít opravný fond armádními prostředky. Jen tak mohou včas vytvořit prostředky svazků technické uzavírání proudů.

Při zmocnění se strategických objektů v operační hloubce nepřítel je rovněž nutné vyčlenit část armádních prostředků k zabezpečení včasných oprav a vyprošťování. V případě nutnosti je účelné včas poskytovat pomoc i vzdušnými opravárenskými výsadky frontu.

Také při přechodu tankové armády k obraně je třeba rychle odsunout od útvarů poškozené tanky a rychlými opravami zvýšit palebnou sílu vojsk. Proto armáda vysílá své i přidělené vyprošťovací prostředky k posílení vojsk a ke zrychlení odsunu armádní SPV.

Opravená vozidla od frontových PTO a PTOZ se odesílají ke svazkům bezpodmínečně s přejímajícími orgány od svazků.

V případě nedostatečného přísunu tankového materiálu od frontu organizuje OTV tankové armádě demontáž a využití materiálu z nenávratných ztrát. K tomu může vyčlenit i část dílenských prostředků armády a svazků.

ŘÍZENÍ TANKOVÉHO TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ OPERACE FRONTU

Úloha velitele frontu při řízení tankového technického zabezpečení spočívá:

- ve vylisování zprávy náčelníka TTS frontu a vydání pokynů k organizaci technického zabezpečení,
- ve schválení plánu technického zabezpečení operace frontu,
- v organizování kontrol plnění opatření technického zabezpečení ve vojskách,
- ve stanovení nutných opatření k bojovému zabezpečení opravárenských a vyprošťovacích útvarů, zřízených SPV a skladů tankového materiálu,
- v předkládání hlášení o stavu tankové techniky.

Kromě toho je velitel povinen stanovit lhůty zakončení prací při přípravě tankové techniky, opravárenských prostředků i skladů a schvalovat rozdělení tankové techniky armádám a svazkům.

Při plánování technického zabezpečení frontové operace se řeší tyto úkoly:

- určení objemu prací a potřebných prostředků k technickému zabezpečení tankové techniky vojsk v operaci,
- správné rozdělení a určení úkolů opravárenským a vyprošťovacím útvarům,
- zabezpečení možnosti manévru opravárenských prostředků frontu,
- včasné a nepřerušované zabezpečení vojsk tankovým a provozním materiálem po dobu celé operace.

Technické zabezpečení útočné operace se plánuje na základě řešení velitele frontu po obdobích operace, přičemž je nutno v plánu nejpodrobněji rozpracovat zabezpečení do bližšího úkolu operace.

Pro informaci velitele frontu a sestavení plánu připraví tanková technická správa tyto údaje:

- přehled počtu a technického stavu tankové techniky vojsk frontu a možností doplnění,
- rozpočet průběhu kilometrů tanků v plánované operaci,
- rozpočet možných předpokládaných ztrát,
- rozpočet možných oprav tankové techniky,
- rozpočet možného vyproštění a odsunu poškozené tankové techniky,
- rozpočet zabezpečení tankového vojska frontu tankovým a provozním materiálem.

Přehled o počtu a stavu techniky se sestavuje na základě hlášení armád a samostatných svazků a údajů o doplnění frontu tankovou technikou.

Je-li známo, že frontu dochází na doplnění určené množství techniky, pak náčelník TTS frontu sestaví plán rozdělení přiděleného doplňku armádám.

Na základě kapacit dílenských jednotek svazků a prostředků armád se počítá, jaké množství tankové techniky bude opraveno k začátku operace a podle toho i celkový počet bojeschopné techniky pro operaci.

Na základě uvedených údajů se provádí:

- organizace převzetí doplňků tankové techniky a její předání svazkům,
- doplnění svazků opravenou tankovou technikou,
- výměna tanků svazkům prvního sledu nebo obnovení zásoby kilometrů opravou u vozidel se zásobou do 200 km.

Na základě rozpočtu předpokládané spotřeby kilometrů se stanoví očekávaná vypětí provozu tankové techniky. Údaje o spotřebě km po údobích operace se předávají v přípravném období operace náčelníku oddělení PHM frontu, aby přidělil potřebné PHM pro tankovou techniku. Tyto údaje se rovněž používají k určení lhůt a objemu ošetřování tankové techniky při zpracování plánu technického zabezpečení vojsk.

Předpokládané ztráty tankové techniky se rozpočítávají po údobích operace, přičemž se počítají ztráty způsobené nepřitelem a technickými příčinami.

Po stanovení potřeby oprav se sestavuje rozpočet oprav tankové techniky v průběhu operace. Rozpočet je výhodné provádět po druzích oprav a v celku i ve smluvných středních opravách. Chybějící kapacitu opravárenských prostředků i jejich zálohu je rovněž výhodné uvádět ve smluvných středních opravách středního tanku.

Jestliže veškerá opravná kapacita nezabezpečuje provedení potřebných oprav, pak předkládá náčelník TTS veliteli frontu návrh na žádost k zesílení frontu.

Rozpočet na vyprošťování a odsuny poškozené tankové techniky se sestavuje po údobích operace s uvážením potřeby odsunu jen do skrytu anebo na SPV.

Po stanovení potřeby oprav a odsunů tankové techniky a jejím srovnáním s kapacitami plánuje TTS frontu následující opatření:

- přeskupení vyprošťovacích a opravárenských útvarů v závislosti na uskupení tankových vojsk frontu;
- přípravy těchto útvarů k nastávající činnosti v souladu se stanovenými úkoly v přípravném období;
- převzetí a stanovení úkolů vyprošťovacím a opravárenským útvarům, které přicházejí k posílení frontu;
- doplnění útvarů frontu a armád dílenským a speciálním zařízením.

Rozpočet k zabezpečení vojsk frontu tankovým materiálem v průběhu operace obahuje potřebu materiálu vyčísleného pro každý typ bojového vozidla a možnosti zabezpečení této potřeby ze zásob, které jsou u svazků a ve skladech armád a frontu. Potřeba se vypočítá z předpokládaných oprav tankové techniky způsobených činností nepřítele i provozem. Při výpočtu se bere v úvahu možnost oprav agregátů a náhradních dílů dílenskými útvary. Rovněž je nutné ve frontové operaci počítat s agregáty a součástkami demontovanými z nenávratných ztrát. Je-li znám počet i doba přísunu tankového materiálu do frontového skladu, je to nutné rovněž brát v úvahu. Po učiněných závěrech v případě nedostatku se předkládají žádanky na doplnění zásob.

Po sestavení informační zprávy o technickém zabezpečení vojsk frontu a na základě obdržení pokynů od velitele připravuje TTS předběžné pokyny armádám k provedení nutných opatření technického zabezpečení přípravného období. Tyto nesmějí obsahovat tajné údaje o plánované operaci a proto obsahují pouze obsah, postup a lhůty splnění úkolů v přípravě tankové techniky, pro vyprošťování a opravy současně poškozené techniky a úkoly pro doplnění zásob tankového materiálu.

Další činností je kontrola plnění předběžných pokynů. Zvláštní pozornost vyžaduje převzetí tankových (vševojskových) svazků a útvarů opravárenských nebo dílenských, přicházejících do složení frontu, jakož i doplňování vojsk přicházející technikou na doplnění. Zabezpečení a převzetí doplňků tankové techniky je jednou z hlavních úkolů tankové technické správy frontu.

Náčelník TTS frontu a příslušníci správy na základě pokynů velitele provádějí propočty a zpracovávají ostatní údaje k tomu, aby velitel schválil řešení na tankové technické zabezpečení vojsk frontu v připravované operaci a vyřizuje žádosti armád a útvarů přímého podřízení frontu.

Řešení se zpracovávají na základě:

- úkolů daných vojskům frontu a plánovaného využití tankových vojsk,
- ocenění situace a úkolů technického zabezpečení,
- propočtů a podkladů o ošetřování, vyprošťování, opravách a odsunech tankové techniky a zabezpečení vojsk provozním i tankovým materiálem.

Řešení obsahuje:

- tvoření sledů, členění útvarů frontu na směry a jejich úkoly v údobích operace,
- rozmístění zásob tankového materiálu frontu a organizaci doplňování vojsk tímto materiálem,
- technické zabezpečení přeskupení vojsk a využití vyprošťovacích a podvalníkůvých prostředků frontu,
- organizaci doplnění vojsk tankovou technikou a dílenskou technikou během operace.

Na základě schváleného řešení technického zabezpečení sestavuje tanková technická správa frontu plán tankového technického zabezpečení vojsk frontu v útočné operaci.

V plánu jsou tyto hlavní otázky:

- obsah a lhůty zakončení prací na přípravě tankové techniky pro operaci, příprava opravárenských a vyprošťovacích prostředků a vezených zásob tankového materiálu;
- způsob technického ošetřování vozidel a doplňování vojsk provozním materiálem v údobích operace;
- způsob technického zabezpečení tankové (vševojskové) armády druhého sledu při zasazení do útoku;
- způsob vyprošťování a odsunů v údobích operace a využití frontových vyprošťovacích útvarů;
- způsob oprav tankové techniky vojsky, využití opravárenských jednotek a útvarů a jejich přeskupení;
- zabezpečení vojsk a útvarů technické služby materiálem;
- způsob oprav tankové techniky opravované frontovými prostředky.

Připravený plán musí být projednán s náčelníkem týlu frontu a s ostatními náčelníky jen ty části, jež se jich týkají. Na základě tohoto plánu se zpracovává plán oprav, vyprošťování a odsunů i zásobování.

K tomu, aby ve směrnicích frontu pro týl se odrazila závažnost technického zabezpečení plánovaného tankovou technickou správou, sestavuje se a předkládá náčelníku týlu frontu:

- prostory rozmístění frontových SPV, skladů a útvarů technické služby,
- způsob vyprošťování a oprav tankové techniky,
- způsob přemísťování skladů a útvarů technické služby.

Na základě plánu tankového technického zabezpečení se zpracovává **směrnice náčelníka TTS frontu o tankovém technickém zabezpečení**. V ní se vojskům i opravárenským a vyprošťovacím útvarům dávají následující úkoly:

- příprava tankové techniky, útvarů technické služby a skladů k operaci,
- využití armádních a frontových prostředků,
- způsob odpisování nenávratných ztrát,
- způsob práce technických komisí,
- způsob předávání vozidel vyžadujících opravy a přejímání opravených vozidel,
- normy a způsob zabezpečování tankovým materiálem,
- způsob a lhůty předkládání hlášení.

Vydaná směrnice s přílohami obsahující výpisy z plánu oprav a plánu zásobování se rozesílá všem náčelníkům OTV armád.

Po zpracování hlavních dokumentů soustřeďuje TTS kontrolami svou pozornost k realizování plánu.

Další práce TTS se organizuje v závislosti na podmínkách, ve kterých se bude rozvíjet frontová operace.

V průběhu operace nutno předvídat:

- včasné zasazení prostředků druhého sledu frontu,
- včasné rozmístění a přesuny útvarů technické služby a dovedné manévrování s nimi,
- rozpracování a upřesnění plánu technického zabezpečení bojové činnosti vojsk.

Náčelník TTS frontu přímo řídí celou provozní činnost opravárenských a vyprošťovacích útvarů, skladů tankového materiálu frontu a v nezbytných případech vysílá k nim důstojníky správy.

Zkušenosti Sovětské armády ukázaly, že k operativnímu řízení útvarů frontu je účelné mít rádiové spojení mezi TTS frontu a opravárenskými skupinami a také s pojezdnými závody a sklady tankového materiálu.

Frontové útvary přidělené k posílení armád řídí OTV těchto armád.

V prostorech hromadných úderů nepřítel nebo velkého nakupení opravného fondu jeví se výhodné organizovat **opravné středisko frontu**, kde může pracovat více opravárenských a vyprošťovacích útvarů. Náčelníkem střediska může být určen jeden z důstojníků oddělení oprav TTS. Rovněž k řízení a kontrole práce frontového skladu tankového materiálu, aby se zkrátila doba k vydání materiálu vojskům se vysílají do skladu důstojníci zásobovacího oddělení správy.

V průběhu operace velitel frontu se systematicky dává informovat náčelníkem TTS o stavu a průběhu oprav tankové techniky a vydává mu nutné pokyny.

Tanková technická správa frontu uskutečňuje plán tankového technického zabezpečení i pokyny velitele frontu, vnáší do plánu nutné změny a doplňky, jež vyplývají ze situace.

Po skončení operace se sestavuje podrobný výkaz o organizaci technického zabezpečení provedené operace s nutnými závěry a návrhy.

Tanková technická služba není samostatnou a jedinou službou pro technické zabezpečení vojsk, ale vyplňuje úkoly materiálního a technického zabezpečení vojsk spolu s ostatními technickými a týlovými službami. Proto TTS frontu musí těsně spolupracovat se správami ostatních služeb, zvláště se správou náčelníka týlu frontu a s automobilní traktorovou správou.

Prameny:

- Překlady sovětských přednášek: „Organizace technického zabezpečení TMV ve frontové operaci“ a „Organizace technického zabezpečení mechanizované armády v útočné operaci“.
- Poznátky z organizace technického zabezpečení řešení při několika AOC a ŠAOC.

Protiradiotechnická opatření v útočné operaci frontu

Plukovník Boleslav Š r o m

V článku je ujasněn význam a úkoly protiradiotechnických opatření, jejich plánování, organizace a řízení v průběhu útočné operace frontu. Dále jsou rozpracovány zásady a způsoby provádění protiradiotechnické činnosti a opatření k zabezpečení spolehlivé činnosti vlastních radiotechnických prostředků.

ÚLOHA PROTIRADIOTECHNICKÝCH OPATŘENÍ V SOUDOBÝCH OPERACÍCH

Radioelektronika, která nabývá stále většího významu ve všech oblastech lidské činnosti, se plně uplatňuje i v oblasti vojenství a stále více proniká do výzbroje soudobých armád.

V pozemních vojskách je velení a součinnost, od rot a praporů počínaje, až po armádu a front, závislé především na spolehlivé činnosti spojovacích radiotechnických prostředků.

Systém protivzdušné obrany je založen na masovém použití radiotechnických prostředků a jeho účinnost je podmíněna spolehlivostí radiolokačního systému pro zjištění vzdušných cílů, navedení stíhacího letectva, ovládacích systémů protiletadlových řízených střel, radiolokačních systémů PLD, palubních radiolokátorů pro vyhledání a přepad vzdušných cílů a rovněž prostředků rádiového spojení.

Řízení bojové činnosti letectva, jeho navedení do prostoru cílů, nebo přímo na cíle, použití řízených střel třídy vzduch — zem je zabezpečováno radiotechnickými prostředky různého typu a určení.

I v oblasti průzkumu pozemních cílů, VS a podobně nabývají radiotechnické prostředky v soudobých podmínkách na významu a patří jim jedno z vedoucích míst.

Použití balistických řízených střel třídy zem-zem je sice rovněž závislé na organických radiotechnických prostředcích, avšak přímé působení proti těmto prostředkům není zatím technicky uspokojivě vyřešeno. Přesto však je třeba si plně uvědomovat, že účinnost raketových zbraní proti objektům operačně-taktického významu, především proti vojskům na bojišti, je podmíněna včasným získáním údajů o cílech úderů, rychlým proniknutím těchto údajů do příslušných štábů, stejně jako rychlým proniknutím rozhodnutí velitele pro provedení úderů ZHN k vykonavatelům. V tomto procesu opět hraje podstatnou úlohu radiotechnické prostředky; narušením jejich činnosti může být nepříteli znemožněno připravit a provést údery včas, tím docílit neúčelného použití atomových nábojů a uchránit vlastní vojska.

Podobně je tomu se vzrůstajícími požadavky na operativnost velení tak, aby velitel byl s to v podmínkách velkého rozmachu operací, jejich stále vzrůstající dynamičnosti a rychle se měnící situace včas a nepřetržitě velet.

Zdokonalování radiotechnických prostředků a jejich pronikání do dalších oblastí vojenské techniky, například zavedení dálkově ovládaných prostředků vzdušného průzkumu, ponese s sebou i další nové požadavky na jejich paralyzování.

Tyto nové podmínky staví větší a složitější úkoly pro protiradiotechnickou činnost.

V souvislosti s tím je třeba připomenout, že protiradiotechnická činnost proti těm kterým radiotechnickým prostředkům je technicky velmi složitá, má své specifické zvláštnosti a že nelze zkušeností z jedné oblasti mechanicky přenášet do oblasti jiné, jako například z oblasti rušení KV spojení do oblastí rušení spojení směrového, nebo z rušení palubních radiotechnických prostředků do oblastí rušení ovládacích systémů protiletadlových řízených střel a podobně. Vcelku protiradiotechnické zabezpečení vyžaduje řešit velký komplex složitých technických problémů. Úrovní jejich praktického vyřešení musí odpovídat konkrétní metody a způsoby protiradiotechnické činnosti.

CÍLE A ÚKOLY PROTIRADIOTECHNICKÝCH OPATŘENÍ V ÚTOČNĚ OPERACI FRONTU

Ve frontových operacích nabývá protiradiotechnická činnost nejuplněnějšího obsahu. V pásmu činnosti frontu rozvíjí nepřítele všechny svoje radiotechnické prostředky a systémy operačního i taktického významu a současně front disponuje potřebnými prostředky pro jejich průzkum, dezorganizaci a umlčení různými způsoby protiradiotechnické činnosti jako speciálními protiradiotechnickými jednotkami a útvary, bojovým letectvem, raketovými útvary, dělostřelectvem, výsadky, průzkumnými a diverzními skupinami, prostředky pro protiradiolokační maskování vojsk i objektů.

Při organizaci protiradiotechnických opatření je nutno mít na paměti, že boj s radiotechnickými prostředky nepřítele není samoúčelný, ale že je nutno jej chápat jako způsob působení na protivníka, zaměřený na snížení účinku jeho zbraní a na dezorganizaci velení jeho vojskům, tj. jako jeden z nových způsobů ozbrojeného zápasu.

Nejsložitějším prvkem protiradiotechnické činnosti je vyhodnocení těch radiotechnických prostředků nepřítele, které v dané konkrétní situaci mají být umlčeny, zničeny nebo dezorganizována jejich činnost. Je zřejmé, že umlčovat všechny radiotechnické prostředky nepřítele v celém pásmu útoku frontu je neúnosným úkolem. K jeho splnění by bylo třeba ohromných technických prostředků a sil, jejichž spotřeba by nebyla vždy plně zdůvodněná a rentabilní.

Proto protiradiotechnická opatření musí zabezpečovat hlavní úkoly frontu, být zaměřena na nejzranitelnější články systému radiotechnického zabezpečení vojsk protivníka a prováděna jen tehdy, kdy mohou dát požadovaný výsledek.

Ve frontové operaci je nutno komplexně řešit úkoly protiradiotechnického zabezpečení v zájmu jednotlivých prvků operačního učenění frontu s těžištěm na hlavní úkoly frontu.

Jedním z hlavních úkolů frontu, zejména v počátečním období války je rozvrátit nebo aspoň částečně dezorganizovat základní síť radiolokačního systému a hlavní objekty PVO nepřítele na široké frontě a v hloubce. Bez toho nemůže úspěšně plnit své úkoly frontové letectvo.

Front musí též dezorganizovat radiotechnické systémy pro navedení prostředků vzdušného napadení (bombardovacího, stíhacího bombardovacího letectva, řízených střel třídy vzduch-zem a některých typů řízených střel třídy zem-zem, jako TM-61, 76) na vojska a objekty frontu, radiotechnické systémy zabezpečující prostředky vzdušného průzkumu a radiotechnické prostředky pro jejich řízení a velení.

Dalším důležitým úkolem frontu, jehož význam dále bude vzrůstat, je dezorganizace velitelského a součinnostního spojení protistojících svazů a svazků na operačně-taktickém stupni, v rozhodujících údobích frontové operace, a s těžištěm na nejnebezpečnější uskupení nepřítele.

Konečně důležitým úkolem je umlčení radiolokačtorů pro průzkum pozemních cílů, palebných postavení dělostřelectva a raketových střel, nebo maskování proti jejich pozorování v těch situacích, kdy by radiotechnický průzkum mohl odhalit manévry vlastních vojsk nebo poskytnout údaje pro přípravu a provedení úderů nepřítele, zejména atomových.

Důležitým předpokladem pro organizaci protiradiotechnických opatření je dostatek zpráv o radiotechnických prostředcích a systémech nepřítele, které musí být získávány všemi druhy průzkumu, zvláště radiotechnickým průzkumem. Průzkum prováděný pro protiradiotechnickou činnost musí zjistit nejen dislokaci, organické začlenění, technické parametry a taktiku použití radiotechnických prostředků nepřítele, nýbrž musí určit i nejzranitelnější a nejdůležitější uzly v jeho radiotechnickém systému. Značná část těchto úkolů musí být zabezpečena průzkumem již v době míru.

PŘÍPRAVA A PLÁNOVÁNÍ PROTIRADIOTECHNICKÝCH OPATŘENÍ V ÚTOČNĚ OPERACI FRONTU. STANOVENÍ ÚKOLŮ VOJSKŮ FRONTU

Úkoly protiradiotechnické činnosti frontu se řeší různými způsoby v závislosti na tom, jakými prostředky front disponuje.

Organizace a řízení protiradiotechnické činnosti na stupni frontu musí vycházet z výše uvedených všeobecných úkolů protiradiotechnických opatření, ze Směrnice hlavního velitelství pro protiradiotechnickou činnost, ze zámyslu frontové operace a z konkrétní

situace vlastních vojsk i vojsk nepřítele, zejména jeho radiotechnických prostředků a systémů; spočívá především ve

- vyhodnocení hlavních článků radiotechnických systémů a prostředků nepřítele;
- stanovení cílů protiradiotechnické činnosti v jednotlivých údobích předvidaných plánem operace;
- stanovení úkolů vševojskovým armádám, letecké armádě a frontovým prostředkům, zabezpečujících splnění stanovených cílů;
- organizaci zasazení a manévru speciálních frontových protiradiotechnických útvarů a jednotek;
- přidělení posilových protiradiotechnických útvarů a jednotek armádám v souladu s jejich úkoly ve frontové operaci;
- nepřetržitým hodnocení situace a operativním řízením protiradiotechnických opatření v průběhu operace;
- vyhodnocování účinnosti protiradiotechnických opatření a v jejím ověřování na trofejní technice nepřítele, ve stanovení požadavků na úpravy trofejní techniky pro účely protiradiotechnické služby a na úpravy vlastní rušící techniky s cílem zvýšit její účinnost.

Základní úkoly a zásady organizace protiradiotechnických opatření musí být krátce stanoveny v operačním rozhodnutí velitele frontu a podrobněji rozpracovány v plánu protiradiotechnických opatření pro útočnou operaci frontu. Plánování protiradiotechnických opatření má za cíl sladit je co do času a místa s bojovou činností vlastních vojsk v operaci, zabezpečit účinné umlčení radiotechnického systému nepřítele a vyloučit dvoukolejnost a vzájemné rušení.

Plánování provádí štáb frontu. Sestavení plánu protiradiotechnických opatření a jeho dalšího praktického provádění se musí zúčastnit štáby druhů vojsk a náčelníci služeb, kteří mají podřízeny speciální nebo přízpusobené prostředky protiradiotechnické činnosti, nebo prostředky k ničení radiotechnických prostředků nepřítele. K nim patří štáby frontového letectva (LA), dělostřelectva (raketového vojska), ženijního vojska, dále náčelník spojení, náčelník PVO a náčelník průzkumu.

V plánu se určují úkoly pro průzkum a doplňkový průzkum radiotechnického systému nepřítele, síly, prostředky a lhůty ke splnění těchto úkolů. Lze očekávat, že v pásmu činnosti frontu nepřítel postupně rozvine a použije velké množství rádiových sítí a směrů a radiotechnických prostředků různého určení. Proto je nutno zabezpečit nepřetržitý a rychlý průzkum radiotechnických prostředků, které nepřítel uvádí v činnost během operace.

V plánu je dále nutno rozdělit úkoly pokud jde o ničení (umlčování) radiotechnických prostředků nepřítele mezi letectvo, dělostřelectvo, vzdušné výsadky, diverzní skupiny v souladu s jejich bojovými úkoly v operaci. Zvláštní pozornost je třeba věnovat opatřením prováděným různými složkami operačního učenění frontu ve prospěch jiných složek (jako letectva ve prospěch pozemních vojsk nebo PVO, pozemních vojsk ve prospěch letectva apod.) a konkretizovat je co do času, prostoru (směrů, čar) a vykonavatelů.

Podle výsledků studia tvárnosti terénu v pásmu frontu a prověrky radiolokační viditelnosti hlavních frontových objektů a jednotlivých radiolokačních orientačních bodů stanoví se opatření k protiradiolokačnímu maskování prostorů soustředění, výchozích čar, hlavních cest a přeprav, objektů a orientačních bodů. Kromě toho se plánuje použití prostředků protiradiolokačního maskování k imitaci klamných prostorů v souladu s plánem operačního maskování.

S ohledem na operační učenění frontu a úkoly jednotlivých armád uvádí se v plánu rozdělení speciálních sil a prostředků určených k protiradiotechnické činnosti, manévru jimi v průběhu operace a rovněž záloha sil a prostředků protiradiotechnické činnosti.

Nakonec musí být v plánu stanoveny zásady radiotechnického rušení před zahájením a během operace proto, aby bylo vyloučeno neb oslabeno působení na práci vlastních radiotechnických prostředků a neumožnilo se nepřátelskému radiotechnickému průzkumu předčasně zjistit naše úmysly.

Plán protiradiotechnických opatření může být zpracován v grafické nebo textuální formě.

Grafický plán se zpracovává na mapě 1 : 200 000 nebo 1 : 500 000 s příslušnou legendou a doplňujícími tabulkami a propočty sil a prostředků.

Na mapě se zakresluje:

- pásmo činnosti frontu, v potřebném rozsahu operační učenění vojsk ve výchozím prostoru, podrobně situace protiradiotechnických prostředků;

- v nutném rozsahu směry úderu frontu, armád, bližší a další úkol frontu a armád;
  - v hlavních rysech uskupení nepřítele v pásmu frontu, podrobně všechny prověřené zprávy o jeho radiotechnických prostředcích a systémech;
  - protiradiotechnická opatření provedená v přípravném období a plánovaná v průběhu operace;
  - manévr protiradiotechnickými útvary a prostředky;
  - účinný dosah rušících prostředků, popřípadě rušené objekty ve výchozím položení.
- Textuální plán protiradiotechnických opatření zahrnuje tyto části:
1. Všeobecné úkoly protiradiotechnických opatření.
  2. Složení sil a prostředků protiradiotechnické činnosti a jejich podřízenost.
  3. Hlavní úkoly a opatření druhů ozbrojených sil a druhů vojsk k protiradiotechnické činnosti v útočné operaci.
  4. Zvláštní pokyny.

Nejdůležitější je třetí část plánu. V ní jsou určeny úkoly pro protiradiotechnickou činnost frontového letectva, vojskové PVO, spojovacího vojska, ženíjního vojska, dělostřelectva, výsadkového vojska, diverzních skupin, jakož i úkoly průzkumu v souladu s dílčími úkoly, které řeší vojska frontu při přípravě a během operace.

Doba zahájení a způsob použití prostředků protiradiotechnické činnosti musí být voleny tak, aby se předem nezjistila příprava operace a aby protiradiotechnická opatření byla provedena s překvapením. Kromě toho je nutno mít na zřeteli, že radiotechnické prostředky zničené dlouho před zahájením operace může nepřítel nahradit, utajit tuto náhradu a před zahájením operace uvést v patřičný okamžik v činnost.

Proto hromadné ničení hlavních článků radiotechnického systému nepřítele je zpravidla účelné plánovat se zahájením atomové, letecké a dělostřelecké přípravy.

Avšak prostředky, které nepřítel může použít k navedení letectva a ostatních prostředků vzdušného napadení v období přípravy naší útočné operace je nutno ničit ihned, jak jsou postupně zjišťovány. Stejně tak radiolokátory průzkumu pozemního dělostřelectva je nutno ničit nebo umlčovat tak, jak jsou zjišťovány, palbami z dočasných palbebných postavení.

Je třeba pamatovat na to, aby při plánování hromadného rušení nepřátelských radiotechnických prostředků nebyla rušena činnost vlastních radiotechnických prostředků ani ztížen průzkum rádiových sítí nepřítele, které nebudou rušeny.

Na základě frontového plánu se zpracovávají nařízení pro protiradiotechnická opatření vševojskovým armádám a letecké armádě, ve kterých jim musí být oznámeno, které úkoly v jejich prospěch bude zabezpečovat štáb frontu, a stanoveny radiotechnické systémy a objekty, které musí být umlčeny (zničeny, zarušeny) prostředky příslušného svazu.

Letecká armáda frontu zpracovává vlastní plán protiradiotechnických opatření. Zpracovává se na základě úkolů stanovených „Plánem protiradiotechnických opatření frontu“, kterým jsou stanoveny úkoly, jež plní letectvo ve prospěch pozemních vojsk frontu, úkoly které plní pozemní vojska ve prospěch letectva a zásady protiradiotechnického zabezpečení hlavních úkolů letectva, které mají zvláštní význam pro splnění úkolů frontu. V plánu se rozpracovávají opatření směřující k překonání protivzdušné obrany nepřítele. K zabezpečení soustředěných úderů letectva se obvykle zpracovávají zvláštní plány protiradiotechnických opatření.

Kromě toho je zpravidla nutné zpracovat na stupni frontu samostatný plán rušení rádiového spojení nepřítele, prováděný speciálními protirádiovými útvary i přizpůsobenými rádiovými prostředky spojovacího vojska. V příloze tohoto plánu se uvádí seznam frekvencí, na kterých je zakázáno rušit. Do tohoto seznamu se zařazují pouze ty frekvence, na kterých pracují naše nejdůležitější rádiové sítě a ty rádiové sítě nepřítele, které jsou důležitým zdrojem zpráv průzkumu.

V dělostřelectvu, PVO a ve výsadkových vojskách se zvláštní plány protiradiotechnických opatření nezpracovávají, jelikož tato opatření jsou zahrnuta v příslušných plánech bojového použití.

Protiradiolokační maskování musí být zahrnuto v celkovém plánu ženíjního zabezpečení, kde jsou uvedeny úkoly v maskování podle jednotlivých etap operace, objekty, které je nutno zamaskovat proti radiolokačnímu pozorování i zvláštnosti plnění těchto úkolů, vyčleněné síly a prostředky, stanovená odpovědnost i způsoby kontroly maskování. Za určitých podmínek může být účelné i zpracování zvláštního plánu protiradiolokačního maskování.

ORGANIZACE A ŘÍZENÍ PROTIRADIOTECHNICKÝCH OPATŘENÍ V PRŮBĚHU OPERACE

V průběhu operace je nutné včas a operativně upřesňovat plánovaná protiradiotechnická opatření podle nových údajů o radiotechnickém systému nepřítele získaných průzkumem, a podle celkového vývoje situace i změn v úkolech vojsk.

Při přeskupování vojsk frontu a zaujetí výchozího prostoru musí být těžiště protiradiotechnických opatření položeno na dezorganizaci činnosti radiotechnických prostředků, zabezpečujících provedení vzdušného úderu. V tomto období se s maximální intenzitou provádí průzkum radiotechnických prostředků, průzkumné součásti protiradiotechnických útvarů jsou zpravidla předsunuty k čáře dotyku a rozvinuty.

Provádí se ničení zjištěných radiotechnických zařízení zabezpečujících letectvo a řízení střely nepřítele (SHORAN, TACAN, MSQ aj.).

Provádí se protiradiolokační maskování přeskupení svazků a svazů, přeprav přes velké vodní toky a jiných důležitých objektů frontu, a umlčování radiolokátorů pro průzkum pozemních cílů ve stanovených prostorech.

Speciální útvary pro aktivní rušení prostředků vzdušného napadení jsou rozvinuty v plně bojové pohotovosti, avšak činnost zahajují pouze v případě úderu na vojska frontu.

Při průlomu taktické hloubky obrany musí být cílem protiradiotechnických opatření především dezorganizovat velení svazkům a svazům na směru hlavního úderu frontu a tím ztěžovat organizovaný odpor nepřítele, zpomalovat manévry jeho druhých sledů a záloh a tak zabezpečovat vysoké tempo vlastních vojsk.

Opatření k dezorganizaci rádiového spojení — aktivní rušení, ničení a umlčování spojovacích uzlů a VS — nesmí se proto v soudobých podmínkách omezovat pouze na protistojící divize prvního sledu, nýbrž musí zahrnovat celý systém spojení armádních sborů prvního sledu, zvláště spojení s obrněnými svazky a se skupinami raketových střel, a rovněž spojení armádního sboru s polní armádou a součinnostní rádiové spojení s podpůrným letectvem.

V rámci atomové, letecké a dělostřelecké přípravy i v dalším průběhu bojů se ničí a umlčují radiotechnické prostředky zabezpečující nosiče ZHN a hlavní radiotechnické prostředky systému PVO nepřítele v zájmu zabezpečení činnosti frontového letectva.

Speciální protiradiotechnické útvary pro rušení palubních radiolokačních zaměřovačů a radionavigačních systémů zajišťují hlavní uskupení vojsk frontu a zahajují činnost současně s aktivováním příslušných radiotechnických prostředků nepřítele.

Vede-li nepřítel protiúder, soustřeďuje se úsilí protiradiotechnické činnosti na dezorganizaci velení protiúderného uskupení s cílem vnášet chaos do přípravy protiúderu a zpomalovat rozvinutí a zasazení protiúderného uskupení. K tomu musí být závčas proveden manévry protirádiovými skupinami frontu a armád, rozděleny mezi ně úkoly a podle výsledků průzkumu je třeba provést úder letectvem, popřípadě raketovými střelami na důležité spojovací uzly nebo místa velení tak, aby spolu s rádiovým rušením bylo dosaženo komplexního účinku.

Kromě toho je nutno účinně narušit radiotechnický systém podpůrného letectva na směru nepřátelského protiúderu.

Armády a svazky prvního sledu pokračují v umlčování radiolokátorů pro průzkum pozemních cílů se zřetelem na situaci vojsk, konfiguraci terénu a podmínky viditelnosti ovlivněné denní dobou, stavem počasí a místní situací na bojišti.

Při rozvinutí útoku v operační hloubce a odražení protiúderu nepřítele je důležité správně sladit provádění rádiového průzkumu a rádiového rušení. Dynamický a manévrový charakter operace zpravidla přinutí nepřítele aktivovat rádiové spojení v nejnútnejším rozsahu již ve značné operační hloubce. Tyto provozy přirozeně budou cenným zdrojem zpráv o uskupení a možném zámyslu nepřítele. Zpravidla tedy budou rádiové provozy nepřítele využívány nejdříve průzkumem, jehož důležitým úkolem bude též získat podklady pro následující protiradiotechnická opatření. Jakmile však operační zálohy nepřítele se přiblíží na účinný dosah vlastních rušících prostředků a nepřítel začne organizovat jejich zasazení do sražení, pak je účelné započít s rušením rádiových provozů tohoto uskupení a činnost průzkumu přenést na objekty ve větší hloubce. Při tom i nadále se ke zpravodajským účelům využívá doplňkového průzkumu protirádiových útvarů.

Rozdělení objektů mezi rádiový průzkum a rádiové rušení musí vycházet z konkrétní situace vojsk a takticko-technických parametrů vlastní průzkumné a rušící techniky. Rozhodnutí je v kompetenci náčelníka štábu frontu.

K zabezpečení vysazení vzdušných výsadků je nutno účinně zarušit rádiové sítě

výstrahy a systém velení a navedení nepřátelského letectva na trati letu a v prostoru výsadku.

Při zasazení tankové armády nebo vševojskové armády druhého sledu frontu do sražení organizují se protiradiotechnická opatření v rámci plánu zabezpečení zasazení tankové (vševojskové) armády, zpracovávaného štábem frontu.

Především je třeba zabezpečit aktivní rušení radiotechnických prostředků vzdušného napadení v pásmu přesunu a v prostorech soustředění armády, protiradiolokační maskování os přesunu tankové armády na čáru rozvinutí a intenzivně umlčovát radiotechnické prostředky zabezpečující činnost bombardovacího a stíhacího bombardovacího letectva.

Dezorganizovat velení rádiem dělostřelectva, raketových vojsk a tankových svazků na úseku zasazení tankové armády do sražení.

Umlčovát radiolokátory pro průzkum pozemních cílů, působící do pásma přesunu a na čáru zasazení tankové armády.

Při obklíčení a ničení nepřítele je třeba hlavní úkol vidět v zarušení vnitřního i vnějšího rádiového spojení s cílem ztížit organizaci pokusů obklíčeného uskupení o probíti a jejich sladění s údery vedenými z vnější strany a v dezorganizaci velení letectvu podporujícímu činnost obklíčených vojsk.

K tomuto úkolu je zpravidla nutno předvídat zasazení frontové protiradiové skupiny nebo frontové zálohy protiradiových prostředků.

Protiradiotechnické zabezpečení přechodů velkých vodních toků bude spočívat především v protiradiolokačním maskování přeprav a vojsk v prostorech přeprav, jakož i ve vytváření klamných přeprav, a v působení na radiotechnické prostředky letectva, dělostřelectva a raketového vojska nepřítele.

ZÁSADY A ZPŮSOBY PROVÁDĚNÍ PROTIRADIOTECHNICKÉ ČINNOSTI

V předcházejících státech bylo ukázáno, které úkoly je nutno řešit při plánování protiradiotechnického zabezpečení útočné operace frontu, a jak metodicky přistupovat k organizaci protiradiotechnických opatření v průběhu operace. Přitom bylo nutno vycházet z předpokladu, že způsoby protiradiotechnické činnosti jsou známy. Základem protiradiotechnických opatření je zpravidla aktivní rušení, prováděné speciálními protiradiotechnickými útvary a jednotkami pozemních vojsk a letectva. Tento způsob je ve většině případů nejoperativnější a umožňuje dezorganizaci činnosti radiotechnických prostředků nepřítele v požadovaných lůtách.

V závislosti na úkolech může mít front v soudobých podmínkách k dispozici tyto speciální protiradiotechnické útvary:

- 3—4 protiradiové prapory, z toho zpravidla 1 frontového typu a 1 pro rušení rádiového spojení letectva a PVO;
- 2—3 protiradiotechnické prapory typu „L“ pro rušení palubních radiolokačních bombardovacích, navigačních a naváděcích zařízení;
- 1—2 protiradiotechnické jednotky typu „RN“ pro rušení radionavigačních systémů;
- dále v průzkumném dělostřeleckém oddílu jsou čtyři radiolokačních pátračů;
- v počtech maskovacích praporů je speciální protiradiolokační maskovací materiál;
- letectvo frontu má zvláštní protiradiotechnické jednotky vyzbrojené palubní průzkumnou a rušící technikou.

Důležitou podmínkou účinnosti protiradiotechnických opatření je centralizované řízení. Tato zásada se však nesmí uplatňovat mechanicky v tom smyslu, že by si front ponechával v přímé podřízenosti všechny protiradiotechnické útvary. Naopak soudobý charakter operací vyžaduje promyšlenou decentralizaci a přidělení částí prostředků armádám, s důrazem na armádu na směru hlavního úderu a skloubení činnosti všech útvarů jednotným zámyslem, vyjádřeným v plánu protiradiotechnických opatření frontu; přitom je nutno vytvořit podmínky pro co největší uplatnění iniciativy všech velitelů a náčelníků, plnicích dílčí úkoly. Nebude výjimkou ani případ, že některé protiradiotechnické jednotky budou přiděleny veliteli úderného uskupení, které proniká do operační hloubky obrany nepřítele, a budou postupovat v sestavě tohoto úderného uskupení. Významnou úlohu bude mít též umlčování a ničení důležitých radiotechnických objektů nepřítele letectvem, dělostřelectvem, raketami a výsadky. Štábem frontu budou organizovány údery na cíle operačního významu jako radionavigační systémy, důležité spojovací uzly a zařízení nebo řídicí a naváděcí střediska systému PVO nepřítele, které nemohou být ničeny prostředky armád. Takové objekty jsou zpravidla v období dělostřelecké a letecké přípravy ničeny údery frontového letectva a raketového vojska, popřípadě i diverzními výsadkovými skupinami nebo partyzánskými odřady. V průběhu operace se

ničení provádí ihned po zjištění a upřesnění polohy těchto objektů. Na některé zvláště důležité radiotechnické objekty, na které pro silnou PVO nebo charakter a vzdálenost cílů nemůže být dosaženo žádaného účinku jinými prostředky, je třeba v plánu použití atomových zbraní plánovat atomové úderu.

Ničení a umlčování objektů taktického významu, jako divizních spojovacích uzlů, radiolokačních prostředků dělostřelectva, budou řídit velitelé a štáby armád popřípadě divizí v rámci všeobecně stanoveného úkolu velitelstvím frontu (armády) a na základě údajů vlastního průzkumu.

K OTÁZKÁM ZABEZPEČENÍ SPOLEHLIVÉ ČINNOSTI VLASTNÍCH RADIOTECHNICKÝCH PROSTŘEDKŮ V PODMÍNKÁCH PROTIRADIOTECHNICKÉ ČINNOSTI NEPŘÍTELE

Získané zprávy nasvědčují tomu, že státy NATO, v čele s USA věnují otázkám protiradiotechnické činnosti, podle západní terminologie „elektronické války“, značnou pozornost. Jak po stránce rozvoje speciální techniky, tak po stránce organizační výstavby dosáhly USA velmi dobrých výsledků již ve druhé světové válce, zejména proti radiolokačnímu systému PVO Německa. A v poválečném období svoje přípravy v tomto směru podstatně zdokonalují. Je nutno počítat s tím, že práce našich radiotechnických prostředků v podmínkách silné protiradiotechnické činnosti nepřítele bude normálním způsobem práce, ať již půjde o organizaci spojení, radiotechnického průzkumu vzdušných cílů, řízení bojové činnosti prostředků PVO a letectva, nebo kteroukoli jinou oblast využití radiotechnických zařízení.

Je proto nutné, aby příslušní velitelé a náčelníci, odpovědní za činnost jim podřízených radiotechnických prostředků, stále zintenzivňovali výcvik za podmínek protiradiotechnické činnosti nepřítele a po všech stránkách rozpracovávali opatření k zabezpečení jejich spolehlivého provozu. Tato opatření je možno v zásadě rozdělit do těchto skupin:

- a) Opatření převážně organizačního charakteru, jako
  - maximální utajení činnosti vlastních radiotechnických prostředků;
  - organizace klamných sítí, směrů nebo zasazení jednotlivých klamných radiotechnických zařízení;
  - zabezpečení dostatečného počtu záložních prostředků, které se aktivují teprve v případě nevyhnutelné potřeby;
  - organizace vyhodnocovacích středisek, pomocných spojovacích uzlů a retranslačních stanic, které umožňují předání a vyhodnocení zpráv i za ztížených podmínek.
 Dále jsou to opatření
- b) V odborné přípravě obsluh radiotechnických prostředků.
- c) Opatření technického charakteru.

Tato opatření nelze v rámci tohoto článku podrobněji rozebírat, neboť nespádají do jeho tematiky a svým rozsahem vyžadují zvláštní pojednání.

Chtěl bych jen upozornit na to, aby každé nové radiotechnické zařízení, ať už jde o prostředek spojovací, průzkumný nebo naváděcí, bylo vždy důsledně prověřováno z hlediska rušitelnosti a na základě těchto prověrek, aby byla organizována potřebná opatření ke snížení účinku rušení jak jednotlivého prostředku, tak celého systému.

Ochrana vlastních radiotechnických prostředků před nepřátelským rušením není sice součástí protiradiotechnických opatření, avšak výcvik v mírových podmínkách může být zabezpečen pouze v těsné součinnosti s protiradiotechnickými útvary a jednotkami. Zejména při všech větších cvičeních je nutno správně chápat úlohu protiradiotechnické služby a plně využívat daných možností ke zdokonalování přípravy štábů i obsluh v zabezpečení spolehlivé činnosti i v podmínkách co nejvíce odpovídajících podmínkám bojovým.

Protiradiotechnická opatření v operaci frontu jsou v soudobých podmínkách nedílnou součástí operačního zabezpečení. V článku vyslovené názory vycházejí ze soudobých poznatků v tomto oboru. Je však třeba mít na paměti, že jak konkrétní způsoby protiradiotechnické činnosti, tak i úkoly podléhají rychlým změnám v závislosti na rozvoji radiotechnických zařízení různých technických parametrů a taktického určení, i na rozvoji speciální techniky pro jejich průzkum, aktivní a pasivní rušení, ničení a umlčování. Je nutno počítat s tím, že rozsah úkolů bude mít vzrůstající tendenci a že se budou zvyšovat i požadavky na organizaci, řízení i technické vybavení protiradiotechnické služby.

Zvláštnosti organizace spojení ve frontové operaci

Major Jiří Jíra,
major Josef Kmínek

Článek seznamuje čtenáře se spojovacími prostředky a útvary na stupni frontu a rozpracovává otázky plánování a organizace spojení (rádiového, linkového a pohyblivými pojítky) ve frontové operaci.

Spojení je ve frontových operacích jedním z rozhodujících činitelů, který podstatnou měrou přispívá k splnění jejich cílů. Pro pochopení zásad organizace spojení je třeba se v krátkosti zmínit o požadavcích, které jsou na tomto stupni na ně kladeny.

Zvláštnosti organizace spojení na stupni frontu vyplývají především z toho, že je nutno organizovat a zabezpečovat spojení na velkých prostorech a do značných hloubek. Prakticky jde o vzdálenosti dosahující až několik set kilometrů.

Také celkový počet směrů, na nichž je třeba současně udržovat neselhávající spojení, je nepoměrně větší než na ostatních stupních, polní armádu nevyjímaje.

Dále nutno vzít v úvahu, že řada prvků operačního učenění frontu vyžaduje obzvláště kvalitní a spolehlivé spojení, protože mohou rozhodujícím způsobem ovlivnit jak průběh operací každé z armád, tak i frontové operace. Jde zejména o raketové a ostatní útvary zbraní hromadného ničení.

Charakter spojovacího systému frontu ovlivňuje do značné míry ta okolnost, že v řadě případů musí být organizován tak, aby navazoval nebo dokonce i využíval stávající teritoriální telekomunikační systém.

Nutno vzít v neposlední řadě v úvahu i to, že každá z armád frontu může vést jiný druh operace, v jiné sílce a hloubce, za rozdílných podmínek, což rovněž nezůstane bez vlivu na spojovací soustavu.

Z tohoto krátkého výčtu některých podstatných okolností, které ovlivňují způsob organizace spojení na stupni frontu, jednoznačně vyplývá, že k zabezpečení neselhávajícího spojení je třeba kvalitních a výkonných pojítek a značného množství ostatních spojovacích prostředků. K vytvoření rozsáhlého odolného a operativního spojovacího systému, který by byl schopen zabezpečit spojení i při vysokých tempech operací, je třeba i značného organizačního úsilí. Na jednotlivých směrech je přitom třeba spojení organizovat současně různými pojítky a dbát na jejich dostatečnou kapacitu.

Zpravidla je třeba na stupni frontu zabezpečit následující spojení:

- spojení velitele a štábu frontu s generálním štábem, popřípadě ještě s velitelstvím skupiny frontů či válčíště, je-li vytvořeno;
- spojení velitele a štábu frontu se sousedními veliteli a štáby frontů, popřípadě veliteli a štáby armád, vedou-li operaci na samostatném směru;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby polních armád a samostatných frontových divizí;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby letecké armády, popřípadě armády PVOS;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby raketových svazků a útvarů a ostatních útvarů hromadného ničení;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby svazků (útvary) výsadkového vojska;
- spojení velitele a štábu frontu s veliteli a štáby svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních druhů vojsk;
- spojení velitele a štábu frontu s velitelstvími frontových týlových útvarů a zařízení a opravárenských základen;
- spojení velitele a štábu frontu s velitelstvími ostatních ozbrojených složek, působících v pásmu frontu, a s územními orgány státní moci.

SPOJOVACÍ PROSTŘEDKY A SPOJOVACÍ ÚTVARY FRONTU

K zabezpečení požadavků na velení a spojení na stupni front se využívá výkonných spojovacích prostředků, umožňujících spojení na velké vzdálenosti; mezi jednotlivými místy velení frontu a s veliteli a štáby armád, přímo podřízených svazků, posilových prostředků,

záloh a ostatními prvky operačního učlenění a týlem frontu po celou dobu a hloubku operace.

Pro telefonní a dálkopisné spojení se zpravidla využívá stálých podzemních kabelů a vzdušných vedení, doplněných sítí vzdušných vedení, budovaných podle potřeby spojovacími útvary frontu. Okruhy vzdušných vedení i podzemních kabelů se vícenásobně využívají telefonními a telegrafními nosnými soubory. K zabezpečení utajeného provozu a k zrychlení telefonního styku mezi čelními funkcionáři frontu a armád se péčí orgánů ministerstva vnitra zřizují zvláštní spoje s automatickým utajením hovorů. Vnitřní telefonní styk na velitelských stanovištích frontu se zabezpečuje automatickými telefonními ústřednami polního typu a styk mezi hlavními funkcionáři a důležitými složkami štábu se zabezpečuje dispečerským zařízením.

K doplnění a zdvojení soustavy linkového spojení ve statických fázích operací a k zabezpečení mobilnosti spojovací soustavy v pohybových fázích operací se využívá výkonných rádiových a směrových prostředků. Z rádiových prostředků jsou to především rádiové stanice typu R-110 a R 102, umožňující radiofonní, radiotelegrafní a radiodálnopisný provoz na velké vzdálenosti se značnou stabilitou frekvence, která usnadňuje ochranu před nepřátelským rušením.

Ze směrových prostředků se využívají velké směrové stanice R-400, umožňující současný provoz na 12 telefonních kanálech, z nichž každý může být pomocí zařízení P 313 využit pro 6 dálkopisných kanálů, a střední směrové stanice R-403, umožňující současný provoz na dvou telefonních a dvou dálkopisných kanálech.

Pro přenos grafických dokumentů se používá fototelegrafů, jejichž provoz lze uskutečnit po linkových i bezdrátových pojítkách. Pro sledování činnosti na zvlášť důležitých úsecích fronty, nebo pro sledování důležitých akcí na vlastním území i na území nepřítel se uvažuje využít polní televize.

Spojovací prostředky frontu jsou organizovány ve spojovacích útvarech podle jejich určení:

Spojovací pluk — slouží pro zabezpečení dálkového i vnitřního spojení na hlavním velitelském stanovišti frontu. Je složen ze dvou položení frontového spojovacího uzlu, z nichž jedno je rozvinuto na hlavním velitelském stanovišti frontu a druhé položení je připraveno pro zabezpečení včasného přemístění do nového prostoru VS frontu, nebo pro zřízení spojovacího uzlu na pomocném velitelském stanovišti. Každé položení je vybaveno prostředky pro zabezpečení telefonního, dálkopisného i rádiového spojení.

Spojovací prapor PVS — pro zabezpečení dálkového i vnitřního spojení (všemi druhy pojítek) na PVS frontu, jestliže se zřizuje. Rovněž tohoto útvaru může být použito pro zřízení spojovacího uzlu na pomocném VS frontu, nebo pro záložní operační skupinu frontu, která by v případě zničení hlavního VS frontu mohla dočasně převzít velení.

Několik spojovacích praporů USON (spojovací uzly zvláštního určení), které se zřizují ve výhodných telekomunikačních centrech na hlavních směrech, které jsou vybaveny všemi druhy pojítek a jejichž prostřednictvím se při značném rozptýlení operační sestavy uskutečňuje spojení s armádami a frontovými svazky, útvary a zálohami.

Několik linkových stavebních praporů frontových a pojednom dalším za každou armádou, s určením k doplnění stávající stálé spojovací sítě výstavbou dalších vedení na potřebných směrech.

K zabezpečení obnovy a udržování stávajících i vystavěných permanentních vedení jsou určeny **exploatační jednotky**, kterých je v složení frontu několik podle úkolu a stavu spojovací sítě v daném prostoru. Pro opravu zemních kabelů a pro zřizování krátkých přípojek zemním kabelem mohou být exploatační jednotky doplněny i jednotkami zemního kabelu.

Několik směrových praporů pro zabezpečení telefonního a dálkového spojení v pohybových fázích operací a pro zdvojení a zajištění linkové spojovací sítě. Počet směrových praporů se řídí podle šířky a hloubky úkolu, podle počtu armád a charakteru terénu na válečisti.

Pro zabezpečení spojení s týlem a v týlu jsou určeny: **spojovací prapor TVS**, který zřizuje spojovací uzly na TVS, a **spojovací prapor týlu**, který zřizuje a udržuje spojení TVS frontu s týlovými útvary a zařízeními.

Kromě těchto útvarů a zařízení zabezpečují orgány ministerstva vnitra automaticky šifrované telefonní spojení čelních funkcionářů frontu a armád svými speciálními jednotkami.

ORGANIZACE RÁDIOVÉHO SPOJENÍ FRONTU

Vzhledem k vysokým tempům operací nabývá i na stupni frontu značného významu pro zabezpečení nepřetržitého spojení rádiové spojení. Rádiové spojení s generálním štábem, polními armádami, leteckou armádou a svazky raketového a výsadkového vojska se zpravidla organizuje na samostatných radiodálnopisných směrech. S ostatními prvky operačního učenění se zpravidla organizuje rádiové spojení v sítích, při čemž se vždy předvídá možnost jejich vyvedení na směr. Obdobně u všech štábů, které pracují na samostatných směrech, nutno zabezpečit jejich včlenění do rádiových sítí. Přesto však duplexní radiodálnopisné spojení je základním způsobem rádiového spojení na stupni frontu, neboť nejlépe vyhovuje jak provozním, tak operačním požadavkům na rádiové spojení na tomto stupni.

Součinnostní rádiové spojení se na stupni frontu zpravidla organizuje účastnickým způsobem. Tento způsob organizace rádiového spojení umožňuje štábům navazovat součinnostní spojení bez ohledu na jejich podřízenost.

Rádiové spojení se v některých případech — zejména spojení s generálním štábem a spojení se sousedními fronty — udržuje prostřednictvím spojovacích uzlů zvláštního určení. Na těchto se zprávy buď retranslují nebo transituji. Organizace rádiového spojení prostřednictvím spojovacích uzlů zvláštního určení současně ztěžuje práci nepřátelskému rádiovému průzkumu.

Vysílací střediska se na stupni frontu na všech místech velení zásadně umísťují ve značné vzdálenosti od velitelských stanovišť. Vedle toho se v některých případech využívají i stálá vysílací střediska.

Velmi krátkovlnné rádiové spojení se na stupni frontu zřizuje zpravidla jen na ojedinelých směrech, neboť značné vzdálenosti mezi korespondujícími stanicemi vyžadují velkého počtu retranslačních míst.

Při provozu rádiových pojitek je nutno důsledně dodržovat zásadu, že rádiové stanice jsou na příjmu a vysílají pouze při ztrátě spojení ostatními druhy pojitek, nebo na zvláštní rozkaz.

Rádiové spojení musí být organizováno tak, aby umožňovalo z hlediska spojení zaměnitelnost jednotlivých míst velení frontu. K tomu je nutno učinit potřebná organizační, technická i provozní opatření. Kromě toho musí být zabezpečena dostatečná záloha rádiových prostředků.

ORGANIZACE LINKOVÉHO SPOJENÍ

Pro zabezpečení linkového (telefonního a dálnopisného) spojení na stupni front se především využívá stálých kabelových a vzdušných vedení na území válčiště. Využití těchto prostředků je výhodné především z hlediska rychlosti zřízení soustavy spojení, poněvadž se využívá vedení již vybudovaných, která je zapotřebí podle požadavků náčelníka spojení frontu propojit, eventuálně v zničených úsecích opravit, nebo nahradit a zejména kabelová vedení skýtají dostatečnou kapacitu kanálů a jsou jedním z nejdolnějších spojovacích prostředků vůči účinkům raketových zbraní dělostřelectva a letectva.

K těmto výhodám je třeba přihlídnout i při volbě velitelských stanovišť frontu a armád tak, aby byla zřizována poblíž telekomunikačních objektů na výhodných kabelových tratiích, nebo v takových prostorech, z nichž je možno východ do stálé kabelové sítě (která musí být kostrou linkového spojení) zřídít snadno poimní spojovacími prostředky.

Sít zemních kabelů a vzdušných vedení se na potřebných směrech doplňuje výstavbou vzdušných vedení linkovými stavebními prapory.

Linkové spojení musí být na hlavních směrech zdvojeno směrovými pojítky a v některých úsecích a zejména v útočných operacích musí směrové spojení plně nahradit soustavu linkového spojení do doby, než bude možno využít linkové sítě.

Linkové a směrové spojení se organizuje z hlavního velitelského stanoviště frontu k ostatním velitelským stanovištím frontu, k velitelským stanovištím armád a frontových svazků, útvarů a záloh.

Linkové a směrové spojení mezi velitelskými stanovišti frontu a s frontovými svazky útvary a zálohami, které jsou rozmístěny, nebo působí v blízkosti velitelských stanovišť frontu, se organizuje přímo — na směrech.

K zabezpečení spojení s armádami se na jednotlivých operačních směrech a ve výhodných telekomunikačních centrech zřizují spojovací uzly zvláštního určení (USON). Mezi velitelskými stanovišti frontu a spojovacími uzly zvláštního určení musí být zabezpečeno mnohakanalové linkové a směrové spojení, které se na USON rozvětňuje k armádám a jednotlivým svazkům a útvarům. Přes spojovací uzly zvláštního určení se organi-

zuje spojení i k ostatním prvkům operačního učenění frontu, jako jsou frontové svazky, útvary a zálohy, které působí na příslušném operačním směru. Proto musí být spojovací uzly zvláštního určení vybaveny výkonnými pojitky všech druhů a zejména výkonnými rádiovými a směrovými pojitky, aby zabezpečily velení armádám a ostatním frontovým svazkům a útvarům na velké vzdálenosti a v celé hloubce útočné operace, kde zpravidla nebude možné počítat s využitím stálých sítí orgánů spojů, zejména na cizím území. Rozvětřování spojů z USON se provádí všemi druhy pojitek podle situace, převážně směrovými a linkovými pojitky.

ORGANIZACE SPOJENÍ POHYBLIVÝMI POJITKY

Pro zabezpečení odesílání grafických dokumentů a obsáhlejších zpráv, rozkazů a hlášení, jejichž předávání po technických pojitkách by bylo obtížné a zdlouhavé a i z hlediska utajení nevhodné, nebo nepřipustné — se organizuje spojení pohyblivými pojitky.

Jako pohyblivých pojitek se na stupni front používá převážně spojovacích letounů a vrtulníků. Cestovní rychlost těchto prostředků se pohybuje v mezích 120 a 160 km/hod.

Spojení spojovacími letouny a vrtulníky se organizuje v přímých kursech a v okružních kursech. V přímých kursech se organizuje spojení za jednotlivými armádami a ostatními důležitými prvky operačního učenění frontu podle úkolu, kupříkladu s tankovými svazky, přímo podřízenými frontu a podobně. Spojení v okružních kursech se organizuje s ostatními prvky operačního učenění frontu, a to vždy s několika svazky a útvary, působícími v daném směru nebo prostoru. Spojení v okružních kursech se uskutečňuje zpravidla vrtulníky, protože jsou nenáročné na přistávací plochy.

Systém spojení spojovacími letouny a vrtulníky musí být doplněn auty a motocykly, jimiž se organizuje spojení na kratší vzdálenosti a v týlu.

Základem organizace spojení pohyblivými pojitky jsou pravidelné kursy, stanovené v souladu s rozvrhem odesílání štábních dokumentů. Kromě prostředků, vyčleněných pro pravidelné kursy na jednotlivých směrech a okruzích je třeba mít vždy v pohotovosti několik dalších prostředků pro mimořádné kursy podle naléhavých potřeb štábu.

PLÁNOVÁNÍ A ŘÍZENÍ SPOJENÍ

Plánování a řízení spojení provádí spojovací náčelník frontu se svým oddělením. Jak již z předcházejících statí vyplývá, vyžaduje řízení spojení na stupni frontu značného organizačního úsilí.

Je tomu tak proto, že problematika, kterou je nutno řešit spojovacím oddělením frontu, je podstatně širší než na ostatních stupních.

Na stupni frontu přistupuje k vlastní organizaci spojení i řešení spojení v letectvu, raketovém vojsku a ostatních speciálních druzích vojsk, které plní armádě bezprostředně nepodléhají.

Kromě toho se musí spojovací oddělení frontu zabývat využitím stávající telekomunikační sítě, organizací a plánováním činnosti polní pošty, řízením opravárenských útvarů a zařízení. Hlouběji je nutno řešit i otázky protirádiové činnosti a bojové přípravy vojsk.

Nutno počítat i s tím, že na stupeň frontu je běžnou praxí, že zatím co jedna operace probíhá, podílí se část spojovacího oddělení na přípravě spojovacích podkladů pro další operaci, kterou plánuje přísně omezený počet příslušníků štábu. Rovněž tato okolnost představuje pro spojovacího náčelníka značné zatížení. Spojovací oddělení frontu rovněž podrobně rozpracovává po spojovací stránce otázky operačního zastírání a klamání nepřitele.

Základním dokumentem, který stanoví způsob zabezpečení spojení na jednotlivých směrech, je nařízení pro spojení. Nařízením pro spojení rovněž podstatně ovlivňuje spojovací náčelník frontu činnost spojovacích náčelníků podřízených armád a svazků.

Vzhledem k tomu, že úplně nařízením pro spojení je na stupni frontu, je obsáhlý dokument, vydávají se závčas potřebné výpisy, aby bylo umožněno podřízeným štábům souběžně plánování. Zásady pro organizaci spojení trvalejšího rázu se stanoví ve zvláštní Směrnici pro spojení, mající platnost i po několika operaci.

Ostatní dokumentace, kterou zpracovává spojovací oddělení frontu, je obdobného charakteru, jako u polní armády, je však podstatně specializovanější. Zvlášť podrobně se vede evidence stálých telekomunikačních zařízení na vlastním i nepřátelském území. V plánu materiálně technického zabezpečení je nutno podstatně podrobněji řešit otázky oprav, zejména generálních.

Z á v ě r

Pro spojení na stupní front se používá velmi výkonných spojovacích prostředků, a to nejen co do obsahu, ale i co do počtu spojovacích kanálů a kapacity přenášených zpráv. Tyto prostředky musí být mobilního typu, aby byly schopny zabezpečit pružnost soustavy spojení a velení, zejména v pohybových operacích.

Prostředků pro výstavbu polních vedení se používá jen jako doplňku k soustavě linkového spojení, jehož základ je budován na stálých kabelových a vzdušných sítích.

Hlavními spojovacími prostředky jsou pojítka bezdrátová, která jsou schopna zabezpečit spojení ve všech fázích frontových operací a do celé hloubky, ale všude, kde je to možné, se využívá především linkových pojítek, protože skýtají lepší ochranu provozu před nepřátelským speciálním průzkumem. Na směrech, kde je možno použít linkových pojítek v dostatečné kapacitě, se bezdrátové prostředky neuvádějí do provozu a slouží jako záloha.

Zvláštním prvkem v spojovací soustavě na stupní front jsou spojovací uzly zvláštního určení, kterých se pro značné vzdálenosti používá jako retranslačních a transitních bodů pro všechny druhy pojítek.

Rozsáhlá soustava spojení klade vysoké nároky na organizační práci spojovacího štábu, na vycvičenost frontových spojovacích útvarů a jednotek a na náčelníky spojovacích směrů, kteří musí dovedně organizovat zasazení a využití pojítek na jednotlivých směrech.

Některé otázky organizace týlu frontu v útočné operaci

Podplukovník Josef Mikulec

Autor v článku vysvětluje některé zásady činnosti týlu frontu; zabývá se jeho organizací, učením, řeší otázky zásobování, dopravy, zdravotnického zabezpečení a velení.

Činnost frontového týlu v útočné operaci, vedené v podmínkách používání zbraní hromadného ničení, není určována jen spotřebou velkého množství zásob (500—700 tisíc tun), ale i složitostí situace, za které frontový týl plní své úkoly. To klade zvýšené požadavky především na přísun materiálu, který musí být na 75—80 % soustředěn ve frontových, armádních a vojskových skladech do zahájení operace. Poněvadž doba na přípravu frontových operací bude značně zkrácena a příprava bude probíhat v podmínkách nepřetržité bojové činnosti, je třeba pečlivě celou činnost týlu sladit. V soudobých operacích pouze odlehčený týl, schopný po celou dobu vedení útočné operace sledovat vojska, může zabezpečit operační činnost po materiální, technické a zdravotnické stránce. Vojskový týl musí být plně pohyblivý a všechny prostředky týlového zabezpečení vedení boje na dobu 4—5 dnů musí být na vozidlech.

Týlové útvary a zařízení svazků a armád je třeba vybavit terénními dopravními prostředky. Výše zásob materiálně technických prostředků udržovaných v armádním týlu musí kryt spotřebu vojsk armády na dobu dvou dnů vedení operací.

Týl frontu je nutno přiblížit blíže k vojskům. Snížení množství materiálních prostředků v armádních skladech a nové zásady zdravotnického zabezpečení vytvářejí pro takové přiblížení vhodné podmínky. Tyto pohyblivé prostředky frontu se rozvíjejí v prostorech, ve kterých dříve pracovaly týlové útvary a zařízení armád. Kromě toho může týl frontu část svých zásob předsunout ještě blíže k vojskům bez ohledu na postup obnovy železnic.

Organizace a členění operačního týlu na sledy (frontová zásobovací základna, předsunutá frontová základna, oddělení předsunuté frontové základny) dovoluje i při zpohyblivění udržovat ve frontu tutéž výši zásob jako dříve. Armádní zásoby spolu se zásobami vojskového týlu zabezpečují polní armádu na 6—7 dnů činnosti, tj. na jednu armádní operaci. Při provádění nepřetržitého přísunu v průběhu vedení útočné operace dosáhneme toho, že ke konci armádní operace bude v armádních skladech 70—80 % původních zásob, což dovoluje zahájit bez operační přestávky další armádní operaci. V důsledku možnosti přiblížení části frontových zásob blíže k vojskům (zásoby v PFZ a podle potřeby i v čelních odděleních PFZ) se souhrn zásob v prostoru operační činnosti nejen nesnižuje, ale naopak nepatrně zvyšuje.

Vysoká pohyblivost operačního týlu je zabezpečena nejen snížením a účelnějším rozložením zásob, nýbrž i dostatečnými dopravními prostředky, především automobilními. Jejich kapacita musí dovolovat přemístění armádní základny dvěma koloběhy. Front musí mít k dispozici nejen dopravní prostředky pro doplňování spotřeby zásob armád, nýbrž i pro vytváření oddělení PFZ. I když se nemění zásada odpovědnosti za přísun materiálu nadřazeného k podřízeným, může náčelník týlu frontu, který zná operační záměr velitele frontu, použít k přísunu zásob z frontových skladů k armádám dopravních prostředků armád. Dopravní prostředky armád a frontu musí být využívány na základě komplexního plánu přísunu. Přitom využití dopravních prostředků všech druhů, to znamená automobilních, železničních, vzdušných a popřípadě i vodních, musí řídit jeden orgán. Zásobování pomocí letounů je nutno považovat za běžný způsob přísunu, poněvadž vzdušný přísun je schopen řešit obtížné situace zejména ve prospěch vojsk prvního sledu operačního učenění frontu. Při plánování přísunu je třeba vždy počítat s nutností nahradit jeden druh dopravních prostředků jiným. Zejména rozpočet na využití železnice musí být vždy zdvojen především automobilním transportem. V praxi to znamená, udržovat stále zálohu automobilních dopravních prostředků, a to na stupni frontu v útočné operaci ve výši 25 % denního objemu přísunu. Jestliže denní kapacita přísunu tvoří asi 15 až 16 tisíc tun, je třeba mít v záloze frontu kapacitu asi 3—3,5 tisíc tun, to znamená jednu automobilní brigádu.

Rovněž názor na využití a obnovu komunikací je třeba změnit. V soudových podmínkách vedení frontové útočné operace se nemůžeme spokojit s udržováním 2—3 železničních směrů nebo 2—3 automobilních silnic u frontu a 1—2 směrů silnic u armády, nýbrž je třeba počítat s využitím celé komunikační sítě v pásmu operační činnosti frontu. Při obnově je třeba věnovat pozornost zejména obnově komunikačních objektů.

Složitá je otázka obnovy poškozené techniky. Dále platí zásada, že v průběhu frontové útočné operace je třeba veškeré technické prostředky orientovat na opravy té techniky, kterou je možno co nejrychleji vrátit vojskům. Hlavní metodou oprav je výměna agregátů. Činnost vojskových armádních i frontových technických útvarů musí být úzce sladěna a řízena podle jednotného ústředního plánu. I u technických zařízení armády a frontu je třeba zabezpečit jejich pohyblivost a možnost přemístění jedním koloběhem. Toho dosáhneme revizí výše zásob technického materiálu, který svojí skladbou musí odpovídat profilu prováděných oprav a jeho množství se musí řídit požadavkem mít v armádních zařízeních zásoby na stejnou dobu jako ostatního materiálu. Je třeba počítat s tím, že část záložních součástek a agregátů bude získána demontáží neopravitelné techniky.

Při organizaci zdravotnického zabezpečení frontové operace je třeba především odstraňovat mnohoetapovost odsunu, která nejenže zhoršuje zdravotní stav raněného, ale zvyšuje při stejném počtu raněných i počet lůžek. To vyžaduje přenést poskytování specializované pomoci na front. Ze sestavy armády se plně vylučuje armádní nemocniční základna, která byla tvořena z málo pohyblivých nemocnic. Armádní zdravotnické útvary musí být organizovány tak, aby byly zaměnitelné s divizními zdravotnickými prapory. Poněvadž tyto prostředky jsou schopny pracovat v ohniscích napadení ZHN, není nutno mít specializované zdravotnické prostředky. Rozvíjení frontových nemocnic bude probíhat postupným narůstáním podle skutečné situace a především se bude řídit operační situací armád. Řízení léčebných zařízení rozvinutých v armádních prostorech bude provádět zdravotnická správa frontu (frontová nemocniční základna). Řízení nemocničních frontových základen v hloubce frontového týlového prostoru bude provádět správa frontového odsunového střediska, takže náčelník zdravotnické služby frontu může veškerou pozornost soustředit na řízení zdravotnického zabezpečení prvního sledu operačního uclnění frontu.

Uvedné hlavní změny v organizaci materiálního a zdravotnického zabezpečení frontové operace vyvolávají nutnost věnovat zvýšenou pozornost otázkám velení týlu, poněvadž vzrostla vzájemná závislost v činnosti sil a prostředků týlového zabezpečení všech stupňů. Jen sladěná práce všech stupňů velení v otázkách materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení je zárukou splnění náročných úkolů. Je třeba říci, že nový systém organizace týlu dává lepší předpoklady pro organizaci spojení. Spojení frontového a armádního týlu musí být napojeno na spojovací uzly, které se rozvíjejí v místech činnosti hlavních týlových orgánů a na pomocné spojovací uzly, které se zřizují v místech rozvinutí týlu svazků, armády a frontu.

Nejintenzivnější činnost týlových orgánů je v době přípravy frontové operace. V této době je zakázáno používat pro spojení rádiové prostředky. Je proto nutno, aby týl frontu měl k dispozici i útvar linkového spojení, který řeší využití speciálních kanálů linkového a směrového spojení vševojskových štábů, rozvíjení a obsluhu linek týlu.

Materiální, zdravotnické a technické zabezpečení útočné operace frontu je podmíněno nejen množstvím prostředků, které jsou pro daný úkol vojsk frontu k dispozici, nýbrž i vhodnou organizací týlu, která vytvoří předpoklady k jejich dokonalému využití.

Snažil jsem se v článku vysvětlit některé nejzákladnější zásady organizace týlu frontu, při čemž jsem využil především pramenů Sovětské armády. Bylo by jistě účelné názory na změny v organizaci týlu v celém rozsahu vysvětlit podrobně a učinit předmětem diskuse v odborném vojenském tisku.

Konkretizace některých otázek materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení

Generálmajor Josef S I a b ý

Autor rozvádí článek pplk. Mikulce a zabývá se konkrétněji otázkami týlu frontu: členění týlu frontu a jeho zásob na sledy, systémem zásobování tankové armády, letecké armády a raketových útvarů, vybavení frontu týlovými útvary uskutečňujícími jednotlivé druhy dopravy, zdravotnické a technické zabezpečení.

Zvláštnosti organizace a činnosti týlu frontu jsou určovány řadou činitelů, jichž osvětlení umožní správné pochopení úlohy i organizačních principů frontového týlu v útočné operaci.

Jsou to především změny v organizační struktuře týlu vševojskové armády, zejména v jeho rázném odlehčení. Vytvoření pohyblivé armádní základny (PAZ) s 1 až 2denní zásobou materiálních prostředků, vybavení armády pohyblivými dílenskými prostředky k provádění běžných a středních oprav a vyjmutí málo pohyblivých nemocnic z podřízenosti armády, vytváří sice pohyblivý systém materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení, avšak činí armádní týl značně závislý na frontu. To vyžaduje, aby se týl frontu a zejména jeho zásoby členily do několika sledů:

— v prostorech čelních úseků železnic se budou rozvíjet **předsunutá frontová základna (PFZ)**, ve kterých bude uložen první sled frontových zásob. Bude to přibližně v prostorech dřívějších zásobovacích stanic, vyčleňovaných k rozvíjení armádních zásobovacích základen.

Předsunutá frontová základna může být podle situace rozvíjena pro jednu nebo více armád. V průběhu frontové operace se bude přemísťovat po železnici 2krát až 3krát;

— v hloubce 300 i více kilometrů se bude rozvíjet **frontová zásobovací základna (FZZ)**, ve které bude uložen druhý sled frontových zásob materiálních prostředků. Z ní budou doplňovány zásoby předsunutých frontových základen a vojsk rozmístěných v prostorech frontových skladů. Frontová zásobovací základna, která může zahrnovat i stacionární zařízení a sklady, se bude přemísťovat po železnici postupně se zakončením frontové útočné operace. Stacionární zařízení budou postupně předávána orgánům územní správy hlubokého týlu;

— v průběhu útočné operace budou předsunutá frontová základna předsunovat po silnicích do armádních týlových prostorů (za pohyblivé armádní základny) **oddělení frontových skladů se zásobami (OPFZ)**. V jejich prostorech se později s postupem obnovy železničních směrů rozvinou předsunutá frontová základna.

V prostorech oddělení předsunutá frontová základna (OPFZ) a předsunutých frontových základen (PFZ) se budou zároveň rozvíjet i pohyblivé části týlových útvarů a zařízení frontu.

Organizace týlu ve frontové útočné operaci ve výchozí situaci a po splnění bližšího úkolu frontu je v možných variantách schematicky znázorněna na přílohách 1 až 3 (viz str. 106 až 108).

Rozložení zásob materiálních prostředků ve frontu k zahájení útočné operace může být následující: Viz tabulka str. 102.

Uvedené zásoby představují 70–80 % celkových zásob potřebných na celou útočnou operaci. Vzhledem k tomu, že nemůžeme připustit, aby některý zásobovací stupeň zůstal bez zásob a že armádní operace budou bez operačních přestávek následovat za sebou, je nutno, aby ke konci první armádní operace zůstalo ve vojskách a v armádních skladech přibližně 75 % zásob potřebných pro další armádní operaci.

Vševojsková armáda ve složení 3–4 motostřeleckých a 2–3 tankových divizí je vysoce operativním, pohyblivým svazem. Těto nové situaci odpovídá i členění zásob materiálních prostředků, týlových útvarů a zařízení frontu. Jejich první sledy (PFZ) a v průběhu ope-

Druh zásob	výše zásob v operačních kalkulačních jednotkách				Celkem u frontu
	ve vojskách	v pohyblivé armádní základně	ve frontových skladech		
			PFZ	FZZ	
Munice v palebných průměrech					
– k ručním zbraním	1,50	0,25	0,40	0,60	2,75
– dělostřelecká a minometná	1,50	0,25	0,40	0,60	2,75
– tanková	2,00	0,50	0,50	0,75	3,75
– letecká	6,00	5,00	—	—	11,00
– protiletadlová	3,00	0,50	0,40	0,60	4,50
PHM v náplních					
– benzin automobilní	2,50	0,25	0,25	0,50	3,50
– nafta motorová	2,50	0,25	0,50	0,75	4,00
– tryskový petrolej	5,00	2,00	1,00	1,00	9,00
Potraviny v denních dávkách:					
– konzervové dávky	3	2	5	5	25
– normální dávky	2			5	
– záložní dávky	1		1	1	

race i předsunutá oddělení (OPFZ) zasahují až do týlového prostoru armád a tvoří výhodné podmínky pro rychlou a účinnou materiální pomoc vojskům.

Dalším významným prvkem ovlivňujícím organizaci týlu frontu, je jeho operační složení, které pro útočnou operaci mohou tvořit:

- tři až pět vševojskových armád,
- jedna až dvě tankové armády,
- letecká armáda,
- posilové prostředky hlavního velitelství.

Zvláštní místo u frontu zaujímají tankové armády. Je tomu tak proto, že tanky povedou bojovou činnost ve vyšších tempích (100 i více kilometrů), ve značné odtrženosti od ostatních sil frontu. To bude na jedné straně vyžadovat určitou soběstačnost týlu tankových svazků a tankové armády, na druhé straně jejich vysokou pohyblivost. Veškeré zásoby tankových svazků i tankové armády musí být po celou dobu trvání útočné operace na automobilních vozidlech. V tankových svazcích budou zpravidla 3 až 5denní, v armádních skladech pouze jednodenní zásoby. Zásoby na další 2 až 3 dny útočné operace budou vezeny na předsunutých prostředcích frontu s pevným bojovým zabezpečením přísunu pro případ ohrožení nebo přerušení přísunových cest k tankové armádě.

Za hlavní druhy materiálu u tankové armády je nutno počítat tankovou a protiletadlovou municí a motorovou naftu.

Přisun k tankové armádě (popřípadě přímo k tankovými svazkům) je třeba zabezpečit zdvojnásobením vzdušnými dopravními prostředky.

Rovněž i letecká armáda, patřící do operačního uclnění frontu, má řadu zvláštností a odlišností vyvolaných jednak samými druhy letectva, jednak jeho rozmístováním po celé šířce útočného pásma frontu a v hloubce armádního i frontového týlového prostoru. Letec-

kou zásobovací základnu (LZZ) bude zpravidla nutno rozdělit do dvou směrů (na dva železniční směry frontu). Část týlových prostředků letecké armády bude nutno umístit ve frontovém týlovém prostoru pro zabezpečení bombardovacího letectva.

Přesun do armádních skladů letecké armády organizuje tyl frontu po železnici, do skladů leteckých technických divízi tyl letecké armády s využitím železničních, automobilních i vzdušných dopravních prostředků.

Zabezpečení leteckých svazků, rozmístěných poblíž předsunutých částí frontové základny a frontových skladů, je prováděno přímo z těchto frontových zařízení.

Hlavními druhy materiálu letecké armády jsou letecká munice a tryskový petrolej.

Tyl letectva plní daleko širší úkoly než normálně tyl vševojskové armády. Do jeho působnosti patří i provádění obnovy letišť a jejich zabezpečení pro přijetí bojových leteckých útvarů. K tomu účelu je vybaven leteckými technickými útvary (leteckými ženižními stavebními prapory), letištními prapory a prapory pozemního zabezpečení navigace. V tomto směru vykonává tyl frontu vůči letecké armádě i širší povinnosti.

Zásobování dělostřeleckých raketových útvarů je prováděno péčí a prostředky tylu frontu; k tomu účelu je front vybaven stabilními nebo polními pojízdnými sklady (rozvíňovanými prostředky dělostřeleckých technických brigád) a montážními dílnami atomové munice, kterými jsou posilovány armády.

Zásobování hnacími náplněmi řízených raket provádějí zvláštní frontové pojízdné polní sklady pohonných hmot.

Přísun atomové munice a hnacích náplní se provádí speciálními automobilními nebo vzdušnými dopravními prostředky.

Tyl frontu zaujímá významné místo v komplexním řízení dopravy, do jehož rámce patří zejména

- železniční doprava,
- vzdušná doprava a

— polní potrubní doprava, jejíž prostředky jsou výhradně centralizovány v tylu frontu.

Železniční doprava je hlavním druhem dopravy na stupni frontu. Proto také obnovovací služba — železniční brigády — jsou prostředky frontu.

Rovněž vzdušné dopravní prostředky jsou prostředky frontu. Řízení vzdušné dopravy provádí tyl frontu nebo tyl armády v případě, že velitel frontu přidělil armádě vzlety dopravních leteckých útvarů.

Dopravní výsadková letecká divize (o třech plucích) vybavená letouny typu Il-14 T může denně při čtyřech vzletech přisunout více než 1000 tun materiálu. To představuje denní potřebu tankové, a protiletadlové munice a motorové nafty pro 2 až 3 tankové divize. Vrtulníkovi zásobovací divize o třech plucích, vybavená těžkými vrtulníky Mi-6 (únosnost 8 tun), může při třech vzletech denně přisunout více než 2000 tun materiálu. To představuje téměř celodenní potřebu hlavních druhů materiálů celé tankové armády.

Vzdušné zásobování vyžaduje pomoc vševojskových velitelů; jejich povinností je předvídat již při plánování operace zásobování vzduchem a ukládat předsunutým odřadům a vzdušným výsádkům úkoly ovládnout nepřátelská letiště a jiné vhodné plochy pro přistání dopravních letounů a vrtulníků. Dále bude nutno letecké stavební útvary (jejich letištní ženižní stavební roty) s průzkumnými skupinami letištních praporů a praporů pozemního zabezpečení navigace začleňovat přímo do pochodových sestav prvosledových svazků pozemních vojsk, aby dobytá letiště byla co nejdříve uvedena do provozu. Často bude nutno pro jejich přesun vyčleňovat samostatné pochodové osy, vzhledem k vybavení leteckých stavebních útvarů těžkou, málo pohyblivou zemní technikou.

Rovněž i polní dálková potrubní doprava je soustředěna u tylu frontu. Brigáda potrubní dopravy o třech potrubních praporech může vést potrubní linku na hloubku jedné armádní operace, tj. na vzdálenost 300 km. Při vybavení 100mm potrubím má denní výkonnost 600—800 m³, při 150mm potrubím 1200—1600 m³.

Automobilní dopravní prostředky (automobilní dopravní brigády, samostatné automobilní dopravní prapory) používá front jednak k posilování dopravní kapacity vševojskových a tankových armád, jednak k předsunování zásob do oddělení předsunuté frontové základny, která se rozvíjí na silnici. Ke zdvojení železniční dopravy je třeba udržovat v pohotovosti 1 až 2 automobilní dopravní brigády.

Denní potřeba vševojskové nebo tankové armády činí 3500—4000 tun materiálu. To znamená, že tyl frontu musí vést (disponovat) za každou armádou jednu automobilní

brigádu minimálně o této kapacitě, v operační hloubce pak pro armády na směru hlavního úderu dvě automobilní brigády (jednu k překrytí koloběhu z předsunuté frontové základny do oddělení PFZ, druhou z oddělení PFZ do pohyblivých armádních základen).

Týl frontu v rámci komplexního řízení dopravy plní významnou funkci v silničním a železničním zabezpečení. Jeho úsilí v průběhu operace bude zaměřeno k obnově 2 až 3 železničních směrů a 3 směrů vojenských automobilních silnic. Ovšem vzhledem k nutnosti rozptylovat dopravu a disponovat stále dostatečným počtem odklonů a objezdů, je kromě toho třeba, aby týl frontu kontroloval všechny významnější železnice a silnice v celém svém útočném pásmu. V tomto směru bude požadována úzká součinnost s operačním štábem, ženijním a chemickým vojskem, železničními a silničními orgány územní správy.

V dopravě materiálu bude týl frontu navazovat na dopravní a zásobovací systém národního hospodářství. To mu umožní plně využít mechanizace, paletizace a kontejnerizace. Přisun s využitím sedlových vozů a jednotypových dopravních automobilních jednotek umožní provést dopravu materiálu bez překládaní až do divizních skladů.

Rovněž i organizace zdravotnického zabezpečení frontové útočné operace je ovlivňována zvláštnostmi zdravotnického zabezpečení armád. Samostatné armádní zdravotnické oddíly mohou pracovat na zásadách vzájemné záměny s divizními zdravotnickými prapory a tak zabezpečit nepřetržitý příjem a poskytování pomoci raněným a zasaženým. Mohou též účinně zasahovat v ohnisech úderů ZHN a tak plně nahradit zdravotnické pluky zvláštního určení.

Hlavním úkolem zdravotnické služby frontu bude poskytování specializované zdravotnické pomoci. Všechny typy polních nemocnic jsou soustředěny u frontu, který podle požadavků armád rozvíjí v armádních prostorech nemocniční kolektory při zachování metody léčení většiny raněných na místě.

Letecká armáda bude vybavena 2 až 3 nemocnicemi pro speciální léčení létajícího personálu a k zabezpečení jeho rychlého návratu leteckým útvarům. Ve všech ostatních směrech budou útvary a svazky letecké armády napojeny na celkový systém zdravotnického zabezpečení pozemních vojsk.

K provádění odsunu raněných je front vybaven zdravotnickými vlaky a zdravotnickými odsunovými brigádami (s plným využitím zdravotnických aut a autobusů) a zdravotnickým dopravním letectvem (vrtulníky).

Pro odsun raněných, zejména od tankových svazků a tankových armád, je třeba plně využít zpětných letů dopravních výsadkových leteckých útvarů a vrtulníkových zásobovacích útvarů (dopravní výsadkový letecký pluk vybavený IL-14-T může jedním vzletem odsunout 540 ležících raněných, dopravní výsadková letecká divize 1620 ležících raněných, vrtulníkový zásobovací pluk vybavený vrtulníky Mi-4 240 ležících raněných).

Pro technické zabezpečení je front vybaven pohyblivými dílenskými prostředky k posilování armád v provádění středních oprav a opravárenskými závody k provádění generálních oprav za plného využití dílenských opravárenských závodů národního hospodářství.

Velení týlu frontu se opírá o plné využití rádiového a směrového spojení přes spojovací uzly týlových velitelských stanovišť, zásobovacích a nemocničních základen, železničních směrů a vojenských automobilních silnic. Ve vnitřním spojení na frontových základnách, železnicích a silnicích je nutno využívat stálých telefonních sítí.

Protivzdušná obrana významných týlových objektů je řešena v rámci celkového plánu frontu, a to jednak v teritoriálním systému PVOS, jednak zvlášť vyčleněnými útvary.

Zajištění pozemní ochrany týlu je prováděno zvláštními strážními útvary s využitím vojsk ministerstva vnitra.

Z á v ě r

Rychlé tempo postupu vojsk, zkracování doby útočných operací a jejich vedení bez operačních přestávek vyžaduje nepřetržitou činnost týlu. K plnění tohoto požadavku je týl frontu vybaven výkonnými útvary, jakými jsou např.

- dopravní výsadková letecká divize,
- vrtulníková zásobovací divize,
- automobilní dopravní brigády,
- brigády potrubní dopravy,
- silniční a železniční brigády.

Týlové útvary a zařízení frontu se člení do dvou sledů:

- předsunutá frontová základna,
- frontová zásobovací základna.

K účinné pomoci prvosledovým armádám se v průběhu útočné operace předsunuje na silnici část týlových útvarů a zásob materiálu v rámci rozvinutí oddělení předsunuté frontové základny.

Tento systém umožňuje účelné využití železniční i silniční automobilní dopravy.

Část prostředků týlu frontu je nutno ponechat v záloze v pohotovosti k posilování armád.

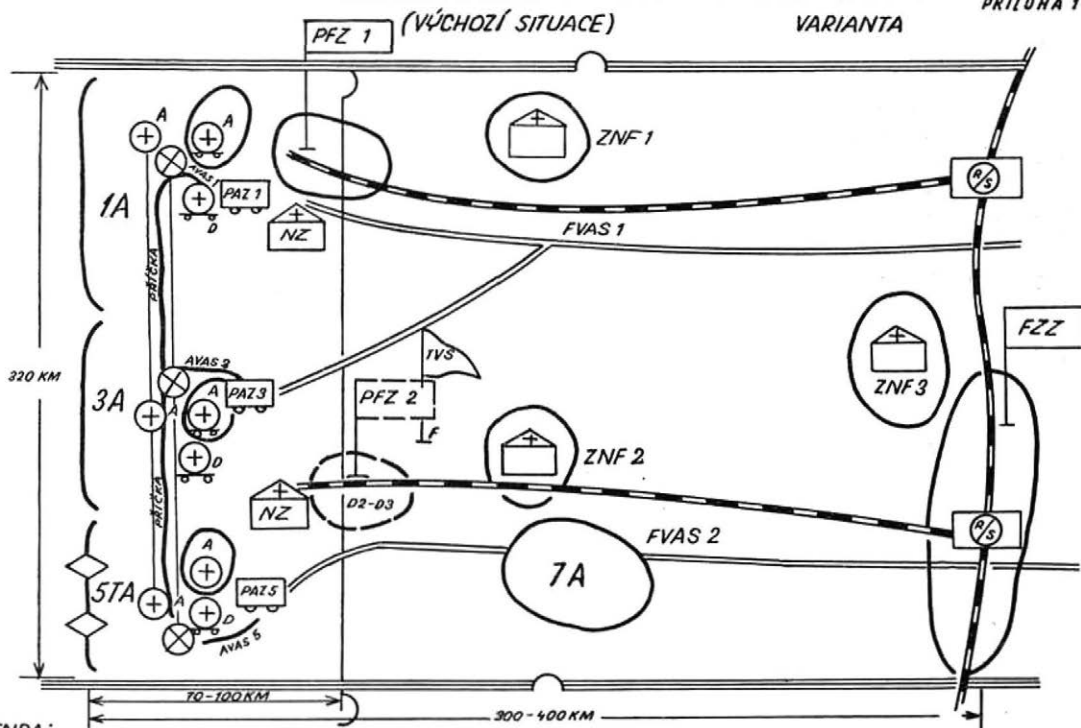
V útočné operaci je třeba v prvním pořadí zabezpečovat tankové svazky, tankové armády a vzdušné výsadky.

V systému dopravy materiálu a přepravy vojsk nabývá prvořadého významu vzdušná doprava.

V nedaleké budoucnosti možno v systému zásobování vojsk počítat s využitím výkonných zásobovacích raket.

SCHÉMA ORGANIZACE TÝLU V ÚTOČNÉ OPERACI

PŘÍLOHA 1

LEGENDA:

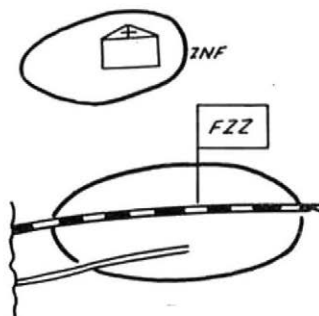
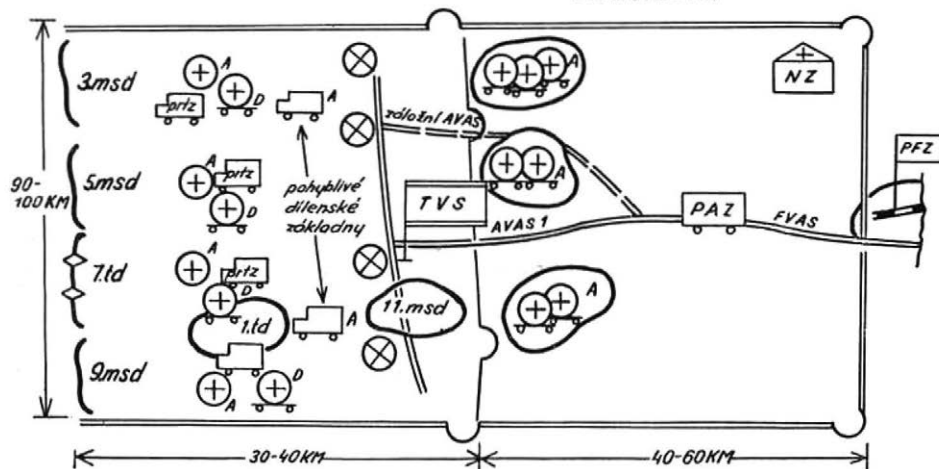
- ⊗ - DIVIZNÍ SKLADY
- ⊕_A - ARMÁDNÍ ZDRAV. ODDÍL
- ⊕_{NZ} - NEMOCNIČNÍ ZÁKLADNA
- ⊕_D - DIVIZNÍ ZDRAV. PRAPOR
- PAZ - POHYBLIVÁ ARM. ZÁKLADNA
- ⊕_{ZNF} - ZÁKLADNA NEMOCNIC FRONTU
- ⊕_S - PŘEDSUNUTÁ FRONTOVÁ ZÁKLADNA

SCHÉMA ORGANIZACE TÝLU VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

(VÝCHOZÍ SITUACE)

VARIANTA

PŘÍLOHA 2

LEGENDA:

- - DIVIZNÍ ZDRAVOTNICKÝ PRAPOR (SVYNUTÝ)
- - ARMÁDNÍ ZDRAVOTNICKÝ ODDĚL (ROZVINUTÝ)

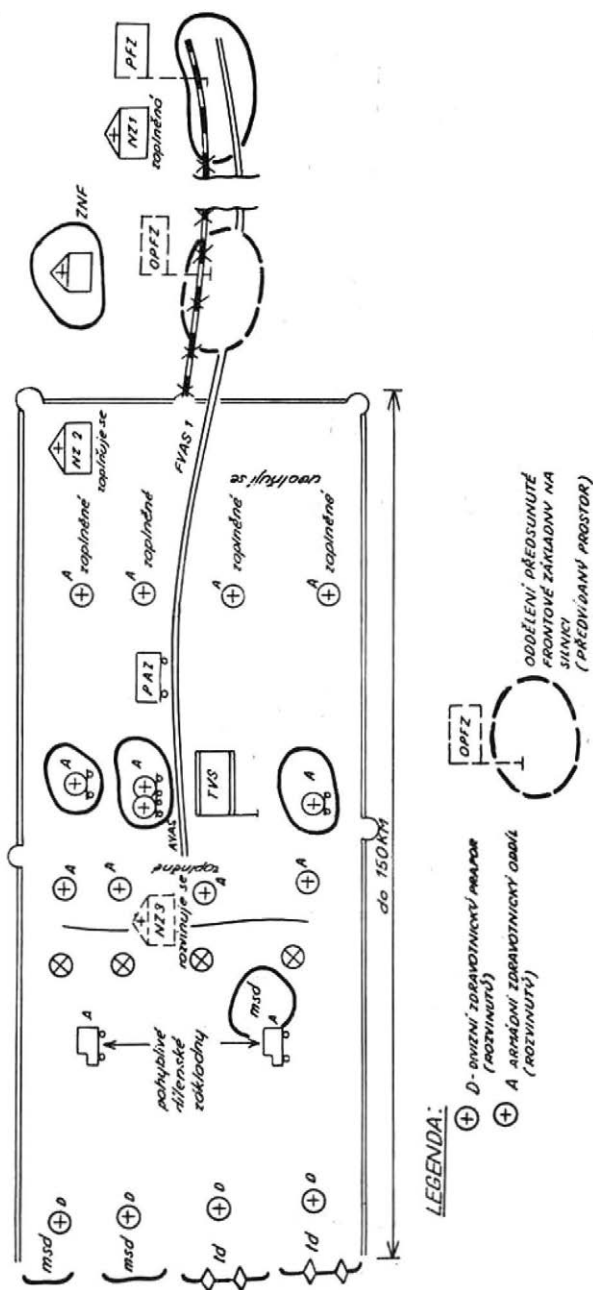
 - PRAPOR TECHNICKÉHO ZABEZPEČENÍ

 - ZÁLOHA ARMÁDNÍCH ZDRAV. ODDĚLŮ

SCHÉMA ORGANIZACE TÝLU VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

(PO SPINĚNÍ BŮ FRONTU)
VARIANTA

příloha 3

Zvláštnosti soudobé války a vedení strategické obrany na válčišti

Vývoj mezinárodní situace i urychlené vyzbrojování spojeneckých sil Severoatlantického paktu prostředky atomového napadení jednoznačně potvrzují, že imperialistické státy pokračují v přípravách na válku proti socialistickým zemím.

Nasvědčují tomu i společná cvičení na evropském válčišti, ve kterých jsou procvičovány nejdůležitější otázky počátečního období války, které jsou považovány za nejrozhodnější v celém průběhu války.

Z těchto cvičení i z projevů vedoucích vojenských představitelů a státníků se potvrzuje, že strategické koncepce Severoatlantického paktu jsou plně založeny na masovém používání atomových zbraní, které mají umožnit v nekratší době dosáhnout vítězství a zničení protivníka.

Otázky počátečního období války jsou studovány vojenskými odborníky kapitalistických států již řadu let, během nichž došlo k závažným změnám. Až do roku 1957 byly strategické koncepce na rozpoutání války založeny na předpokladu, že území Spojených států amerických a námořní cesty nebudou moci být napadeny žádnými prostředky protivníka a tudíž bude zajištěn bezpečný přísun zásob na evropské válčiště.

Velké technické úspěchy Sovětského svazu v oboru raketové techniky však nezvratně prokázaly, že všechna místa na zemi jsou zasažitelná s velkou přesností. Tato skutečnost, prověřená řadou velmi úspěšných zkoušek, přiměla vojenské odborníky, aby pozměnili své názory a vážně se zabývali bezpečností amerického kontinentu a celého oceánu.

Zvláště američtí vojenští odborníci začali pomocí různých kalkulací dokazovat, že Spojené státy si nemohou dovolit vyčkávat a zřít se iniciativy atomového napadení, neboť první úder budou prý tak mohutné a zdrcující, že prakticky rozhodnou o konečném vítězství. Dokazovali, že je nezbytné nutně přejít od strategie odvetných úderů ke strategii preventivních úderů, což umožní předstihnout protivníka v provedení atomového napadení a způsobit mu těžké ztráty již prvními úderů.

Názory západních vojenských odborníků na počáteční období války, jeho průběh a délku jsou dosud velmi nejednotné a značně se různí. Zatím co např. bývalý velitel spojeneckých sil ve střední Evropě, maršál Juin, tvrdil, že použití velkého množství atomových zbraní může již během několika hodin nebo i dnů způsobit úplný rozvrat ozbrojených sil protivníka, posuzují jiní vojenští odborníci situaci střízlivěji a počítají s dobou až jednoho měsíce.

Ve svých rozborech uvažují především s maximálním použitím atomových a vodíkových zbraní. Objekty, které mají být již prvními úderů zničeny, mají být tak závažné povahy, že jejich vyřazení rozhodujícím způsobem ovlivní funkci státu a jeho ozbrojených sil. Efektivní provedení těchto operací má mít dalekosáhlý strategický dosah a má být rozhodujícím činitelem v dalším průběhu války.

Dosažení maximálních účinků je spojováno s otázkou úplného nebo alespoň částečného překvapení. Proto se považuje za nevhodnější situaci vysoká připravenost vlastních ozbrojených sil a zejména nedostatečná bojeschopnost protivníka.

Pro zahájení prvních úderů je dávana přednost noci, kdy se zvětšuje psychologický účinek a ztěžují se podmínky činnosti prostředků protivzdušné obrany a možnosti odvetného úderu.

K zabezpečení tohoto cíle provádějí kapitalistické státy již řadu let důležitá opatření, jako je výstavba a dislokace plně bojeschopných ozbrojených sil a operační příprava válčiště a jeho nasycení válečným materiálem. Tradiční rozvíjení vojsk, která v minulosti předcházela před zahájením války, se nepředpokládá a připouští se jen skryté povolání záložníků-specialistů pod záminkou cvičení. Ozbrojené síly na válčišti mohou být zesíleny přísunem částí útvarů v rámci pravidelného střídání vojsk ze zámoří nebo dlouhodobého přesunu vojsk z kolonií. Teprve s provedením prvních úderů má být zahájeno vyvedení pozemních svazků a útvarů a jejich zasazení na jednotlivých operačních směrech.

V počátečním období války je přisuzována hlavní úloha letectvu a řízeným střelám, jejichž hlavní přednost je spatřována v možnosti provedení rychlých a mohutných úderů bez zjevných a předem zjistitelných příprav do celé strategické hloubky území protivníka.

Počátečními úderů, kterých se má zúčastnit maximální počet letounů a bezpilotních prostředků strategického i taktického dosahu vojenských vzdušných a vojenských námořních sil, mají být napadeny nejdůležitější cíle, jako odpalovací základny strategických

a taktických řízených střel, letecké základny, sklady atomových zbraní, systém řízení a na-vedení letectva, vojska v posádkách, systém protivzdušné obrany, průmyslová a politická centra a objekty strategické důležitosti.

Těmito údery je sledován cíl především ochromit prostředky vzdušného napadení a protivzdušné obrany protivníka a snížit jeho schopnost k provedení odvetného úderu, způsobit pozemním vojskům maximální ztráty, vyvolat paniku mezi obyvatelstvem a zabránit provedení mobilizace záloh.

Činnost pozemních sil většina vojenských odborníků hodnotí v této etapě jako druho-řadou, neboť může být zahájena až po provedení prvních úderů. Jejich úkolem má být rychle využít úderů atomových zbraní, proniknout na území protivníka a ovládnout již v prvních dnech války nejdůležitější prostory a objekty.

Předpokládá se, že jejich činnost bude usnadněna možností rychlého pronikání ne-souvislou frontou na samostatných směrech. V jejich prospěch mají být atomovými údery zničeny odpory a umožněn rychlý postup.

Důležitý význam pro zabezpečení vysokého tempa operací se přikládá rychlému a smě-lemu pronikání předsunutých odřadů a zejména širokému použití vzdušných výsadek, které mohou nejrychleji využít účinků atomových zbraní.

Z názorů na charakter činnosti v počátečním období války vyplývá, že imperialisté předpokládají dosáhnout rozhodných výsledků v poměrně krátké době po zahájení války.

Hlavní úlohu přisuzují vojenským vzdušným silám a raketovým zbraním pro jejich nesporné výhody, spočívající hlavně ve velkém dosahu, pohotovosti a účinnosti.

Na rozdíl od teoretických názorů nedosáhl však vývoj amerických řízených střel požadovaných výsledků. Nejdéle vyvíjená mezikontinentální řízená střela Atlas vykazuje dosud tak závažné nedostatky, že její použití je velmi problematické. Nejčastější závady se dosud vyskytovaly při odpálení, kdy došlo i k výbuchu prvního stupně rakety. Rovněž naváděcí systém se projevil jako málo přesný.

Další vyvíjená mezikontinentální řízená střela Titan má podobné konstrukční řešení a při zkouškách se vyskytují stejné obtíže jako u střely Atlas.

Dosud vyvíjená mezikontinentální řízená střela Minuteman, konstruovaná na tuhé palivo, je stále ve stadiu vývoje a pro praktické použití nelze s ní zatím počítat.

Nedostatky ve vývoji nutí Spojené státy udržovat zámořské základny, na kterých budují odpalovací základny balistických řízených střel středního dosahu.

Pro použití střel středního dosahu přicházejí v úvahu balistická řízená střela Thor, vyvinutá vojenskými vzdušnými silami, a střela Jupiter, vyvinutá pozemními silami. Obě střely mají přibližně stejné hodnoty a jsou důkazem nejednotnosti a vzájemné rivality v amerických ozbrojených silách.

Neuspokojivé výsledky vývoje řízených střel jsou hlavní příčinou, proč Spojené státy i nadále spoléhají na strategické letectvo, které je však nesrovnatelně zranitelnější.

Jednou z nejzávažnějších otázek pro vedení války na evropském válečném zůstává přísun ze zámoří. Velení Severoatlantického paktu, vědomo si nebezpečí ohrožení námořní dopravy, plánuje vytvoření dostatečných zásob na evropském válečném zůstává přísun ze zámoří. Velení Severoatlantického paktu, vědomo si nebezpečí ohrožení námořní dopravy, plánuje vytvoření dostatečných zásob na evropském válečném zůstává přísun ze zámoří.

Nedostatku pozemních sil na středoevropském válečném zůstává přísun ze zámoří. Velení Severoatlantického paktu, vědomo si nebezpečí ohrožení námořní dopravy, plánuje vytvoření dostatečných zásob na evropském válečném zůstává přísun ze zámoří.

Při rozboru názorů vojenských teoretiků kapitalistických států na charakter příští války a vedení bojové činnosti v počátečním období je třeba vzít v úvahu, že jsou velmi nejednotné a jsou ovlivňovány nově zaváděnými bojovými prostředky.

CHARAKTER SOUDOBÝCH OPERACÍ NA VÁLČIŠTI

Strategické koncepce na zahájení války za hromadného používání atomových zbraní vyvolaly pronikavé změny v charakteru, vedení a rozsahu operací na válečném zůstává přísun ze zámoří.

Velký rozmach raketové techniky a letectva umožnil ničit a umlčovat cíle nejen v bojové a komunikační zóně, ale i v zápolí, takže velkým ničivým účinkům zbraní budou vystavena nejen vojska, zálohy a tylové objekty na válečném zůstává přísun ze zámoří.

Tyto skutečnosti nasvědčují, že vedení operací na válečném zůstává přísun ze zámoří.

Proto se budou obě strany snažit, aby dosáhly svých cílů v co nejkratší době a s nejmenší ztrátou lidí a materiálních hodnot.

Tuto charakteristiku potvrzuje řada velkých spojeneckých cvičení na středoevropském válečném území, které se vyznačovaly velkou ničivostí, vysokou dynamičností a manévrovostí, vysokými tempy a náhlými změnami situace. Bojová činnost vojsk je vedena na značně širokých a nesouvislých frontách a do značné hloubky, která může přesáhnout i hloubku bojové zóny.

Vysoká dynamičnost operací a nutnost sladění činnosti všech složek ozbrojených sil v operačně strategickém rozsahu nezbytně vyžadují, že zpracování plánů a společná činnost byla řízena jedním velitelem ozbrojených sil válečného území. Velitel válečného území řídí operace prostřednictvím podřízených velitelů jednotlivých složek ozbrojených sil, kteří odpovídají za přímé řízení a bojové použití svých vojsk.

Letectvo válečného území, podřízené veliteli vojenských vzdušných sil válečného území, je zpravidla složeno z různých druhů letectva spojeneckých států, které se účastní války. Předpokládá se, že velitel vojenských vzdušných sil válečného území bude řídit letectvo jako celek, bude rozdělovat úkoly a cíle a kontrolovat plnění plánu jejich použití.

Rozsah a činnost letectva bude záviset na úkolech, které bude válečnické plnit, a na množství, které bude pro ně vyčleněno.

Za prvořadý úkol letectva se považuje vybojování nadvlády ve vzduchu, bez jejíhož dosažení není podle amerických názorů možné vedení déle trvající bojové činnosti na válečném území, protože letiště, doprava, živá síla i komunikace jsou vystaveny vzdušným úderům a pozemní vojska válečného území nejsou s to svými silami vytvořit účinnou protivzdušnou obranu. Proto vybojování nadvlády ve vzduchu je základním a naléhavým úkolem vojenských vzdušných sil válečného území. Provádí se ničením letišť, živé síly i letecké techniky na zemi a ve vzdušných bojích.

V soudobých podmínkách vedení operací na širokých a hlubokých frontách zůstává i nadále důležitým úkolem taktického letectva izolace prostoru bojové činnosti, prováděná ničením a umlčováním operačních a strategických záloh ještě před jejich zasazením do boje a omezení pohybu vojsk rušením provozu po komunikacích.

Naproti tomu je přikládán daleko menší význam přímé letecké podpoře pozemních vojsk, neboť řada úkolů, které dříve plnilo taktické letectvo, provádějí raketové zbraně taktického a operačního dosahu.

Požadavek na velkou pohyblivost vojsk výrazným způsobem zvyšuje použitelnost dopravního a dopravního výsadečného letectva pro přepravu vzdušných výsadek nebo průzkumných a záškodnických skupin do týlu vojsk protivníka.

Podle platných operačně taktických zásad a poznatků ze cvičení se počítá s taktickou leteckou armádou na každou skupinu armád. Její složení a počty nejsou stále a řídí se úkoly a charakterem bojové činnosti.

Veliteli pozemních sil válečného území jsou podřízeny svazky a samostatné útvary spojeneckých armád, z nichž většina je uskupena do skupin armád a polních armád a jen část je ponechána v záloze velitele válečného území.

Rozsah bojové činnosti pozemních sil je dán jejich bojovými možnostmi. Stále více vystupuje do popředí požadavek na vysokou pohyblivost, velkou palebnou a údernou sílu a velkou odolnost proti účinkům zbraní hromadného ničení. Těmto požadavkům nejlépe odpovídá tankové vojsko, které nejlépe může využít velkých ničivých účinků atomových zbraní a vzdušné výsadky, které jsou schopny nejlépe plnit úkoly v taktické i operační hloubce.

Úspěch soudobých operací na válečném území do značné míry závisí i na bojové činnosti vojenských námořních sil, podřízených veliteli vojenských námořních sil válečného území. Jejich hlavním úkolem je zajistit bezpečnost námořních cest a zabránit protivníku ve využívání moře svými plavidly.

Samo velitel Severoatlantického paktu však usuzuje, že v soudobých podmínkách nemají vojenské námořní síly dostatek sil k splnění tohoto úkolu a proto se musí stát obrana oceánů společnou záležitostí všech složek ozbrojených sil. Zatím co se pozemním silám přisuzuje obrana přístavů, průlivů a námořních úžin proti námořním a vzdušným výsadekům protivníka, ukládá se vojenským vzdušným silám, aby zabezpečily ze vzduchu námořní základny, námořní konvoje a lodě v pobřežních vodách.

Přes tato opatření řada vojenských odborníků usuzuje, že bude velmi problematické zabezpečit plynulou přepravu zásob velkým množstvím dopravních lodí proti ponorkám a letectvu, které znamenají pro ni největší nebezpečí.

Za další značně zranitelná místa jsou považovány přístavy a námořní základny, neboť nahromadění lodí v těchto prostorech vytváří výhodné cíle pro atomové napadení. Proto

se americké vojenské námořní síly orientují již v míru na vykládání zásob mimo přístavy na volných mořích, což je však spojeno s potřebou velkého množství speciálních zařízení.

Přes rozdílnost názorů na bezpečnost námořních komunikací shodují se vojenská odborníci v tvrzení, že právě tato otázka je jedním z nejslabších článků celé vojenské organizace Západu.

NÁZORY NA SOUDOBOU OBRANU NA VÁLČISTI

Přesto, že útok je v soudobých podmínkách považován za hlavní druh bojové činnosti, neztratila ani obrana svůj význam. Je přirozené, že nemůže plnit úkoly dřívějšími způsoby a vyžaduje zcela nového kvalitativního pojetí.

Velký rozmach operací nutí vojenské odborníky řešit celou řadu velmi složitých otázek obrany v operačně taktickém i strategickém rozsahu. Nejednotnost názorů však nasvědčuje, že v obraně zůstává daleko více nevyřešených problémů, než v útočném boji.

Především se mění dosavadní pojetí obrany. V nových podmínkách nelze tolik spoléhat na pevná obranná postavení a pásma, neboť každý projev pasivity je již předem odsouzen k nezdaru. Obranný boj se musí vyznačovat vysokou aktivností a pružností a jeho konečným cílem musí být přechod do rozhodného útoku.

Soudobá obrana je tudíž považována za dočasný druh bojové činnosti s cílem zpomalit nebo zastavit postup protivníka, získat čas k soustředění a rozvinutí sil, vyrovnat převahu v silách a prostředcích protivníka a vytvořit podmínky pro přechod do protitoku a všeobecné útočné činnosti.

Podle rozsahu může být obrana organizována buď na jednotlivých samostatných směrech nebo při velké převaze protivníka na celém válčišti. Může být plánována nebo vyucena.

Vojenská odborníci kapitalistických armád uvádějí, že strategická obrana na válčišti se může prakticky vyskytnout jak na počátku, tak i v průběhu války.

Na začátku války budou vojska nucena volit strategickou obranu při velké převaze sil a prostředků protivníka, nebo jsou-li jeho vojska ve výhodnější operačně strategické situaci. Tato výhoda může být dána vysokým stupněm připravenosti vojsk k rozvinutí mohutných útočných operací s rozhodnými cíli na celém válčišti, nebo na jednotlivých směrech již na začátku války nebo utrpěla-li vlastní vojska těžké ztráty předstihujícími údery protivníka.

V průběhu války mohou být vojska nucena přejít do obrany, je-li nutné ušetřit síly a prostředky na válčišti, nebo na důležitých jeho směrech k vytvoření silného útočného uskupení k provedení mohutné samostatné operace v jiném prostoru. Obrana bude však volena i za situace, kdy dojde k náhlé změně sil na válčišti nebo na jednotlivých směrech ve prospěch protivníka.

V útočných operacích se předpokládá, že vojska budou nejčastěji přecházet do dočasné obrany, nebudou-li schopna v důsledku ztrát útok dále rozvíjet, nebo budou-li nucena přeskupit hlavní síly na jiný směr. V některých situacích při pronikání na směrů bude nutno volit obranu — třeba i částí sil — k odrazení silného uskupení protiútočících vojsk, nebo po splnění úkolu operace k zabezpečení dobytého prostoru. Při velkém rozmachu útočné operace nevylučuje se ani možnost volby obrany k umožnění přísunu tylových útvarů a zařízení za vojsky.

Strategickou obranu na válčišti vojenská odborníci spojují i s mimořádně vážnými příčinami, které mohou nastat v průběhu války. Jednou může být vážné ochromení námořní dopravy, čímž může dojít k těžkostem v zásobování vojsk, nebo přísunu strategických záloh ze zámoří. Za jednu z nejvážnějších otázek na středoevropském válčišti je např. považováno zásobování pohonnými hmotami, neboť přísun nafty ze Středního východu bude podle názoru vojenských odborníků kapitalistických států velmi ohrožen a při omezení námořní dopravy ze Spojených států může zásobování na evropském válčišti značně vážnout. Rovněž změna ve vzdušné situaci ve prospěch protivníka může se velmi nepříznivě projevit ve vedení operací a může donutit vojska přejít do dočasné obrany. Nevylučuje se však ani možnost nepříznivého vývoje politické situace v některých spojeneckých zemích, ve kterých budou operovat ozbrojené síly, nebo dokonce politický zvrát a vystoupení těchto zemí z války v důsledku činnosti revolučních pokrokových sil nebo mimořádných vojenských úspěchů protivníka.

Z toho vyplývá, že západní teoretikové vážně počítají s obranou velkého rozsahu a velká spojenecká cvičení na středoevropském válčišti potvrzují, že je poměrně často procvičována.

Strategická obrana může zahrnovat různé druhy bojové činnosti, probíhající buď současně nebo v různém časovém rozpětí. Např. v Allgemeine Schweizerische Militärzeit-

schrift z února 1955 autor článku uvádí, že podle situace na válčišti nebo na jednotlivých operačních směrech mohou být úkoly strategické obrany řešeny různými formami bojové činnosti vojsk. Uvádí, že zatím co na některých směrech mohou být vedeny obranné nebo dokonce ústupové boje, mohou být vedeny na jiných směrech útočné boje a operace silami válčiště.

Cílem útočných operací může být zmařit postup protivníka, nebo oslabit jeho úderná uskupení, nebo jednotlivé větší skupiny vojsk. V některých případech může být veden útok k zlepšení situace vlastních vojsk na některých úsecích fronty.

Ústupové boje a operace mohou být vedeny na jednotlivých směrech formou bojů na široké frontě do velké hloubky s cílem uchovat hlavní síly a bojové prostředky před zdrcujícími údery protivníka, který má velkou převahu.

Pevnou obranou nejdůležitějších objektů se předpokládá protivníka vyčerpat a zastavit a přejít s dalšími přísunutými zálohami do rozhodného útoku.

Americké velení přisuzuje ve strategické obraně rozhodující úlohu atomovým zbraním, jejichž hromadné a účelné použití má způsobit útočníku značné ztráty a vyrovnat nepříznivý poměr sil a vytvořit podmínky pro přechod do útoku. V souvislosti s touto otázkou vystupuje do popředí význam raketových zbraní, které umožňují ničit cíle v celé operační i strategické hloubce protivníka. Za hlavní objekty atomových úderů jsou považovány především prostředky vzdušného napadení, hlavní uskupení pozemních sil a strategické a operační zálohy. K omezení přísunu sil a prostředků je předpokládáno ničení důležitých komunikačních a dopravních zařízení, skladů a závodů, spojovacích systémů aj.

Významnou úlohu ve strategické obraně plní všechny druhy letectva.

Zatím co ve prospěch obrany zpravidla působí jen část strategického letectva údery na důležité objekty v hlubokém týlu a zázemí, jako jsou zásobovací základny, letiště a odpalovací základny řízených střel, přistavy a významné komunikační objekty, zaměřuje se taktické letectvo v podstatě na tři nejdůležitější úkoly — vybojování a udržení nadvlády ve vzduchu, izolaci prostoru bojové činnosti a přímou leteckou podporu pozemních sil.

Význam, který je jednotlivým těmto úkolům přisuzován, nejlépe vyjadřuje úsilí, které je na jejich plnění vynakládáno. Zatím co na vybojování nadvlády ve vzduchu se počítá s plnou polovinou veškerého taktického letectva, vyčleněného pro podporu strategické obrany, připadá na izolaci prostoru bojové činnosti asi 40 % sil a pro přímou leteckou podporu pozemních sil jen asi 10 %.

Tento poměr plně vyjadřuje názor amerického velení, že bez vybojování a udržení nadvlády ve vzduchu nelze počítat s úspěšným vedením operace pozemních sil.

Podle amerických zásad může být bojová činnost k vybojování nadvlády ve vzduchu prováděna buď na celém válčišti nebo na jednotlivých směrech. Při jejím provádění letecké jednotky pronikají hluboko na území protivníka, boří letištní zařízení a ničí živou sílu i letouny na zemi a ve vzdušných bojích. Současně však musí provádět nepřetržitou opatření k ochraně vlastních vojsk a objektů a k zabezpečení vlastního letectva před útoky ze vzduchu. Služební předpis AFM 1-3 zvlášť zdůrazňuje nutnost věnovat nepřetržitou pozornost tomuto úkolu, neboť nadvláda ve vzduchu je jen relativním pojmem a proto musí být k jejímu udržení vyčleněno stále potřebné množství vzdušných sil.

V souvislosti s touto otázkou vystupuje do popředí otázka protivzdušné obrany. Uvedený předpis uvádí, že vyřadit letectvo protivníka se podaří jen zřídka. Je proto nutno počítat, že letectvo protivníka může proniknout a útočit na důležité cíle; v takovém případě účinná protivzdušná obrana může odrazit nebo ztížit činnost letectva a donutit je používat taktiky manévrování, což do značné míry zmenší účinnost jeho úderu. Kromě toho bude protivník nucen vynaložit více sil a prostředků.

Přímý boj s útočícími letouny vede zvlášť vyčleněné letectvo pro PVO a protiletadlové řízené střely a dělostřelectvo. Množství taktického letectva, vyčleněného k plnění těchto úkolů bude vždy záviset na intenzitě činnosti protivníka a na stupni vybojování nadvlády ve vzduchu.

Přesto, že protivzdušná obrana na válčišti se člení do dvou sledů — do protivzdušné obrany bojové a komunikační zóny — musí být mezi nimi úzká součinnost a všechny prostředky velení musí tvořit jednotný systém. Nezbytným předpokladem je nepřetržitá pohotovost všech prostředků, které musí kdykoliv zabezpečit okamžité zahájení boje proti letectvu protivníka.

Dalším důležitým úkolem letectva na válčišti je izolace prostoru bojové činnosti, která se provádí údery na komunikace, důležité pro přísun záloh a materiálu do prostoru bojové činnosti. Zvlášť výhodná situace k dosažení úspěchu může být vytvořena, je-li protivník již předcházejícími boji značně oslaben a podaří-li se zabránit přísunu jeho záloh i materiálu.

Cíle a doba provádění úderů jsou závislé na úkolech celého válčiště. Důležité je, aby k udržení dosaženého úspěchu byla izolace prostoru bojové činnosti prováděna nepřetržitě.

Důležitou činností letectva, která může mít velký vliv na průběh boje, je přímá podpora bojové činnosti pozemních sil. Služební předpis AFM 1-33 však zdůrazňuje, že nemá pro úspěch činnosti pozemních vojsk tak velký význam, jako vybojování a udržení nadvlády ve vzduchu a izolace prostoru bojové činnosti.

V souvislosti s rozvojem raketové techniky přehodnotilo americké velení organizaci a principy společné činnosti taktického letectva s pozemními vojsky na válčišti. Charakteristickým znakem je celkové snížení taktického letectva ve prospěch bezpilotních prostředků.

Soudobá strategická obrana klade vysoké požadavky na činnost pozemních sil, které musí souběžně s vedením obrany organizovat a připravovat přechod do útoku.

Nelze proto vyjadřovat aktivnost a manévrovat obranu prováděním jen protiztečí a protiúderů, ale především vytvářením palebné převahy účelným použitím atomových zbraní a ostatních zbraní hromadného ničení. Konečným cílem pozemních sil musí být přechod do rozhodného útoku.

Ve strategické obraně připadá řada důležitých úkolů i vojenským námořním silám. Podle názoru vojenského dopisovatele v časopisu „US NAVAL INSTITUTE PROCEEDINGS“ (únor 1958) budou se vojenské námořní síly podílet společně s vojenskými vzdušnými silami na vybojování nadvlády ve vzduchu využitím svého leteckého a atomového potenciálu. V součinnosti s taktickým letectvem mohou ve prospěch strategické obrany provádět samostatně námořní operace k zabezpečení přímořského boku sestavy vojsk na válčišti a k zabránění protivniku ve vysazení námořního výsadku nebo pozemních sil do týlu obránce, popřípadě mohou provést námořní výsadkovou operaci, spojenou s vysazením výsadků do týlu nebo boku útočícího protivníka.

V obraně na válčišti zůstává stálým úkolem vojenských námořních sil zabezpečení námořních cest a provádění přepravy materiálu a strategických záloh ze zámoří, ničení námořních plavidel a základen protivníka a udržení nadvlády na moři.

USKUPENÍ STRATEGICKÉ OBRANY NA VÁLČIŠTI

Z prováděných velkých cvičení i názorů vojenských odborníků kapitalistických armád je zřejmé, že ve strategické obraně zaujímají svazy, vyšší svazky a svazky značně široké a hluboká pásma, přesahující často i předepsané normy.

Pozemní síly tvoří jeden strategický sled se silnými operačními i strategickými zálohami. Jejich bojová činnost se většinou vyznačuje rozdílným druhem bojové činnosti bez taktické a často i operační součinnosti, probíhající i v různém časovém rozpětí a v rozdílném ženižně vybudovaném systému obrany. Síly a prostředky jsou rozmístěny velmi nerovnoměrně, s většími hustotami na důležitých operačních směrech.

Strategická obrana je organizována na velmi široké frontě, která může dosahovat u skupiny armád 300 až 500 km i více, u polní armády 200 až 400 km i více, u armádního sboru 100 km i více a u divize 30 až 40 km i více. Tyto normy byly několikrát prověřeny na spojeneckých cvičeních Severoatlantického paktu na středoevropském válčišti.

Celková hloubka obrany skupiny armád může dosahovat 300 km a na nejdůležitějších směrech i přes 400 km, polní armády 80 km a se zabezpečovacím pásmem do 150 km i více, armádního sboru 40 km a se zabezpečovacím pásmem až 60 km i více a divize do 30 km i více.

Americké velení počítá ve strategické obraně s organizováním hlubokého zabezpečovacího pásma, jehož cílem je již na dalekých přístupech zahájit boj s útočником a uchránit tak hlavní uskupení vojsk před většinou prostředků atomového napadení pozemních sil protivníka.

Zejména v počátečním období války se počítá, a řada spojeneckých cvičení na středoevropském válčišti potvrzuje, že na dalekých přístupech k obraně (30 až 50 km i více) budou zasazeny krycí jednotky, složené převážně z lehkých obrněných pluků a tankových jednotek; jejich úkolem bude bojem na zdrženou zpomalovat a vyčerpávat vojska útočníka a získávat čas pro přípravu obránce k jejich odrazení a pro přípravu k přechodu do útoku.

Zvlášť zajímavým poznatkem je, že hlavní úsilí obrany může být na rozdíl od dřívější praxe soustředěno v hloubce — nejčastěji na druhém pásmu obrany. Toto nové pojetí sleduje uchránit hlavní síly obránce před velkými ztrátami atomovými údery prostředky pozemních sil a snaží se zastavit útočníka po předběžném vyčerpání jeho sil atomovými údery a protiztečemi.

Velký dosah raketových zbraní umožňuje zvýšit taktickou hloubku obrany, bráněnou armádními sbory prvního sledu. Taktická hloubka se skládá zpravidla ze dvou až tří pásem obrany.

Operační hloubku obrany zaujímají polní armády a skupiny armád a může se skládat z jednoho i více armádních pásem, ze dvou až tří pásem skupiny armád a z příčných a mezilehlých pásem a rajónů, rozmístěných mezi jednotlivými pásmy obrany.

V další hloubce, zasahující do komunikační zóny, mohou být připravena dvě až tři obranná pásma, která se budou zpravidla omezovat jen na nejdůležitější směry.

Při volbě obrany se odmítá jakákoliv šablonovitost a ztrnulost a v co největší míře se doporučuje využívat přírodních podmínek pro ztížení postupu protivníka a ke klamání o rozmístění sil a prostředků.

Podle amerických zásad budou pozemní síly válčičtě uskupeny do jednoho strategického sledu, složeného ze dvou až tří skupin armád a silných operačních a strategických záloh; dalším prvkem bude sestava letectva — taktických leteckých armád — které má být rozmístěno po letkách mimo dosah řízených střel pozemních sil protivníka na vzdálenost nejméně 100 km od linie fronty a dopravní a část strategického letectva v hloubce až několika set kilometrů.

Pro zabezpečení obranných operací se počítá, že na každou skupinu armád bude třeba jedna taktická letecká armáda o 11 až 15 leteckých křídlech s celkovým počtem 800 až 1100 bojových letounů a o jednom křídle taktických řízených střel o 240 bezpilotních letounech. Kromě zálohy velitele ozbrojených sil válčičtě je třeba počítat, že ve prospěch obrany na válčičti bude zpravidla působit část strategického letectva, některé jednotky balistických střel středního dosahu a svaz dopravního letectva.

Strategické zálohy velitele ozbrojených sil válčičtě jsou na rozdíl od dříve platných zásad poměrně značné. Zatím co za druhé světové války tvořily na evropském válčičti průměrně 10 % bojujících sil, mohou se v soudobých podmínkách skládat ze dvou až tří armádních sborů a samostatných útvarů druhů vojsk a samostatných útvarů atomového napadení. Při některých cvičeních se počítalo ve strategické záloze i s americkým strategickým sborem a dalšími svazky evropských spojenců.

Strategické zálohy velitele ozbrojených sil válčičtě se předpokládá rozmísťovat po vyšších svazcích nebo i svazcích na ohrožených směrech na vzdálenost 200 až 400 km i více od linie fronty. Velitel ozbrojených sil válčičtě může těchto záloh použít k posílení skupin armád, k zaujetí obrany na jednom z připravených pásem v hloubce, nebo k posílení prvního sledu při přechodu do útoku. Kromě toho mohou mít zálohy za úkol vyčlenit část sil a prostředků pro boj se vzdušnými nebo námořními výsadbami, popřípadě k nahrazení ztrát, způsobených atomovými údery.

Použití speciálních záloh druhů vojsk je obdobné, jako vševojskových; jsou určeny hlavně k zesílení skupin armád a k doplnění ztrát po atomových úderech protivníka.

Z hlediska operačního uskupení sil vytvářejí skupiny armád jeden operační sled. Počítá se, že vševojsková záloha bude v hodnotě armádního sboru nebo několika samostatných divízií. Kromě vševojskové zálohy vytváří velitel skupiny armád speciální zálohy, složené z útvarů druhů vojsk a útvarů atomového napadení. Zálohy mohou být rozmístěny v prostoru obranných pásem skupiny armád, tj. v hloubce 100 km i více a jejich úkolem může být posílit polní armády nebo plnit nepředvídané úkoly skupiny armád.

Rovněž polní armáda vytváří nejčastěji jeden operační sled. Současně vytváří zálohu v hodnotě jedné až dvou divízií a speciální zálohy z útvarů druhů vojsk a atomových zbraní.

Teprve na stupni armádního sboru a divízi se vytvářejí dva sledy, jejichž síla závisí na úkolu a situaci.

K doplnění názoru na složení obrany na válčičti je uvedena varianta, předpokládaná v průběhu války (na začátku války nemohou kapitalistické státy vytvořit obdobné složení na žádném válčičti).

V uvažované variantě je válčičtě široké asi 800 km, hloubka bojové zóny je asi 400 km a hloubka celého válčičtě asi 1000 km.

Velitel válčičtě má k dispozici celkem 57 svazků a další samostatné útvary a jednotky druhů vojsk a atomového napadení, tři taktické letecké armády a dopravní leteckou a výsadbakovou armádu. Ozbrojené síly válčičtě jsou podporovány částí strategického letectva a uskupením balistických řízených střel středního dosahu.

Možné uskupení sil a prostředků na válčičti je uvedeno na schématu.

BOJOVÉ SLOŽENÍ A USKUPENÍ OZBROJENÝCH SIL NA VÁLČIŠTI

a) Pozemní síly

Skupiny armád	Polní armády	Armádní sbory	Divize				Lehké obr. pluky	Tank. skupiny	
			celkem	pd	od	vvd			
1 SkA	20. armáda	23.	3	2	1	—	1	—	
		21.	3	2	1	—	1	—	
		30.	2	1	1	—	—	—	
	3. armáda	13.	3	2	1	—	—	—	
		11.	3	2	1	—	1	—	
		zál. A	2	1	1	—	—	—	
	6. armáda	5.	3	2	1	—	1	—	
		6.	3	2	1	—	—	1	
		zál. A	1	—	1	—	—	—	
	Záloha skup. a.		3	1	1	1	—	—	
	Celkem SkA	3 armády, zál.	7	26	15	10	1	4	1
	2 SkA	2. armáda	3.	2	2	—	—	1	1
			4.	3	3	0	—	1	1
zál. A			1	—	1	—	—	—	
1. armáda		1.	3	2	1	—	1	0	
		2.	3	2	1	—	2	—	
		zál. A	2	1	1	—	—	—	
Záloha SkA			3	1	1	1	—	—	
Celkem SkA	2 armády, zál.	4	17	11	5	1	5	2	
Vševojsková záloha velitele válčiště			8	4	2	2	—	—	
Celkem pozemní síly válčiště 5 armád		11	51	30	17	4	9	3	

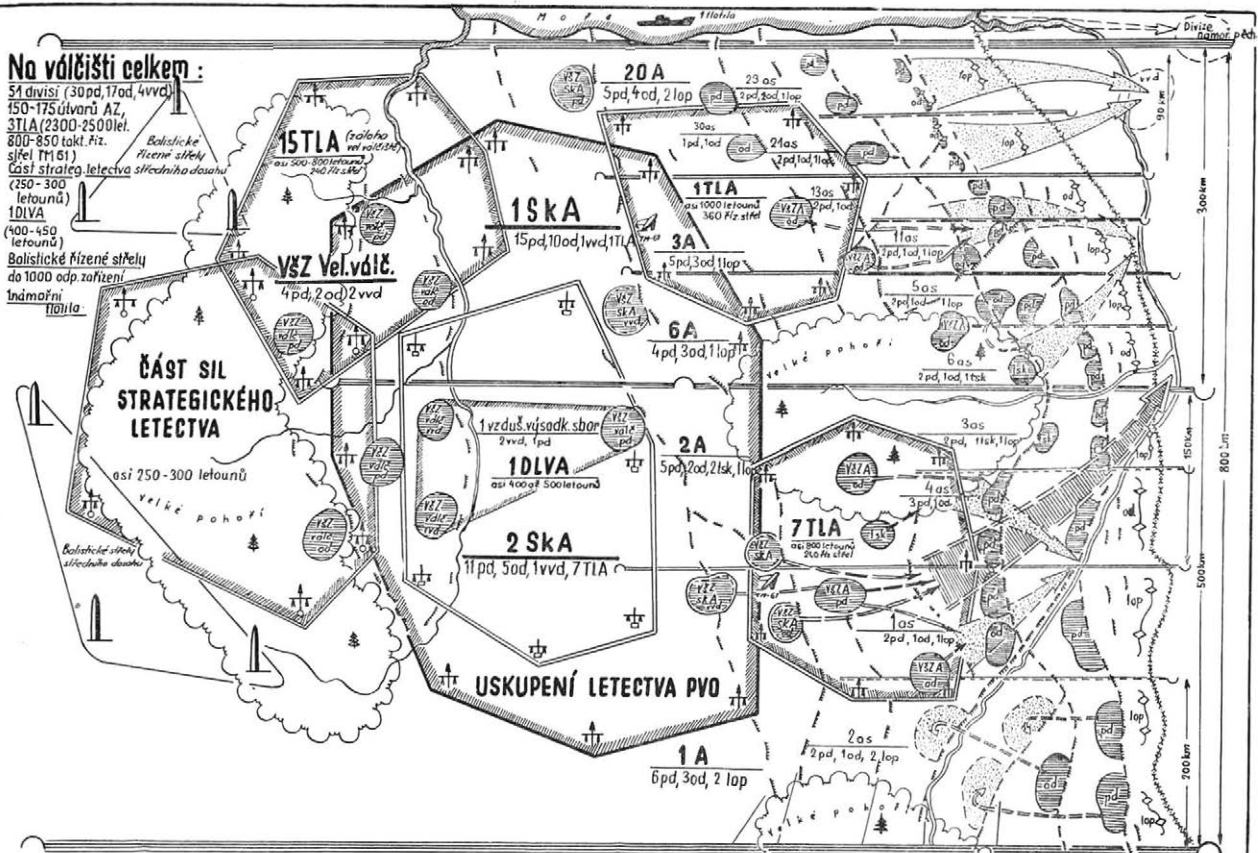
No válkách celkem :

51 divísi (30pd, 17od, 4vvd)
 150-175 útvarů AZ,
 31LA (2300-2500let,
 800-850 takt. říz.
 střední třídy)
 Části strategického letectva
 středního dosahu
 (250-300
 letounů)
 1DLVA
 (400-450
 letounů)
 Balistické řízené střely
 do 1000 odp zařizení
 námořní
 1101LA

ČÁST SIL STRATEGICKÉHO LETECTVA

asi 250-300 letounů

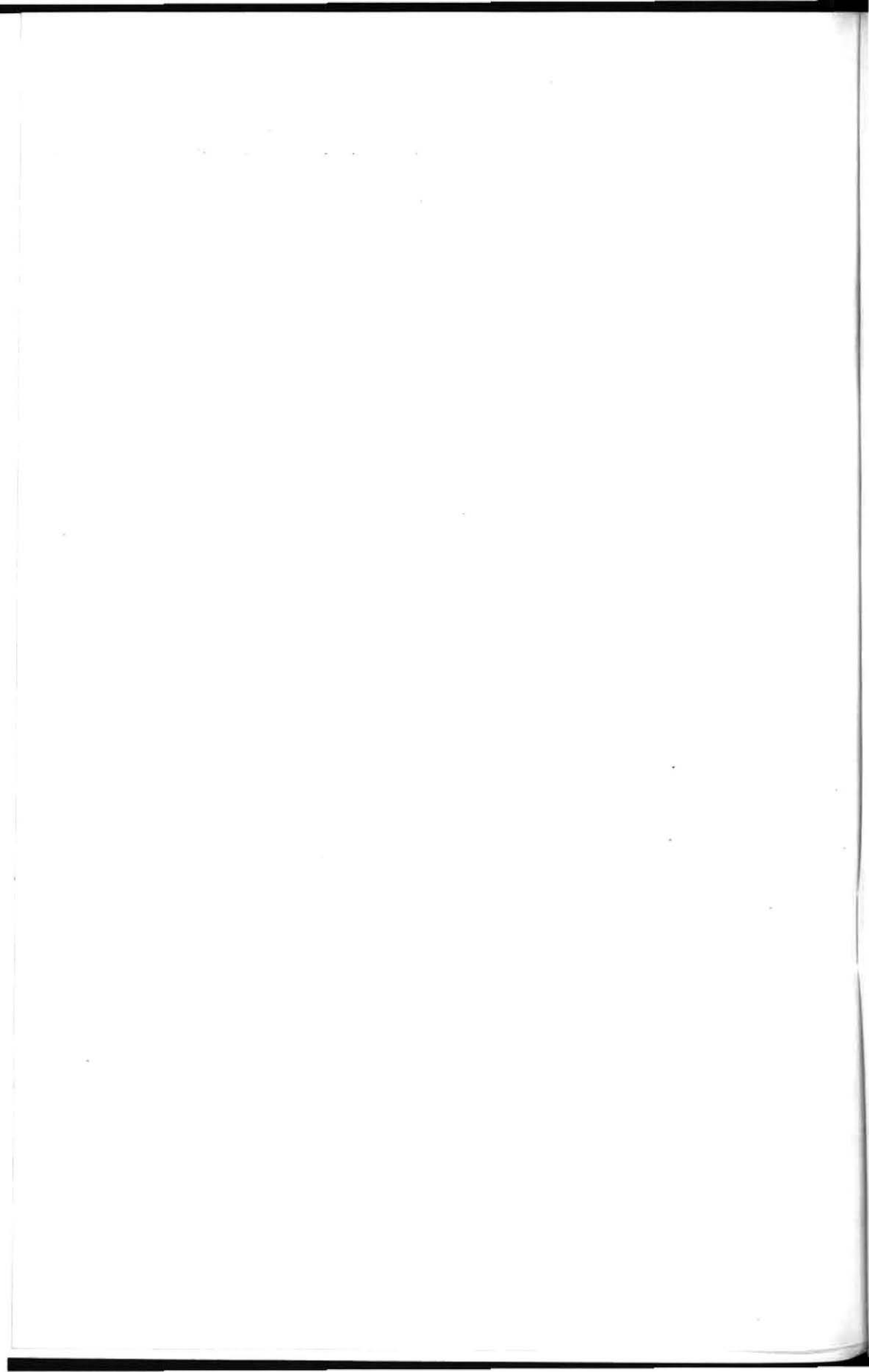
USKUPENÍ LETECTVA PVO

do 1000 km

100 km

Druhé pásmo skupiny armád / První pásmo skupiny armád / Druhé armádní pásmo / První armádní pásmo / Meziústežné pásmo / Druhé pásmo obrany / První pásmo obrany / Zabezpečovací pásmo

b) Vojenské vzdušné síly na válčišti

	Bojové letouny		Dopravní letouny	Řízené střely	
	strategické	taktické		taktické	středního dosahu
1 TLA	—	1000	—	360	—
7 TLA	—	800	—	240	—
15 TLA	—	500-800	—	240	—
Celkem	—	2300-2600	—	840	—
1 LDVA	—	—	400-500	—	—
Prostředky působící ve prospěch obrany na válčišti					
Část strategického letectva	250-300	—	—	—	—
Balistické střely středního dosahu	—	—	—	—	100

Z uvedeného příkladu vyplývá, že 1. skupina armád (se 26 svazky) přehrazující hlavní směr, brání pásmo asi 300 km široké, tj. operační hustota 1 divize na 11 km a 2. skupina armád (se 17 svazky) pásmo asi 500 km široké, tj. 1 divize na 29,5 km (bez započtení záloh velitele válčiště).

Bojovou činnost skupin armád na hlavním směru zabezpečuje 1 TLA s asi 1000 letouny a 360 taktickými řízenými střelami, kdežto 2. skupinu armád 7 TLA asi 800 bojovými letouny a 240 taktickými řízenými střelami.

Ze schématu vyplývá, že na válčišti je vedena vysoce aktivní a různorodá činnost. Zatím co u 20. armády je veden útok, u 3., 6. a 2. armády je vedena kombinovaná mobilní a poziciční obrana spojená s protídudery a u 1. armády po plánovaném ústupu je vedena zčásti mobilní obrana a ústup. U 2. skupiny armád je plánován přechod do všeobecné útočné činnosti a u 1. skupiny armád bude pokračovat útočná operace.

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ OBRANY NA VÁLČIŠTI

Se zvětšením prostoru bojové činnosti a obtížnosti úkolů zvýšily se neúměrně i požadavky na ženíjní zabezpečení. Splnění všech úkolů je ztíženo především náročností vedení rychlých operací za používání atomových zbraní a krátkostí času na dokončení všech prací.

Proto je ženíjní vojsko nuceno hledat nové progresivní způsoby prací za pomoci výkonných ženíjních strojů a širokým používáním předem zhotovených typizovaných projektů.

Počítá se, že na válčišti bude ženíjní vojsko provádět veškeré ženíjní práce s výjimkou objektů, které si budou vojska zřizovat v rámci své bojové činnosti sama. Z těchto úkolů většina prací nebude přímo spojena se zabezpečením bojové činnosti. Počítá se, že přibližně 60 % úkolů bude všeobecného charakteru, jako je budování táborů, letišť, cest, železnic, dálkových potrubí a různých pomocných zařízení.

Je přirozené, že tak velký rozsah prací v rámci celého válčiště vyžaduje centrálního řízení. V americké armádě se počítá, že koordinaci všech úkolů bude provádět náčelník ženíjního vojska válčiště, v bojové zóně ženíjní náčelníci svazů, vyšších svazků a svazků a v komunikační zóně ženíjní náčelník komunikační zóny.

Je uplatňována zásada vyloučit náročné práce, které nemají podstatný význam pro

vedení operace. Dává se přednost zřizování více jednoduchých a méně náročných objektů před stavbou složitých zařízení.

Velké ničivé účinky atomových zbraní přímo nutí, aby soudobá obrana poskytovala co největší ochranu, ztížila postup protivníka a současně usnadnila manévr vlastními silami a prostředky. Kromě toho musí její struktura umožňovat splnění konečného cíle obrany, tj. hladký přechod do všeobecného útoku.

Z toho je zřejmé, že vzniká celá řada vzájemně si odporujících problémů, které musí být sladěny s celkovým plánem vedení boje.

Samotný systém obrany prodělává stálý vývoj. Přesto, že se nepředpokládají souvislá pásma a postavení, rozsah práce se stále zvětšuje velkými šířkami a hloubkou obrany.

Celkově je možno říci, že jednotlivá postavení se budou skládat z obranných rajónů, opěrných bodů a zátarasů, avšak s nestejnou hustotou a stupněm vybudování. Rozsah a charakter obrany na válčisti bude velmi rozdílný a bude ovlivněn hlavně situací, prostředky, které budou k dispozici a zejména zámyslem budoucí činnosti.

Především bude sledována otázka protiatomové ochrany vojsk i bojové techniky a jejich pohotovost pro rychlý přechod do útoku. Při stavbě ženižních objektů se požaduje, aby polní obranné objekty poskytovaly účinnou ochranu proti účinkům atomových zbraní od vzdálenosti 600 m od epicentra výbuchu 20 kt pumy.

V soudobé obraně se značně zvyšuje význam zátarasů, neboť jejich správné a účelné rozmístění zlepšuje podmínky odolnosti obrany. Zejména se sleduje cíl usměrnit jimi postup protivníka do prostorů, výhodných pro jeho zničení atomovými údery. Zvláště důležité prostory se předpokládá přehrazovat zátarasy z chemických, biologických a radioaktivních látek, nebo zátarasy vzniklými odpálením atomových zbraní, které mohou zcela nebo zčásti znemožnit manévr do určených prostorů.

Zřizování zátarasů však naráží na požadavek vysoké manévrovosti a připravenosti k přechodu do útoku a proto musí být celkový systém zátarasů koordinován s celkovým zámyslem operace.

Soudobá bojová činnost za oboustranného používání zbraní hromadného ničení vyžaduje široce organizovat odstraňování následků atomového napadení. V rámci strategické obrany na válčisti se předpokládá, že tyto úkoly budou řešeny v bojové zóně v rámci polních armád a v komunikační zóně samostatně. K splnění těchto úkolů, spočívajících v záchranných a obnovovacích pracích, se předpokládá vytvořit speciální záchranné, technicko-obnovovací a požární skupiny. Ve všech těchto skupinách mají tvořit jádro ženižní jednotky a podle bližšího určení další specialisté.

V soudobých podmínkách vystupuje do popředí zásobování zdravotně nezavadnou vodou, jejíž spotřeba se neustále značně zvyšuje. Přesto, že na tomto úkolu se podílejí i zdravotnická, chemická a dopravní služba, těžiště prací plní ženižní jednotky. Požaduje se podrobné a bezpečné vyšetření, zda voda není zamořena radioaktivním odpadem a chemickými látkami, nebo zda neobsahuje škodlivé mikroorganismy.

Kromě uvedených úkolů plní ženižní vojsko ve strategické obraně celou řadu dalších úkolů, jako je úprava komunikací, stavba letišť, oprava přístavních zařízení aj.

Přesto, že se počítá, že k pomocným pracím v komunikační zóně budou používání též zajatci a obyvatelstvo, je rozsah úkolů tak velký, že bude ženižní vojsko moci je plnit jen s krajním vypětím sil. Proto je třeba očekávat, že bude zaváděna další a výkonnější ženižní technika a nové metody práce za využití dalších předem zhotovených typizovaných projektů.

CHARAKTER PRŮBĚHU OBRANNÝCH OPERACÍ

Podle poznatků z operačně taktické přípravy ozbrojených sil vedoucích kapitalistických států vyznačuje se strategická obrana na válčisti především vysokou dynamičností a aktivní činností všech složek ozbrojených sil.

Obranné operaci bude zpravidla předcházet velmi intenzivní činnost taktického a popřípadě i strategického letectva a raketových zbraní s cílem způsobit útočnicku co největší ztráty.

Před zahájením všeobecného útoku se předpokládá provedení atomové a letecké protipřípravy v pásmech jednotlivých polních armád. Aby protipříprava splnila stanovený cíl, je uplatňována zásada provádět ji na příslušném operačním směru do celé operační hloubky sestavy protivníka a přibližně ve stejném rozsahu, jako je předpokládána atomová a letecká příprava útoku. Vycházejí z této zásady je třeba počítat, že přes 50 % přidělené atomové munice polní armády bude použito v atomové protipřípravě. Kromě toho mohou na cíle v operační hloubce působit ve prospěch polní armády prostředky atomového napa-

dení velitele ozbrojených sil válčiště. Za zvlášť výhodných podmínek procvičují americká vojska v rámci protipřipravu údery obrněných nebo mechanizovaných jednotek bezprostředně po atomových úderech před přední okraj obrany. Cílem těchto útoků je rozbit úderná uskupení protivníka, nebo rozrušit jeho útočnou sestavu.

S přechodem do útoku protivníka soustřeďuje se hlavní úsilí obrance v pásmu jednotlivých skupin armád a polních armád na boj prvosledových svazků, jejichž bojová činnost má probíhat podle plánu operace, předpokládající bránit obranná postavení a pásma, provádět protizteče a protiúder nebo plánovitý ústup. Je-li organizován protiúder na styku dvou skupin armád, může být proveden společnými silami nebo strategickými silami válčiště.

V případě, že taktická hloubka byla prolomena a přes zasazení operačních záloh polních armád byla fronta prorvána, předpokládá se, že velitel ozbrojených sil válčiště zasadí bližší strategické zálohy k zaujetí jednoho z pásem skupin armád, s cílem zadržet protivníka a obnovit bojeschopnost obrany.

Konečným cílem obrany je rychlý přechod vojsk do útoku, kterému předchází vybojování nadvlády ve vzduchu a hromadné použití atomových zbraní. V této etapě se předpokládá použití vzdušných výsadků k ovládnutí důležitých objektů v týlu protivníka, které mají zvlášť velký význam pro rychlý a úspěšný útok vojsk.

Vzhledem k tomu, že přechod z obrany do útoku bude probíhat v poměrně krátké době a bojová činnost bude mít výsoce manévrový charakter, americké velení předpokládá, že vojska v obraně budou mít stejně široká pásma a budou vybavena stejným množstvím prostředků jako pro útok. Rozdíl bude jen v normách přidělených atomových zbraní a munice, kterých se předpokládá v obraně přirozeně méně.

Některé svazky, vyšší svazky i svaz mohou provádět v rámci strategické obrany i útočnou činnost, vedenou do velké hloubky, jejíž cílem je zlepšení celkové operačně strategické situace vlastních vojsk na důležitých úsecích fronty válčiště. V takovém případě předchází útoku atomová, dělostřelecká a letecká příprava, po níž úderná uskupení jsou zasazována z chodu a z hloubky vlastní obrany. Se zahájením útoku mohou být použity vzdušné výsadky s operačně taktickými úkoly.

Z názorů na soudobou strategickou obranu na válčišti vyplývá, že její vývoj prodělává značné změny.

Především je prosazována vysoká aktivnost a dynamičnost a zahrnuje se jakákoliv šablonovitost a ztrnulost. Je dávana stále větší přednost mobilní obraně, která nejlépe splňuje požadavky a umožňuje využít účinků atomových zbraní.

Obdobně jako v útoku se v obraně vytvářejí taktická uskupení, složená z druhů vojsk a schopná bojovat zcela samostatně i v hloubce sestavy protivníka. Zásadně je odmítáno soustřeďování vojsk do velkých uskupení; při vedení boje je přísně dbáno, aby sestavy byly co nejvíce rozptýleny a vojska byla soustřeďována jen na nejkratší dobu, potřebnou pro splnění úkolu.

V soudobé obraně se upouští od budování souvislé obrany a prosazuje se vytváření obranných postavení a pásem složených z opěrných rajónů, uzlů odporu a opěrných bodů. Co nejvíce se využívá přirozených překážek, doplněných umělými zátarasy.

Převaha nad protivníkem se dosahuje především palebnou převahou a rychlým manévrem paleb, za plného využití technických vlastností raketových zbraní, letectva a dělostřelectva. V souladu s plánem paleb je vedena bojová činnost na přinucení protivníka vytvářet výhodné cíle pro atomové napadení.

Rovněž tomuto požadavku nejlépe odpovídá mobilní obrana, prováděná nejčastěji v rámci armádních sborů, nebo společně s pozicií obranou polních armád.

Vynikající úspěchy sovětské vědy a techniky nutí Spojené státy stále více se zabývat otázkou strategické obrany na válčišti i amerického kontinentu.

Američtí veřejní činitelé i vojevní odborníci si uvědomují, že tradiční bezpečnost amerického kontinentu patří již minulosti a námořní přeprava se stává velmi vážnou otázkou. Např. senátor Kennedy již v roce 1958 prohlásil v časopisu New York Herald Tribune, že „v budoucí válce nebude rozdílu mezi frontou a zápolím, a to ani ve Spojených státech“.

Spojené státy si především uvědomují, že zaostaly za Sovětským svazem ve vývoji raketové techniky a proto vynakládají další vysoké výdaje na dosažení pronikavějších úspěchů. Podle prohlášení presidenta Eisenhowera z ledna 1960 mají být výdaje na raketovou techniku v letošním rozpočtovém roce zdvojnásobeny a dosáhnou 6690 miliónů dolarů.

Výsledky zkoušek však potvrzují, že americkému výzkumu se dosud nepodařilo vyřešit

celou řadu problémů, což potvrzují časté neúspěšné pokusy a dosud neuspokojivé výsledky s mezikontinentálními balistickými řízenými střelami.

Proto hlavní těžiště i nadále spočívá ve strategickém letectvu, které je na rozdíl od řízených střel značně zranitelnější.

Při výstavbě pozemních sil je uplatňován požadavek vysoce mechanizovaných a technicky dobře vybavených sil, schopných rychle využívat atomových úderů. Probíhající reorganizace sleduje podstatně zvýšit rychlost a pohotovost svazků a samostatných útvarů.

Hlavní význam je přisuzován atomovým zbraním, které při hromadném použití mají mít rozhodující vliv na zničení vojenského potenciálu protivníka. Podle amerických názorů je rychlost zničení protivníka přímo úměrná současnosti, rychlosti a mohutnosti provedených úderů. Proto přikládá řada vojenských odborníků tak velký význam počátečnímu období a mohutnosti prvních úderů.

Příprava války zahájena s překvapením i vedení operací v průběhu války značně zvyšují význam průzkumu, neboť příprava atomových úderů vyžaduje důkladných znalostí o celkové struktuře státu, nebo rozmístění zvláště důležitých objektů. Proto zvláště americké řády zdůrazňují nutnost včas získat co nejpodrobnější údaje nejen o umístění, ale i o celkové důležitosti objektů pro celkový vojenský potenciál země.

Ze této činnosti americká rozvědka usilovně vyvíjí, jsou důkazem pokusy se špionážními lety, sestavení špionážních raket a vysílání špiónů a diverzantů na území socialistických států.

Tyto skutečnosti vyžadují nejen sledovat přípravy imperialistů na válku, ale i neustále zvyšovat bdělost a ostražitost proti všem nepřátelským žvhlům.

ÚTOČNÁ OPERACE FRONTU
(Studijní prameny)

T e m a t i k a	P r a m e n
a) Sovětské	
Charakteristické rysy závěrečných tažení Velké vlastenecké války	Vojennaja mysl 5/60
Postupné útočné operace ve Velké vlastenecké válce	Vojennaja mysl 3/60
Tankové armády v útočných a obranných operacích Velké vlastenecké války	Vojennaja mysl 2/60
Tanková a mechanizovaná vojska ve druhé světové válce	Vojennaja mysl 9/60
Útok vojsk 2. a 3. Ukrajinského frontu na jižním křídle sovětsko-německé fronty v srpnu až září 1944	Vojennaja mysl 3/60
Některé otázky vedení útoku na odloučených směrech	Vojennaja mysl 10/59
O některých zvláštích přípravy a vedení útočné operace na přímořském směru	Vojennaja mysl 10/58
Druhé sledy a jejich použití v útočných operacích	Vojennaja mysl 5/59
Sovětské dělostřelectvo v útočných operacích Velké vlastenecké války	Vojennaja mysl 8/59
b) Rumunské	
Útočná operace skupiny armád a polní armády v počátečním období války podle názorů armády USA	Probleme de arta militara 12/59
Zvláštnosti organizace a vedení útočné operace proti mobilní obraně nepřítele	Probleme de arta militara 4/59
Některé otázky vedení frontové útočné operace v počátečním období války	Probleme de arta militara 5/59
Plán použití atomových zbraní v útočné operaci frontu v počátečním období války	Probleme de arta militara 2/60
Zvláštnosti organizace a provádění přeprav po železnici v útočné operaci frontu v počátečním období války	Probleme de arta militara 2/60
Vytváření a použití druhých sledů v útočných operacích frontu a armády v počátečním období války	Probleme de arta militara 1/60
Činnost letectva v podpoře frontové útočné operace v počátečním období války	Probleme de arta militara 5/59
Některé otázky bojového použití bombardovacího a stíhacího bombardovacího letectva při podpoře vojsk v průběhu útočné operace frontu	Probleme de arta militara 4/60
Některé otázky bojové činnosti dělostřelectva ve frontové útočné operaci v počátečním období války	Probleme de arta militara 5/59
Použití výsadkové divize v útočné operaci armády a frontu	Probleme de arta militara 3/59
c) Polské	
Útočná činnost z prostorů rozmístěných v hloubce	Mysl wojskowa 8/59
Problémy organizace a vedení nepřetržité bojové činnosti	Mysl wojskowa 2/60
Úderná uskupení vojsk, podmínky jejich efektivního a rychlého soustředění k vedení operace	Mysl wojskowa 9/59

T e m a t i k a	P r a m e n
<p>d) Bulharské Nižská operace v roce 1944 Rozvinutí průlomu v letech druhé světové války K otázce volby hlavního úderu v soudobé útočné operaci Úloha a význam prvního sledu v útočných operacích Součinnost polní armády s většími operačními a taktickými výsady v útočné operaci</p>	<p>Vojenna m'isl 5/59 Voienna m'isl 1/60 Vojenna m'isl 1/60 Vojenna m'isl 4/59 Vojenna m'isl 4/60</p>
<p>e) Maďarské O podunajských operacích Sovětské armády Zvláštnosti útočných operací z chodu Využití druhých sledů v útočných operacích</p>	<p>Honvédelem 2/59 Honvédelem 1/59 Honvédelem 2/59</p>
<p>f) Německé (NDR) Tankové armády v útočných a obranných operacích Velké vlastenecké války Sovětské dělostřelectvo v útočných operacích Velké vlastenecké války v r. 1943 až 1945 Pronásledování v soudobých podmínkách K otázce podpory útoku pozemních vojsk vzdušnými silami frontu v zalesněném a horském terénu</p>	<p>Militärwesen 7/60 Militärwesen 6/60 Militärwesen 2/60 Militärwesen 5 59</p>
<p>g) Domáci Úloha a možnosti amerického strategického sboru v plánech anglo-amerického bloku na zahájení války Vliv atomových zbraní na charakter soudobých operací Vytváření silných úderných uskupení při zahájení a průběhu útočné operace a jejich zasazení do útoku z chodu Vliv tankového vojska na vysoké tempo operace Soudobý manévř, jeho obsah a význam v boji Význam nových závěrů sovětské vojenské vědy pro vedení soudobých operací Nové rysy vševojskových operací (studie) K některým aktuálním problémům nepřetržité bojové činnosti v útočném boji a operaci Tendence vývoje operací na obklíčení a ničení nepřítele v historii vojenského umění a perspektivy těchto operací v soudobých podmínkách Zásady činnosti velitelů a štábů všech stupňů při nebezpečí zamoření radioaktivními látkami v jednotlivých fázích útočného boje a operace Zvláštnosti součinnosti letectva s pozemními vojsky v soudobých operacích</p>	<p>Vojenská mysl 1 60 Vojenská mysl 4/60 Vojenská mysl 5 59 Vojenská mysl 4 60 Vojenská mysl 2 60 Sborník VAAZ 6/60 Sborník VAAZ 5/60 Sborník VAAZ 6 60 Sborník VAAZ 5/60 Sborník VCHV 1/60 Sborník VL a PVOS 1/59</p>

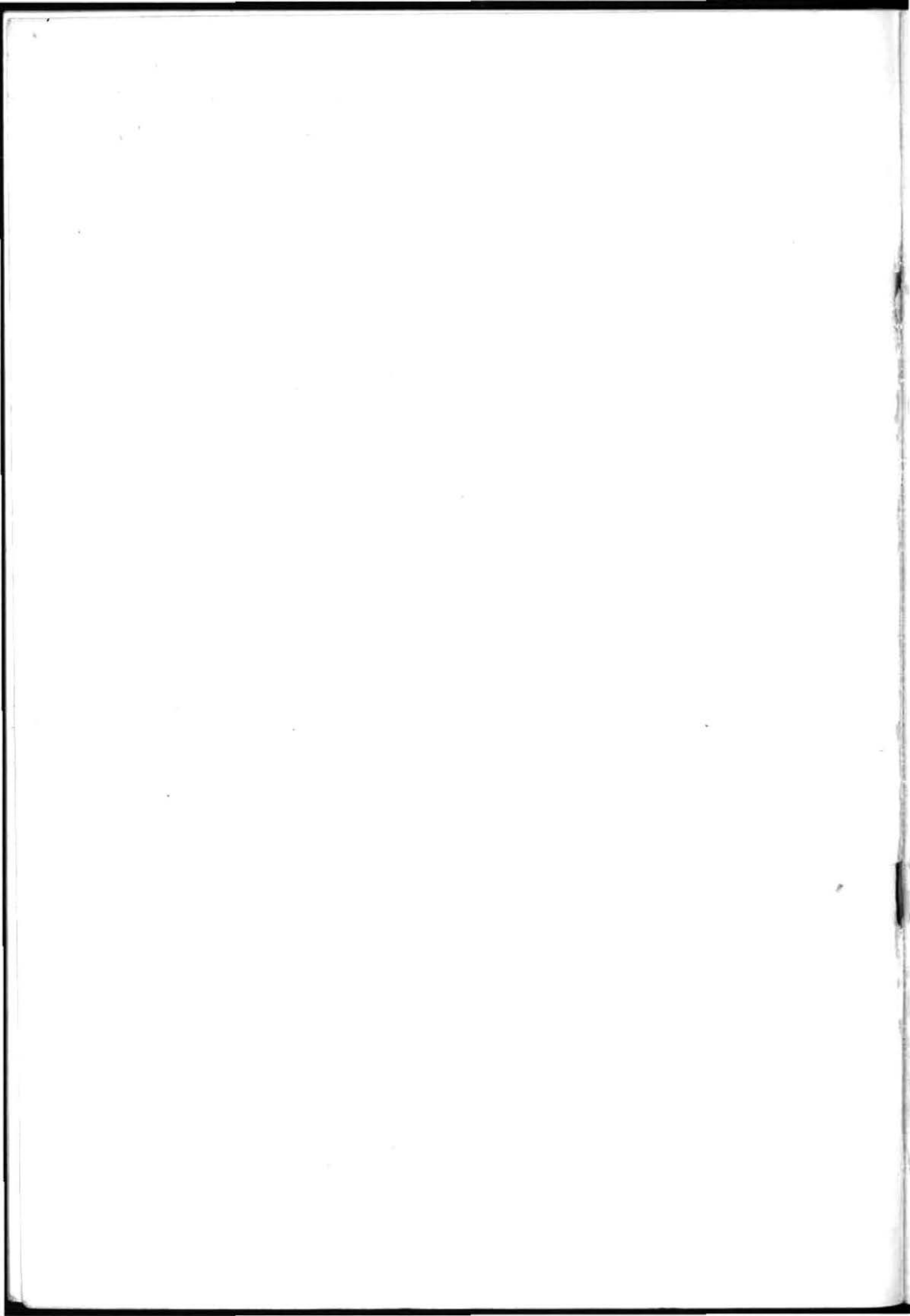
VOJENSKÁ MYSL — vojenský teoretický časopis. Vychází šestkrát ročně.
Vydává MNO-Redakce vojenských odborných časopisů ve Vydavatelství časopisů MNO.

Řídí Jan Sýkora. Redaktor časopisu Alois Chládek.

Redakční rada: Václav Vítanovský (předseda), Pavel Derbal, Ladislav Hálek, Josef Jindra, Zdeněk Kamenický, Jiří Kavena, Ladislav Kováč, doc. Jaroslav Mašek, Josef Průša, Genadij Sázarvský, Josef Slabý, Ladislav Soukal.

Redakce a administrace Praha 2, Vladislavova 26. Telefon 091-2611; 234356-8.

Tiskne Naše vojsko, n. p., Praha.

СОДЕРЖАНИЕ

Генерал-майор Вацлав Матичка :	
● Фронт в современных наступательных операциях	3
Капитан Юрий Гайны :	
● Авиационное обеспечение наступательной операции фронта .	39
Коллект. офиц. МНО-ком. арт. :	
● Ракетные средства и артиллерия в наступательной операции фронта	49
Полковник Отакар Бартонь :	
● К некоторым вопросам артиллерийской разведки в наступательной операции фронта	59
Подполковник Ярослав Шебек :	
● Инженерное обеспечение наступательной операции фронта .	65
Майор Мирослав Грегорович :	
● Танко-техническое обеспечение операции фронта	75
Полковник Болеслав Шром :	
● Противорадиотехнические мероприятия в наступательной операции фронта	87
Майор Юрий Йира, майор Йосиф Кминек :	
● Особенности организации связи в операции фронта	94
Подполковник Йосиф Микулец :	
● Некоторые вопросы организации тыла фронта в наступательной операции	99
Генерал-майор Йосиф Слабы :	
● Конкретизация некоторых вопросов материального, технического и медицинского обеспечения	101

ПО ИНОСТРАННЫМ АРМИЯМ

● Особенности современной войны и ведение стратегической обороны на театре военных действий	109
--	------------

БИБЛИОГРАФИЯ

